

Dirshu
דרשו'ה' ועוזו
קרן עולמית לחינוך
ועידוד לימוד התורה

מרכז לימוד והכנת תלמידים
חינוך

לקראת שבועת מלכתא

לקבלת הגליין למייל: dirshu@dirshu.co.il

תקציר שבועי של 'הדף היומי בהלכה'

גליין מס' 404

פנינים לפרשת חיי שרה

כ"ק האדמו"ר מגור שליט"א קרא לו לבחון את חסידי גור, ועמדתי שם וראיתי כזו סערת רוחות, הוא שאל שאלות וזעזע את כולם, שאלות שאלות, ראו להבת אש, חתיכת אש בוערת בו, ראו כולם

מרן הגאון רבי יצחק זילברשטיין שליט"א בדברים על מרן הגאון רבי ברוך מרדכי אזרחי זצוק"ל, ראש ישיבת "עטרת ישראל" וחבר מועצתה"ת.

"הוא היה מגדולי השקדנים שבדור, צריכים כעת לבכות, אנחנו בעת צרה, ואדם כזה שלא טעם טעם שינה, הוא גנרל גדול, והקב"ה היכה ולקח מהאומה היהודית אדם עם זכויות מאד מאד גדולות", דברים אלו עורר מרן הגאון רבי יצחק זילברשטיין שליט"א, בעצרת שהתקיימה בשכונת רמת אלחנן בבני ברק בעקבות סילוקו של בעל ה"ברכת מרדכי" מרן הגאון רבי ברוך מרדכי אזרחי זצוק"ל, ראש ישיבת "עטרת ישראל" וחבר מועצתה"ת.

סיפר לי ת"ח שהיה תלמיד של מרן הגאון רבי אהרן קוטלר זצוק"ל

בעצרתברמת אלחנן בהשתתפות המונים, אמר מרן הגר"י זילברשטיין שליט"א, "הוא היה מגדולי השקדנים שבדור, עד גיל 85 לא ראה את המיטה בלילה, הייתה לו כרית על השולחן והיה נרדם על מקומו מתוך הלימוד. היה מניח ראשו על הכרית עד שניעור והמשיך ללמוד. צריכים כעת לבכות, אנחנו בעת צרה, ואדם כזה שלא טעם טעם שינה, הוא גנרל גדול. והקב"ה היכה ולקח מהאומה היהודית זכויות מאד מאד גדולות".

"כ"ק האדמו"ר מגור שליט"א קרא לו לבחון את חסידי גור, ועמדתי שם וראיתי כזו סערת רוחות, הוא שאל שאלות וזעזע את כולם, שאלות שאלות, ראו להבת אש, חתיכת אש בוערת בו, ראו כולם. התורה היא גם נמשלה לאש. וכזה בן אדם שהיה מגדולי השקדנים שבדור, מאד מאד חסר לנו, אדם שקדן יכול להגיע לדברים שעין

לא ראתה. בכל הטיסות שהוא טס במשך כל השנים, כל המחשבות שלו היו רק סביב התורה. ואפשר לחבר ספר מלימוד התורה שלמד בהיותו במטוס".

"סיפר לי ת"ח שהיה תלמיד של מרן הגאון רבי אהרן קוטלר זצוק"ל שהגיע לגור בבית וגן, והיה נרגן וטרדן, ובשום ביהכ"נ לא נקלט, עד שהגיע לביהמ"ד של ישיבת 'עטרת ישראל, ומצא בצילו של מרן הגרב"מ אזרחי זצוק"ל את מקומו, שאלו את מרן זצוק"ל, אף אחד לא יכול לדבר עמו, נרגן כזה ואדם מאד לא סימפטי, איך הר"י היחידי בעולם שמסדר איתו באהבה, מה הסוד שהר"י כ"כ אוהב

אותו".

אדם כזה שהקב"ה מתפאר בו ואומר לי 'ישראל אשר בך אתפאר', בזמן שכ"כ חסרים לנו אנשים שיכולים להועיל לעם היהודי"

"העביר את הגדלות של סלבודקא"

עוד הוסיף מרן הגר"י זילברשטיין שליט"א "הדרך ארץ שלו לתלמידי חכמים מרום דרגתו ומעלתו היה משהו נדיר. ראיתי בעיניי הוא מעביר את הגדלות של סלבודקא, להרים את האדם. הוא היה כ"כ מתאים לזה. הוא היה מזכיר את סלבודקא".

"בגמרא כתוב מי זה האדם שיזכה שהקב"ה ישמע למה שמבקש, זה מי שמוציא יקר מזולל, לוקח אדם פשוט ומוציא ממנו יקר. הקב"ה אומר עליו 'כפי תהיה', אני גוזר גזירה ואתה מבטלה. תראו יקיריי, כל הדברים שראינו על מרן הגר"מ לא כל דבר מתאים לכולם, אבל בואו נתפוס ממנו דבר אחד שמתאים לכולם, יש אדם שגר ויש לו שכן עם ילד לא הכי מוצלח, והוא בן ע"ה, והשכן ת"ח יכול לדבר עמו ולקנות אותו, ללמוד עמו חברותא, ולקרב אותו ולהנעים לו את התורה. הוא יכול לבטל גזירות שהקב"ה גוזר, כעין עבד לווה לאיש מלווה, הוא לומד עם ילד שלי".

בואו נתפוס מידה אחת ממנו

היינו צריכים לשבת ולבכות, לא היה מזיק לבכות הוא היה כ"כ מותאם לדור וכל שכן בזמן פורענות כזו שהקב"ה יורד ולוקח את אשי ישראל. כולנו צריכים רחמי שמיים, בואו נתפוס מידה אחת ממנו, לתפוס בן עם הארץ. אפשר גם להשיג את זה אצל אלה שעוסקים בקירוב רחוקים, לתפוס ילד עזוב וללמוד איתו, 'כפי תהיה'. נשתדל להשלים את האבידה והחיסרון, הקב"ה יעזור לכל מי שבא להשתתף ולחלוק כבוד לתורה, הקב"ה ישלם לך. באריכות ימים, ונזכה כולנו לראות בישועת ישראל, לראות מהר מהר את משיח צדקנו בב"א".

(יתד נאמן יח חשון תשפ"ד)

"צריכים להחזיק את השולחן כדי לא ליפול מהתשובה של מרן הגר"מ אזרחי צוק"ל: "אם אני אשמע ממנו פעם אחת חידוש של ר' אהרן קוטלר שלא שמעתי עד היום, הכל הרי כדאי לי. בשביל מה אני חי כאן בעולם אם לא ללמוד תורה וקדושה, אז נכון שהוא נרגן, אבל הוא הרי תלמיד של ר' אהרן, ואם הוא שמע שיעור ויאמר לי חידוש שאני לא ידעתי, הכל כדאי לי. ואותו תלמיד שמע מזה, ושינה את דרכו כששמע את המשפט הנ"ל, והוא עצמו השתנה".

"אני פעם שמעתי איך שהוא לומד עם התלמידים, ואומר להם דברי מוסר על הפרשה, בעריבות ומתיקות כזו שאין לה אח ורע. לא נח ולא שקט עד שראה חובה לנפשו להאחיב התורה על מאות ואלפי בחורים ממוסדות תיכונים במחנה בני תורה, הוא הצית בכל אחד מהם אש של מתיקות התורה, עד שהשלהבת עלתה מאליה. וגדלו לתלמידי חכמים גדולים ממש".

יש כאן סיפור נורא

יש כאן סיפור נורא, הזמינו אותו פעם להרצאה בבסיס צבאי לחיילים, והגיע למקום וראה שיושבים באולם רק חמשה חיילים מתוך אלף מקומות שהיה באולם. אדם אחר במקומו היה נעלב מאד ואומר שליחה, והולך הביתה, אבל ר' ברוך מרדכי, ההיפך ממש, הוא נעמד ודיבר מול האולם הריק בהתלהבות כאילו היו שם אלף חיילים, עבר אחד והציץ ונכנס, עוד אחד והציץ ונכנס, וכך עוד אחד ועוד אחד, עד שהאולם היה מלא מפה אל פה! זה נקרא מרביץ תורה נורא ממש!"

הרמב"ם אומר אם יש בן אדם שידוע להאחיב את התורה על בני אדם. ומדביק אותם באהבת התורה וחודר לנשמה שלו, הקב"ה מתפאר בו ואומר לו 'ישראל אשר בך אתפאר'. הרי העבירה הכי גדולה שיש זה חילול השם, ולהיפך, המצווה הכי גדולה זה קידוש השם. כשיש מלחמה כזו קשה. ונופל כזה בן אדם, ואין לנו אותו,

גליון 'לקראת שבת' יו"ל בחסות
'אמונה וחסד' דפוס וכריכייה בע"מ 02-6715501

זיכוי הרבים בהפצת גליון זה
לעי"נ הרה"ח **בנימין ב"ר דוד צבי רוזנטל** זצ"ל
נלב"ע ר"ח אב תשע"ו

שמיענו ותחי נפשכם

הצטרפו אלינו ל'עמוד היומי', שיעורים מרתקים ממגידי השיעורים שבחרנו עבורכם, בקו השיעורים של 'דרשו' 077-2222-666

הלה התגלה כאדם קשוח וחסר לב. כשראה את הכרטיסים המוזלים שלנו הוא אמר מיד: "שילמתם רק 10% ממחיר הכרטיס, לכן גם אם יבואו אנשים אחריכם הם זכאים לטוס לפניכם, כי הם שילמו מחיר מלא

הגה"צ רבי אריה שכטר זצ"ל על כיצד יש להודות לה' יתברך

ויאמר בְּרוּךְ ה' (כד כז)

שבועיים לפני הסתלקותו של מרן ה"חזון איש" זצ"ל, הוא שלח אותי לישיבת מיר בירושלים, ללמוד אצל אחד מגדולי תלמידיו. יהודי תלמיד חכם מופלג בשם רבי משה יהושע לנדא זצ"ל, שהיה אדם גדול מאוד ונהג להסתיר את עצמו.

בשנים שלאחר מכן, חלה רבי משה יהושע, והתלוויתי אליו לנסיעה לאמריקה לצורך טיפולים רפואיים שהיה עליו לעבור. במהלך הדרך הוא סבל והתייסר מאוד, אך שתק ולא התלונן. בעקבות מחלתו הוא נטה להתייבש במהירות, והיה זקוק כל העת לשתיה מרובה. לכן לקחתי איתי לכל מקום שני בקבוקי מיץ תפוזים, כדי שיוכל לשתות בכל רגע.

ביום רביעי בלילה הסתיימו הטיפולים. רבי משה יהושע רצה בכל מאודו לחזור לארץ לפני שבת, אך לא היה מקום פנוי בטיסות הקרובות. לכן רשמנו את שמותינו ברשימת ההמתנה, ונסענו לשדה התעופה בתקווה שיתפנה עבורנו מקום בטיסה הקרובה. לפנינו היו עוד עשרים ושבעה איש שנרשמו קודם לכן. על פניו לא היה נראה שיש לנו סיכוי לחזור ארצה לפני שבת, אך רבי משה יהושע לא וויתר, אלא נשאר בשדה התעופה להמתין.

באותם ימים ניתנה מטעם חברת אל-על הנחה לחולים ולמלוויהם. וכך קיבלנו כרטיסים בהנחה של תשעים אחוז. הראיתי לפקידה האחראית את הכרטיסים המיוחדים שלנו ובקשתי ממנה לאתר עבורנו מקום בטיסה הבאה: "אם נתנו לנו כזו הנחה, תוכלי להבין בעצמך את מצבנו". והיא אכן הבינה, אך לא היה לאל ידה לעזור. "אם שני אנשים מנוסעי הטיסה לא יגיעו, תקבלו את מקומם", עודדה אותנו.

לפתע הבחנתי באחד הפקידים שנראה כסמכותי, והחלטתי לגשת אליו, להסביר לו את המצב ולבקש את עזרתו. אך הלה התגלה כאדם קשוח וחסר לב. כשראה את הכרטיסים המוזלים שלנו הוא אמר מיד: "שילמתם רק עשרה אחוזים ממחיר הכרטיס, לכן גם אם יבואו אנשים אחריכם הם זכאים לטוס לפניכם, כי הם שילמו מחיר מלא, ואתם לא!"

ניסיתי לדבר על לבו, ולהסביר לו שמדובר בחולה במצב קשה, ולפיכך יש להקדים את תורו. אך הדברים השיגו את התוצאה ההפוכה. "חולה?!" שאג האיש, "לפני שתביאו לי אישור מבית חולים שהוא יכול לטוס, לא נאפשר לו לעלות על המטוס, אף אם יהיה מקום!"

קלטתי במי מדובר והתרחקתי מטווח ראייתו. לפתע שמעתי הודעה במערכת הכריזה: "רבא"י לנדא, רבא"י שכטר, בואו לעשות צ'ק אין". ברגע האחרון התפנה עבורנו מקום. נשמתי לרגע בתחושת הקלה, אך לחרדתי צץ לפתע הפקיד הנוקשה שהחליט להתערב. "את האנשים האלו את מעלה לטיסה?!" אמר לפקידה, ותוך כדי דיבור תפס את הכרטיסים והחל להתרחק מהמקום.

רבי משה יהושע החל ללכת אחריו כדי להתחנן לפניו שיאפשר לנו לטוס. אך אני אמרתי לו: "האדם הזה הוא חסר רחמים אין מה להתחנן לפניו. במקום זאת הבה נעמוד רגע ונשתמש בסגולה הידועה להתרכז במחשבת 'אין עוד מלבדו', וכך בעזר ה' נתפטר ממנו".

הוא התחייך, נעמד באחת הפינות והתרכז במחשבותיו. תוך דקה וחצי הגיעה הפקידה הראשונה שעימה דיברתי בתחילה, חטפה את הכרטיסים מידי הפקיד, וגערה בו שלא יתערב בעניינים שאינם נוגעים אליו. וכך הוכנסנו מידי לטיסה.

כדי להגיע למטוס ברגע האחרון הובלנו אליו על גבי ג'יפ מיוחד. מאחר שישבנו במקומותיהם של נוסעים שאיחרו לטיסה, הושיבו אותנו בשני קצות המטוס. התאמצתי להחליף מקומות ולהעביר אנשים לשביעות רצונם, כדי שאוכל לשהות על יד רבי משה יהושע ולסעוד אותו במשך הטיסה. לאחר שעות של התרוצצות, שתדלנות ואי ודאות מורטת עצבים, התרווחתי סוף סוף על מושב המטוס במנוחה. הרגשתי יובש וצמא עז. רציתי להרטיב את גרוני היבש תוך כדי שאני חושב לעצמי: "אם אני כל כך צמא, מי יודע כיצד מרגיש רבי משה יהושע?!"

בקבוקי המיץ היו לידי, אך כוס אין. רציתי לבקש מהדיילים, אך

**אומרים שבזמן מלחמת ששת הימים שהיה פחד נורא הרבה יותר מהיום...
אז כל העולם הערבי היה נגדינו... אך מרן הגאון רבי יחזקאל אברמסקי
זצ"ל היה רגוע, הוא אמר כאשר רואים כולם שאי אפשר להיסמך על אף
אחד - - אז היהודים בוטחים רק בקב"ה, וא"כ - אין מה לדאוג. אחרי זה,
כשהיה ניצחון מופלא - הרב אברמסקי התחיל לדאוג...**

הגה"צ רבי חזקיהו מישקובסקי שליט"א על אמונה ובטחון וענייני השעה

בשעתו, היה במלון סבוי בנתניה - הגיעו לשם הישמעאלים פראי האדם בליל הסדר, ורצחו אנשים בעיצומו של ליל הסדר...באתי אז למרן רה"י (מרן הגרא"ל שטיינמן) זיע"א, והוא אמר לי, בדרך הטבע אין סיבה שהם לא יעשו את זה כל יום, הדם שלהם בוער ויגל חרבך תחיה" (כז, מ), זה החיים שלו, [וכמו שאצלנו התורה זה "כי הם חיינו"] אצלם זה החרב והרצח... ולצערינו, אנו אין לנו הרבה על מי לסמוך, אז הם יכולים לבא ולעשות את זה מידי יום...

אם כן, המשיך הרה"י, אין לנו על מי להשען אלא על אבינו שבשמים, הקב"ה כל כך הרבה שנים נתן לך שקט ושלוה, ואף אחד לא ניגש להגיד לו 'תודה רבה' על זה. ופתאום היום נזכרים...

הרה"י ר' שמואל רוזובסקי זצ"ל היה אומר, הקב"ה מאה פעמים נותן לך מתנות, ואתה בכלל לא מקשר את זה לקב"ה... פעם אחת אתה מקבל מכה, ומיד אתה שואל רבוננו של עולם איפה אתה?... אמר ר' שמואל, איפה אתה היית עד היום?...

כשהיינו בישיבה, אמר לנו הג"ר ברוך מרדכי אזרחי זצוק"ל, שסיפר לו בעל העובדא שהם היו במקלטים - באזור ישיבת חברון, וגם הרב מבריסק מרן הגרי"ז סולובייצ'יק בא למקלט. אך כשהגיעה השעה שהרב מבריסק היה צריך ללכת לישון, הוא קרא קריאת שמע, והלך לישון...

היה שם מישהו שלא יכל להבין את השלוות נפש הזו... מיד אחרי שהגרי"ז קרא ק"ש לפני שבירך המפיל הוא שאל אותנו, כבוד הרב, איך הרב מסוגל כעת לישון?... מי אמר לך שתקום?... [היום שם הפגזות עוצמתיות, זה לא היה רק אזעקות...].

הוציא לו הרב מבריסק ספר תהילים ופתח בפרק ג' והראה לו את הכתוב "מזמור לדוד בברחו מפני אבשלום בנו", ה', מה רבו צרי, רבים קמים עלי. רבים אומרים לנפשי אין ישועתה לו... זה זמן מלחמה... ומה כתוב בהמשך?... "אני שכבתי ואישנה... הקיצותי כי ה' יסמכני".

הכל מיד בורא עולם והכל בא בחשבון... וכבר אמר הג"ר אלחנן וסרמן בשם החפץ חיים זצ"ל - לכל כדור יש כתובת. אין 'במקרה'... הכל מידו יתברך, ואם מחר אני אחיה אני אצטרך ללמוד, אז מה מוטל עלי באמת?... ללכת לישון. והרב מבריסק יכל להירדם גם כן... הוא חי עם בורא עולם, וככה זה כאשר חיים באמת עם הבורא

עולם.

אומרים שבזמן מלחמת ששת הימים שהיה פחד נורא הרבה יותר מהיום... אז כל העולם הערבי היה נגדינו... אך הג"ר יחזקאל אברמסקי זצ"ל היה רגוע. כששאלו אותו למה, הוא אמר כאשר רואים כולם שאי אפשר להיסמך על אף אחד - - אז היהודים בוטחים רק בקב"ה, וא"כ - אין מה לדאוג.

אחרי זה, כשהיה ניצחון מופלא - הרב אברמסקי התחיל לדאוג... אמרו לו, הרב, עכשיו כולם מאושרים!... אמר - מזה אני דואג... מפסידים לחיות עם הקב"ה, ובאמת אז כולם האמינו בצה"ל ואמרו כל הכבוד לצה"ל, ואז הקב"ה הביא את מלחמת יום הכיפורים שאז ראו בדיוק מה זה ה"כוחי ועוצם ידי" שלהם...

כל אחד יודע היום שאין לנו על מי לסמוך, זה רוצה לעזור... וזה מאיים שהוא יפתח במלחמה... יש רק בורא עולם...

הוא לא יכול להכיל כזה דבר

אנחנו יודעים שהכאב הוא נורא... במלחמת ששת הימים היו כחמש מאות הרוגים רח"ל... אמר אז ראש ישיבת מיר הג"ר נחום פרצוביץ זצ"ל, שהוא לא יכול להכיל כזה דבר... איך לחשוב על כ"כ הרבה קרבנות... כזו טרגדיה... אמר ר' נחום - אבל אני יכול לחשוב

על הרוג אחד! לחשוב עליו עצמו, אח"כ על אשתו האלמנה ובניו היתומים, על ההורים השכולים שלו... אח"כ ה-'תדאג כל החבורה כולה' כל המשפחה מסביב... והידידים וכו' בזה עוד אפשר להתבונן ולהצטער... וכשאני גומר לחשוב על הרוג אחד, אני עושה כפול חמש מאות...

והנה היום - יש כ"כ הרבה הרוגים, פצועים, שבויים. הרה"י של סלבודקא הג"ר משה הלל הירש שליט"א אמר להרה"ג ר' יוסף קורלנסקי (נכד מרן הגרמ"י ליפקוביץ זצ"ל) **שצריכים להיות נושאים בעול... אי אפשר לשבת בשאננות כאילו זה לא נוגע אלי... כל בן אדם צריך במשך היום קצת זמן לחשוב ולהתבונן... תחשוב... אתה לא יכול ככה להתעלם, כי אחינו בשרינו הם...**

כ"כ הרבה אנשים ומשפחות סובלים - וכמו"כ מה אני יכול לעשות. ובאמת שאנחנו יכולים לעשות!

שמעתי את המשגיח של ישיבת 'תורה בתפארתה'

השבוע שמעתי את המשגיח של ישיבת 'תורה בתפארתה' - הגה"צ רבי נח פאליי, הוא היה פעם ראש כולל ברמת השרון, וסיפר שהוא נתן פעם דרשה לבעלי בתים שמה, והוא הזכיר להם חפץ חיים. והיה שם זקן בעל בית ששאל אותו - ראית אותו פעם?... אני הייתי אצלו! ואני אספר לך מה הוא אמר לי... אח שלי למד בראדין, ואני הייתי סוחר. באתי אל החפץ חיים, הוא שאל אותי מה אני עושה, ואמרתי לו שאני סוחר. ומה זה נקרא סוחר אצלך?... רימית היום איזה גוי?... גם גוי צריך להיזהר לא לרמות אותו. כך אמר הח"ח.

אח"כ אמר החפץ חיים, מה יש לך?... השבתי - יש לי בית. הוא רואה שהחפץ חיים לא מרוצה, אז הוא ממשיך לומר, זה בית שלי! זה רשום על שמי!! אין לו שום שותפים... הח"ח לא היה מרוצה - הוא אמר לו, **אני אגיד לך מה יש לך... מה שנתת לשני - זה מה שיש לך!!!** בהתחלה - המשיך הזקן - לא הבנתי אותו. אחרי זה כשהייתה שואה ולקחו את הכל - הבנתי שמה שנשאר לי לפליטה זה מה שנתתי לשני.

עלינו לדעת: מצאנו בחז"ל תורה תחילתה חסד וסופה חסד, למי עשו בתחילה את החסד?... לאדם הראשון שעבר על ציווי ה' ואכל מעץ הדעת - ובדיקו בשבילו הקב"ה תופר עלי תאנה כדי שלא יתבייש... זה 'תחילתה חסד', עם זה מכניסים אותנו לתורה.

הג"ר משה שמואל שפירא - ר"י באר יעקב - היה מביא את הגמרא במנחות (נג, ב) 'בא טוב, ויתן טוב, מטוב, לטובים'. 'בא טוב - זה משה, שנאמר ותרא אותו כי טוב הוא. ויתן טוב - זה תורה, שנאמר כי לקח טוב. מטוב - זה הקב"ה, שנאמר טוב ה' לכל. לטובים - זה כלל ישראל, שנא' ה'יטיבה ה' לטובים.

אמר ר' משה שמואל - תורה מסתובבת סביב טוב. הזכרנו שאמר פעם המשגיח ר' יחזקאל לוינשטיין למישהו, למה הג"ר שמואל רוזובסקי הצליח כל כך, עד שזכה והוא היום המרביץ תורה של הדור?... הרי היום כולם בישיבות לומדים את תורתו של ר' שמואל.

אמר הבחור - כי לר' שמואל יש כושר הסברה נפלא, וידע מקיף... אמר המשגיח - זה בודאי, אבל מכאן ועד לזכות להיות המרביץ תורה של הדור?... אז למה הוא זכה? **כי הוא היה בעל מידות נפלא.** והבין אדם לחברו שלו היה נפלא.

אמר פעם מרן הרה"י זיע"א יש לי פצצה: (ועל הפצצה הזו שום כיפת ברזל לא יכולה להצליח... ובכוחה להבקיע חלוני רקיע...) מובא בסידור הגר"א על ברכת השיבנו, שכתוב בחז"ל על מרדכי בן יאיר בין שמעי בן קיש, ודרשו בן קיש - שהקיש על דלתי רחמים. והנה איך מקישים על דלתי רחמים, לבטל גזירה כזו קשה, להרוג את כולם ביום א'?... אומר הגר"א שני שערים הם: אחד בלב האדם ואחד בלב השמים. אם בן אדם פותח את השער בלב שלו - נפתחים שערי שמים! אם תפתח את הלב שלך - יפתחו שערי שמים!

היום הזהירות בבין אדם לחברו נדרשת מאיתנו בלי סוף!! המצב היום הוא שכלל ישראל נתון בסכנה. ואנחנו מקוים לישועת עמ"י. הגר"ח"ק אמר בשם החזון אי"ש שאם לומדים תורה בבני ברק - לא צריכים לפחד מטילים. והגר"י זילברשטיין שליט"א אמר שדברי גיסו זצ"ל קיימים אף לאחר מותו.

את החומה שבנו בעוטף עזה, בטרקטור פשוט הרסו אותה. אך החומת מגן של דברי תורה וכמו שהבאנו בשם ספר הזכות לאחי המהר"ל שגמרא זה ר"ת של ארבע המלאכים שמקיפים יהודי גבריאל מיכאל רפאל אוריאל, את החומה הזו אף אחד לא יכול להבקיע

האהבה שלנו אחד לשני צריכה להיות באופן שאין לתאר..

היום העבודה שלנו היא בבין אדם לחברו, בגשמיות וברוחניות. האהבה שלנו אחד לשני צריכה להיות באופן שאין לתאר... כולנו בנים לקב"ה, בנים אתם לה' אלוקיכם... אנחנו רוצים לעורר רחמי שמים, בואו לדאוג באמת לשני גם ברוחניות וגם בגשמיות... לדאוג שלשני יהיה טוב. אם רואים שלחבר אין חברותא - צריך לדאוג לו.

הג"ר בערל אייזנשטיין (הרה"י הראשון של 'קרית מלך') למד בכולל בישיבת מיר, ושמע שהרה"י מרן ר' חיים שמואלביץ אמר אני לא מבין, איך ייתכן שאתה רואה לידך בחור בלי חברותא ואתה לא דואג לו?... הרב אייזנשטיין שמע ולקח על עצמו את העול הזה. ומאז ידעו שמי שצריך חברותא במיר פונה לרב אייזנשטיין.

לדאוג לחבר, לרוחניות, לגשמיות. ולרצות שיהיה לו טוב. אם אנחנו נפתח את הלב שלנו - יפתחו לנו שערי שמים, ונזכה גם שהמלחמה הזו לא תאריך ימים. וכל האנשים הנמצאים בשביה, כתוב בחז"ל שבי קשה מכולן... יה"ר שיחזרו כולם בריאים ושלמים. ועלינו לדעת שזה תלוי רק בנו! **עמל של תורה, תפילה, ומידות טובות.** זה הדבר היחידי שמעורר רחמים. והלוואי ותתגלגל זכות ע"י זכאי, שנהיה אנחנו הזכאים. ואז נקבל שכר טוב לא רק על עצם הלימוד, אלא על כל מה שנגרם מחמתינו (כן כתב הח"ח), להחיות עם רב כיום הזה.

(מתוך "ארחות חיים פרשת נח תשפ"ד)

מרן הגרא"מ שך זצוק"ל השתתף פעם באסיפה של רבנים בירושלים, והייתה לו עוגמת נפש מכך שלא קיבלו את דעתו בעניין ציבורי כאוב שעמד על הפרק. באותה אסיפה השתתף גם האדמו"ר מגור בעל ה"בית ישראל", והבחין בצערו של הרב שך. הוא שלח מיד שליח מיוחד לבני ברק, שיכנס אליו ויראה מה הוא עושה ויבדוק בזהירות, האם הוא חלילה נפגע

הגה"צ רבי ראובן קרלנשטיין זצ"ל על תורת חיים ואהבת חסד

וְהָיָה הַנְּעִרָה אֲשֶׁר אָמַר אֵלַיָּה הִטִּי נָא כַדָּךְ וְאֶשְׁתָּה וְאֶמְרָה שְׂתָה וְגַם גְּמִלְיָה אֶשְׁקָה (כד יד)

אליעזר בוחן את רבקה לא בחסד, אלא ב"אהבת חסד". כי כולם מסכימים לעשות חסד, אבל לא מעוניינים שינצלו אותם. אם אתה יכול להסתדר לבד, בבקשה, אל תטריח אותי... ואצל רבקה היה דבר מעניין: אליעזר בא עם עשרה גמלים ועשרה עבדים. כל עבד ראוי לשמו... באה ילדה- והוא אומר לה: אני רוצה לשתות. היא יכולה לתמונה: וכי אני צריכה לדאוג לכם?! תיקחו לבד... התשובה: ודאי הוא יכול להסתדר לבד, אבל אני רוצה לעשות! כמו אברהם שלא יכול היה שיעבור עליו יום בלי חסד. אם אין אורחים הוא הולך לחפש. הנה מושג נדיר וחריג של "אהבת חסד" - שאפילו אם השני יכול להסתדר לבד, השמחה הגדולה האישית שלו היא, אם יש לו יכולת לעשות טוב ונעים לזולת.

תורה ללא חסד - לא מתבשלת...

הנה ביאור חדש ששמעתי מהרב שלמה לוינשטיין שליט"א והייתה לי התפעלות.

סיפר רבי שלמה שליט"א: נגשתי בערב יום כיפור למרן ראש הישיבה, רבי אהרן לייב שטיינמן לבקש ברכה, והוא פנה אלי לאמור: הגמרא אומרת שאבי עסק בתורה ובחסד, וחי ששים שנה, ורבא שעסק בתורה בלבד חי ארבעים שנה. בשעה שאבי עסק בחסד, מה עשה רבא? האם הלך לישון? מה פתאום, הוא למד תורה. אם כן, נחשוב: הרי לית מאן דפליג ש"תלמוד תורה כנגד כולם", והתורה חשובה ממצוות חסד. אם כן, מדוע חי רבא רק ארבעים שנה? התשובה- אמר ראש הישיבה- כך היא: מה יותר יקר, קילו בשר או ליטר מים? ודאי בשר. למרות זאת, כאשר מעוניינים לאכול בשר, אין אפשרות לבשלו בלי מים. כמו כן לעניינינו: התורה באמת שווה יותר מחסד, אבל תורה בלי חסד - עס קאכט זיך נישט" - לא מתבשלת.

ועל זה אמרו חז"ל (בראשית רבה נח, ט) "רודף צדקה וחסד ימצא חיים צדקה וכבוד" (משלי כא) - "רודף צדקה זה אברהם אבינו" סיפורים מופלאים סופרו על מסירותו הרבה של מרן הרב שך זצ"ל, לגדולים ולקטנים. ידוע לי על פעם אחת שהיה צורך לברר

אודות שידוך של בחור מהישיבה, והוא בעצמו נסע לחיפה לברר. שב מחיפה באמרו: "בררתי, ואפשר לגשת לשידוך". לא יאומן כי יסופר, עובדות רבות אין ספור. "כי באור פניך נתת לנו, ה' אלוקינו תורת חיים ואהבת חסד"

רבי שלום שבדרון זצ"ל אמר: ישנן שתי מצוות שאדם עושה בשמחה גדולה ומיוחדת- לימוד תורה בחשק, ואם מצליח ומקיים חסד מיוחד, גם זה נותן לו סיפוק רב. בדוק ומנוסה. והמציאות הטבעית הזו, רמוזה במילים הללו: "כי באור פניך נתת לנו ה' אלוקינו", היינו: שני הדברים הללו- תורת חיים ואהבת חסד- יש אור ה' מיוחד וממילא הוא מביא סיפוק ושמחה.

את שניהם ראו בחייו של ראש ישיבת פוניב'ז זצ"ל: עמל התורה ושקידה עצומה מתוך שמחה אין קץ, וגמילות חסדים בעמל רב. אספר סיפור. הרבי מקרלין זצ"ל, שכיהן כאדמו"ר לפני השואה בא לבקר את רבי חיים עוזר זצ"ל מוילנא. הרב לא היה בבית, והוא הלך אליו לבית המדרש. דברו יחד בצדי בית המדרש בדברים העומדים ברומו של עולם. לפתע הגיע אברך צעיר ניגש אליהם ושאל: "היכן נמצא בבית המדרש ספר פלוני...?" רבי חיים עוזר הדריך אותו כיצד להשיג את הספר במדף ההוא. האברך נפרד ומיהר לקחת

את הספר.

אמר הקרלינר רב'ה: "כזו חוצפה? וכי אינו רואה שעומד כאן גדול הדור, האם אין לו את מי לשאול אודות הספר?!..."
אמר לו רבי חיים עוזר זצ"ל: "אתם יכולים להיות בטוחים שהוא כל כך שקוע בלימוד, שאינו יודע בכלל אם מי דיבר, תברר ותיווכח שצדקתי"... התפלא הקרלינר רבי: כיצד יכול להיות כדבר הזה? הלך לברר, והתברר שאכן כך ממש, אותו אברך היה כל כך שקוע בלימוד, שלא ידע עם מי דיבר ולא ראה כלום.
ככה? אמר הרבי לעצמו, לכה אברך אני זקוק כראש ישיבה בישיבתנו- ישיבת קרלין. ואכן הרב שך הוכתר כראש ישיבת קרלין....

והרב שך שב למקומו

"ואברהם שב למקומו"- בשביל מה מספרת התורה את הפרט הזה? כתוב בספרים הקדושים, שאברהם אבינו התפלל הרי על סדום: אולי יש... אולי יש... ובסופו של דבר לא פעל כלום בתפילותיו... יכול היה להישבר, אולי אינני הגון וראוי, ועוד ענייני צער ועוגמת נפש. מעידה התורה: "ואברהם שב למקומו"- הוא נשאר באותה דרגה, ובעיקר באותו מצב.

תמיד אנו מדגישים כי אין לנו מושג באברהם אבינו ע"ה, וגם כעת איננו יורדים להבין את רגשותיו של אברהם אבינו, אבל רק כלימוד לדידן, שגם אם לא מצליחים להשיג, הרי ש"אברהם שב למקומו". ראש ישיבת פוניבז' השתתף פעם באסיפה של רבנים בירושלים, והייתה לו עוגמת נפש מכך שלא קיבלו את דעתו בעניין ציבורי כאוב שעמד על הפרק.

באותה אסיפה השתתף גם האדמו"ר מגור בעל ה"בית ישראל", והבחין בצערו של הרב שך. הוא שלח מיד שליח מיוחד לבני ברק, שיכנס אליו ויראה מה הוא עושה עתה בצער, ויבדוק עוד, בזהירות, האם הוא, חלילה, חש נפגע, והאם השלים עם ההכרעה שלא כדעתו. כאשר דפק השליח בדלת ביתו של הרב שך, אמרו לו כי אינו בבית, וכי מיד מהאסיפה המשיך ישירות להיכל הישיבה.

עלה השליח לישיבת פוניבז' להציץ, וראה שהרב שך עומד וסביבו קבוצת בחורים ומשתעשע בלימוד. כאילו לא קרה כלום, כאילו לא נשבר לו שום דבר... הוא היה בטוח שיראה אותו שוכב במיטה בעוגמת נפש...

שב לירושלים וסיפר ל"בית ישראל" שראה את המחזה כיצד הוא מונח בלימוד ולמוד בריתחא דאורייתא. הצביע ה"בית ישראל" ואמר לו: "זו דמות של אדם גבוה בדרגתו. הוא עשה את שלו, ואם לא הצליח- 'ואברהם שב למקומו', ללא שום שינוי!".

הטבה מתוך הכרת הטוב לסבתא

אספר לכם, א מוראדיגע מעשה, ששמעתי מפי בעל המעשה תלמיד חכם.

הייתה לו ישיבה בשיכון ה' בבני ברק, ופעם הוא נכנס לרב שך. פנה

אליו הרב שך וביקש: "היות ואצלכם בישיבה לומד בחור פלוני, רצוני שיהיה לו 'מלמד פרטי'- אברך שילמד אתו בחברותא, ואני אשלם לאברך ההוא בכל ראש חודש".

ראש הישיבה אכן השיג אברך חשוב שהחל ללמוד עם הבחור בקביעות, והסיפור נמשך כמה חודשים. בכל ראש חודש נכנס האברך עצמו לרב שך לקבל את הכסף, אך לא הייתה לו העזה להתעניין ולשאול- יש בחורים רבים בישיבה מדוע נקשר הוא דווקא לבחור ההוא? במה הוא יחסן? עד שפעם אחת הזדמנה הזדמנות.

בראש חודש נכנס הוא לביתו של ראש הישיבה לקחת את הכסף, ומצא מולו בית מלא רבנים ועסקנים- בנושא שעומד בוער על הפרק. אמרו לו: "אין אפשרות להכנס לחדר". פנה לגבאי ואמר: "לא שאני צריך את ראש הישיבה- ראש הישיבה צריך אותי"... אמר לו הגבאי: "מה אתה מדבר שטויות, כלום אינך רואה שאין אפשרות להיכנס, העולם מתהפך בפנים"...

לא, אז לא. יצא ושב לביתו. אחרי כמה ימים, האברך מקבל שיחת טלפון מבית הרב שך, שראש הישיבה ממתין לו ומחפש אותו. הגיע לשם. שאל אותו ראש הישיבה: "מדוע לא באת בראש חודש, הרי יש לך קביעות לבוא?" אמר לו: "הייתי".

- "אבל לא נתתי לך כסף, מדוע לא נכנסת?"
- "כי הבית היה כאן כמורקחה, היו הרבה עסקנים, ולא נתנו להיכנס".
- "מה? לא נתנו לך להיכנס?!" כאב לו הלב. הרב שך הרגיש לא טוב עם זה, ואמר לו: "אם כך אפצה אותך. ראשית כל, שב קצת".

האברך הבין מיד שזו שעת הכושר, וכי הרב שך מעונין לדבר אתו, לכן שאל מיד: "מה ראש הישיבה נטפל דווקא לבחור הזה ולוקח את הדברים לליבו? מי הוא הבחור?"
השיב לו: "אני חייב לו הכרת הטוב".

- "הכרת הטוב לבחור?!"
- "לא לבחור ממש, אלא לסבתא של הבחור שעשתה עמי חסד. ואספר לך, הייתי בחור בישיבה בחוץ לארץ. ישבתי ולמדתי, והייתה לי חולצה אחת בלבד, לשבת וליום חול. מרוב שימוש נעשה בה חור.

מה עושים כשיש חור? מתקנים. אחרי כמה ימים נהיה חור גדול יותר... חברתי טלאי על גבי טלאי. בזמן קצר נהיה שרק השרוולים נותרו שלמים. אבל היה קשה לכבס את החולצה כאשר יש רק אחת. מה עשיתי? היה לי מקום בגג, שם כיבסתי את החולצה כל יום שישי בבוקר, ושם על הגג המתנתי עד שהיא תתייבש. כך כל יום שישי. הייתה איזו אישה שראתה שאני ממתין על הגג עד שהחולצה תתייבש. היא באה והביאה לי שתי חולצות! בשבילי זה היה כזה לוקסוס- שתי חולצות חדשות!

חלפו עשרות שנים, הלכתי ובררתי- ונודע לי כי יש לה נכד בישיבה שלכם, ואם כן זו הזדמנות להכיר טובה... החלטתי לשכור לו מלמד פרטי, כהכרת הטוב לסבתא שלו".

אפשר לספר ללא סוף, אבל תמצית הכל היא- "תורת חיים ואהבת חסד".

(מתוך 'חי ראובן')

ה"חזון איש" זצ"ל היה נוהג לבחון את ילדי החיידר הצעירים. מנהגו היה לשבת עם הילדים הבאים להבחן אצלו על אותו ספסל. הוא אמר כי הילדים מגיעים מתוחים, אחרי כמה ימים של לחץ- חוששים הם מה יהיה אצל הרב? האם ידעו לענות על שאלותיו? ואם לא? והרי אלו ילדים זכים, אידישע קינדער! צער בעלי חיים...

הגה"צ רבי אהרן טויסיג שליט"א על הצדיקים ונשים צדקניות

וינצחם יצחק אהרי אמו (כד סז)

והמשיך את הלימוד כאילו לא היה דבר. כשהאם נכנסה לחדר- לא היה רמז לכך שהבן היקר והאהוב שלה, אברהם ישעיהו הקדוש, מת"סר בכאבים.

מעשה מופלא נוסף: ה"חזון איש" היה מגיע לבקר את אמו מדי יום ביומו. פעם אחר מעט לצאת לביקור היומי, ובינתיים נכנסה אליו אחותו, הרבנית קנייבסקי ע"ה, הרעבצין של הסטייפלר זצ"ל, וסיפרה כי היא מגיעה כרגע מאימם, וכשהיתה שם שאלה אותה האם אודותיו.

אך שמע זאת ה"חזון איש", החל לרוץ לכיוון בית אמו. הוא רץ כל עוד רוחו בו, ואי אפשר היה להשיגו. הן אמא שאלה עליו! איך הוא יכול להתעכב אפילו רגע אחד?!

בזכות התורה ובזכות כיבוד אם

ראינו, אפוא, כי בשכר כיבוד הורים ניצלים מכל חטא ועוון, סגולה מיוחדת יש במצווה זו שמקפידים בה זוכים לראות ברכה בעמל תורתם.

נוכח הייתי, כאשר הגאון רבי שמואל הלוי ואזנר זצ"ל הגיע לנחם

סיפר לי דודי, הגאון רבי חיים ברים זצ"ל: ה"חזון איש" זצ"ל היה נוהג לבחון את ילדי החיידר הצעירים. מנהגו היה לשבת עם הילדים הבאים להבחן אצלו על אותו ספסל. הוא אמר כי הילדים מגיעים מתוחים, אחרי כמה ימים של לחץ- חוששים הם מה יהיה אצל הרב? האם ידעו לענות על שאלותיו? ואם לא? והרי אלו ילדים זכים, אידישע קינדער! צער בעלי חיים... כשהוא מתיישב יחד איתם על הספסל, הם נרגעים מעט. רואים שהוא אדם נחמד, ואין צריך לפחד ממנו... הוא גם היה מקפיד לשאול שאלות שכל ילד יוכל לענות עליהן.

פעם אחת, באמצע המבחן, ה"חזון איש" שם לב שאחד הילדים מנסה לשאול שאלה, והמלמד משתיק אותו. בעדינות ובדפלומוטיות שאל ה"חזון איש" את המלמד: "מה הילד רוצה?" ובלית ברירה חזר המלמד על השאלה: "איך אפשר לזכות לצמוח להיות 'חזון איש'...? שאלה של ילד יהודי זך וטהור לב!

ה"חזון איש" הניח את ראשו על השולחן לרגע ואז אמר, "ייגאלע, כשנוהרים לקיים מצוות כיבוד אם כמוני, אפשר לצמוח 'חזון איש'..."

זאת נשמעת אולי נוסחה פשוטה אבל מי שמכיר סיפורים על מצוות כיבוד אם של ה"חזון איש", יודע שאין זה פשוט כלל וכלל...

הנה כמה דוגמאות:

סיפר לי דודי רבי חיים: ה"חזון איש", לא עלינו ולא עליכם, סבל קשות מאבנים במרה. שאף אחד לא יתנסה, מדובר בכאבים נוראים. ה"חזון איש" אמר פעם שאם רוצים להבין מה זה אבנים במרה, אפשר לדמיין מישהו שהכניס יד בין הדלת למשקוף... כשתקפו אותו האבנים היה סובל כאבים כאלו, שלא יכול היה לזוז!

והנה פעם ישב ה"חזון איש" ודיבר בלימוד, ולפתע פרצו אצלו כאבים חזקים של התקף אבני המרה. הוא נשכב על הרצפה והחל להתפתל, כי כך מתייצבת האבן, והכאב נחלש, אך בעודו שוכב שם, נשמעו לפתע פסיעות מבחון, פסיעותיה של מרת ראשה לאה קרליץ, אמו של ה"חזון איש".

ברגע כמימרא- קם החזון איש מהרצפה, התיישב על יד השולחן

להשתדל ולהיזהר במצוות כיבוד אב ואם, שהקב"ה השווה כבודם לכבודו (קידושין ל ע"ב).

משם היא תוכל לפעול יותר

לפני שיצא הרב ואזנר, הוסיף ואמר לאדמו"ר דבר נפלא, שכדאי להביאו כאן, אף שאינו קשור ישירות לנושא.

- "רביה", פנה הרב ואזנר לאדמו"ר, "אני יודע שאמא שלכם אהבה אתכם מאוד..."

- "אמת", אמר לו הרביה.

- "אני יודע שאמא שלכם התפללה עליכם רבות..."

- "אמת", השיב הרביה והחל לבכות...

הנוכחים כולם החלו לבכות יחד איתו, והאדמו"ר סיפר:

- היא היתה הולכת לבית הכנסת בכל שבת, ועשתה כך כמעט עד השבת האחרונה בחייה. אמרתי לה: 'אמא, את יכולה להתפלל גם בבית ככוונה. למה את מתאמצת כל כך ללכת לבית הכנסת? והיא ענתה לי כך: 'אתה צריך לשמוע בקולי כי אני אמא שלך, אבל אני צריכה לשמוע בקולך כי אתה רביה גדול. אני מבקשת ממך אל תצווה עלי לא ללכת לבית הכנסת, כי אז אהיה מוכרחה לשמוע בקולך, ואני כן רוצה ללכת להתפלל'."

לשמע הדברים אמר הרב ואזנר יסוד נפלא, שכדאי לכל אחד לשמוע:

- "אמא שלכם", כך השיב לנדבורנר רביה, "הייתה בת קדושים, הבת של רבי אליעזר זאב קרעטשניפער; היא היתה גם אשת חבר לצדיק גדול כאביכם גם ואף זכתה להשאיר אחריה בן גדול כמוכם... והנה, כשהיא הגיעה לעולם הבא, אמרו לה: 'מה שפעלת שם, בעולם המעשה, שהתפללת והעתרת על בנך הגדול- את יכולה להמשיך גם כאן'."

יתרה מזאת: העולם הזה הוא עולם מוגבל. עם כל אהבתה והערכתה של האמא שלכם, ולמרות כל זכויותיה- בת קדושים, אשת חבר, ושהעמידה בן כמוכם- עדיין חלו עליה הגבלות העולם הזה, שמגבילות גם את יכולת ההשפעה הרוחנית.

אבל בעולם הבא- משם היא יכולה לפעול ללא שום הגבלה! דוקא כעת, האהבה והתפילה שלה פועלות ביתר שאת וביתר עוז!"

הרב ואזנר סיים את דבריו, ושוב זלגו דמעות מעיניו של הנדבורנר רביה.

(מתוך כבודם של ישראל)

אצל האדמו"ר מנדבורנה בעל ה"באר יעקב" זצ"ל. הרב ואזנר ישב אצל האדמו"ר כמעט ארבעים דקות. היה שם שמוע'ס, נטף דבש ממש... ואז אמר לפתע הרב ואזנר: "יש סיפור ידוע על הגאון רבי שמואל ענגל, שכאשר היה ילד בן שבע- איבד את הראיה, אמו המסורה כתתה רגליה בעבורו בין רופאים מומחים ופרופסורים ידועי שם, אך כולם הרימו ידיים...

בצר לה נסעה לצאנז, ונכנסה עם הילד להרה"ק ה"דברי חיים" זצ"ל. "רבי" היא אמרה לו, "הילד שלי הפסיק לראות!"

פנה הצאנז'ר רבה לילד, ושאלו:

- "אם הקב"ה יחזיר לך את כוח הראיה, מה תעשה בו?"

- "אוכל ללמוד תורה!" והאר עיניו בתורתך...

- "ותקיים גם מצוות כיבוד אב ואם?"

- "בודאי!"

- "אם כך, אמר הרבי, "אם מבטיח אתה שתשתמש בעיניים כדי ללמוד תורה, וגם תכבד הורים, אני מברך אותך שתראה ותגרום לאחרים לראות."

לא חלפו ימים ספורים, וראייתו של הילד שבה אליו. ללא ניתוח, ללא תרופות, וללא כל הליך רפואי. רק זכות ההבטחה והברכה היא שעמדה לו.

אמר הרב ואזנר: כל אחד מכיר את שמונת הכרכים של תשובות המהר"ש ענגל. שמונת הכרכים האלו מלאים תשובות לשאלות שהגיעו אליו מכל רחבי פולין וגליציה, מרבנים ומדינים מכל החוגים, ובכל מקצועות התורה.

והרב ענגל, כך אמר הרב ואזנר, היה אומר שהוא מאמין באמונה שלמה, שאת כוח ההוראה הזה, ואת היכולת לענות בכל מקצועות התורה- הוא קיבל בזכות מילותיו הקדושות של ה"דברי חיים": "אתה תראה, ותגרום לאחרים לראות" מה זה לגרום לאחרים לראות? להאיר את עיניהם בתורה.

ובכן, גם ה"דברי חיים", קשר בהבטחתו בין לימוד התורה לכיבוד אב ואם, ובאותו מעמד- בעקבות הסיפור שהזכיר הרב ואזנר- הסביר האדמו"ר מנדבורנה את הקשר ביניהם:

התנא דבי אליהו אומר, שהנוהר בכיבוד אב ואם, הקב"ה מבטיחו כי לא יכשל בחילול שבת, חלילה, וינצל מכל חטא ועוון, אך כיוון שעיקר תכלית חיי האדם הוא ללמוד תורה, ממילא ודאי, שבכח השמירה מפני עוון, מזכה מצוות כיבוד הורים גם בלימוד תורה.

הרי לנו, אפוא, סגולה טובה להישמר מן החטא ולגדול בתורה:

שמענו ותחי נפשכם

הצטרפו אלינו ל'עמוד היומי', שיעורים מרתקים ממגידי השיעורים שבחרנו עבורכם, בקו השיעורים של 'דרשו' 666-2222-077

מחשבות שונות ומשונות החלו להתרוצץ במוחו של ר' זלמן לייב זילבר מי טירפד את הטיסה המשותפת עם המשגיח של ישיבת לייקווד הגה"צ רבי מתתיהו סלומון שליט"א. בראשו עלו כמה אפשרויות, הדבר חרה לו מאד...

הגאון רבי יחיאל צוקר, מרבני ישיבת 'תורה בתפארתה', מסביר את ההיגיון בכך לבקשה שרבקה אמנו היתה צריכה להשקות עשרה גמלים ועוד איש מבוגר

"הטי נא כדך וְאֶשְׁתָּה" (כד, יד)

אבל אולי, למרות שזה צד רחוק, קיימת מצווה. הסיכוי הקטן לזכות - שווה את ההימור. כל עוד לא ביררת - אל תסיק שום מסקנה. קח את ההימור, כי אולי זאת בכל זאת מצווה.

רבקה לקחה הימור - וזכתה להיות אמא של כלל ישראל. הנושא הזה תקף, כאמור, לכל תחומי החיים. במתחים שבין איש לרעהו, בין איש למשפחתו, בכל תחום באשר הוא. אם אתה יכול לברר את המניעים של הצד השני - תברר, ואם אינך יכול - לך עם הצד הטוב, עם המעשה הטוב, עד הסוף! לכל היותר עשית מעשה טוב מתוך ניצול שניצלו אותך. לא נורא! אבל אל תפספס את ההזדמנות שאולי בכל זאת עשית מעשה טוב ושלם.

הכל לטובה

אספר לכם סיפור מכלי ראשון, לפני מספר שנים יזמו שני גדולי עולם כנס ענק בארה"ב שמטרתו לזעוק ולהתריע נגד פגעי הטכנולוגיה הלא כשרה. היו אלו כ"ק האדמו"ר מסקולען זצ"ל ולהבחל"ח המשגיח של ישיבת לייקווד הגה"צ רבי מתתיהו סלומון שליט"א.

הם שכרו אצטדיון של חמישים אלף מקומות ועשו הרבה רעש ותעמולה כדי לסחוף את ההמונים להשתתף בכנס. אולם למרות כל הפרסומות, מכרו בסך הכל שנים-עשר אלף כרטיסים. היה חשש כבד לחילול השם גדול מאד - גדולי ישראל, מכל החוגים, יוזמים כנס על דבר שבקדושה והאולם מלא בפחות מרבע מתכולתו...

בפרשת השבוע אליעזר הולך, בשליחותו של אברהם אבינו, למצוא אישה ליצחק בנו. לאליעזר יש "רשימה" של דרישות, אותה הוא מבקש למצוא באשה המיועדת, ופונה לאלוקים ומבקש שיעזור לו למצוא את האישה שיש לה את הרשימה הזאת. התורה מספרת שתפלתו נענתה מיד. הוא מצא את רבקה שענתה על הרשימה שהכין: "וַתִּמְהַר וַתָּרֶד פָּדָה עַל יָדָהּ וַתִּשְׁקֶהוּ וַתְּכַלֵּל לְהִשְׁקֹתוֹ וַתֹּאמֶר גַּם לְגַמְלֵיךָ אֶשְׁאָב עַד אִם כָּלוּ לְשֵׁתֶת".

שומו שמיים: עומד כאן גבר חסון, עם עשרה גמלים, ומבקש מנערה צעירה, יש אומרים בת שלוש: 'בבקשה, תעלי על כיסא, עם כד מים ביד, ותשקי אותי. אני אפתח את הפה ואת תשפכי לתוכו מים...' 'סליחה, אדוני!' - היה לבטח אומר כל בן אדם נורמלי - 'אתה רוצה לשתות? קח את הכד ותשתה. כשתסיים, תשטוף בבקשה את הכד, ותחזיר לי אותו מלא במים...' אפשר אולי לומר זאת יותר בעדינות, אבל מה פתאום ילדה קטנה צריכה להשקות אדם מבוגר, ולהגיש לו את השתייה עד הפה? זה לא חסד! זה ניצול! רק 'פראיירית' תסכים לזה. וכל זה בלי לדבר על כך שהיא צריכה לשאוב מים ולהשקות עשרה גמלים...

הימור משתלם

התשובה לזה נוגעת, בעצם, להרבה משטחי החיים. אכן, יש סבירות גבוהה ביותר, כמעט מוחלטת, שהאיש הזה, העבד החסון, מנצל את טוב לבה של נערה תמימה, ומבקש ממנה לעשות מעשים בלתי סבירים בעליל. אבל יכול גם להיות, אחד מאלף, שהאדם הזה הזה רק נראה כלפי חוץ מאד חסון, אך הוא סובל מאיזושהי מחלה או שיתוק, שגם לאחר שעשה הרבה פיזיותרפיה, הוא לא מסוגל להרים כד מים בידו מעל הכתף ולשתות.

נכון! זה מקרה של אחד מאלף, או אחד מעשרת אלפים, לא משנה. יש כאן שאלה של הימור. אתה מתבקש לעשות איזושהי פעולה טובה מצד עצמה, מצווה, חסד. מירב הסיכויים שאתה מנוצל. סיכוי קטן שזו באמת מצווה. אם אתה יכול לברר זאת - מה טוב ומה נעים. אם יתברר לך, מעל לכל ספק, שאכן סתם באו לנצל אותך - אל תעשה את המעשה. אבל אם אינך יכול לברר - עשה זאת! תהמר, קח סיכון! אמנם לפי רוב הסיכויים עשית את המעשה הטוב בחינם,

זהובים, ובסך הכל מאתיים וחמישים רובלים. סכום עתק. היהודי שב הביתה עם הסכום הגדול שקיבל, אך פניו היו נפולות. כשסיפר לאשתו מה קרה, התפלאה: "מדוע, אפוא, פניך נפולים? תרקוד משמחה! הפכת לגביר!" השיב היהודי: "אני מצטער ובוכה על כך שהוא נתן לי רק עשרים וחמש מלקות... חבל שהוא לא נתן לי חמישים..." אומר ה"חפץ חיים": לעתים אדם מקבל מלקות, והוא מתחיל לבכות... לעולם הוא לא יכול לדעת מה צופן העתיד בחובו! בכל מקרה עליו להאמין באמונה שלמה שמעו יצא מתוק, וכל מאן דעביד רחמנא - לטב עביד.

למנוע נזק

הרב זלמן לייב הבין את המסר. עליו לציית לבקשת המשגיח גם אם אינה מוצאת חן בעיניו כל כך. הוא טס לבדו לארץ ישראל, המשגיח הגיע אחריו, והם נפגשו אצל רבי חיים קניבסקי. בסיום, כשהמשגיח נכנס לרכב, ביקש מכולם לצאת, היות והוא מעוניין לשוחח עם ר' זלמן לייב ביחידות. וכך אמר לו: "אני מבקש להתנצל בפניך שלא ססתי אתך. ברצוני להסביר לך את הסיבה. מאז שהחלטתי להילחם בפגעי הטכנולוגיה - כל מיני גורמים, בכל העולם, משמיצים אותי ופועלים להשחיר את שמי בעולם. חשבתי לעצמי שאם אתה, איש עסקים, תיסע ביחד אתי - יתחילו להשמיץ גם אותך. חשבתי שאין זה מן הראוי שאתה, שעושה לי טובה ונאות לבטל כמה ימי עסקים ולנסוע אתי, תינזק מזמני..." "אתה מבין?" סיים הרב זילבר לספר. "למדתי פרק מאלף לחיים. אני התהלכתי במשך כמה ימים אבל וחפוי ראש, נשבר ונדכה מהעלבון הצורב. בסוף התברר שכל מה שארע כאן זה מחשבה אין סופית של אחד מגדולי וצדיקי הדור, עלי, ר' זלמן הקטן, שלא אנזק חלילה!!!, הכל היה אפוא לטובתי ולמעני". את הדבר הזה לימדה אותנו רבקה: אולי אתה יכול, כביכול, להיכשל במשהו. עבדו עליך. ניצלו אותך. אבל כדאי לך להמר על דבר טוב. ללכת אתו עד הסוף. בסוף מתבררת האמת לאשורה. מלעשות דברים טובים אף פעם לא מפסידים. רבקה לקחה סיכון, יתכן והיא תהיה ללעג וקלס אבל רק בגלל זה היא זכתה להיות אמא של כלל ישראל.

בסיום הדברים אציין כי לאחר תגובות שהתקבלו למאמר בפרשת לך לך, התברר לי שהמידע שהועבר לי שכביכול מספר המשפחות שומרות השבת בקיבוץ סעד עומד על חמישה בלבד, היה מידע שגוי. האמת היא שהן קיבוץ סעד והן קיבוץ עלומים נוסדו על ידי יהודים שומרי שבת, ומאז היווסדם ועד עתה שעריהם סגורים ונעולים בשבתות ובמועדי ישראל, וזכות זו היא שעמדה להם להינצל ממתקפת הטרור האכזרית, ומהם יראו וכן יעשו בכל ערי וישובי ישראל.

לעילוי נשמת אבי מורי רבי נתן ב"ר יחיאל מאיר הכ"מ, ורעייתי מרת רבקה ב"ר יהודה ע"ה

ידידי, הרב זלמן לייב זילבר שליט"א ממונסי, קיבל טלפון מהמשגיח רבי מתתיהו סלומון, ואמר לו: "אני חייב להציל את הכנס! עלה בלבי רעיון: אם נביא את מרן שר התורה רבי חיים קניבסקי לכנס - לא זו בלבד שהאולם יתמלא, אלא נצטרך לשכור עוד כמה אולמות ולהקרין את המעמד בשידור ישרי... אני מבקש ממך: תצטרף אלי ונסע ביחד לארץ ישראל ונסה לשכנע אותו לבוא לכנס למען הצלת עם ישראל".

ר' זלמן לייב ידע שהסיכוי שרבי חיים יצא לחו"ל הוא אפסי, אבל לא יכול היה לחלום על דבר יותר טוב מזה. ממש בבחינת לראות את עולמו בחייו! מה יכול להיות יותר טוב מאשר לטוס יחד עם המשגיח הצדיק ולשבת על ידו שתיים-עשרה שעות בהלוך, ועוד שתיים-עשרה שעות בחזור... הוא נעתר, כמובן, לבקשת המשגיח.

לא עברו יותר מיומיים, והנה הוא מקבל טלפון מאחד מבני הבית של המשגיח, והלה מודיע לו שהמשגיח מבקש ממנו שיטוס לבדו לארץ ישראל, ואילו הוא, המשגיח יגיע אחריו, והם יפגשו בארץ ישראל, סמוך לביתו של רבי חיים, וייכנסו אליו ביחד.

מחשבות שונות ומשונות החלו להתרוצץ במוחו של ר' זלמן לייב... מי טרפד את הנסיעה המשותפת? מי לא מפרגן לו אותה? בראשו עלו כמה אפשרויות לגבי אנשים שונים שיתכן וידם הייתה במעל הזה. הדבר חרה לו מאד, כאב לו עד מוות. לפספס כזאת הזדמנות... למענה הוא הקריב והסכים לעזוב כמה ימי עסקים...

הוא ניגש, שבור לב, לארון הספרים, נעמד ליד ספר ה"חפץ חיים" על התורה, ואמר: 'ריבונו של עולם! אני לומד כל יום מהספר הזה. אני מעוניין לפתוח אותו באקראי באחד הדפים, ומבקש ממך שיהיה בדף הזה אות וסימן כיצד עלי לנהוג!'

הוא פתח את הספר בעמוד שהחפץ חיים סיפר בשם המגיד מדובנא:

מעשה ביהודי שחכר אחוזה מן הפריץ באלף רובל לשנה. הפריץ היה דווקא אדם הגון, דא עקא, מנהל האחוזות שלו היה רשע מרושע. יום אחד הודיע הלה ליהודי, ללא ידיעת הפריץ, שמכאן ולהבא יהיה עליו לשלם אלפיים רובל לשנה, וְלֹא - רע ומר יהיה גורלו. כל בכיותיו, תחנוניו והסבריו של היהודי, שהוא איננו מסוגל לשלם סכום כה גבוה, נפלו על אוזניים אטומות.

חלפה שנה. ליהודי לא היו אלפיים רובל ומנהל האחוזות הוציא שוט והלקה אותו עשרים וחמשה מלקות כואבות. פצע אותו בכל חלקי גופו.

כעבור כמה שבועות הפריץ ערך סיבוב שגרתי בין אחוזותיו, לראות, להתרשם ולשוחח עם החוכרים, מה קורה בהן. כשהגיע לאחוזתו של היהודי והתעניין בשלומו, הראה לו היהודי את סימני המכות שעדיין נותרו על גופו, וסיפר לו מה שעשה לו מנהל האחוזות.

הפריץ התמלא זעם על המנהל שעושה מעשים על דעת עצמו, מבלי לשאול את רשותו, ובפרט כלפי היהודי הזה שהיה נאמן לו כל השנים ותמיד שילם בזמן, וציווה לזמן אותו בדחיפות אליו. כשהמנהל הגיע ואישר את שעשה, חרץ את דינו: על כל מכה שהלקית אותו - עליך לשלם לו, כמובן מחשבונך הפרטי, עשרה

התגובה בציבור החרדי היתה דממה! כולם היו בהלם. איך אפשר בכלל להגיב על כזה אסון נורא? גם מרן הגראי"ל שתק, הוא לא אמר מילה וחצי מילה, וידום אהרן. אבל אחרי כמה ימים הוא סיפר לנו סיפור...

הג"ר משה סחייק שליט"א, מחבר ספרי 'מזקנים אתבונן', וספר 'ביטחון ואמונה' תלמידו חביבו של מרן ראש הישיבה הגראי"ל שטיינמן, בשיחה מרתקת על המצב הביטחוני

יוחנן וסרמן

בשיחה שקיימנו עם הגאון רבי משה סחייק, מחבר ספרי 'מזקנים אתבונן' וספר 'ביטחון ואמונה' ושאר ספרים שבהם אוצר בלום של אמרות, עובדות ונקודות של חיזוק והשקפה שנכתבו מפיו של מרן הגראי"ל שטיינמן זצ"ל, שמענו ממנו דברים נפלאים המתאימים לימים אלו, ימי מלחמה עם אויבי ישראל, כשמוכן, כמו תמיד, גם הדברים שמשמיע הרב סחייק באוזנינו הפעם, מבוססים כולם על מה ששמע וראה אצל מרן הגראי"ל זצ"ל.

"הרב שטיינמן הראה לנו פעם מדרש רבה מעניין בפרשת לך לך: "אם ראית מלכויות מתגרות זו בזו, צפה לרגלו של משיח", פותח הרב סחייק.

"מה זה אומר לצפות למשיח? להקים עמדות תצפית ולבדוק מאיזה צד הוא מגיע? להתקין מערכות מכ"ם ורדאר? אולי להכין שטיח אדום? איך אנחנו אמורים לצפות למשיח, כיצד זה בא לידי ביטוי בפועל?

את השאלה הזאת תירץ מרן זצ"ל עם עוד שאלה חזקה... אנחנו יודעים שאברהם אבינו התנסה בעשרה ניסיונות. עשרה ניסיונות? זהו? הרי כל אחד ואחד מאיתנו מתנסה כל יום בכל כך הרבה ניסיונות. בכל רגע ורגע מתחדשים עלינו עוד ועוד ניסיונות. איך ייתכן לומר שאברהם אבינו התנסה בעשרה ניסיונות ותו לא?

התשובה היא שיש שני סוגים של ניסיונות. יש ניסיונות שגרתיים, כאלו שבאמת כל אחד ואחד מאתנו חווה ביומיום. היצר הרע לא נח אפילו לרגע, צופה רשע לצדיק ומבקש המיתו, כל הזמן הוא מחפש דרכים להפיל אותנו ואנחנו צריכים לעמוד בניסיונות הללו פעם אחר פעם בלי להיכנע או להרפות את העמידה על המשמר. גם אברהם אבינו ע"ה התנסה בניסיונות כאלו, אבל אלו אינם עשרת הניסיונות שעליהם מדברים חז"ל.

יש ניסיונות שהקב"ה שולח לאדם כדי לשנות את המצב שלו. למשל, אם יש אדם שמתפלל בכל לבו לזכות לכישרונות ולהצלחה בתורה, הקב"ה מחליט להיעתר לתפילתו, אבל לפני שהוא נותן לו את המתנה הזאת, הוא עושה לו מבחן, ניסיון, שולח לו פתאום איזה משהו שאמור לגרום לאדם נורמלי לכעוס, ובודק מה תהיה התגובה. אם האדם הצליח לעמוד בניסיון - מיד מתקבלת התפילה שלו והוא זוכה לעלות לדרגה גבוהה יותר מזו שהיה בה עד עכשיו. לפעמים יש ניסיון גם בכיוון ההפוך...

אבל, אומר מרן הגראי"ל, יש גם ניסיונות שמגיעים לפני ירידה מהמעמד הקיים. למשל, יהודי שמצבו הכלכלי היה בכי רע, התפלל רבות שהוא רוצה להיות עשיר והבטיח שביום שהוא יהיה עשיר הוא ירבה בנתינת צדקה, יקים כוללים וישיבות ויתן לעניים וכו'.

אבל מה קורה לאנשים עשירים? הם לחוצים,

ואכן, התקבלה תפילתו והוא התעשר מאוד, אבל מה קורה לאנשים עשירים? הם לחוצים, יש להם הרבה דברים על הראש, אין להם זמן לפתוח את הדלת לכל אחד שדופק ומבקש צדקה, וכמוכן שהם צריכים לצאת פעמיים בשנה לנופש בשווייץ או באיטליה, כדי להשתחרר מהלחץ של העסקים. יש להם הרבה כסף, אז הם צריכים לנוח הרבה כי זה נורא מעייף להיות עשיר.

כשהקב"ה רואה שזה המצב, הוא מציץ פיתרון פשוט: במקום שיהיה לך הרבה כסף ותהיה כל כך לחוץ ואז תצטרך לבזבז כל כך הרבה כסף על הנופש החצי שנתי שלך, וממילא לא נשאר לך מספיק כדי לתת לצדקה - בוא נחסוך את כל הסיבוב. אני אקח לך את הכסף, לא תהיה לחוץ, לא תזדקק לצאת לנופש, וגם לא תיתן צדקה כי לא יהיה לך מאיפה.

אבל רגע לפני, הקב"ה נותן לאדם ניסיון... בוחן אותו. פתאום מתגלגל לפניו מקרה של אדם שמחתן ילד ואין לו פרוטה לפרטה, עוד מעט החתונה והוא לא יכול לשלם על האולם והתזמורת. אם

"כששמע זאת ראש הישיבה, קם מיד על רגליו ו... החל לברך בכוונה גדולה את ברכת 'עושה מעשה בראשית'...
"לאחר מכן הסביר לנו במאור פנים: "כשקורה מקרה כזה, אנשים מאבדים את קור הרוח ושלוות הנפש שלהם, מתחילים לרוץ לכל עבר, ושוכחים מה רוצה מאיתנו הקב"ה במצב כזה.
"אבל מה באמת רוצה מאיתנו הקב"ה כשיש רעידת אדמה? שנברך עושה מעשה בראשית! זאת המשימה הראשונה המוטלת על האדם בזמן כזה!"
אף אנו נענה ונאמר, יש מלחמה, שונאי ישראל עשו פרעות ביהודים, זה מצב לא פשוט בכלל, אבל מה הקב"ה רוצה מאיתנו? שנתחזק, שנתרומם, שנעלה לשלב הבא!

קודם כל הוא סיפר לנו סיפור, ולאחר מכן אמר ווארט

אסון גדול פקד את הציבור החרדי בכ"ב באב תשס"ג. מחבל בן עוולה פוצץ את עצמו בתוך האוטובוס של קו 2, ברח' שמואל הנביא בירושלים. האוטובוס היה עמוס עד להתפקע בנוסעים שבו מתפילה בכותל המערבי, 23 יהודים נעקדו על קידוש ה' באותה טרגדיה נוראה, עשרות רבות נפצעו וחלקם נושאים על גופם את הפציעות הקשות הללו עד היום.
התגובה בציבור החרדי היתה דממה! כולם היו בהלם. איך אפשר בכלל להגיב על כזה אסון נורא?
גם מרן ראש הישיבה שתק, הוא לא אמר מילה וחצי מילה, וידום אהרן.
אבל אחרי כמה ימים, היינו רבי יצחק לוינשטיין ז"ל ואבלח"ט אני הקטן, בבית מרן. לא היו שם אנשים נוספים, ואז פתח מרן ואמר שני דברים, קודם כל הוא סיפר לנו סיפור, ולאחר מכן אמר ווארט.
את הסיפור הוא שמע מפיו של בעל המעשה:
יהודי נכבד, איש ציבור חשוב היה באותו ערב גורלי בכותל המערבי יחד עם רעייתו. הם התפללו בכותל שפכו את צקון ליבם, ולאחר מכן יצאו ונפגשו מחוץ לרחבה, בשעה שתכננו מראש להיפגש כדי לחזור יחד הביתה.
הם המתינו בתחנה, וראו את האוטובוס של קו 2 שהולך ומתמלא, וכמו כולם, גם הם תכננו להיכנס פנימה ולהידחס בתוך האוטובוס כדי להגיע הביתה. מהניסיון הם ידעו שהמתנה לאוטובוס הבא לא תביא תועלת, כי גם הוא יהיה עמוס לא פחות...
אבל אז, רגע לפני שעלו לאוטובוס, פנתה אליהם אשה אחת וביקשה טובה... "אני פה לבד עם כמה ילדים קטנים", היא אמרה, "אני לא אוכל להידחס איתם בתוך האוטובוס, זה יהיה להם מאוד קשה לנסוע בעמידה ובתנאים כאלו, ולכן אני רוצה לקחת מונית."
"הבעיה שאני חוששת לקחת נהג מונית, כל הנהגים פה ערביים, ואני רוצה שיבוא איתי מישהו נוסף, גבר, אולי תצטרפו אלי שניכם למונית, ואני אשלם לבדי את הוצאות הנסיעה..."

אותו יהודי יחליט שהוא מתעלה מעל עצמו ומשלם את הוצאות החתונה או חלק נכבד מהן, הוא יכול באותו רגע לשנות את הגורל שלו ולבטל את רוע הגזירה שמרחפת מעליו.
אבל אם חלילה הוא לא יעמוד בניסיון, או אז תתקיים בו הגזירה, והוא יאבד עושרו הרב.
ניסיונות כאלו הם ניסיונות יותר גדולים ויותר משמעותיים. כאלו ניסיונות היו לאברהם אבינו, ואחרי כל אחד ואחד מהם הוא התעלה מעלה נוספת עוד ועוד, לאחר שעמד בניסיונות קשים במיוחד.

על כך הוסיף מרן זצ"ל, שיש ניסיונות פרטיים. לאדם יש ניסיון הוא צריך לעבור את המבחן ונראה אם הוא יעמוד בו או לא. השאלה אם יעמוד או לא יעמוד והתוצאה, תשפיע רק עליו. הוא יהיה עשיר או עני, הוא יהיה חכם או טיפש, הוא יהיה חולה או בריא וכן על זה הדרך.
אבל יש ניסיונות כלליים, ניסיון של כל הדור. וגם כאן יש ניסיונות שהם תמידיים, בדור שלנו יש ניסיון של הפקרות והללות, היו דורות שהיה בהם ניסיונות של כפירה, או ניסיונות בשמירת שבת וכדו'.
כשאומות העולם מתגרות זו בזו, הסביר מרן זצ"ל את דברי המדרש רבה, זה אומר שיש כאן ניסיון כללי לעולם כולו. הקב"ה רוצה להעביר את העולם כולו למצב אחר, אבל קודם הוא שולח ניסיון.
מה זה אומר שהעולם כולו עובר למצב אחר? כשיבוא משיח יהיה שינוי מצב משמעותי מאוד. ולכן מתגרות האומות זו בזו, לנסות אותנו, לרמוז לנו שאנחנו צריכים לתפוס את עצמינו בידיים ולהתחזק עכשיו, כי אם נעמוד במבחן, העולם כולו יתקדם לשלב הבא, לשלב של ביאת המשיח.
ואם בהתגרות של אומות הגויים באומות הגויים כך, על אחת כמה וכמה כשהאומות מתגרות גם בעם ישראל? הרי זה בוודאי בא לרמז לנו 'צפת לרגלו של משיח', צריכים להתכונן לקראת הגאולה השלמה, להתחזק בתורה ובתפילה, בתשובה ובמעשים טובים!

אני רוצה לספר כאן סיפור נפלא ששמעתי באחרונה

בהקשר לזה אני רוצה לספר כאן סיפור נפלא ששמעתי באחרונה מפיו של הרב ישראל פרידמן שליט"א, העורך הראשי של 'יתד נאמן', שזכה לקרבה יתירה אצל מרן זצ"ל.
"התלוויתי פעם למרן ראש הישיבה, כשנסע לטיפול אצל רופא שיניים", מספר הרב פרידמן, "בעודו ממתין להיכנס אל הרופא, התחלנו להרגיש פתאום שהאדמה רועדת מתחת כפות רגלינו. אנשים החלו לרוץ מכל עבר, במטרה לצאת מהבניין לרחובה של עיר, או לפחות לתפוס מחסה.
"אמרנו לראש הישיבה שיש רעידת אדמה, זה לא צחוק, צריכים לתפוס מחסה."

בילדותי כשלמדתי בתלמוד תורה 'תשב"ר' בבני-ברק, אירע לי, שיחד עם חבר נוסף איחרתי לת"ת מספר פעמים ברציפות. המחנך שלח אותנו אל המנהל עם פתק קטן, בו כתב: "הני תרי צנתרי דדהבא מאחרים ללימודים כבר מספר פעמים". המנהל הרוחני של הת"ת היה הגה"צ רבי אלעזר צדוק טורצ'ין זצ"ל, ניגשנו אליו בפחד מחמת הצפוי לנו..

מאוצרותיו הנפלאים של הגאון רבי אליעזר טורק שליט"א

זמן פיתו המשל בכל אשר לו (כדב)

מלאכת החינוך דורשת חכמה, ידע ומחשבה רבה. מתאים להביא בזה את דברי הספורנו (שמות יד, ז), וזה לשונו: "כי אמנם תוקף כל הצבא תלוי בשר הצבא וחכמתו ותחבולותיו!"

בכל בית ניתן להמשיל את ההורים למפקדים ושרי צבא, האחראיים על הצלחת כל הנתונים תחת פיקודם. אם ההורים נוהגים בתושיה, לומדים את דרכי החינוך ומשקיעים מחשבה בכל צעד, עתידים הם לקצור בסייעתא דשמיא פירות; אך אם אינם חושבים כלל אלא נוהגים בכל ענין על פי מצב הרוח... הרי שחס ושלום מתמעטים הסיכויים להצלחת ילדיהם.

עד כמה צריך לחשוב מחשבות בנוגע לדרכי החינוך? זהו דבר שאין לו שיעור. ככל שההורה מוכן יותר להשקיע ולהתאמץ כדי לזכות לראות בנים תלמידי חכמים, כך הוא ישקיע מחשבה על כל צעד ושעל בחינוכם. אצל גדולי ישראל מצאנו עובדות מבהילות על השקעת המחשבה בחינוך ילדיהם ותלמידיהם. הגאון רבי ברכיה שינקר, ראש ישיבת 'תפארת התלמוד' מסר בשם הגאון רבי משה שמואל שפירא זצ"ל, ראש ישיבת 'באר יעקב': "כאשר אני מחליט להוכיח בחור בפרהסיא, הרי זה לאחר מחשבה של שבועיים!"

דבר מבהיל מביא הנצי"ב על הפסוק "לא תשא את שם ה' אלקיך לשווא", בספרו "העמק דבר" (שמות כ, ז) בשם הפסיקתא, שהמקבל מן השמים שררה או הנהגה ואינו ממלא אותה, הרי זה מתרפה במלאכתו אשר חבר הוא לאיש משחית. וכיון שבכל שררה יש מעין ענין אלקות, מי שאינו ממלא את התפקיד שהוטל עליו מן השמים, עובר על "לא תשא".

ואבי מורי זצ"ל רגיל היה להביא את דברי הנצי"ב הללו, לגבי האחריות המוטלת על כל אב לחנך את בניו. הרי אם הקדוש ברוך הוא העמיד אדם בראש משפחה ונתן לו ילדים, הרי שעליו מוטל להנהיגם ולחנכם בדרך הישרה, כדי שיגדלו ליהודים יראי שמים ולומדי תורה. ואם אינו עושה כן אלא מגדלם בלי מחשבה והכוונה, שיצמחו לאן שתשאם הרוח - הרי יש בזה שמץ לאו של "לא תשא!" מבהיל על הרעיון!

במנין שבבית מרן ה'חזון איש' זצ"ל, אירע פעם מעשה הממחיש

היטב נושא זה. אדם אחד הגיע עם בנו להתפלל, ובאמצע תפילת שמונה עשרה הילד דיבר. האב כעס עליו מאד, ובלי לחשוב פעמיים נתן לו סטירה הגונה.

לאחר שנסתיימה התפילה פנה ה'חזון-איש' לאב, ואמר לו: "לא ידעתי שאתה 'איש חינוך'!..."

הלה התרגש מאוד מן המחמאה ששמע מה'חזון-איש'. אך בעודנו נמצא תחת הרושם של המחמאה, הוסיף ה'חזון איש' לומר לו דברים נוקבים:

היודע אתה, במעשה שעשית חינכת את בנך לשני דברים

"היודע אתה, במעשה שעשית חינכת את בנך לשני דברים; חינכת אותו שאסור לדבר באמצע התפילה, ובנוסף חינכת אותו להיות כעסן. איזה משני אלה השפיע יותר? הדבר השני. ומדוע? כיון שחז"ל לימדונו כי גדול שימושה יותר מלימודה! את זה שאסור לדבר הוא אמנם הבין, אבל הכעס שהרגיש היה בבחינת 'שימושה'..."

ה'חזון איש' בספרו 'אמונה ובטחון' (ד, טז) כותב זאת בפירוש בלשון נוקבת: "וכאשר מיסר את תלמידו בביטוי גס וזעקת רוגז על העול אשר עשה, מתערב כאן רע וטוב, אם יש כאן תועלת תוכחה

והחניך מתעורר על חטאו וגומר בלבו שלא לשנות חטא זה, יש כאן ענין רע שהחניך מתרגל בגסות ובקפדנות המקבל מרבו שרואהו משמש במגונות אלו בשעת תוכחתו, וגדול שימושה יותר מלימודה, והתלמיד מחקה תמיד את רבותיו".

בכל ראש חודש נהגו במסעדה לחלק לתלמידים פודינג שוקולד

אחד ממאות התלמידים שגדלו בת"ת "עץ חיים" על ברכיו של הגה"צ רבי אריה לוי זצ"ל, היה הרב אברהם בהר"ן, מי שנודע ברבות הימים כמחנך דגול. את התמסרותו לחינוך ואת גישתו המקורית לילדים הוא תלה במעשה אחד שאירע עמו בילדותו, בו התגלו חכמתו וטוב ליבו של רבי אריה במלא יפעתם. וכך היה המעשה, כפי ששמעו מפיו נכדו הקרוב רבי בנימין לוי שליט"א:

הילד אברהם התייתם מאביו בעודו לומד ב'עץ חיים', ואת ארוחות הצהריים היה סועד במסעדה שבת"ת. בכל ראש חודש נהגו במסעדה לחלק לתלמידים פודינג שוקולד - מעדן שבתנאי אותם ימים נחשב לדבר נדיר, ובפרט עבור ילד שבא מבית חסר אמצעים. בפעם הראשונה בה קיבל אברהם פודינג, הוא יצא מכליו מרוב הנאה. לאחר שסיים את מנתו עד הטיפה האחרונה, עלה בו חשק עז לאכול מנה נוספת... יצרו גבר עליו והוא נעמד שוב בתור בכדי לקבל מנה שנייה. אך שוד ושב; האחראי על החלוקה זכר שילד זה כבר היה כאן, ובמקום לקבל מנה מהמעדן הנכסף, קיבל אברהם סטירה חזקה ומצלצלת על פניו...

מתוך כעס, אכזבה ועלבון צורב, בעט אברהם הקטן בתסכול ברגל השולחן שלפניו. אך הוא לא תיאר לעצמו את מה שיקרה בעקבות זאת: השולחן הרעוע נטה על צידו, הסיר הגדול שעמד עליו החליק, וכל תכולתו נשפכה... הפודינג היקר התפשט על הרצפה בכתם גדול וכהה, למראה עיניהם הכלות של הילדים שעדיין עמדו בתור. הילד המבוהל לא חשב פעמיים. הוא נשא את רגליו וברח מהמקום בריצה, יצא את בנין הת"ת וטס לביתו כשליבו הולם בפראות. הוא הבין שעשה מעשה חמור ביותר, והתחרט בכל ליבו על פחזותו - אך את הנעשה אין להשיב. בראשו קדחו דמיונות אימים על העונש החמור שהוא עתיד לקבל למחרת, ובלילה הוא התהפך בדאגה על יצועו, כשהשינה ממנו והלאה.

לאחר ליל ביעותים, שירך אברהם את רגליו אל הת"ת לאיטו. האם ילקוהו? האם יזרקוהו מהת"ת? הוא כבר השלים עם הגורל הצפוי לו. אולם מה שאירע לאחר מכן עלה על כל דמיון אפשרי. אך הגיע הילד אל הת"ת, הוא נקרא אל חדרו של המנהל, רבי אריה לוי. אברהם גישש את דרכו אל החדר בלב חרד, וכבש את עיניו ברצפה. רבי אריה נרכן אליו מעם השולחן. "האם נכון הוא ששפכת אתמול את סיר הפודינג?" שאל רכות. הילד שלשונו יבשה מאימה, רק הנהן בראשו כמודה באשמה. "האם תעשה זאת שוב?" אברהם טלטל את ראשו מצד לצד בשלילה מוחלטת, נושא עינים גדולות אל

המנהל. אלא מה, בודאי שהוא לא יעשה שנית מעשה כה מטופש! רבי אריה חייך אל הילד, וחיוכו החם היה כקרן אור של תקווה לנשמתו המבוהלת. "למה באמת עשית את זה?" שאל. אברהם השיב לאט, בשקט ובבושת פנים, וסיפר עד כמה הוא אוהב שוקולד, ואיך ניגש שוב אל התור כדי לקבל פעמיים, ואיך ניפצה הסטירה את תקוותו ובערה על לחיו...

חיוכו של רבי אריה התרחב. הוא התכופף אל הילד ולחש לו כממתק סוד: "אתה יודע, גם אני אוהב מאד פודינג שוקולד..." ובזאת קם המנהל ממקומו, ניגש אל הארון, והוציא ממנו שתי מנות פודינג. למול עיניו המשתאות של אברהם הוא הציב על השולחן, והזמינו בחיוך לשבת לאכול...

עשרות שנים לאחר מכן, "האירה את כל חיי

"מחווה זו", סיפר רבי אברהם בהר"ן עשרות שנים לאחר מכן, "האירה את כל חיי. באותם רגעים קסומים בחברתו של רבי אריה, הבנתי מה גדול כוחו של איש חינוך המבין לנפש הילד, וחשבת לי לעצמי שגם אני רוצה להיות כמוהו. זו הסיבה שבגללה התחלתי לעסוק בחינוך!"

ביקורת בונה - כיצד

ישנו כלל ברזל אחד, עליו חשוב מאד להקפיד בשעה שמעבירים ביקורת על ילד, והוא: בשום אופן אין לננות את הילד בתארים בלתי מחמיאים בגלל מעשיו. נתינת שם לילד היא בעצם קביעה שכך הוא וזה טבעו, וכתוצאה מכך סיכויי להשתפר יורדים פלאים. אם ילד מתבטל מלימודיו אפילו תקופות ארוכות, עדיין יש סיכוי טוב לשכנעו להתחיל ללמוד. אך אם תקרא לו "בטלן" - הוא יהפוך באמת לבטלן!

למעשה, כשילד עושה מעשים שאינם ראויים, בדרך כלל לא ברור אצלו מדוע הוא עושה זאת. עולמו אינו מוגדר בבהירות, ומי שקובע כיצד יסתכל על עצמו ועל מה שעשה - אלו הוריו ומחנכיו. אם כשילד משתולל אומרים לו פעם אחר פעם שהוא מופרע, הוא מבין היטב: אני מופרע, וילד מופרע עושה מעשים מופרעים. כעת למה שיצליח להפסיק? הוא הרי ילד מופרע!

לעומת זאת, ילד שזכה ללמוד אצל הורים חכמים או מחנך חכם, לעולם לא ישמע אף מילה אחת שתגדיר את אישיותו באופן שלילי. אם הוא משתולל לא יאמרו לו שהוא עצמו מופרע, אלא שהמעשה שעשה היה גרוע. הורה חכם עוד יותר יסיף גם באותה נשימה, שלא מתאים לילד טוב כזה לעשות דברים כאלה, וכן על זה הדרך.

בנוסף לכל זאת, ביקורת הכוללת במפורש או במרומז גם הערכה שלילית על אופי הילד, פוגעת בו ומשפילה אותו, ולפיכך מקטינה עוד יותר את הסיכוי שירצה להשתפר. ביקורת חכמה היא כזו המשאירה את הילד עם תדמית חיובית על עצמו, וכך נוצרים בו רצון וחשק לעבוד ולהצליח יותר.

הזדמן לי פעם להיות בחדרו של מנהל חינוכי מפורסם, הגה"צ רבי ליפא זילברמן זצ"ל, מוותיקי המחנכים בירושלים, כשנכנס אליו ילד מפוחד ובידו פתק מהמלמד. תוכן הפתק היה שילד זה הפריע

הרב מבריסק זיע"א, עוד בטרם האזין עד תום הגיב, בעוז ובנחרצות: אין זה כלום, פשוט עוד לא הגיע הזמן!, כשיגיע זמן שידוכו, ישברו בפניו אפילו שערי ברזל. או כפי שהיה אומר במתיקות מו"ר מרן רבי ברוך מרדכי אזרחי זיע"א, חז"ל מלמדים אותנו כי מה' אשה לאיש, וכי יש משהו לא מה' מה באו ללמדנו בזה כי מה' יצא הדבר, הלא הכל יוצא מאת ה'?

בשידוכים אין זו אמונה, בשידוכים 'רואים' את יד ה' בהתגלותה

מאת: הרב צבי גטקר

מה' יצא הדבר (כד' ג')

בפרשה זו אנו רואים שאפילו כופרים כמו לבן הארמי ובתואל לא יכלו שלא להתפעם מדרכי ה' הנפלאות שבענייני קשרי שידוכין, עד שקפץ לבן ואמר אין זאת כי אם 'מה' יצא הדבר'.

בשם מרן החזו"א אומרים כי בימינו ישנו הסתר פנים, אך יש צוהר שבו גם דורנו יש אפשרות לכל אחד ואחד לראות את יד ה' הגדולה, וזהו עניין הנישואין. ואחת ההבנות לכך שענין השידוכים הוא ניסי כ"כ, היא משום שבית יהודי שנבנה אין זה רק קשרי אושר של הזוג החדש, אלא דורות ישרים והמשכיות האומה הישראלית.

אני לא מאמין שיש להרב מבריסק מה לעזור לי

במדרש רבה מובא מימרת חז"ל המפורסמת מן התורה ומן הנביאים ומן הכתובים - מה' אשה לאיש, כלומר ששידוך הוא רק מה'. מאי משמע. ביאר המשגיח רבי גדליה אייזמן בשם רבו מרן המשגיח רבי יחזקאל לווינשטיין זצוק"ל, חז"ל באו ולימדו אותנו במאמר זה, כי בשונה משאר עניני העולם, בשידוכים אין צורך בהשתדלות, יש רק לשבת בצד להתפלל לה' ולא להפריע...

תשובה זו גם היה מביא הגרמ"מ שולזינגר בשם הרב מבריסק זיע"א, בתוספת מעשה שהיה, לדודי רבי זאב [וועלול] צ'צ'יק זצ"ל היה מכר ולו בן מבוגר מאוד, יום אחד נתברר לי, סיפר ר' ועלועל כי הלה שרוי בדכאון של ממש עקב עיכובו של בנו מלמצוא את שידוכו, פנית אליו והצעת לי לו לסור עימי אל ביתו של מרן הרב מבריסק, אך הוא ביאשו אמר לי, נראה שאפסה תקוותו של בני, אחרי כל מה שעברנו אני לא מאמין שיש להרב מבריסק מה לעזור לי, אך ר' ועלועל בעוז רוחו אמר לו בתקיפות, דרייט נישט אקאפ, אל תבלבל את הראש בא אל הרב מבריסק, ההוא קם והלך עמו, הם התישבו אצל הרב ושטחו לפניו את המצוקה הקשה, הרב טרם האזין עד תום והגיב, בעוז ובנחרצות.

אין זה כלום, פשוט עוד לא הגיע הזמן!, כשיגיע זמן שידוכו, ישברו

בפניו אפילו שערי ברזל.

או כפי שהיה אומר במתיקות מו"ר מרן רבי ברוך מרדכי אזרחי זיע"א, חז"ל מלמדים אותנו כי מה' אשה לאיש, וכי יש משהו לא מה' מה באו ללמדנו בזה כי מה' יצא הדבר, הלא הכל יוצא מאת ה'. אלא אמר רבי ברוך מרדכי, אני מאמין באמונה שלמה שהבורא יתברך הוא בורא ומנהיג לכל הברואים, והוא עושה ויעשה לכל המעשים, זה בכל עניני העולם, אבל בשידוכים, בשידוכים אין זו אמונה, בשידוכים 'רואים' את יד ה' בהתגלותה, מובילה את הזוג הטרי לנישואיו, ואין לרואים אלא לצעוק בהתפעלות, מה' אשה לאיש, מה' יצא הדבר.

אך האמת אמר ר' חיים, הפוכה לגמרי

מרן הגר"ח קרייזוירט זצוק"ל אמר: בנוהג שבעולם אומרים אנשים על ילדיהם, זה מה שקיבלתי מן שמיא, ועל נישואי ילדיהם אומרים, אחפש שידוך לביתי, כלומר ההרגשה, שאישיותם של ילדי היא גזירת שמים לטוב ולמוטב, אך בידי לברור ולבחור את שידוכיהם.

אמורה להתחבר השיחה בו ברגע.

השיחה לא עוברת מטלפון לטלפון, אלא קודם כל נשלחת אל לוויין

הציבור ישב ותמה על עצם השאלה, אך מיד המשכתי ועניתי בחיך, התשובה היא פשוטה, גם כשאדם מתקשר לעומד בסמוך אליו השיחה לא עוברת מטלפון לטלפון, אלא קודם כל נשלחת אל לוויין התקשורת שמרחף בשמים, ומשם מתחברת ליעד, ואצל הלוויין המקשר, מה לי אם היעד הוא לידי או באמריקה הרחוקה, שניהם רחוקים ממנו בשווה...

הוא הדבר, הרמתי את קולי והדגשתי, בעניין הזוג הזה, אם שידוך היה מתנהל בין בני האדם, היה הבנה להתרגשות ולשאלות של 'איך לא חשבנו', אבל הרי כל שידוך מגיע מן שמיא, כל התקשרות בין הצדדים עוברת אך ורק דרך השמים, ושמה בשמים אין כל הבדל בין שכנים, לזוג שחובר משני קצוות הארץ..

כי בענייני שידוכים כל בר דעת רואה ומבין, ומכיר, 'מה' יצא הדבר'.

(לתגובות והארות 08974974aa@gmail.com)

אך האמת אמר ר' חיים, הפוכה לגמרי, על הילדים נצטוינו במצוות חינוך, ועלינו מוטל עיצוב אופיים ואישיותם של ילדינו, ומאידך שידוך כלל לא בידינו, אלא מן התורה מן הנביאים ומן הכתובים כי 'מה' אשה לאיש.

איך אף אחד לא חשב על זה

הגאון רבי חיים ברוך נבנצאל שליט"א ראש ישיבת זכרון יעקב לצעירים מספר כי נודמן פעם לשמחת תנאים של בחור מבוגר מאוד שהתארס עם בת גילו, ושיחת הכל בשמחה הייתה על כך שבעצם החתן והכלה גרים בשכנות קרובה זל"ז, ו'איך אף אחד לא חשב על זה', וכחאי גוונא..

כשהוזמנתי לדבר סיפר הגר"ב, אמרתי לציבור כך. יש לי שאלה: אני מוחייג לפעמים לקרובי משפחתי שגרים בארה"ב, אני ממתין שנייה שתיים שומע צליל חיוג, ועונים לי. מאידך לפני כמה דקות התקשרתי למאן שהוא שחיפשתיו כאן בשמחה, ועמד ממש בסמוך רק שלא ראיתי את קרן הזוית בה הוא היה, והנה לפליאתי השיחה התנהלה באותה מתכונת, שתי שניות של המתנה צליל חיוג ואופס הוא עונה לי, זה ממש תמוה, מילא בשיחה לארה"ב אני מבין, לוקח זמן לתדר לשוט עד אמריקה הרחוקה, אבל כאן בסמוך אלי, היתה

המשך מעמוד 15 | הגאון רבי אליעזר טורק שליט"א

בכיתה בצורה חמורה ביותר ובלתי מתקבלת על הדעת, ולפיכך לדעת המלמד יש לשלחו אל ביתו ולדרוש שיחזור עם ההורים. תגובתו של המנהל בוששה לבוא. הוא מולל את הפתק בידיו, וכשהבטתי בו ראיתי על פניו ארשת חמלה. לאחר שניות ארוכות הוא פנה אל הילד ואמר לו כך: "ממש פלא! אתה הרי ילד מצויין גדול, ומהפתק הזה אני רואה שפתאום נהיית מצויין קטן. לכן אני מבקש שתלך עכשיו הביתה, ותגיד לאבא שהמנהל רוצה שהוא יבוא, כדי שכולנו נחשוב ביחד איך תמשיך להיות מצויין גדול כמו שהיית עד היום..."

גישתו של אותו מנהל הותירה בי רושם עמוק, שלא נמחה עד היום. לא "פרא אדם", לא "חצוף", אפילו לא ילד רע. רק "מצויין קטן"! שתי מילים אלו, היוו עבורי שיעור שלם ועצום בחכמת החינוך: אם תגדיר לילד את עצמו בצורה חיובית, הוא באמת יהפוך לילד חיובי!

מחמת חשיבות הנושא, נביא כאן דוגמא נוספת לאותה נקודה: בילדותי כשלמדתי בתלמוד תורה 'תשב"ר' בבני-ברק, אירע לי, שיחד עם חבר נוסף איחרתי לת"ת מספר פעמים ברציפות. המחנך כבר לא יכול היה להתעלם, והוא שלחנו אל המנהל עם פתק קטן, בו כתב בזה הלשון: "הני תרי צנתרי דדהבא מאחרים ללימודים כבר מספר פעמים".

המנהל הרוחני של הת"ת באותה תקופה היה הגה"צ רבי אלעזר צדוק טורצ'ין זצ"ל. ניגשנו אליו בפרט מחמת הצפוי לנו, והראינו לו את הפתק. לעולם לא אשכח איך התבונן בכתוב, ואז שאל אותנו בעינים מחוייכות: "אתם יודעים מה זה 'צנתרי דדהבא'?" משהשבנו בשלילה, החל הרב טורצ'ין להסביר לנו שצנתרי דדהבא אלו מנורות זהב יקרים, יפים ונוצצים, מנורות של זהב אמיתי... ואז אמר לנו: "אתם רואים איך הרבי מעריך אתכם, מחשיב אתכם כל כך עד שנתן לכם תואר נכבד שמכנים בו תלמידי חכמים... לא חבל לאחר לשיעורים של רבי כזה?"

אני וידידי היינו מופתעים מאד ממתיקות הנזיפה. חששנו לקבל עונש חמור, והנה מתברר שאנו ממש צינורות זהב... למותר לציין עד כמה השפיעה עלינו גערת אוהב זו. התביישנו מעצמנו לאחר שוב, ולא הוצרכנו לגערות או הערות נוספות כדי להגיע בזמן לכיתה... כמובן לכל בר דעת, אין הכוונה שתמיד ניתן להגיב בצורה כזו. פעמים רבות הביקורת חייבת להיות החלטית ותקיפה; אך בד בבד אסור לשכוח, כי עיקר התועלת מביקורת תושג רק אם הילד ירגיש שהיא באה מתוך אהבה. כשמבקרים מתוך גישה של קשר וחיבה, כשהילד מרגיש שבעצם יש להורה או למלמד הערכה כלפיו, תוכל הביקורת להצמיח פירות, ותוגדר כ"ביקורת בונה".

(מתוך סדרת הספרים 'אוצרותיהם אמלא' - וירא)

רוצים לקבל את 'לקראת שבת' מדי שבוע ישירות למייל?

שלחו מייל ל- dirshu@dirshu.co.il

דרשו ד' וע
העמוד היומי

ש ותחי נ

הצטרפו אלינו לתו

שיעורים מרתקים
שבהרנו עב

הרב דוד בוק שליט"א - עברית

הרב אריה זילברשטיין שליט"א - עברית

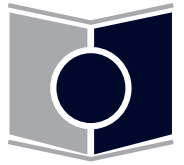

הרב מאיר ערערא שליט"א - צרפתית

הרב דוד הופשטר שליט"א - אנגלית

כנסו לקו השיעורים של 'דרשו' 66

מזעז
מי

מזעז פושכם

כנית 'העמוד היומי'

ממגידי השיעורים
בזרכם, ה"ה:

העמוד היומי
הרב עמרם בינעט
שיעור ביידיש

הרב עמרם בינעט שליט"א - אידיש

העמוד היומי
הרב מנחם דרי
שיעור בעברית

הרב מנחם דריימן שליט"א - עברית

העמוד היומי
Rabi Yirmiyahu Lesin
english

הרב ירמיהו לעסין שליט"א - אנגלית

העמוד היומי
Rav Shlomo Stroh
español

הרב שלמה סטרו שליט"א - ספרדית

Dirshu.co.il או 077-2222-60

ורבי אהרן לייב, פנה לנכדו אחר שיצאו ושאל: "האם אחד שמונע שידוך של בנו חייב מיתה...? והסבא ממשיך: "באמת אינו מחויב מיתה... אך דע לך אי אפשר לעמוד בדרכו של הקב"ה, ומי שעומד בדרכו כביכול, הרי שאינו כאן..."

ענייני שידוכים הנלמדים מפרשת השידוך הראשון בתורה...

הרב ישראל ליוש

וַיֹּאמֶר אַחִיָּה וְאִמָּה תָשִׁיב הַנַּעֲרָ אֶתְנֹו יָמִים אִו עֲשׂוֹר אַחַר תִּלְךָ (כד נה)
ובתואל היכן היה? הוא היה רוצה לעכב וצא מלאך והמיתו ורש"י

"הבחור הזה באמצע שידוך" - סיפר יהודי שנכנס עם בחור אל מרן ראש הישיבה הגאון רבי אהרן יהודה לייב שטיינמן זצ"ל - "ואחרי שלוש פגישות נודע לו ששלושה אחים של המדוברת ירדו מן הדרך... "כיצד נודע לכם...?" תמה רבי אהרן לייב, ועצר את שטף דיבורו "השכנים ספרו...!"

"שכנים רואים אחד יוצא מהבית בלי מגבעת וחליפה ומיד מחליטים, זה לא נקרא בירור...!" - קבע רבי אהרן לייב

"ועל הצד שזה אמת?" - המשיך השואל להסתפק

"הרי לבן הארמי היה אח של רבקה אמנו..."

"חז"ל הרי אמרו לבדוק באחיה" - המשיך ושאל

שוב ביטל רבי אהרן לייב את דבריהם ואמר: "היום אין ראייה מהאחים ומהבית... היום זה לא מחמת הבית..."

השואלים לא שקטו והמשיכו להקשות: "שמא רק בימי רבקה אמנו ע"ה שלא היו הצעות טובות יותר, לקחו שידוכים כאלו, אבל כיום צריכים לבדוק את האחים, ואפשר גם לומר ששידוכים של האבות הקדושים שאני..."

"שידוך שהיה וכתוב בתורה הקדושה, ודאי בא להורות לנו..." - פסק רבי אהרן לייב נחרצות

הם יצאו מלשכת הגזית, אך את העיקר הם לא סיפרו לרבי אהרן לייב שהבחור עצמו אינו חושש לשידוך, רק אביו הוא זה שחושש ומתנגד להתקדם...

ורבי אהרן לייב, כאילו רוח הקודש מדברת מתוך גרונו, פנה לנכדו אחר שיצאו ושאל: "האם אחד שמונע שידוך של בנו חייב מיתה...? הנכד השתומם מהשאלה, מישירותה ומחדותה ותמה: "חייב מיתה...? למה? וכי הוא רוצח או רודף...? מדוע שיתחייב מיתה?" "אצל בתואל המדרש מספר" - הסביר לו הסבא - "שכאשר אליעזר עבד אברהם בא לקחת את רבקה עבור יצחק בן אדונו ושמם במאכל סם המוות, בא המלאך והסיטו לבתואל מפני שעכב את השידוך של רבקה בתו, וכי הוא חייב מיתה...? הרי בסך הכל רצה לעכב את השידוך של הבת שלו...?"

שקט שרר בחדר, הנכד ההמום עדיין מנסה לעכל את רגעי רוח הקודש שהוא זוכה לחוות, והנה הסבא ממשיך: "באמת אינו מחויב מיתה... אך דע לך אי אפשר לעמוד בדרכו של הקב"ה, ומי שעומד בדרכו כביכול, הרי שאינו כאן... ושמא תאמר שדווקא אצל בתואל

הוא כן, כי הוא בא למנוע שידוך של האבות הקדושים, זה אינו, שהרי אם כן מדוע ספרו לנו חז"ל כל זאת, אם אינו נוגע למעשה...?!
הנכד התעשת ושאל מיד: "האם לומר לאבא של הבחור את כל מה שקרה עם בתואל...?"
"אל תפחידו אותי" - פסק רבי אהרן לייב - "הוא יחשוב שאני מקלל אותו חלילה..."

רוח דברי רבי אהרן לייב הובהרו לאבא המעכב ללא הפחדות, ובשעה טובה ומוצלחת השידוך נסגר במזל טוב. ואגב, התברר שאכן רק אח אחד ירד מן הדרך, ואף הוא, תודה לקל, כבר שב בתשובה שלמה. "יש לי שכן שמוציא עלי שם רע ומזיק לי בשידוכים" - תינה תלמידו של הגאון רבי ראובן יוסף גרשונוביץ זצ"ל את צערו לפני רבו.

"התורה מספרת" - ענה לו רבי ראובן יוסף - "שאחר שסיפר אליעזר עבד אברהם את כל הקורות אותו עם רבקה וכי הוא רוצה לשדך לבן אדונו, ענו לו: "מה' יצא הדבר, לא נוכל דבר אליך רע או טוב", לכאורה יש להקשות: בשלמה רע אינם יכולים לדבר בלי רצון ה', אבל מדוע שלא ידברו טוב, אדרבה אם מה' יצא הדבר, צריך לדבר טוב ולשבח את השידוך?

אלא, גם לבן ובתואל הבינו שהדבר יצא בשלמות מאת ה' בלי שום השתדלות מצד בני אדם, ואם כן, אם ידברו טוב, יראה כאילו השידוך יצא אף בהשתדלותם, והם רצו שיהיה ניכר שהכל נעשה בידי שמיים אף בלא השתדלות מועטה..."

"אם כן" - הרגיע רבי ראובן יוסף את הבחור - "כאשר ירצה הקב"ה שתתארכ, לא ישאלו את שכניך והם לא יוכלו להזיק לך את השידוך האמיתי שלך..."

לאחר שלושה חודשים, הגיע התלמיד ובישר לרבו שהוא התארכ, ואכן צד הכלה לא שאל כלל את השכן ההוא.

כעת עיניו של אורי היו לחות מדמעות. אבל הפעם אלו היו דמעות אחרות. דמעות של התרגשות. הוא קלט שנסיון הוא מסר אלוקי. התמודדות היא שדר משמים.

כל שנה כשמגיעה פרשת חיי שרה אני נזכר בסיפור של אורי ומתחזק מחדש

מאת: הרב ישראל היימן

שהוצמד אליו החל לפחד שאולי אנחנו מאבדים אותו קצת. ניסינו את הדרכים הרגילות. מבצע קטן, פינוק אישי מראש הישיבה ובעיקר הרבה מאד תשומת לב. אבל העניינים הסתבכו מאד כאשר באותם ימים סבתו של אורי אושפזה במצב קשה אחרי אירוע לבבי בבית החולים.

אורי נשבר לחלוטין. הוא סיפר לאברך שלו

אורי נשבר לחלוטין. הוא סיפר לאברך שלו שהגיע לנחם את האב בבית המשפחה, שהוא שוקל לעזוב את הישיבה וזהו. "אם רק נכנסתי לישיבה קורים לי כאלו דברים כנראה שגם ה' רוצה שאני לא אלמד בישיבה, זה סימן משמים, לא?"

בעצה אחת עם ראש הישיבה ניתנו לו כמה ימים להירגע, לאחר מכן הגיע ראש הישיבה מלווה באברך לביקור בביתו של אורי. היה קשה להחליט שמוותרים על ילד כזה...

התקיימה שם שיחה לא קלה. דמעות של צער וגעגוע טפטפו שם על השולחן מכל עבריו... בסיומה של השיחה הוחלט שהולכים לשאול את פיו של אחד מגדולי הדור כדת מה לעשות. במוצאי שבת שלאחר מכן נכנסו ראש הישיבה, האברך, אורי ואנוכי לאחד מראשי הישיבות החשובות, אדם גדול בענקים.

הסיפור נפרס על השולחן במלואו במשך דקות ארוכות. ראש הישיבה שמע את הכאב של הישיבה על ההפסד של עם ישראל אם הבחור לא ימשיך בישיבה. ואת הכאב של אורי על ההתמודדות הקשה שהוא עובר ועל הסימן שהוא רואה בכך לזה שהוא צריך לעזוב את הישיבה.

לאורי היום כבר קוראים ר' אורי שליט"א והוא אברך יקר השוקד על דלתות התורה באחת מרשתות הכוללים הגדולות בארץ. הכרתי אותו לפני כמעט עשור כשהוא הגיע מעיר חילונית מובהקת ומסביבה אחרת לחלוטין ממה שהוא חי בה כיום... אביו שהתחיל את דרכו בעולם התשובה רצה לדאוג בראש ובראשונה לחינוך יהודי טהור לבנו יחידו. הוא הוציא אותו מבית הספר החילוני ושלח אותו לישיבה בה לימדתי אז. אורי הגיע אלינו בוסר ממש. כמעט בלי מושגים ביהדות, בוודאי בלי שום ידיעה בלימוד גמרא או שאר מקצועות התורה. התחלנו איתו את הכל מאפס.

כשהוא נכנס לישיבה הוא חווה שבועות של 'אורות גבוהים'... הוא היה כשרוני ותפס במהירות את הלימוד ועקרונותיו, הוא השתלב בצורה חלקה בחברה, באופן כללי היה נראה שהוא עולה על הגל. בישיבת הצוות שנערכה אז, עברו כרגיל בקצרה על כל שם ושם, סקרו את ההתקדמות של כל אחד וציינו את הטעון שיפור או עבודה לעתיד. כשהגיעו לשם של אורי אמר ראש הישיבה, שהיה יהודי עם נסיון ארוך בקירוב רחוקים, שכדאי לשים לב לאורי כי כעת הוא בתקופת האורות, עוד מעט יגיע המשבר והירידה ואז הוא יצטרך הרבה חיזוק. הוא הצמיד לו ליווי של אחד האברכים כדי שימשיך לחזק ולתחזק אותו בצורה פרטנית.

כמו לכל בחור שנכנס לישיבה גם תקופת המשבר הגיעה. אבל אצל אורי היא הייתה חזקה יותר מכל אחד.

בדרך כלל בחור שנכנס לישיבה חווה תקופה של אושר. הכל הולך לו בקלות, בלימוד ובכל שאר העניינים. אבל זה לא מחזיק מעמד הרבה מאד זמן... אחרי תקופה מתחילה ההתמודדות האמיתית. אז פתאום חווים קשיים. החשק ללימוד יורד, מגלים את הקושי בחברה, לפעמים נוצרים קשיים מהמשפחה או מהחברים הישנים. בקיצור, התמודדות... זו שעת מבחן שמי שצולח אותה מתייצב על הדרך הטובה והרגילה ומי שלא חלילה יכול לאבד את הכל.

כאמור את אורי זה פגש בעוצמה רבה.

אחרי שבועות מספר בהם הוא למד והתעלה, הוא פתאום איבד את החשק. אורי התחיל להרגיש שהלימוד כבר לא מושך אותו, הסוגיות הפכו בעיניו לסבוכות ומשעממות, במקביל בחור מסוים העיר לו על נושא של סדר ונקיון בחדר מה שפגע בו מאד והעכיר את מצב הרוח שלו. הוא הרגיש שכבר אין כל כך טעם לשהות בישיבה והאברך

שמעתי מחבר שלי שיש לו חלום ישן ללמוד את הש"ס כולו עם פירוש התוס'. הוא לומד כבר הרבה שנים 'דף היומי' אבל בלי תוס', כי זה מדי קשה לו עכשיו הוא התחיל ללמוד 'עמוד היומי' רק עם רש"י ותוס', ומבחינתו זה היעד הכי חשוב לו ב-15 שנה הקרובות

הגה"ח רבי עמרם בינעט מג"ש ב'דרשו' לשיעורי 'עמוד היומי' ודף היומי ירושלמי באידיש, מספר על השליחות המיוחדת ועל התגובות הנלהבות

יעקב א. לוסטיגמן

תוכנית הלימוד החדשה מבית 'דרשו', הכתה הדים בכל רחבי העולם התורני, והציתה את ההתלהבות של רבבות אלפי יהודים, מכל שכבות הציבור.

אחד האנשים שקשורים במיוחד עם היוזמה הוא הגאון רבי עמרם בינעט, שהשיעורים שלו ב'עמוד היומי', הפכו לשם דבר, בקו השיעורים של 'דרשו'.

הרב בינעט החל למסור שיעורים בקו השיעורים עם פתיחת תוכנית הלימוד 'תלמוד ירושלמי', לפני שנה בדיוק. שיעוריו נאמרים באידיש, והם סוחפים אלפי לומדים המאזינים להם מדי יום ומשבחים בכל פה את הרהיטות הנפלאה והבהירות המיוחדת של הסוגיות הנמסרות מפיו.

עם תחילת ההיערכות, לקראת השקתה של תוכנית 'עמוד היומי' נבחר הרב בינעט למסור גם את שיעורי 'עמוד היומי' באידיש, והפעם הוא עושה זאת גם מול המצלמה, וגם בהקלטה קולית לקו השיעורים של 'דרשו' שמספרו 077-2222-666.

"הציבור צמא לתוכניות חדשות. אנשים רוצים להוסיף עוד על לימודם. כמה שאני מגשש בסביבה שלי, רוב האנשים שלומדים 'עמוד היומי' עושים זאת בנוסף לדף היומי ולא במקום. זה חזרה נפלאה על מה שלמדו לפני שלוש שנים ב'דף היומי', ועכשיו גם לומדים את זה בקצב קצת יותר איטי, עם עוד מפרשים, יורדים לשורש ההבנה של כל דבר, זה משהו שלא מהעולם הזה".

בהקשר לזה מבקש הרב בינעט לספר סיפור שהיה עד לו לפני זמן לא רב: "נקלעתי לבית כנסת כלשהו, ובדיוק היה שם מבחן חודשי של 'דרשו'. הסתכלתי כך ברפרוף על הנבחנים, ולתדהמתי גיליתי שם מישהו שאני מכיר כבר שנים רבות, והוא הבנאדם האחרון שהייתי שם ברשימה של מי שאני מצפה מהם להיבחן על 'דף היומי'. הייתי פשוט המום. התקרבותי אליו בשקט, וראיתי שהוא לא נבחן רק על 'דף היומי', אלא שהוא מחזיק ליד גם טופס בחינה של 'דף היומי' בהלכה, וגם 'קנין ירושלמי'.

"זה המם אותי! לא האמנתי למראה עיני. מה לו וללימוד ירושלמי? זה אברך שאם הייתי שומע שהוא יושב בערב בשיעור 'עין יעקב' לבעלי בתים הייתי מופתע.

"אחרי כמה ימים החלטתי שאני פשוט שואל אותו איך זה קרה... שאלתי אותו והוא חיך חיך רחב... "כן, אני יודע שזה מפתיע", הוא הודה, "גם אני לא מאמין על עצמי, אבל תשמע, אני לומד היום כל יום דף בבלי, דף ירושלמי, ועמוד משנה ברורה, ויש לי עוד לימודים נוספים, ובנוסף אני גם חוזר על כל מה שאני לומד לפחות פעמיים נוספות... זה תופס לי כמה שעות ביום ואני נהנה מכל רגע".

"איך זה קרה?", שאלתי אותו, והוא השיב לי בפשטות: "היה קמפיין של 'דרשו' לגבי 'דף היומי' בהלכה, והחלטתי שאם אני כזה עם הארץ, לפחות אלמד קצת משנה ברורה, שיהיה לי קצת מושג מה מותר ומה אסור.

"התחלתי ללמוד משנה ברורה, וירא כי טוב... זה היה לי מאוד נחמד, באתי לעשות מבחן והרגשתי סיפוק עצום. משהו שמעולם לא חוויתי. כשהגיע הציון והתברר לי שקיבלתי למעלה מ-90, זה הכניס בי חשק עצום לעשות עוד מבחן ועוד מבחן, והרגשתי שזה לא מספיק, זה מדי קצת רק 20 עמודי משנה ברורה בחודש? החלטתי להתחיל ללמוד גם 'דף היומי', וזה היה לי ממש סיפוק עצום, כך שכשהתחילה התוכנית של 'קנין ירושלמי', כבר לא חשבתי פעמיים!!! בין לבין הוספתי לעצמי עוד כמה מסלולי לימוד, קטנים וגדולים, וברוך ה', אני בן אדם אחר לגמרי!!!".

אז מה באמת כל כך מיוחד בתוכנית 'עמוד היומי'?

"יש כאן כמה דברים משולבים, וכל אחד לוקח את מה שמתאים לו", משיב הרב בינעט, "יש ציבור ענק שרוצה ללמוד את הש"ס בעיון. זה כולל אברכים שלומדים עיון בכולל, אבל מטבע הדברים בכוללים לומדים רק כמה מסכתות, ובקצב מאוד איטי. כאן יש לאברכים הזדמנות ללמוד את הש"ס כולו בעיון בתוך 15 שנה, זה ממש הגשמת חלום עבור תלמידי חכמים רבים.

"יש גם לא מעט בעלי בתים שמאוד אהבו ללמוד בעיון בישיבה, אבל אחרי החתונה מתישהו הם יצאו לעבוד ומאז העיון הוא מחוץ לתחום, כי הורגלנו שעיון לומדים רק בחבורה של עשרות או מאות לומדים ביחד, בישיבה או בכולל.

"פתאום יש להם תוכנית כזאת, ללמוד בעיון, המפרשים ערוכים לפנייהם בשפה ברורה ומאירת עיניים. זה פשוט נפלא ומושך המון אנשים.

"ויש גם לא מעטים שלומדים 'עמוד היומי' בלי המפרשים של 'עיון עמוד', אלא פשוט גמרא עם רש"י, כי דף ליום זה קצת יותר מדי עבורם וחצי דף מתאים להם מאוד מבחינת מה שהם מרגישים שהם מסוגלים לו, או כאלו שלומדים 'דף היומי' ורוצים לעשות חזרה על כל הש"ס.

"כך למשל שמעתי מחבר שלי שיש לו חלום ישן ללמוד את הש"ס כולו עם פירוש התוס'. הוא לומד כבר הרבה שנים 'דף היומי' וסיים פעמיים וחצי ש"ס. אבל בלי תוס', כי זה מדי קשה לו להיכנס לזה ולהתחייב להספק כזה של דף כל יום עם תוס'. עכשיו הוא התחיל ללמוד 'עמוד היומי' עם תוס', בלי המפרשים האחרים, רק רש"י ותוס', ומבחינתו זה היעד הכי חשוב לו ב-15 שנה הקרובות, לסיים את הש"ס עם תוס'.

"התוכנית הזאת נותנת לכל אחד לבחור את התמהיל שהוא חפץ בו, וזה מה שיפה בה.

איך אתם רואים את החלק שלכם בעניין כ'מגיד שיעור'?

"האמת שקטונתי מכל החסדים ומכל האמת. אני כבר סיפרתי פעם ב'לקראת שבת' שבכלל הגעתי למשימה הזאת כמעט בטעות. תכננתי למסור שיעור רק על מסכת ביצה שבה הייתי בקי מאוד, ומשם זה נמשך בלי עין הרע כבר שנים על גבי שנים.

"לפני שנה בדיוק, כשהתחילה תוכנית 'קנין ירושלמי', הציעה לי הנהלת 'דרשו' למסור שיעורים ב'ירושלמי' דרך הטלפון, הרמתי את הכפפה ונכנסתי לעניין, וזה היה חדש בשבילי, כי הורגלתי במשך שנים למסור שיעורים לאנשים חיים, לא לתוך מיקרופון שנמצא בחדר ריק.

"ב"ה השיעורים נשאו חן בעיני ציבור רחב, ועכשיו הוצע לי גם למסור מול המצלמה שזו כבר אומנות בפני עצמה. מעבר לעניין הטכני של למסור מול המצלמה, יש כאן אתגר ענק, בעצם הכנת הדף למסירת השיעור. זה לראות ולהראות ללומדים אך שכל מילה ברש"י מכוונת לפשט מסוים, איך רש"י הכניס כל כך הרבה תוכן

בפירוש שלו בתמצות כזה נפלא, להסביר את הסברא שעומדת מתחת לשאלה של הגמרא, ואיך התירוץ של הגמרא מיישב את הקושיה. לפעמים יש כמה פירושים והסברים של הראשונים לשאלה ועוד כמה הסברים לתשובה, וכל אחד לשיטתו.

"מבחינתי זאת חוויה לא מוכרת, למסור שיעורים בעיון. במשך שנים מסרתי שיעורים רק בבקיאות, ואני פשוט מתענג מכל דקה, כי הלימוד העיוני כמובן נותן המון המון גישמאק וטעם בלימוד, וכשזה ללמד לאחרים, ההרגשה היא פי כמה וכמה.

"אבל זאת גם אחריות כבדת משקל. ככל שאני שומע שמספר המאזינים של השיעורים עולה, אני מרגיש שאני משותק מאימה וחרדה. אסור לי לטעות, כל טעות שלי היא חלילה וחס טעות כפולה פי כמה וכמה, כי הרבה אנשים ילכו אחרי הטעות הזאת, ומי יודע אם תהיה לי הזדמנות לתקן אותה אצל כל אחד ואחד מהם".

"אני רוצה לספר לכם אנקדוטה קטנה", מוסיף הרב בינעט. "בשבת הקודמת צעדתי עם הילדים שלי ברחובה של בית שמש, בדרך לשמחה משפחתית שנערכה שכונה הסמוכה לשכונה בה אנו מתגוררים.

"תוך כדי הליכה צדה עיני מודעת ענק, משהו שאי אפשר להתעלם ממנו. צ'יפס קריספי... אחתח כזה צ'יפס עוד לא טעמתי. כזה קריספי עוד לא הרגשתי. המודעה היתה בגודל של שלושה מטרים על שלושה מטרים, צבעונית ותוססת, בגוונים שימשכו את העין ויגרמו לכל מי שעובר ברחוב להסתכל עליה ולהפנים את המסר שעל הצ'יפס הזה אסור לוותר בשום פנים ואופן.

"אמרתי לילדים שלי, תסתכלו מה זה! שטות! פשוט שטות! מישהו רוצה למכור לכם צ'יפס... זה כל הסיפור. אז מה עושה מי שרוצה למכור צ'יפס ונכנס לשוק מלא תחרות? הוא עושה פרסום, ולא סתם פרסום אלא פרסום אגרסיבי, ענק, בולט, צבעוני, מגרה.

"אם לצ'יפס עושים כזאת פרסומת, למה שלא תהיה כזאת פרסומת למסכת בבא קמא??? אה? תגידו לי!", כך שאלתי את הילדים, "למה אנחנו מסתפקים בהודעה קטנה שהגבאי של בית הכנסת כותב בכתב יד שמחר נפתח שיעור חדש ללימוד הדף היומי? איפה הפרסום הענק.

"אצלי זה פרויקט חיים, הנושא הזה של פרסום מודעות ויציאה בקמפיין פרסומי לפני כל מסכת חדשה שמתחילים בדף היומי, אבל אני מרגיש שזה לא מספיק. זה פשוט לא מספיק! כל עוד לשקית צ'יפס יש פרסומת גדולה וצבעונית יותר - זה אומר שאנחנו עוד לא הגענו למינון הנכון.

"הרחובות היו צריכים להיות מוצפים במודעות, פרסומי חוצות, לא רק בלוחות המודעות של בתי הכנסת. התחילו שבועות בתלמוד ירושלמי, מתחילים בבא קמא בתלמוד בבלי, יש תוכנית חדשה 'עמוד היומי', חברים תצטרפו, אתם לא יכולים לפספס את זה, אסור לכם לוותר על זה!!!

צוף התורה

מגיד המישרים הגר' אליעזר יוטקובסקי, עם שאלות בראי הפרשה, משולבים בעובדות ומעשים מגדולי הדורות

אוכל משובח... הרי משנה מפורשת היא במסכת אבות: "כך היא דרכה של תורה, פת במלח תאכל ומים במשורה תשתה ועל הארץ תישן וחי צער תחיה ובתורה עמל..."

השיב לו רבי מאיר בדרך צחות: "כך מדבר מי שלומד את המשנה בלי הניגון המתאים... צריכים ללמוד אותו בניגון של 'בתמיה'... "כך היא דרכה של תורה??? פת במלח תאכל ומים במשורה תשתה, ובתורה אתה עמל???", וכי אפשר בכלל לעמול בתורה כשחיים חיי צער וישנים על הארץ?

ולגופו של עניין הדבר תלוי כמובן במצבו של התלמיד, ובוודאי שאם הוא מרגיש שייחכן והתנאים הגשמיים הירודים יגרמו לפגיעה בצמיחה הרוחנית, כי הוא יתקשה לישון בתנאים כאלו ויתקשה להתרכז בלימוד אם לא יאכל ארוחות טובות תמידין כסדרן - בוודאי שיש לבחור בישיבה עם התנאים היותר טובים.

אבל אם מדובר באמת בבן עליה מופלג בתורה ושהנושא הגשמי לא ישפיע עליו לרעה, אכן יש מקום למעט בתענוג כדי לעסוק בתורה. וכמובן שדבר זה צריך זהירות רבה, ואת ההכרעה צריכים לקבל על פי דעת תורה, ולא להסתמך על מה שבחור מרגיש או חושב שהוא יוכל להתעלות בלימוד גם אם לא יאכל מספיק וכדו', כי הרי אין לו דרך לדעת באמת כיצד ישפיע עליו המצב הגשמי.

מסופר על בחור בן עליה שנסע לפני מלחמת העולם, בין ישיבות שונות באירופה כדי לבחור לעצמו ישיבה טובה, ולבסוף בחר דווקא את הישיבה שבה הספסלים היו רחבים יותר.

שאלו אותו, וכי בן עליה כמוך בוחר ישיבה לפי רוחב הספסל? הרי אתה לא כזה בחור שצריך תנאים מיטביים כדי ללמוד?

השיב להם, בישיבה שבה ספסל צר מדי, אני אוכל ללמוד היטב בשעות היום כי איני זקוק לספסל רחב לשם כך, אבל בלילה לא אוכל לישון על הספסל, ובמקום זאת אצטרך לבזבז זמן בהליכה לבית האכסניה שלי, ולישון על מיטה נוחה יותר, מה שיקשה עלי לקום בבוקר השכם ולחזור אל הגמרא.

לכן בחרתי בישיבה עם ספסלים רחבים, זה אומר שאוכל לישון שם בלילות, לחסוך זמן ולהקדיש לשינה את המינימום ההכרחי...

עוד מסופר על שני בחורי ישיבה שנפגשו והתעניינו זה במצבו של זה: "נו...", שאל האחד את חברו, "איך המארחים שקיבלת הפעם, נותנים לך אוכל טוב?", השיב הבחור בנימה של תרעומת, "כן, לא חסר אוכל, אבל הם תמיד נותנים לי לאכול 'קאשע' (כוסמת), מאכל תפל וחסר טעם".

1

**לפעמים זה נראה שיוזרם ממש מגיע לרמה של קשר אישי עם כל עגבניה ועגבניה שהוא מוכר, שלא לדבר על האבטיחים שאותם הוא מוכר ממש עם צביטה של כאב...
"כזה אבטיח יפה!!! אחח!!!"**

שני חיי שָׁרָה (כג' א')

ונרש"י, כולם שווין לטובה

יוסף התקבל לשתי ישיבות מצוינות, שתיהן מפורסמות ומוכרות כבתים שמגדלים בהם תורה, גדולי ראשי הישיבות מלמדים בשתייהן, ואשרי מי שזוכה ללמוד בכל אחת מהן.

ההבדל בין שתי הישיבות הוא בעיקר בפן הגשמי. לאחד הישיבות יש בניין מרווח, בית מדרש ענק עם מיזוג אוויר מצוין, ספסלים רחבים ונוחים, סטנדרים תקינים בשפע, אוכל ברמה גבוהה בחדר האוכל ולא חסר כלום. ממש גן עדן עלי אדמות.

הישיבה השניה לעומת זאת, קצת פחות מצטיינת בחלק הגשמי. התנאים בפנימייה מתחת לכל ביקורת, בבית המדרש צפוף מאוד, המזגנים מתקלקלים השכם והערב, והאוכל... ובכן, בחורים מקפידים להביא מהבית בסקוויטים וקרקרים בכמות גדולה כדי שהמלאי יספיק להם לחפות על הרבה מאוד ארוחות שבהן פשוט אין מה לאכול בישיבה.

יוסף מאוד מאושר שזכה להתקבל לשתי הישיבות הנפלאות, אבל הוא תוהה אם באמת אין שום הבדל ביניהן. הרי חז"ל הקדושים אמרו 'הוי גולה למקום תורה', וכשהסבירו כיצד דרכה של תורה, התיאור דומה הרבה יותר לישיבה הראשונה ופחות לשניה, וכשמנו חז"ל את מ"ח קנייני תורה הם כללו שם מיעוט תענוג, מיעוט שינה...

שאלה: האם יהיה נכון ללכת לישיבה עם תנאים גשמיים פחות טובים, כי כך היא דרכה של תורה, או שאין שום עניין, ואדרבה, מוטב ללכת לישיבה עם תנאים גשמיים טובים יותר, כך יוכל ללמוד בנחת וברוגע בלי שום מפריעים חיצוניים?

תשובה: מסופר על הגאון רבי מאיר שפירא זצ"ל, שפעם עצר אותו מישהו ושאל אותו, למה הרב מתאמץ כל כך לגייס כספים עבור ישיבת חכמי לובלין, כדי שיהיה להם מבנה מפואר ומטבח גדול עם

שאלה: יודעים אנו מה שאמרו חז"ל שבענין של שידוכים אסור להתעכב בחינם, ואם יש שידוך שיכול לצאת לפעול, מותר לעשותו אפילו בתשעה באב, "שמה יקדמנו אחר". גם בשבת קודש אנחנו יודעים מה שאומרים בפיט 'מה ידודות' "הרהורים מותרים, ולשדך הבנות", כי אכן מותר לגמור שידוכים בשבת.

השאלה היא האם העניין הזה של להזדרז בעשיית שידוך מוטל רק על המדובר והמדוברת, או שגם השדכן עצמו נמצא בכלל העניין וצריך להשתדל שלא לעכב את השידוך יותר מההכרח?

תשובה: מעשה במרן שר התורה, שבאופן כללי היה זריז שאין כדוגמתו בכל עניין של מצווה. הוא תמיד היה מתפלל שחרית כוותיקין, מנחה ב-12 וחצי בצהרים, מעריב הוא תמיד התפלל בזמן, אף פעם לא דחה את התפילה למניין הבא או רבע שעה אחר כך. מצווה הבאה לידך אל תחמיצנה. גם לניחום אבלים הוא תמיד היה בא ביום הראשון, וכך בכל המצוות.

"ביום מן הימים עלה הגבאי המיתולוגי של בית הכנסת 'לדרמן', אל הגג, כדי לסדר איזו תקלה שאירעה בדוד המים. על הגג היה דוד עם מים שהוכנו מראש לשימוש בשבת, כדי שלא יהיה חשש של שימוש במים שמגיעים על ידי שאיבה חשמלית וכו' וחשש הוצאה מרשות לרשות, ומדי פעם היו צריכים לעלות על הגג כדי לסדר את הדוד ואת הצינור וכו'.

"רבי חיים הגיע לבית הכנסת אולי רבע שעה לפני מנחה, וראה את בנו של הגבאי. שאל אותו "איפה אבא שלך?", השיב לו הבן שהאבא נמצא על הגג וגם הוא עולה עכשיו לגג כדי לעזור לאביו. נענה רבי חיים ואמר לו: "תגיד לאבא שלך שאני מחפש אותו יש לי משהו חשוב לומר לו אחרי שירד מהגג".

"עולה הבן אל הגג ומספר לאביו שרבי חיים מחפש אותו. האבא שמע ואמר בסדר גמור, תיכף אני יורד למנחה, אגש לרבי חיים ואשאל אותו לרצונו. עודם מדברים זה עם זה והנה רבי חיים עצמו מגיע... הגג של לדרמן הוא גג די גבוה, צריכים לעלות שלושה מפלסים עד שמגיעים למקום שבו עומד דוד המים, ולכן הגבאי נבהל, הוא חשב שיש כאן איזה משהו מאוד דחוף.

"אבל רבי חיים אמר לגבאי: "ראיתי שיש לך בן בגיל השידוכים, הוא עושה רושם של בחור מאוד מיוחד, דיברתי עליו עם רעייתי, ואנחנו חשבנו להציע אולי איזו הצעה כשידוך, נערה שרעייתי מכירה ולדעתה יכולה להתאים... אתה רוצה לקחת את הפרטים ולברר???"

"רבי משה כהן כמובן מאוד שמח לקבל את המחמאות וגם לשמוע את הצעת השידוך, אבל הוא לא הבין מה כל כך דחוף, "בעוד עשר דקות מתפללים מנחה", הוא אמר למרן הגר"ח, "הרב יודע שאני לא אפסיד את התפילה וממילא הוא יפגוש אותי בבית הכנסת. למה הרב היה צריך לטפס על הגג רק כדי להציע לי שידוך???"

"ענה לו רבי חיים זצ"ל: "מצוה הבאה לידך אל תחמיצנה. להציע שידוך זו מצווה, ומצוות לא דוחים למועד אחר. מקיימים אותן ברגע הראשון שהדבר מתאפשר".

השיב לו חברו בעוקצנות: "אהה, נותנים לך קאשע? ואני, ידידי, כבר שבוע שלם אוכל תירוצים!".

"תירוצים?" תמה החבר, "איך אוכלים תירוצים?".
 "אני מגיע לאכול 'מים', והמארחים מתרצים את עצמם הגעתי מדי מוקדם ולכן אין היום אוכל, למחרת הם נותנים לי תירוץ שהגעתי מאוחר מדי והכל נגמר כבר, ביום השלישי הם מתרצים ומסבירים שלא היה מספיק אוכל בחנות ולכן לא נשאר עבורי, וביום הרביעי אני שומע תירוץ אחר... אצלם אני אוכל תירוצים, כי משהו אחר לאכול - אין!".

כאן המקום להזכיר לשבח את המשפחות הנפלאות מעם ישראל שמארחים את תושבי הדרום, מכניסים אותם בבתיהם, ומרעיפים עליהם חבילות מזון ועוד, בלי תירוצים!

וזה הזמן שבו אנחנו צריכים להלל ולשבח את תלמידי הישיבות הקדושות שביישובי ובערי הדרום, אלו שלומדים 'תחת אש', למרות האזעקות שמפירות את השלווה שוב ושוב, ואלו שהתפנו ועברו ללמוד במקומות אחרים בתנאים לא מוצלחים במיוחד, ובכל זאת לא נותנים לקושי להפריע להם, ולומדים תורה לזכות עם ישראל, ולהצלת עם ישראל.

וצריכים אנו לדעת שכל טובה שעושה האדם לזולתו, לעצמו הוא עושה, **כעין מה שמסופר** שחשקה נפשו של רבינו הסטייפלער ללמוד בספר 'אמרי משה', ולמרות שחיפש בכל מיני מקומות לא הצליח למצוא אותו.

אשר על כן שלח הסטייפלער מכתב למחבר הספר, הגאון רבי משה סוקולובסקי שישלח לו את הספר, וביקש גם שיעשה לו הנחה כנדבת לבבו, מאחר והמצב הכלכלי לא מאפשר לו לשלם את מלוא המחיר.

החליט המחבר לנהוג בטובת עין, ונתן לסטייפלער ספר אחד במתנה, בלי לבקש עליו אפילו אגורה אחת.

לימים אזל הספר 'אמרי משה' מהחנויות, ובמשך שנים לא היה בנמצא. לאחר תקופה ארוכה קמו אנשים שרצו להדפיס את הספר מחדש, אבל לא הצליחו למצוא אפילו עותק אחד שלו שנותר לפליטה! לבסוף מצאו את הספר אצל מרן הסטייפלער, והדפיסו ממנו מהדורה חדשה.

רבי משה סוקולובסקי חשב שהוא עושה טובה ליהודי צדיק שאין לו כסף לשלם על הספר, והוא לא ידע שבכך הוא מציל את החיבור החשוב שלו, שהיה משוש לבו והדבר הכי חשוב עבורו, מהכחדה מוחלטת.

.....

רבי משה כהן כמובן מאוד שמח לקבל את המחמאות וגם לשמוע את הצעת השידוך, אבל הוא לא הבין מה כל כך דחוף, "בעוד עשר דקות מתפללים מנחה", הוא אמר למרן הגר"ח,

2

כעין זה מסופר בספר 'להידבק', שפעם הגיע מרן הגר"ח לביתו, לאחר שעות לימוד בכולל, הוא היה עייף ורצה ללכת לנוח, אבל אז אמר לרבנית שהוא יוצא לכמה דקות כי הוא צריך לגשת לאיזה שדכן שהציע להם שידוך לאחד הילדים, ומאחר ואז לא היה להם טלפון, הוא נדרש לצעוד רגלית כדי להודיע את התשובה. אמרה לו הרבנית, אבל לאן אתה ממהר? אפשר לגשת אליהם גם בעוד שעה, בינתיים תוכל לנוח קצת?

אבל רבי חיים לא הסכים לעכב את התשובה, ואמר לרבנית: "שידוכים לא מעכבים מעבר למה שחייבים, אפילו לא לרגע אחד". עד כדי כך היה מהדר בעשיית המצוות מיד בזמן, שפעם יצאה הרבנית מהבית ובטעות נעלה אותו כשרבי חיים בפנים. כשהגיע הזמן לצאת לתפילת ערבית, הוא גילה שהוא נעול בבית ואין בידו מפתח. לא חשב רבי חיים פעמיים, הוא פתח את החלון והשתחל החוצה, למרות שיכול היה לחכות מעט עד שתבוא הרבנית, אבל אם בשל כך יהיה עליו לאחר את ה'מעריב' הראשון, הוא העדיף לקפוץ מהחלון, למרות גילו המתקדם, ובלבד שיוכל לקיים את המצווה בזמנה.

אגב גררא נציין סיפור בכיוון קצת שונה, עם אביו, מרן הסטייפלער הקדוש, שכשהציעו לו את השידוך עם אחות מרן החזו"א, הוא הגיע למקום הפגישה לפני המדוברת והמתין לה זמן רב, עד שכבר נראה היה שהיא כנראה לא תבוא, הוא קרא קריאת שמע ונשכב לישון, כשבדיוק הודיעו לו המאחרים שהמדוברת הגיעה...

הסטייפלער שכבר היה אחרי אמירת 'קריאת שמע' עם ברכת 'המפיל', סימן להם בידיו שיינתנו לו לישון קמעא, ורק אחרי שיישן יעירו אותו, וכך אכן עשו, אחרי שהוא נרדם העירו אותו, כדי שלא תהא אמירת ברכת 'המפיל' לבטלה חלילה, אך בשל כך התאחר השידוך עוד קצת...

.....

העניין הוא שירום, שלא זכה להתחנך בחינוך תורני, נוהג להישבע על כל דבר. הוא נשבע העגבנייה הזאת היא מהקטיף של היום בבוקר, ושהאבטיח הזה אפילו לא ראה מקרר מרוב שהוא טרי

ונקיט משבעתי זאת (כד' ה')

'ירום הירקן' לוקח את המקצוע שלו ברצינות רבה. הוא תמיד מדבר בשבחה של הסחורה שלו, ומבטיח ללקוחות שהיא הטובה ביותר בעולם, וכמובן במחיר הכי זול שיוכלו למצוא על פני הפלנטה כולה. לפעמים זה נראה שירום ממש מגיע לרמה של קשר אישי עם כל עגבניה ועגבניה שהוא מוכר, שלא לדבר על האבטיחים שאותם הוא מוכר ממש עם צביטה של כאב... "כזה אבטיח יפה!!! אחח!!!". העניין הוא שירום, שלא זכה להתחנך בחינוך תורני, נוהג להישבע

על כל דבר. הוא נשבע העגבנייה הזאת היא מהקטיף של היום בבוקר, ושהאבטיח הזה אפילו לא ראה מקרר מרוב שהוא טרי, יורם נשבע שאין בכל הארץ כאילו מלפפונים יפים, כי השבוע היה חם והמלפפונים קצת התקלקלו. בקיצור, אי אפשר לקנות אצלו ירקות בלי לזכות ולשמוע אותו נשבע שלוש או ארבע פעמים על טיבה של הסחורה שהוא מוכר, ופשוט וברור לכל בר דעת שלפחות חלק מהשבועות הללו, אינן אמת.

שאלה: האם יש מקום להימנע מרכישה אצל יורם, מחשש להכשיל אותו בשבועת שווא ובשבועת שקר רח"ל, או שאין צורך להתחשב, כי ממילא הוא יישבע ללקוחות האחרים?

תשובה: פשוט וברור שבעל נפש ישתדל להתרחק מחברתם של אנשים שנשבעים לשקר, על אחת כמה וכמה כשעצם ההופעה של הלקוחות בחנות גורמת לו להישבע עוד ועוד, וכל ערום יעשה בדעת.

מעשה היה עם הרב מברסק, בעל 'בית הלוי' זצ"ל, כשמינו אותו לכהן כרב העיר, ידעו כולם שהוא גאון גדול וכל חלקי התורה נהירים לו, ולכן היו סמוכים ובטוחים שכל שאלה שיציעו לפניו, מיד תהיה לו תשובה מהירה ופסק דין ברור בכל עניין ועניין.

מה מאוד נדהמו פרנסי העיר לשמוע שכשהגיע השאלה הראשונה אל הרב, על ידי אחד מתושבי העיר, אמר לו הרב שהוא לא יודע כיצד לפסוק בעניין ושילח אותו כלעומת שבא, בלי להשיב לו תשובה.

התדהמה גדלה שבעתיים, כשאחרי מספר שעות הגיע לאוזניהם מקרה שני של יהודי מתושבי העיר שבא לרב עם שאלה בהלכה, ונשלח החוצה בלי שום מענה, לאחר שהרב הסביר לו בפשטות שהוא לא יודע לפסוק לו בעניין.

כשהגיע המקרה השלישי, לא יכלו פרנסי העיר לעצור ברוחם. הם הגיעו אל הרב החדש, ובמבוכה רבה ניסו להסביר לו שאולי נפלה פה טעות. "שמענו שהרב גאון גדול בתורה וידיו רב לו בידיעת ההלכה", אמרו הפרנסים, "אבל אם הרב מתקשה בפסיקת הלכה למעשה, אולי צריכים לשקול מינוי של רב אחר, וכבוד תורתו יהיה אולי ראש הישיבה או יכהן במשרה תורנית אחרת שאינה מצריכה מענה על שאלות הלכתיות...".

כששמע את דבריהם חייך הרב מברסק, ואמר להם שאין מקום לדאגה. הם יראו שלייהודי הרביעי שיפנה אליו הוא כבר כן ישיב הלכה למעשה, וכך יעשה גם לכל אלו שיבואו אחריו בעזרת ה'...

"אני רק רציתי לחנך אתכם, וגם את עצמי, שלא הכל אני יודע", אמר הרב, "אנחנו צריכים לדעת שלפעמים גם הרב מברסק אינו יודע לענות תשובה. חשוב שנוכח את זה, כי אחרת, אם יקרה מקרה שבו תוצג בפני שאלה שבאמת לא אוכל לפסוק בה בצלילות הדעת תשובה ברורה, יש חשש שמא מהפחד שידעו שלא ידעתי לענות תשובה, אני עלול לענות תשובה שאיני בטוח בה במאת האחוזים. לכן רציתי להתחיל עם קביעת היסוד שכולנו יודעים שלא הכל אני יודע, ועכשיו לאחר שהוסר החשש שאני אחשוש להודות בכך, אני כבר יכול לענות לשאלות הלכתיות בסייעתא דשמיא".

שיהיה ניתן לאכסן את המיץ. ובעוד בית חרושת ליצור קופסאות הקרטון, שבהן ארזו את הבקבוקים. מלבד זאת היה צורך בבית חרושת ליצור כוסות בהן נוכל לשתות את המשקה, ואת כל זאת עשו אנשים שהקב"ה ברא ונתן להם יכולת וחכמה ליצור את כל הדברים המופלאים הללו, כדי שנוכל לשתות כוס מיץ תפוזים ולהרוות את צימאוננו!" רבי משה יהושע לא סיים בזאת, ובמשך דקות ארוכות המשיך למנות עוד ועוד פרטים מחסדי ה' יתברך. ורק אז סיים ואמר בהתרגשות: "עכשיו אראה לך איך לברך! כשאנו מברכים: 'שהכל נהיה בדברו', עלינו לחשוב ולהודות על כל הדברים הללו שנעשו בחסדי הבורא! כמה הכרת טובה אנו חייבים לקב"ה על החסד העצום שהוא עושה איתנו בכל רגע ורגע! ברוך שעשה לי כל צרכי!" באותם רגעים הרגשתי בחוש את התיאור "תדבק לשוני לחיכי". ואם אני חשתי בצמא כה נורא, על אחת כמה וכמה שרבי משה יהושע נזקק לשתות בדחיפות.. אבל את המתנה שנתן לי באותם רגעים, את הלימוד איך מברכים, היאך מודים וכיצד מכירים בטובת ה', לא אשכח כל חי!

(מתוך ספר "אריה שאג")

הם היו עסוקים בתיקון תקלה שארעה בדלתות המטוס. רבי משה יהושע חשש שאם אפריע להם כעת אגרום לחילול ה'. חשבתי לרגע אולי לשתות ישירות מהבקבוק, אך הרב פסל גם את האפשרות הזו, כדי שלא לגרום לחילול ה'. זמן מה חלף עד שתקונה התקלה, והדיילים התפנו להגיש לנו כוסות. בשפתיים יבשות ובגרון ניחר מצמא, מזגתי לשנינו מן המשקה המרענן, ועמדתי לברך ולשתות אך הרב עצר בעדי ואמר לי: "המתן נא רגע, בוא ואלמד אותך איך מברכים!" כשאתה עומד לברך, עליך לחשוב כמה חסדים עשה הקב"ה כדי להמציא לך את כוס המיץ הזה כדי להרוות בה את צימאונך. ראשית, הוא ברא אנשים ונתן להם כח וחכמה לעבד את הקרקע, לטעת את עצי התפוזים להשקות ולגדל אותם במשך כמה שנים עד שיוציאו פירות. לאחר שגדלו הפירות, טרם הסתיימה המלאכה. היה צורך להביא אנשים שיקטפו אותם. ולאחר שקטפו אותם היה צורך בנהגים ובמשאיות שיובילו את התפוזים לבית האריזה. ולאחר מכן היה צורך בפועלים שיעבדו בבית חרושת ליצור משקאות, ויסחטו את התפוזים. כמו כן היה צורך בפועלים ובבית חרושת נוסף ליצור בקבוקים כדי

המשך מעמוד 21 | הרב ישראל היימן

דע לך יקירי! המשיך ראש הישיבה. אם באים עליך נסיונות גדולים אתה צריך לדעת שהקב"ה מרוצה מאד מהעבודה שלך! הוא רוצה את המאמץ שלך, זה חשוב בעיניו!! לא כל אחד מקבל כאלו תשדורות ישירות משמים, לא כל אחד זוכה שריבון העולם מראה לו בחוש שהוא רוצה את המאמץ שלו. הוא רוצה לבחון כמה אתה רציני בדרך החדשה שלך, הוא רוצה שתראה לו שאתה מתכוון באמת... כמה שזה יותר קשה זה סימן שהוא יותר נהנה ממך. גם כעת עיניו של אורי היו לחות מדמעות. אבל הפעם אלו היו דמעות אחרות. דמעות של התרגשות. הוא קלט שנסיון הוא מסר אלוקי. התמודדות היא שדר משמים. וזה שדר של אהבה וחיבור, של רצון וקרבה ולא חלילה להפך. אורי עשה כבדת דרך עצומה. בשנים ספורות הוא רכש ידע מספק בשביל להיכנס לאחת מהישיבות הטובות בארץ, משם הוא השתדך בשידוך נפלא וכאמור היום הוא מחשובי האברכים בכלל בו הוא לומד. לאורי זה נכנס לעצמות... הלוואי שגם לנו... נסיונות וקשיים הם מסר של חיבור מקודשא בריך הוא ולא חלילה להפך.

ראש הישיבה פתח לו את מדרש תנחומא המפורסם בתחילת פרשת חיי שרה שמספר על פטירת שרה אמנו. המדרש היה מוכר לכולנו חוץ מלאורי. ראש הישיבה תיאר לו בצבעים חיים את השטן שבא לשרה. הוא מספר לה בצבעים עזים ודמיוניים את העקידה ואת השלכותיה, פניה של שרה מתכרכמות ומתעוותות בכאב עצום והשטן שרואה איך מלאכתו מצלחת ממשיך עוד ועוד בתיאורים על מה שקרה שם בהר המוריה, עד שליבה של שרה לא עומד לה והיא נפטרת מן העולם. אברהם אבינו חוזר ושומע את אשר אירע ומבין שנסיון העקידה עוד לא נגמר וכלול בו גם פטירת אשתו הצדקת שעליה אמר לו הקב"ה עצמו 'כל אשר תאמר אליך שרה שמע בקולה' ושהייתה גדולה ממנו בנביאות. כעת פנה ראש הישיבה לאורי ברכות ושאל אותו: "מה נראה לך, אברהם אבינו הבין ממה שקרה, שהקב"ה לא רוצה את העקידה שלו, או שאדרבה, בגלל שהעקידה הביאה אותו לקרבת ה' גדולה כל כך הקב"ה רוצה לבדוק אותו עוד ויש לו נחת רוח מזה?"

עורך אחראי: הרב משה הרמן • **גרפיקה:** הרב זאב רבינוביץ • **צילום:** פוטו ציון, פלאש 90, שאטרסטוק
כותבים: הרב יהושע לייבזון leib1964@gmail.com • הרב ישראל ליוש israel.layosh@gmail.com
 הרב אליעזר ויטקובסקי a6150805@gmail.com • הרב אברהם פוקס sefer012@gmail.com
 הרב ישראל היימן i0548467550@gmail.com

כתובת מייל לתגובות: info@dirshu.co.il • **טלפון:** 02-5609000 • **הדפסה:** חסר ואמונה
לקבלת העלון במייל: dirshu@dirshu.co.il

זה לא משנה שהוא אל יודע שום דבר על כל מה שקורה מסביב, דווקא את הנקודה הזאת הוא חייב להבין, דווקא הבורג הזה מעניין אותנו, ואם לא ייתנו לא מענה הוא יגיד שכל המכונה הזאת לא שווה כלום...

"הקב"ה מנהיג אותנו אלפי שנים בהנהגה ניסית. הגוף של האדם הוא פלא פלאים, המאורות ברקיע השמים מאירים באופן שאף בן תמותה לא מסוגל להבין, החי והצומח, הדומם והמדבר, העולם שלנו מלא בכל כך הרבה דברי פלא שאין לנו שמץ של הבנה בהם, ובדיוק את הפיגוע בקו אנחנו רוצים להבין?".

לסיום אציין מעשה ביהודי אחד, אברך שהיה שוקד על התורה והעבודה בישיבת 'נתיבות עולם', אבל מחמת רוב העיון והמאמץ שהשקיע להתרכז בלימוד, הוא היה סובל מכאבי ראש, עד שנהיה מצב שבכל פעם שרק היה מתחיל ללמוד מיד היה ראשו כואב מאוד.

בצר לו פנה האברך למרן שר התורה רבינו הגר"ח קנייבסקי זצ"ל, וביקש את ברכתו. מרן הגר"ח אמר לו שהרפואה שלו היא ללכת בקביעות לים, להשתחרר מעט ולמצוא מרגוע לנפש.

האברך הזה היו לו אופניים, והוא היה נוסע דרך פארק ירקון, כדי להינצל משאונה של העיר על כל המשתמע מכך, ולהגיע לים בדרך רגועה ושקטה יחסית, גם אם היא ארוכה יותר.

"אחרי תקופה התדרדר המצב הביטחוני, היו אזעקות בגוש דן והיה פחד גדול להימצא במקום שאין בו מרחב מוגן.

ניגש האברך למרן ראש הישיבה זצ"ל, ושאל אותו כיצד ינהג, האם ימשיך ברפואה שנתן לו מרן הגר"ח וייסע לים חרף המצב הביטחוני, או שעדיף לוותר על המנהג הזה לתקופה הקרובה, עד שאיום האזעקות והרקטות יחלוף לו?

השיב לו מרן הגר"ח לביטחון מלא: אתה אין לך ממה לחשוש. אתה הרי נוסע כדי שתוכל ללמוד תורה, וממילא יש לך שמירה והגנה מיוחדת, סע ותחזור ולא יקרה לך שום דבר רע!

אולי גם אנו ננהג כך, ובכל פעם שאנחנו יוצאים וחוזרים נחליט שהולכים כדי ללמוד משהו, חוזרים כדי ללמוד משהו, וממילא נזכה לשמירה והגנה נפלאה בכל עת ובכל זמן בסייעתא דשמיא.

הם התלבטו לרגע, היעד שלהם היה להגיע לבני ברק, הם תכננו לעלות על קו 2 שייקח אותם למרכז העיר ומשם ימשיכו באוטובוס לבני ברק, האשה הזאת רוצה להגיע למיקום אחר שאינו קרוב בכלל לתחנות של האוטובוס לבני ברק...

"אבל הם ראו שהיא במצוקה גדולה, והחליטו להיענות לבקשה. לא אמרו דבר לגבי היעד שאליו תכננו לנסוע, וכשוט עלו למונית יחד עם הגב' והילדים שלה, כדי ללוות אותה לביתה. המונית והאוטובוס יצאו לדרכם, ואחרי דקות ספורות נשמע הפיצוץ המחריד, שרבים עוד זוכרים אותו היטב!

"הם חשבו שהם עושים לה טובה", אמר מרן ראש הישיבה, "אבל האמת שהיא עשתה להם חסד גדול מאוד, ובזכות המצווה הגדולה שעשו עמה, הם ניצלו ממות!".

אחרי שסיפר לנו את הסיפור, אמר לנו ראש הישיבה גם משל יפה, שהוא תקף ורלוונטי גם בימים אלו, ולמעשה הוא נכון לכל זמן ולכל עת!

"את המשל הזה אומר 'הטלזער', אמר ראש הישיבה, מעשה בכפרי אחד שהגיע לאיזה בית חרושת וראה שם מכונה ענקית, שמחוללת פלאים של ממש, נכנס חומר גלם מצד אחד, הפסולת נשפכת מהצד ההוא, והמוצר המוגמר מהצד השלישי, המכונה שוטפת, ממרקת, טוחנת ומסדרת, עושה את כל מה שצריך לעשות עד שמתקבל המוצר המוגמר.

"עומד שם הכפרי ומתבונן באחד הברגים, הוא מסתכל עליו חזק חזק, ודורש הסברים: "מה זה הבורג הזה? מה הוא עושה כאן???".

"מה נענה ומה נאמר לאחד כזה? שוטה שכמוך! סכל חסר בינה!!! הבורג? זה מה שחשוב לך להבין? כבר הספקת להבין את כל מה שהמכונה הזאת עושה? איך היא פועלת, כיצד היא מצליחה לייצר כזה מוצר מוגמר בלי שום מאמץ, הכל כבר ברור לך וידוע לך עד שמצאת זמן להתעניין במהותו של אחד הברגים במכונה, בורג אחד מתוך אלפי ברגים שנכללים בה?

"איך אנחנו יודעים שהאיש הזה הוא כסיל גמור? כי דוד המלך כבר אמר לנו בתהילים: "איש בער לא ידע", מי שהוא איש, הוא מבין שהוא בער ולא הכל הוא יודע, אבל "וכסיל לא יבין את זאת", הכסיל רוצה להבין מה זה, הוא תופס נקודה אחת קטנה וחייב להבין אותה.

שום השתדלות מצד בני אדם, ואם כן, אם ידברו טוב, יראה כאילו השידוך יצא אף בהשתדלותם, והם רצו שיהיה ניכר שהכל נעשה בידי שמיים אף בלא השתדלות מועטה...

"אם כן" - הרגיע רבי ראובן יוסף את הבחור - "כאשר ירצה הקב"ה שתתארכ, לא ישאלו את שכניך והם לא יוכלו להזיק לך את השידוך האמיתי שלך..."

לאחר שלושה חודשים, הגיע התלמיד ובישר לרבו שהוא התארכ, ואכן צד הכלה לא שאל כלל את השכן ההוא.

"יש לי שכן שמוציא עלי שם רע ומזיק לי בשידוכים" - תינה תלמידו של הגאון רבי ראובן יוסף גרשונוביץ זצ"ל את צערו לפני רבו.

"התורה מספרת" - ענה לו רבי ראובן יוסף - "שאחר שסיפר אליעזר עבד אברהם את כל הקורות אותו עם רבקה וכי הוא רוצה לשדכה לבן אדונו, ענו לו: "מה' יצא הדבר, לא נוכל דבר אליך רע או טוב", לכאורה יש להקשות: בשלמא רע אינם יכולים לדבר בלי רצון ה', אבל מדוע שלא ידברו טוב, אדרבה אם מה' יצא הדבר, צריך לדבר טוב ולשבח את השידוך?

אלא, גם לבן ובתואל הבינו שהדבר יצא בשלמות מאת ה' בלי

- ◆ האם מברכים על רסק פירות בתחילת הסעודה?
- ◆ האם מברכים "הטוב והמטיב" על מיץ ענבים?
- ◆ האם מותר לאכול בסמוך לסעודה?

ברכה על משקה בסעודה

• השותה מים בסעודה - לא יברך עליהם ברכה ראשונה ולא אחרונה, לפי שאין הדרך לאכול ללא שתיה, ולכן השתיה נחשבת כחלק מהסעודה. ויש חולקים, וראוי לצאת מהספק באחת מהדרכים הבאות: א. לברך לפני הסעודה על מעט משקה. ב. לשתות יין בתוך הסעודה, ולפטור בו את כל המשקאות. ג. לברך 'שהכל' על מאכל שאינו חלק מהסעודה. ד. לשמוע ברכת 'שהכל' מפי אדם אחר.

• רסק פירות נוזלי המוגש בתחילת הסעודה - יש לברך עליו ברכה ראשונה, כיון שלא נועד להרות, אלא לתענוג בעלמא. וכן על גלידה וכיוצא בה יש לברך ברכה ראשונה, כיון שאינם חלק מהסעודה.

אמירת "סברי רבותי"

• כששותים יין באמצע סעודה, ומברכים עליו 'הגפן' - לדעת השולחן ערוך, אין האחד רשאי להוציא את כולם, אלא כל אחד מברך לעצמו בין אכילה לאכילה. ולדעת הרמ"א, רשאי האחד להוציא את כולם בברכה, אך חובת המברך לומר תחילה: "סברי רבותי".

• כאמור, לדעת הרמ"א, המוציא אחרים ידי חובתם בברכת היין באמצע הסעודה, צריך לומר "סברי רבותי". ומטעם זה (ומטעמים נוספים), נהגו שבכל מקרה שהאחד מוציא את האחרים ידי חובתם בברכת היין, כגון בקידוש והבדלה, אינו אומר "ברשות רבותי", אלא "סברי רבותי".

ברכת 'הטוב והמטיב' על יין

• על כמה טובות תיקנו חכמינו ז"ל שאם הגיעו לאדם ויש אחר השותף עמו בהנאה מן הטובה, ואחת מהן היא "שינוי יין", דהיינו ששתה יין בסעודה, והובא לפניו לו יין אחר שהיה בדעתו לשתותו.

• ברכת 'הטוב והמטיב' על יין שני המובא לסעודה, מברכים רק

כשהיין השני משובח יותר מן הראשון, או אף כאשר קיים ספק שמא השני טוב מן הראשון.

• יין שמברכים עליו 'הגפן' בנפרד, כגון שלא היה בכונתו לשתותו - אין מברכים עליו 'הטוב והמטיב'. ואף אם היה בדעתו לשתותו, אין לברך אלא כשהוא ממחסן וכדומה, ולא כשהיה בביתו.

• אין לברך ברכת 'הטוב והמטיב' על שתיית יין שני בסעודה אלא כשאדם נוסף שותה מהיין יחד עמו, ויש לו חלק ביין, או שבעל היין מאפשר לו למזוג לעצמו מהיין כרצונו. וצריך שכל אחד מהם ישתה משני היינות, ולכתחילה ישתה כל אחד מהם כמות של 'רביעית' מכל אחד מהיינות. ובנוסף, צריך שישוב יחד בחבורה אחת, ולא בחדרים נפרדים.

• מיץ ענבים - יש אומרים, שאין מברכים עליו 'הטוב והמטיב'. ועל יין המובא לסעודה לאחר מיץ ענבים - יש אומרים, שאין מברכים עליו 'הטוב והמטיב', אבל לדעת פוסקים רבים, מברכים עליו.

אכילה לפני הסעודה

• מי ששולחנו מוכן לפניו לאכילה, ובכונתו לאכול לאלתר, אסור לאכול ולשתות לפני נטילת ידים, כדי שלא לגרום ל'ברכה שאינה צריכה', אלא יברך 'המוציא' על הלחם, ובכך יפטור מברכה ראשונה את המאכלים הנפטרים בברכת 'המוציא', ומברכה אחרונה את כל המאכלים שיאכל בסעודה.

• מאכל שנאכל לפני הסעודה אינו נפטר בברכת המזון, וטעון ברכה אחרונה בנפרד, ואף אם כבר בירך ברכת המזון בסיום הסעודה, אלא אם כן אם מדובר במיני מזונות (לדעת רוב הפוסקים), או בתמרים, שברכת המזון פוטרם בדיעבד. אולם, אם מדובר באכילה השייכת לסעודה, ברכת המזון פוטרתה.

הבית שנפגע מהרקטה ממנה נהרגו בני משפחת מסקלצ'י

האלמנה מרת חנה שבנפילת טיל מעזה אבא, בעל

אביה - הרב רפאל פהימי הי"ד, בעלה - הרב נתנאל מסקלצ'י
ובנה - הילד רפאל מאיר

ונותרת היא חמישה יתומים בנתיבות

מול טרגדיה כזו לא נשארים אדישים!!

טורגדיקה של

שליליזשה

דורות

בנת יבות

מסקלצ'י מנתיבות

איבדה 3 מקרוביה:

ובן-הי"ד

הי"ד בן 36, ששקד על תלמודו שנים רבות בכולל הרב אברג'ל בנתיבות,

י"ד, חודשיים לפני בר המצוה

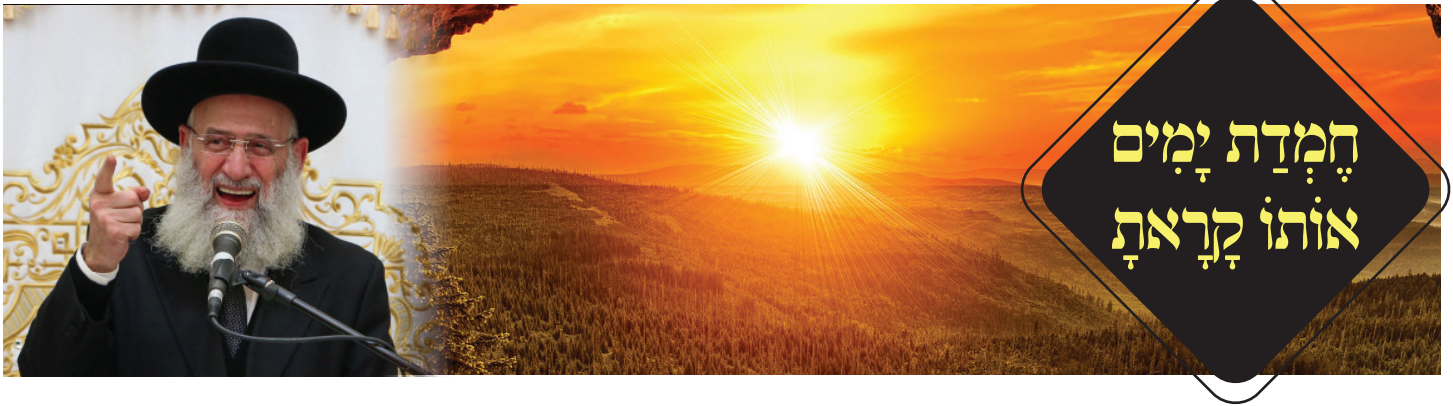
לבדה עם

רכים בשנים

המופצת

תורמים עכשיו לקרן משפחת מסקלצ'י מנתיבות (חס' 5415)

1800-39-47-47

לפני שנפרדנו, אמי אמרה לי: "שמע בני, לך רק למקום שבו שומרים על שבת קדש, לומדים תורה ומתפללים!"

הגאון רבי ראובן אלבז שליט"א על ה'שלום עליכם' והמנגינה שחדרה ללבבות והשיבה רבים מעוון

הועדה לשלח אותי ללמד בישיבה בכפר סבא. כך בחסד ה' זכינו אני, אחי ואחותי להגיע למקומות תורה. מנהל הישיבה בכפר סבא, רבי אליהו חיים ווזביץ, היה צדיק קדוש. הוא ראה שאני אוהב ללמד גמרא ואמר: "אני אלמד אתך!" ומאז הוא היה בא מדי בקר ומעיר אותי מקדם. לאחר מכן היינו יושבים בבית הכנסת ולומדים עד התפלה.

הורי נותרו בחו"ל למשך שנים, בהן לא יכלנו להתאחד עמם, עד שבמסירות נפש של ממש. ובחסדי ה' הם הגיעו ארצה בשלום. היה זה לאחר שכבר הגעתי לגיל מצוות ולמדתי בישיבת 'תפארת ישראל' בחיפה אצל הגאונים רבי דב מאיר רובמן והרב רפאל שפירא, בן אחותו של הגאון מבריסק זצ"ל.

בקבוצת המסע לארץ היה בחור בשם יהושע, שהספיק כבר ללמוד בתלמוד תורה ובישיבה קטנה. הוא היה בן חמש עשרה, מבגר קמעא משאר הילדים, והיה שר לנו בכל שבת "שלום עליכם" בקול נעים שחדר ללבי. היינו יושבים בחדר האכל במרסיי שבצרפת או במחנה המעבר, והוא היה מזמר לנו את ה"שלום עליכם" במנגינה מיחדת. אנשים רבים חזרו בתשובה בגלל ה"שלום עליכם" הזה, שאותו אני שר בקלטות ובדרשות.

בכל "פשיטה" הייתי מתאר, כאשר אתה נכנס לבית יהודי, "אי זה בית אשר תבנו לי", השלחן ערוך, הנרות דולקים, ריח הדגים והחלות מפיץ אוירה של שבת קדש. והנה נכנס האבא, וכל הילדים נגשים אליו ומנשקים את ידו, "בניך כשתלי זיתים סביב לשלחנך", וכלם שרים ביחד: "שלום עליכם מלאכי השלום, מלאכי עליון, ממלך מלכי המלכים הקדוש ברוך הוא..." במשך שנים הייתי שר בצבור את המנגינה הערבה שלמדתי מיהושע, והמנגינה הזאת חדרה ללבבות והשיבה רבים מעוון

(מתוך הספר 'משכני' בראשית)

כאשר הורי בקשו לעלות לארץ ישראל, אמרו להם שליחי הסוכנות: "אתם אחת עשרה נפשות, אי אפשר להעלות בבת אחת משפחה כל כך גדולה. תשלחו קדם כל שלשה ילדים, ולאחר מכן נאשר לכם לעלות!"

שליחי הסוכנות אמרו זאת במחשבה שעד שההורים יעלו ארצה, הם יוכלו לשמך את הילדים. זה היה הדגם שעל פיו הם פעלו על מנת להרחיק את עם ישראל ממסרת אבותיו.

באנו ארצה שלשה ילדים צעירים: אחותי שהיתה כבת ארבע עשרה, אני שהייתי בגיל אחת עשרה ואחי שהיה בן עשר. לפני שנפרדנו, אמי אמרה לי: "שמע בני, לך רק למקום שבו שומרים על שבת קדש, לומדים תורה ומתפללים!"

ב"רמת הדסה" היו חלקת השלל, חלקת השבי והמלקוח. כל הילדים חלקו לכל מיני מוסדות ממגזרים שונים. ישבה שם סוללה של כעשרים אנשים, ביניהם היו גם כן דתיים ואחד ירא שמים מ"פועלי אגדת ישראל". והם התחילו לחקר כל ילד ולברר האם הוא בן למשפחה שומרת תורה ומצוות.

כשאחד מאנשי הועדה שאל אותי אודות מוצאי, אמרתי לו: "במרוקו יש לסבא שלי בית כנסת משלו, ובו שבעה ספרי תורה, אשר הוא גם משמש בתור אכסניה גדולה להכנסת אורחים וגמילות חסדים, אמי אמרה לי 'בני, לך רק למקום תורה!'".

אחי הגדול היה ירא שמים, אבל בבחרותו הוא נסע עם כמה מחבריו לעיר הגדולה קזבלנקה, כדי לעבד ולהרויח כסף. חברי הועדה שאלו אותי אם יש לי אחים. כשהשבתי בחיוב שאלו אותי במה עוסק אחי הגדול. כשעניתי כי הוא עובד כפועל בקזבלנקה, הם החלו לחקר אותי ולברר האם הוא שומר תורה ומצוות. וכך החל וכוח בין חברי הועדה. היהודי מ"פועלי אגדת ישראל" נלחם ככבשה אחת בן שבעים זאבים, עד שהצליח לשכנע את חברי

העלון מופץ לזיכוי הרבים, אנא הימנעו מקריאה בשעת התפילה וקריאת התורה

גליון 599
שנה י"ג תשפ"ד

סיפורי צדיקים

יו"ל לע"נ הרה"ח ר' הלל ז"ל בן ר' פינחס נחום המבורגר ז"ל

דודו למשפחה לקיים על האישור לפרסום בלבד

סיפורי חז"ל

מעשה ברבי אליעזר ורבי יהושע, שהיו מהלכים ברגל לבית המדרש והלכו סמוך להר הבית, ראו מלאך ובידו חלוק רוחני אשר אורו זורח ומוהיר כשמש בגבורתו, אלא שלא היה לו שפה לפיו וחשבו שזה החלוק שלהם, אמר להם המלאך החלוקים שלכם טובים ונכבדים יותר מזה, וזה שייך ליוסף הגנן מאשקלון. הלכו לאשקלון ויצאו כל אנשי העיר לקראתם, וביקשו מהם הקהל להוליכם לבתי פרנסי העיר שיתאכסנו אצלם, ולא רצו, אמרו נלך רק לביתו של יוסף הגנן, הלכו אצלו ומצאו אותו מלקט ירקות מתוך שדה, אמרו לו שלום, אמר להם רבותי, הנחתם את העשירים המכובדים ובאתם אלי לבייש אותי, היות ויש לי רק ירקות וקטניות ושני ככרות להם, אמרו לו די לנו באלו, וטוב לנו מעשרות עופות ודגים אצל העשירים, אכלו ושתו, ואמרו דברי תורה על השולחן, וברכו ברכת המזון. אמרו לו דע לך שלא באנו לאכול, אלא להודיעך שיש לך שכר גדול בעולם הבא, אמרו לנו מה מעשיך? אמר להם אתם ראיתם את העוני שלי, מתפרנס אני מעבודת הגן הזה, אמרו לו מה עשית בנערותך? אמר להם: אבי היה עשיר ומגדולי העיר, אבדתי את כל העושר וגרשוני אנשי העיר מביתי ומעיר מולדתי, באתי לאשקלון וקניתי לי את השדה שאתם רואים, ובו אני זורע ירקות, את הריווח נותן אני מחציתו לצדקה, ומחציתו מתפרנסים אני ובני ביתי, ואלו הם מעשי. אמרו לו כך וכך ראינו ביד המלאך, חלוק רוחני ולא היתה לו שפה לפיו, ובאנו להודיעך שתוסיף במעשים הטובים שלך שתושלם.

פרשת השבוע

לקבל ממנו סכום הגון, וביקש מהעני לשוב אליו בעוד ימים מספר. ביום שבעה עשר בתמוז חזר העני ובא אל הצדיק לקבל את התרומה, הושיט לו הרב סכום נכבד שגרם למקבל קורת רוח. ביציאתו שאל אותו הרב מדוע טרחת ובאת דוקא ביום צום? ענה העני בתמימות, קבלתי היום מקרוב משפחה מחו"ל סכום נכבד, וחשבתי לעצמי: אמחר ואבוא לכאן, ובצרוף שתי הנתינות, אוכל לסלק חוב שכבר הגיע זמן פרעונו, ופריעת בעל חוב מצוה היא, ואין דוחין מצוה.

מיהר הרב לחדרו, פשפש במגירתו וחזר והושיט לעני סכום נוסף. לעומדים מסביבו פנה רבי יחזקאל ואמר: תמיד אני מייסר את עצמי, מה ערך יש לנתינתי הדלה לעומת צרכיו המרובים של המבקש? אולם בני ביתי מדברים על לבי כי מדרך העני לנקוט בלשון גזומה, והוא מפריז בתיאור מצוקתו. ואילו העני הזה הלא הוכיח לנו כי אינו יכול לשנות בדיבורו, ופיו ולבו שווים, לכן חזרתי ונתתי.

ויאמר עבד אברהם אנכי
(כ"ד - ל"ד)

מסופר על הרה"ק החפץ חיים זיע"א, שנודמן פעם לעיירה אחת, אבל הוא לא פירסם עצמו שם, הוא ישב בקצה השולחן ולמד. בשבת ביקש אחד מבעלי הבתים להזמינו לסעודת שבת, אמר לו הח"ח אני בעל החפץ חיים! נדהם הלה ושאל, למה גילה לי כבוד הרב דבר זה רק עכשיו? ענה החפץ חיים, כשלבן הזמין את אליעזר עבד אברהם לאכול, ויושם לפניו לאכול ענה "עבד אברהם אנכי", והתכוון לומר, אני נזהר בכשרות. אף אני כל הזמן אני מונע עצמי מפרסום, אבל כשמזמינים אותי לסעודה, אני מגלה זהותי כדי שלא יכשילוני במאכלים שיש בהם פקפוק.

אשר הנחני בדרך אמת (כ"ד מ"ח)
הרה"ק רבי יחזקאל אברמסקי זיע"א היה ידוע בצדקת פורונו, ועניים היו תמיד מבאי ביתו. פעם נודמן אליו עני בן טובים, אשר ביקש את עזרתו להוצאות הגדולות בנישואי בתו הכלה, הבטיחו רבי יחזקאל לפנות לאחד הנדיבים כדי

זמני השבת

זמני יציאת השבת
ירושלים: 5:21 ת"א: 5:22 ר"ת: 5:56

זמני כניסת השבת
פרשת חיי שרה

זמני כניסת השבת
ירושלים: 4:07 ת"א: 4:22

ליומא דהילולא של הרה"ק רבי ליבר הגדול מבארדיטשוב זיע"א כ"ח מרחשון

המגיד הרב הקדוש רבי אליעזר ליבער מברדיטשוב זי"ע, היה מגדולי הצדיקים והמקובלים בדורו. רבי ליבער נולד לאחת המשפחות המיוחסות שבישראל. אביו רבי אברהם ב"ר שמואל אשכנזי היה נכד הרה"ק המקובל האלקי רבי שמשון מאוסטרופולי זי"ע, אשר נעקד על קדוש ה' בעיצומן של גזרות ת"ח ות"ט, ואמו היתה נכדת הקדוש רבי יחיאל מנמירוב אשר אף הוא נעקד על קדוש ה' בגזרות ת"ח ות"ט, הי"ד.

בעקבות אותן גזרות קשות גלה רבי אברהם מקראקא - עיר מולדתו, והתיישב בעיירה ביסטרייך הסמוכה לבארדיטשוב, שם נולד לו לעת זקנתו בנו רבי ליבער. בראשית שנות ילדותו התייתם רבי ליבער מאביו, אשר הוריש לו סכום כסף רב שבאמצעותו הרבה לעשות צדקות וחסדים עד אין מספר.

משחר טל עלומיו היה רבי ליבער עובד את ה' בתמימות מופלגת. במשך רוב שעות היום ניתן היה לראותו שוהה ביער הסמוך לביסטרייך, עוסק בדבקות בתורה ובעבודת ה', תוך שהוא מתבודד ונסתר מהעולם ומבריותיו.

בערב ימיו של רבי ליבער, הכירו רבים בגדלותו, והחלו פוקדים את חצרו להתבשם מנועם זיו אמרותיו, ולהיוושע מפיו בדבר ישועה ורחמים. רבי ליבער זכה לאריכות ימים מופלגת, ונפטר בן מאה ושלוש שנים.

כאמור, שמו של רבי ליבער נודע לדורות כרבי ליבר הגדול מבארדיטשוב. ספור נורא הוד אף נמסר בהקשר לכניו זה, וכך מספר נכדו, המלקט הנודע רבי חיים ליברזון בספרו 'ארץ החיים':

בשעה שהתיישב רבי אברהם אביו של רבי ליבער בעיירה ביסטרייך, עדיין לא היתה העיירה בארדיטשוב קיימת על המפה. היא נוסדה שנים רבות לאחר מכן, מעבר לנהר הסמוך לביסטרייך, בשטח היער שבו נהג רבי ליבער להתבודד מאז ימי נעוריו.

יער גדול ורחב זה היה רק אחד מנכסיו הרבים והעצומים של הדוכס מביסטרייך, פריץ רשע ושונא ישראל, אשר נכסיו הרבים הניבו לו רווחים עצומים והעצימו את גאוותו עד בלי שיעור.

ביום מן הימים יצא הדוכס מביסטרייך לסיור מקיף בשטחי אחוזותיו כשהוא מלווה בחבר מרעיו, פלוגת קוזקים חמושים מכף רגלם ועד קדקודם, אף הם שונאי ישראל כמותו.

הגיעה החבורה סמוך לקרחת היער שבה עמד רבי ליבער, כשהוא מעוטר בטלית ותפילין ועוסק בתפלתו. והנה, כחמורו של בלעם שראה מה שלא ראה אדוניו, כך סוסיו של הדוכס חשו בקדושה החופפת על המקום, ומיד נסבו לאחור וביקשו להימלט, תוך שהם מטלטלים את עגלתו של הדוכס ואת תכולתה האנושית עד שכמעט התפרקו עצמותיהם של הנוסעים.

בקושי גדול הצליחו הקוזקים לעצור בעד הסוסים ממנוסתם המבוהלת. הדוכס יצא מן העגלה כשהוא רועד כלו מהזוויה 'המטלטלת', ומיד פקד

על חבר מרעיו לראות על מה יצא קצפם של הסוסים. עד מהרה שבו הללו כשהתשובה בפיהם; יהודי בעל מראה קדוש ונורא עומד בתוך היער עטוף בבד לבן, ללא ניע וללא זיע. מראהו הנורא הוא כנראה הגורם לבהלת המוות שאחזה בסוסים.

חמתו של הדוכס בערה בו עד להשחית, והוא פקד מיד על חבורת הקוזקים להכות את רבי ליבער בשוטיהם עד מוות. הקוזקים מהרו לעשות כדבריו, והכו ברבי ליבער שעמד בתפלתו מכה אחר מכה, עד שדם רב החל שותת מגופו, וטליתו הצחורה האדימה כולה.

לפלא היה בעיני הקוזקים, כי כל אותה עת לא מש רבי ליבער מתפלתו. הוא נותר נטוע במקומו, סוגף את המכות ללא ניע, ואף הגה לא נפלט מפיו. גם כשדם רב שותת ממנו, לא השמיע ולו אנחה קלה.

הדבר המם אותם כל כך, עד שהם חדלו ממכותיהם, פנו לדוכס ושאלוהו: "הכיצד יתכן שאנו הכינהו מכות רבות ונמרצות כל כך עד שדם רב שותת מגופו, והוא שותק? אין זאת אלא כי מלאך אלקים הוא".

הדוכס ביטל את דבריהם בחוסר אמון, אך מיהר להסתלק מהמקום. בין כך ובין כך סיים רבי ליבער את תפלתו, ורק אז חש בכאבים העצומים שהסבו לו פציעו. בקשי רב הוא שב לביתו, וזמן רב ארך עד שהחלים.

אף הדוכס הגיע לטירתו, אלא שבעוד רבי ליבער מחלים ממכותיו, הדוכס הלך ונחלה. בתחילה לא יכול היה להניע את ידו הימנית, לאחר מכן התפשט השיתוק אף לידי השמאלית, משם לרגל ימין ולאחר מכן לרגל שמאל, עד שהפך הדוכס כאבן דומם, מוטל על מיטתו ללא יכולת להניע איבר.

בכירי הרופאים נקראו למיטתו וניסו לרקוח לו מרקחות שונות, אולם מצבו הלך והחמיר. לבסוף נקרא למיטתו רופא יהודי אשר בדיקה קלה הספיקה בעבורו כדי להבין כי אין זו מחלה ככל המחלות, כי אם עונש שנשלח לדוכס על מעשיו.

הוא בירר אצל מקורבי הדוכס על קורותיו של הדוכס באותו יום שבו לקה במחלתו, ועד מהרה שמע מהקוזקים את אשר ארע.

לשמע הסיפור נחרד הרופא וזעק לעבר הקוזקים: "מה זאת עשיתם? הלא פגעתם ביהודי קדוש ונשגב. עוונכם גדול מנשוא, לכו אליו והעיתירו לפניו, אולי ימחל לכם".

הדוכס ששמע את הדברים לא אחר לקיימם. הוא שלח מיד את רופאו לביתו של רבי ליבער כדי שירפאו ממחלתו, ובד בבד שלח אליו שליחים שיבקשו ממנו שימחל לו על חטאו. רבי ליבער הבהיר לשליחי הדוכס, כי לא ימחל לאדונם, אלא אם יתחייב לבנות בית כנסת במקום שבו רגיל היה לעמוד ולהתפלל ביער.

הדוכס הסכים מיד לבקשתו של רבי ליבער, ועוד באותו היום שלח את פועליו להתחיל בבניית בית הכנסת. והנה זה פלא, ככל שהתקדמה הבניה, כך הלך הדוכס והחלים משיתוקו. כשהסתיימה הבניה, ובית הכנסת הענק והמפאר עמד על כנו, אף הדוכס שב לאיתנו כבתחילה.

צישל ונמשל

היו קדושים כשם שאני קדוש

איתא במדרש (תנחומא ב) אמר הקדוש ברוך הוא לישראל: הואל ונקדשתם לשמי עד שלא בראתי העולם, היו קדושים כשם שאני קדוש.

דברי המדרש יובנו על פי משל: היה אדם שהיה גר בעיר קטנה והיה עשיר גדול, ולו בת יחידה, וגמר בדעתו ללכת ולתור בארץ לבקש לו חתן מופלג. הגיע בדרכו אל ישיבה גדולה אשר במרחקים, וביקש מראש הישיבה שיבחר לו חתן מתמיד וירא שמים, והעשיר התחייב לשלם את כל ההוצאות, אמר לו הרב שיש בשיבה חתן מיוחד ומעולה מכל בני הישיבה, אם בשכלו הוך, ואם בהתמדתו כי לא יכבה בלילה נרו. החתן נפגש עם בתו ולאחר זמן מסויים נשא אותה לאשה. עברו כמה חודשים מומן הנישואין והנה ראה העשיר שחתנו מתעצל בלימודו, ולומד רק שעה שעתיים ביום, והיה מתמרמר על זה מאד. קרא לחתנו והוכיח אותו על זה, ענה החתן ואמר, שאל נא את השמש אם אחד מכל בני העיר פותח ספר פעם בחודש, ואילו אני ברוך השם לא עובר עלי חודש ואפילו שבוע בלי עסק התורה, וגם אם לא אלמד כל ימי ואשכח מה שאשכח, עם כל זה יהיה נשאר בידי הרבה יותר מאשר תמצא בכל בני העיר הזאת השיב לו חותנו: דע לך כי לא על דעת כן לקחתיך לחתן, לא לקחתיך בעיר הזאת כדי שתהיה מעולה בין כולם, אלא זכור נא שלקחתיך מישיבה פלונית בהיותך המעולה והמצויין מבין כולם, ולכן צריך אתה להיות מתמיד בהשוואה לבני הישיבה שכולם מתמידים וגדולי תורה, ולא בהשוואה לעיר הזאת שכולם אנשים פשושים.

והנמשל: זאת היא טענת הקדוש ברוך הוא נגד ישראל שרוצים למצוא חן על ידי שהם טובים וצדיקים בהשוואה לפחותים ולכופרים, ועל זה אמר הקדוש ברוך הוא לישראל, לא כן הדברים "הואיל ונקדשתם לשמי עד שלא בראתי העולם" דהיינו עוד בטרם נראו הפחותים והכופרים בעולם הנה מאז ומקדם קדשתי אתכם לשמי ואם כן "היו קדושים כשם שאני קדוש" בלי הצטרפות נגד הוולת.

(המגיד הקדוש מדובנא זיע"א)

שנאתו של הדוכס לכל יהודי, התחלפה מני או לאהבה ולהערצה. זמן מה לאחר שהסתיימה בניית בית הכנסת ביקר הדוכס בביתו של רבי ליבער, ובמהלך הפגישה שאלו מה עוד יוכל לעשות למענו.

רבי ליבער השיב כי מבקש הוא שיבנו סביב בית הכנסת בתים שבהם ידורו יהודים. אף לבקשה זו נענה הדוכס, וכך קמה לה אט אט העירה בארדיטשוב, שבה דר לימים הרב הקדוש רבי לוי יצחק מברדיטשוב זיע"א. רבי לוי יצחק בחר לבנות את בית מדרשו סמוך לבית הכנסת של רבי ליבר, באומרו כי מכון הוא כנגד שער השמים.

ליד קברו של רבי ליבער הקדוש, ניתן היה להבחין בחפירה בקרקע, שסיפור מופלא היה קשור אליה. ומעשה שהיה כך היה: לילה אחד, בעוד הרח"ק רבי לוי יצחק מברדיטשוב עלה על יצועו, והנה רואה הוא את דמותו הקדושה של רבי ליבער שחי בעיר בתקופה שטרם התמנתו של רבי לוי יצחק לרב העיר.

רבי ליבער פונה אל רבי לוי יצחק ומבקש ממנו לפעול לטובת נשמתו של יהודי שבזמנו היה שמש בית המדרש בעיר. השמש היה תמים ופשוט, ואהבה עצומה יקדה בלבו לבוראו. פעם אחת, בעודו מדליק את הנרות בפמוטים התלויים בבית המדרש, התקרב יותר מדי לנרות הבוערים, ומרוב התלהבות לא נזהר והאש אחזה בבגדו והוא נשרף כליל רח"ל.

כשהגיעה נשמתו השמימה, לא מצאה מנוחה. אומנם כוונתו היתה לשם שמים, אך כיוון שלא נשמר כראוי, נמנע ממנו לבוא אל המנוחה והנחלה. למעלה משמונים שנה נעה ונדדה נשמת השמש מבלי יכולת לבוא אל תיקונה. "רבי לוי יצחק, ידוע תדע שנשמה זו יכולה לזכות לתיקון, כאשר יחפרו ליד קברי, עד שימצאו מים חיים, בהם תטבול, ובכך אוכל לפעול עבור טובת נשמת השמש", אמר הצדיק בחלום.

רבי לוי יצחק התעורר נרעש כולו, החלום עודנו ניצב חי לנגד עיניו. הוא לא התמהמה, וציווה לחפור בור ליד קברו של רבי ליבער. ואכן, לאחר שהחלו לחפור, הבחינו החופרים במקור מים חיים שעלו וגאו החוצה.

אולם, כאשר רצה רבי לוי יצחק לרדת ולטבול, נפל העפר סביבות הבור וכיסהו. הדבר חזר על עצמו שוב ושוב, כאשר כל פעם שהתכונן רבי לוי יצחק לרדת ולטבול, קרטו הדפנות, והטבילה נמנעה ממנו.

הוא הבין כי אין זה דבר ריק, הסיטרא אחרא אינה מעוניינת שנשמת השמש תבוא אל תיקונה ונאבקת למנוע את הדבר. אך רבי לוי יצחק לא ויתר, מייד כשחפרו שוב, מיהר והכניס את רגליו פנימה; המשיכו וחפרו, הכניס עצמו עמוק יותר. רק לאחר מאמץ גדול הצליח לטבול, וכשעלה בידו הדבר, לא היה קץ לשמחתו.

זכותם תגן עלינו ועל כל ישראל אכי"ר

צ'ין אדם לחברו

עשיית חסד להסיר מבשול

מסופר על הרה"ק רבי זונדל מסלנט זיע"א, כשהיה בחור ולמד בישיבת וואלווין, היה דרכו לילך כל בוקר לשוק ומדליק שם את המקטרת שלו מהאש של הגויים. והיה הדבר לפלא בעיני חבריו, על מנהג משונה זה, עד שנודע הדבר, שר' זונדל רצה להציל את אלו שהיו מקילים לקנות פת מהגויים, ולכן הוא הולך בבוקר ובשעה שהדליק את המקטרת, היה זורק עץ קטן לתוך התנור, ועי"ז מותר לאכול את הפת שלהם (כמבואר בשו"ע יו"ד סי' קי"ב ס"ט).

להחיות לב נדבאים

לילה אחד נערכה בבית הרה"ק ה"חזון איש" זיע"א אסיפה דחופה למען ביטול גזירת גיוס בנות, ביתו היה מלא אנשים וכל מעייניו של החזון"א נתונים לביצוע הפעולות. והנה בתוך כל התכונה הנרגשת הזאת, נכנס לתומו לבית, ת"ח מסכן שאינו שפוי בדעתו, כיון שראוהו החזון"א, עזב מיד את כל המסובים, קיבל את המסכן בשמחה רבה, שילב זרועו בזרועו, התיישב עמו ושאל לשלומו, היש לו היכן לאכול ולישון וכדו', והכל בהתעניינות מרובה, ובסבלנות רבה, כאילו נשכת ממנו כל הנושא הבוער ברגע זה.

העוסק גם בגמ"ח זוכה

לאריכות ימים

מסופר: בישיבת ראדין היה קיים קופת גמ"ח, במטרה להלוות כסף לבחורים הנוקקים לכך. פעם פנה הרה"ק ה"חפץ חיים" לבחור אחד מבחירי הישיבה, שהיה מתמיד גדול, ובקש ממנו כי יקבל על עצמו להיות

הגבאי של הגמ"ח. הבחור ניסה להתחמק מתפקיד זה, בטענה שנפשו חשקה בתורה, ואין לו זמן להקדיש לגמ"ח. ענה לו ה"חפץ חיים", שמסופר בגמרא, שרבא ואבבי שהיו מצאצאי עלי הכהן, שנגזר עליהם שימותו צעירים. ורבא שעסק בתורה חי ארבעים שנה, בעוד שאבבי שעסק גם בתורה וגם בגמ"ח חי ששים שנה. ואם כן הרי לכשתעסוק גם בגמ"ח תאריך יותר ימים, וממילא יהיה לך גם הרבה זמן להספיק ללמוד.

לגרום לעני להרגיש מכובד

מסופר: רוכל עני היה מוכר כעכים ליד ביתו של הרה"ק רבי ישעיהו מפראגא זיע"א, מדי יום ביומו היה רבינו קונה ממנו את כל הסחורה, פעם שאלוהו אחד ממקרוביו: האם לא יהיה טוב יותר להקציב לו לעני נדבה הגונה בכל יום, ולחסוך ממנו וגם מרבינו טרחה יתירה? השיב הצדיק, הרוכל מאמין כיום שהוא סוחר מצליח המרוויח את לחמו בכבוד, מדוע לקחת ממנו שמחת נפשו.

מצות ואהבת לרעך כמוך

מסופר: פעם שח הרה"ק רבי מרדכי מראחמיסטריווקא זיע"א: אינני יודע מאיזו סיבה באים אנשים אלי, הן לא בעל תפילה אנוכי, לא מחבר ניגונים, לא שומעים אצלי תורה, ובכל זאת למה באים? יתכן שמאחר וטרם מתייצב אני בתפילה, מקבל אני על עצמי בכל לבבי מצות "ואהבת לרעך כמוך", והלא כבר אמר החכם מכל אדם (משלי כ"ז י"ט) כמים הפנים לפנים כן לב האדם לאדם, לכך באים.

תלולא דצדקיא

שבת קודש כ"ז מרחשון הרה"ק רבי יעקב מפשעווארסק ב"ר דוד יצחק (תשנ"ט) יום ראשון כ"ח מרחשון הרה"ק רבי ליבער הגדול מברדיטשוב ב"ר אברהם אשכנזי (תקל"א) יום שני כ"ט מרחשון רבי יצחק שלמה גולדברג מועליחוב ב"ר יחיאל מיכל מזווייהל (תרל"ב) יום שלישי א' כסלו הגה"ק רבי שלום שכנא מלובלין ב"ר יוסף (שי"ט) הגה"ק רבי יוסף שמואל א"ד פפ"ד (מסורת הש"ס) ב"ר צבי הירש (תס"ד) יום רביעי ב' כסלו הרה"ק רבי שמעון מועררחובקה (תלמיד הבעש"ט תקל"ז) הרה"ק רבי משולם פייביש מואבריו ב"ר אהרן משה (תקנ"ה) הרה"ק רבי משולם פייביש הלוי (יושר דברי אמת) ב"ר אהרן משה הרה"ק רבי ישראל יצחק מראדושיץ ב"ר דוב בער (תרי"ח) הרה"ק רבי עקיבא סופר (דעת סופר) ב"ר שמחה בונים (תש"ך) יום חמישי ג' כסלו רבי מאיר ב"ר משה כ"ץ אביו של הש"ך (ת"ג) יום שישי ד' כסלו הרה"ק יעקב דוב מאמשינוב ב"ר ישראל יצחק מוארקא (תרל"ז)

זכותם תגן עלינו ועל כל ישראל אמן

עצונה הלכות

מאת הרה"ג נמליאל הכהן רביטביץ שליט"א
מו"ס "גם אני אורח" ה'פרוס יוסף הורו"ם על המעדים

תלמוד תורה (ה')

א) כל שאפשר לו לעסוק בתורה, ואינו עוסק, עליו הכתוב אומר (במדבר ט"ו, ל"א) כי את דבר ה' בזה וגו'. כלומר שרבר ה' אינו יקר וחשוב בעיניו כל כך לעסוק בו, וכאילו מתלוצץ מדברי תורה, ולכך כששנים יושבים יחד ואין ביניהם דברי תורה, נקרא מושבם ביחד מושב לצים, שנאמר בכתוב (תהלים א', א-ב) ובמושב לצים לא ישב, כי אם בתורת ה' חפצו. (שלחן ערוך הרב, הלכות תלמוד תורה, פרק ג', סעיף ו')

ב) אין דברי תורה מתקיימין במי שמרפה עצמו עליהן, ולא באלו שלומדין מתוך עידון. ומתוך אכילה ושתיה, אלא במי שממית עצמו עליהן, ומצער גופו תמיד, ולא יתן שנת לעיניו, לעפעפיו תנומה, אמרו חכמים דרך רמז, זאת התורה אדם כי ימות באהל (במדבר י"ט, י"ד) אין התורה מתקיימת אלא במי שממית עצמו באהלי החכמה, וכך אמר שלמה בחכמתו, התרפית ביום צרה צר כחך, (משלי כ"ד, י) ועוד אמר, אף חכמתי עמדה לי, (קהלת ב', ט), חכמה שלמדתי באף עמדה לי. (רמב"ם, הלכות תלמוד תורה, פ"ג ה"ב)

פני עין חמד

יוצא לאור ע"י בית הכנסת שכונת "עין חמד" - מכללת ציון

פרשת חיי שרה - השפעת הסביבה

"וַיֹּאמֶר אֱלֹהֵי הָעֶבֶד: 'אוֹלֵי לֹא תֵאבְדָה הָאִשָּׁה לְלֶכֶת אַחֲרַי אֶל הָאָרֶץ הַזֹּאת, הִהָשֵׁב אֲשִׁיב אֶת בְּנִי אֶל הָאָרֶץ אֲשֶׁר יֵצֵאת מִשָּׁם?'. וַיֹּאמֶר אֱלֹהֵי אַבְרָהָם: 'הֲשֹׁמֵר לָךְ פֶּן תָּשִׁיב אֶת בְּנִי שָׁמָּה'" (בראשית כ"ד, ה)

זה בנוסף לסכנה של יצחק שנמצא מחוץ לסביבתו המוגנת. יתכן שלאורך זמן מגורים בסביבה שכזו עלולה להשפיע בצורה כזו או אחרת.

אברהם אבינו לא מוכן לקחת סיכונים! הוא לא רוצה שבנו יצחק יצטרך להתמודד עם ניסיון מיותר.

אין חסיונות לאף אחד. אדם עלול לומר לעצמו: "אני אכניס אינטרנט לבית. אני חזק רוחנית בדת. אני לא אגלוש למקומות אסורים. אני אקנה סמרטפון ולא יקרה לי כלום". אלו הם דברי הבל! מי יכול להבטיח שלאורך זמן הוא לא יושפע מזה?

יש כאן תורת חיים שמלמדת אותנו מה לעשות וכיצד להתנהג. יש כאן אנשים שהיו בגבהים רוחניים עצומים.

אברהם אבינו לא סומך על בנו יצחק שהיה גיבור בעקידה. הוא מזהיר את אליעזר עבדו: "השומר לך פן תשיב את בני שמה" (בראשית כד, ו). אל תספר לי סיפורים. אני יודע כמה חזקה השפעת הסביבה.

בברכת שבת שלום

הרב אליהו חיים פנחסי שליט"א
חבר הרבנות מברשת ציון

צריך להבין מדוע אברהם אבינו פוחד שבנו יצחק יגור עם רבקה בארם נהריים? באותה השעה יצחק היה בן ארבעים ושלוש שנים, הוא לא ילד קטן.

יתר על כן, לפני כן הוא נעקד על גבי המזבח. **צדיק כזה יש מה לפחד עליו?** מדוע אברהם אבינו מזהיר את אליעזר עבדו ואומר לו: "השומר לך פן תשיב את בני שמה" (בראשית כד, ו)?

אלא אברהם אבינו מלמד אותנו את הכלל: **"ואל תאמן בעצמך עד יום מותך"** (מסכת אבות ב', ד).

אין אדם שיכול לומר: "אני מחוסן. אני חזק ברוחניות. אני אלך לארם נהריים, אעשה שם זיכוי הרבים ואף אחד לא יצליח לקלקל אותי". **אלו אשליות ודברי הבל!**

אברהם אבינו יודע כמה חזקה השפעת הסביבה. הוא עצמו גדל בבית אביו. תרח היה כומר לעבודה זרה. הוא מכיר את ההשפעה ההרסנית של הסביבה שעלולה להיגרם למי שנמצא במציאות שכזאת.

לכן אברהם אבינו מבקש מאליעזר להביא את הכלה לארץ ישראל. **בארם נהריים עבדו עבודה זרה.**

אם הכלה תמשיך לגור שם, היא תהיה קרובה להשקפה המקולקלת. היא עלולה להיות מושפעת מהמצב וגם חלילה עלולה לעבוד עבודה זרה.

הצלחה בגו"ר

יצחק אריאל בן טובה חגי חיים וב"ב שמואל אימן בן אסתר זרי שגית בת רותי מאיר ישראל בן רחל ברכה- יראת שמים ליאור יהושע סומך וב"ב גלית בת מסודי יהודה אריה בן רחל ברכה ארז בן שושנה רונן אברהם וב"ב קסיר אפרים וב"ב רחל ברכה בת פדילה דליה משפ' שטרית נעם יצחק בן רחל ברכה רינה בת סימי וב"ב יוסף ליאור בן דליה אפרת- הצלחה בכל הענינים שלמה ודנה דוד וב"ב אריה ושרה לוי וב"ב י.מ.ש כדורי שולמית ומרדכי חיים דויטש וב"ב עמית בן אהרון וב"ב רז דוד בן לאה וב"ב נתנאל בן גינה

זיווג הגון וכשר במהרה

אורן חיים בן אלן אסתר רותית בת סימי תרצה בתיה בת ימנה נינט יוסף בן רוחמה אילן בן ג'ולייט יפית שרה בת גינה דרור בן סופיה אנאל חביבה בת שולמית מיטל בת מלכה מאיר בן שרית ואליהו טליה עדן אסתר בת שולמית נעם בן שרה שירי ימנה בת שולמית דוד עומרי בן יהודית שושנה שירה בת סילביה שמעון בן שולמית סיון רבקה בת אלן אסתר לאה בת תמר אברהם גורג'י בן דליה אפרת אורן בן נעמי

זרע קודש בר קיימא

גלית בת מסודי אליהו זרי בן ימנה אילנה בת רוחמה שמואל אימן בן אסתר זרי סיון בת אסתר רחל מרים בת יהודית דניאל בן שרה אושרית בת שושנה נעמה בת יפה דגנית בת שושנה אסף בן סופיה מיטל בת שושנה לימור בת פרידה

רפואה שלמה

מאיר ישראל בן רחל ברכה יצחק בן עזרא ימנה ניזרי בת טסה- בריאות ואריכות ימים מרדכי ניזרי בן פרח- בריאות ואריכות ימים סימי בת סוליקה מיכאל יהודה בן מרים אורן בן אסתר דינה בת מזל נעם יצחק בן רחל ברכה נעמי בת רחל שירה שילת בת אורלי אפרים בן שרה לביא ישראל בן תמר חיה אסתר בת סוליקה מוריה בת רחל ברכה נחום בן כיריה יהודה אריה בן רחל ברכה ישראל בן חווה יפה בת שרה-הצלחה ורפואה רחל בת זוהרה משה בן נדימה עינת בת רחל ברכה רפאל משה בן רחל יצחק בן פנינה רחל ברכה בת פדילה דליה קסנש בת דגנט רותית בת סבריה יצחק בן חנון רפאל אבידן בן תקווה אליהו בן רחל בנימין בן ברכה אלן אסתר בת שרלוט נעימה בת שרה יהודה לייב בן אסתר מלכה נעם אלימלך בן אושרית- ר"ש ובריאות איתנה לימור בת פרידה יניב בן פרידה מאיה בת עדי אורן בן פרידה יהודית אסתר פראדל בת חיה- בריאות ואריכות ימים

העלון מוקדש לעילוי נשמת משה בן גורג'יה ז"ל

לרפואה שלימה
לנוראל בן אסתר

לרפואה שלימה
לאיידה חיה בת אסתר
ולילד אלחנן רפאל בן איריס
ולילד אורי חיים בן שלי

זש"ק, פרנסה טובה ובריאות איתנה
לאליהו ניזרי בן ימנה וגלית בת מסודי

להצלחת אברהם גורג'י בן דליה אפרת וב"ב
לרפואת הנפש והגוף של יהודה אריה בן רחל ברכה

העלון מוקדש לע"נ יצחק בן רבקה ז"ל

זמני לכת		
ע"א	כנסת לכת	צאת לכת
17:54	17:18	16:07
17:49	17:16	16:25
17:49	17:16	16:25
17:53	17:19	16:27

שואל ומשיב בהלכה – פת גויים- חלק ה

מה הדין כאשר יש ספק אם מדובר בפת גויים? האם מותר לקנות עוגות ושאר מני אפיה של גוי?

שאלה: ?

להלן סיכום ההלכה מפי ר' אליהו חיים פנחסי, רבנות מקומית מבשרת מתוך ספרו 'הכשרות למעשה':

תשובה: !

כשיש ספק אם היהודי עשה אחת מהפעולות הנזכרות לעיל להכשיר את הפת ואין לו אפשרות לברר, מחמת הספק מותר לאכול את הפת. **הערה:** ספק דרבנן לקולא. ש"ך (סק"כ), פרי חדש (אות כ), זבחי צדק (אות לב), בן איש חי (חוקת ס"ז).

דעת מרן השולחן ערוך, אותם המקילים בפת פלטר, הוא הדין אם הפת נילושה עם ביצים, שיהיה מותר, מכיוון שהביצה בטילה לבצק. גם אם טחו ביצים על פניו [כדרך שמורחים על חלות] באופן שניכר מבחוץ, מותר באכילה. לדעת הרמ"א, אין להתיר כשהביצה ניכרת על הפת מבחוץ. **מקורות:** שו"ע (שם סעיף ו) ובהגהה שם. בספר ערוך השולחן כתב (סימן קיב סכ"א) שאין הכוונה שמשחו מעט ביצים בחושות על הפת כמו בערב שבת, שאז ודאי מותר. מכיוון שאין בו ממש, אלא הכוונה שמרתיחים ביצים ושופכים אותם עליהם שיהא ודאי בעין על הפת. יש חולקים, ראה בספר חלקת בנימין (סימן קיב ד"ה שביצים). מכל מקום גם לדעת הרמ"א יש עצה אם נעשה כבר והיא לקלף את השכבה שעל הפת שעליה מרוחה הביצה. בספר אוהל יעקב לרב סקוצילס (עמוד כד) הביא בשם הגר"י בעלסקי זצ"ל לגבי לחם לבן, שאין לחוש על המשיחה הדקה של ביצים שמושחים עליהן בגלל בישול עכ"ם. ע"ש. דבריו הם לדעת הרמ"א, אך לדעת מרן השו"ע מותר.

במקום שמותר לקנות לחם מגוי, מותר לקנות גם עוגות ושאר מני מאפה כדין פת באופן שאין בהם חשש תערובת איסור. **מקורות:** שו"ע (סימן קיב ס"ו) כתב לענין פת שנלוש בביצים, משמע לאו דווקא לחם. מרן בבית יוסף עוד כתב (יו"ד סימן קיג) בשם רבינו יחיאל שכל דבר שמברכים עליו מזונות, אם כשקובע עליו סעודה מברך המוציא וברכת המזון, דינו כפת. ראה רמ"א (יו"ד סימן קיב ס"ו), פרי חדש (שם ס"ק יז), ט"ז (סק"ו). כ"כ הרב החיד"א בשו"ת ברכה (שם אות ט) וסיים: דברי הפרי חדש חיים וקיימים, בספר בין ישראל לעמים (פ"ב ס"ג). בספר עמא דבר הביא בשם הראש"ל הגר"מ אליהו, שיש להחמיר בביסקוויטים מדין בישולי גויים מכיוון שאין רגילות לקבוע עליהם סעודה, ע"ש וצ"ע.

מכיון שכל מין מאפה שקובעים עליו סעודה ברכתו האחרונה ברכת המזון, דינו כפת.

פת גויים שהתערבה עם פת ישראל, בטלה ברוב. **מקורות:** ש"ך (ס"ק כג).

שידוך מבורא עולם

להלן סיפור שמעובד מתוך העלון 'באר הפרשה'. יש בסיפור זה ללמדנו כיצד בורא עולם מגלגל את השידוך בדרך שרק בורא עולם קבע. מעשה בבחור בן טובים וירא שמיים שלמד באחת מהישיבות המפורסמות בארץ ישראל, אבל משום מה לא הצליח למצוא את זיווגו. עבר זמן רב וליבו נשבר בקרבו. לקראת שבת קודש אחת בני הישיבה החליטו לשבות בשבת קודש במירון סמוך לציון של התנא האלוקי רשב"י הקדוש.

הבחור הצטרף אליהם ונסע איתם. במשך כל השבת לא היה לו רצון לצאת והוא הסתגר בחדרו כשהוא שקוע בצערו. הוא לא עלה לציון אפילו פעם אחת. במוצאי שבת לפני שחזר לישיבה התעורר בו הרצון לפקוד את הציון. כשנכנס לציון הוא התחיל באמירת תהילים בהשתפכות הנפש ובדביקות עצומה. לאחר מספר שעות סיים את כל הספר מרישא ועד גמירא.

הוא הביט לאחוריו ולא מצא את חבריו שכבר חזרו לישיבה. הוא הבין שעכשיו עליו לחזור לישיבה בכוחות עצמו. מכיוון שהפרוטה לא היתה מצויה בכיסו, הוא נאלץ לדפוק על אחת הדלתות של אחד מתושבי מירון. הוא סיפר לו מה קרה וביקש ממנו שילוה לו כסף כדי שיוכל לעלות לאוטובוס. הוא גם אמר שלמרות שהוא לא מכיר אותו, הוא יכול להתקשר לראש הישיבה שלו והוא ימליץ להלוות לו את הכסף. כאשר הבחור יגיע לישיבה, הוא ישלח לו את סכום ההלוואה. בעל הבית שוחח איתו למשך זמן מה ולאחר מכן הלווה לו את הסכום הדרוש.

בעל הבית התפעל מאוד מאצילותו של הבחור. הוא מיהר להתקשר לראש הישיבה, סיפר לו מה קרה וברר על הבחור. הוא סיפר כי יש לו בת שהגיעה לפרקה, ולכן הוא רוצה לברר אצלו מה טיבו. ראש הישיבה הרבה והפליג בשבחו של הבחור בתורה ובמידות טובות.

בעל הבית שלח שדכן שידבר עם אבי הבחור להציע את השידוך. כעבור מספר ימים שברו צלחת בשמחת התנאים בשעה טובה ומוצלחת בבית אבי הכלה במירון. התברר למפרע שתפילתו במוצאי יום השבת הרקיעה שחקים ועל ידה זכה לישיבה הגדולה. ולא עוד, אלא שראה כי בזכות שהאריך בקריאת התהילים באותה שעה זכה לראות בישועתו, שהרי אף אחד מהבחורים לא השיג בהיעדרו והעובדה שאיחר ולא נסע איתם גרמה לו לפגוש את חותנו לעתיד.

לשמיעת השיעורים של הרה"ג אליהו פנחסי יש להתקשר 073-3718395

עושה אירוע שמחה באולם שמחות וברצונך להפוך אותו לכשרות "מהדרין-גלאט?"

צוות משגיחים תלמידי חכמים ידאגו לכך בכל איזור בארץ. ההשגחה החל מזמן אספקת הברש ועד למנה האחרונה. בפיקוחו של הרב אליהו חיים פנחסי שליט"א 052-6329144 (הנייד באישור ועדה רוחנית)

מינויים

לקבלת העלון חינוך במייל מדי שבוע, יש לשלוח בקשה למייל

PnineEH@gmail.com

הקדשת העלון

ניתן להקדיש את העלון לעילוי נשמה, רפואה שלמה, הצלחה, זיווג הגון, חזרה בתשובה וכו' נא לפנות לליאור בטל' 052-7652084

כתובת המערכת: עבור ליאור עצמון, רח' הבושם 26א ת.ד. 83375. מבשרת ציון. מיקוד 9076926

לשאלות בהלכה

נא לפנות לרב אליהו פנחסי בטל' 052-6329144

(הנייד באישור ועדה רוחנית)

אם ראשונים כמלאכים- הגאון הרב רפאל כדיר צבאן זצ"ל

הגאון הרב רפאל כדיר צבאן זצ"ל- נולד ב-א' טבת ה'תר"ע (1909) באי ג'רבה שבדרום תוניסיה. כשהיה בן חמש שנים בלבד למד תורה אצל הגאון הרב שאול מיקיץ שלי. בהמשך למד אצל רבו המובהק הגאון רבי רחמים חי חויתה הכהן. בשנת ה'תרצ"ב (1929) כשהיה כבן עשרים התחתן. רבינו ביקש להתפרנס מיגיע כפיו ועסק במסחר. גם בזמן זה ראשו היה מונח בלימוד התורה הקדושה. בשנת ה'תרצ"ב (1931) מונה לראש ישיבה. בשנת ה'תרצ"ג (1932) לקה בשיגרון. היה מרותק למיטתו במשך קרוב לחודשיים והוסיפו לו את השם רפאל. בשנת ה'תרצ"ט (1939) התמנה כחבר שלישי בבית הדין שבג'רבה. בשנת ה'תש"ג (1942) נסמך לרבנות מטעם הרבנות הראשית בעיר הבירה תוניס. בתפקידו כראש ישיבה שימש עד לשנת ה'תש"ד (1943). בשנת ה'תשי"א (1950) התמנה לרב ודיין העיירה מדנין (מערי הלואין של האי ג'רבה) גם מטעם הממשלה. תפקיד שבו שימש עד לסוף שנת ה'תשט"ז (1956). שימש בנוסף לאחד משבעה טובי העיר- הנציגים הרשמיים של הקהילה היהודית בפני המוסדות הממשלתיים בג'רבה. היה גם נציג הקהילה בפדרציה הכללית שבעיר הבירה תוניס. בנוסף שימש כנשיא ישיבת 'אור תורה'. ייסד מוסדות ציבור שונים של תורה וחסד - 'ביקור חולים' שהגיש עזרה רפואית לחסרי אמצעים. 'חתן וכלה' שסייע במימון הצעות חתונה לנזקקים. 'מתן בסתר' עזרה לעניים ו'ועד בית הכנסת' שטיפל בכעשרים בתי כנסת בעיר.

בחשוון ה'תשי"ז (1956) עלה לארץ ישראל. באותה השנה בתאריך י"ב אדר ב' ה'תשי"ז (1957) התחיל לשמש כרב של נתיבות, תפקיד אותו מילא במשך כשלושים ושמונה שנים. דאג לביסוס הרוחני של העיירה, הקים בה מועצה דתית, יזם ועודד מוסדות תורניים והפיץ תורה בישובי האזור. דאג להקמת ישיבת 'תורה ומלאכה' וישיבת 'הנגב'. בשנת ה'תשל"ב (1972) התחיל לכהן כנשיא ישיבת 'כיסא רחמים' שעלתה מתוניסיה לבני ברק. בשנת ה'תשל"ג (1973) נבחר כחבר מועצת הרבנות הראשית לישראל ונבחר חמש פעמים לכהונה זו. פעל גם להוציא לאור את ספריהם וכתביהם של חכמי תוניסיה מהדורות הקודמים. ענוותן מופלא. נפטר ב-ד' כסליו ה'תשנ"ה (1994). חי כ-85 שנים. ציונו בנתיבות סמוך ונראה לציונו של המקובל ה'בבא סאלי' זיע"א.

אביו: ר' יעקב. **אימו:** מרת אמימה. **אשתו:** מרת עוישה (בת דודתו, בתו של רבי מרדכי חדאד). **מרבתינו:** הגאונים ר' שאול מיקיץ שלי, ר' רחמים חי חויתה הכהן (רבו המובהק), ר' חיים חורי, ר' משה כלפון הכהן. **מתלמידינו:** הגאון ר' פנחס כהן (רב העיר נתיבות). **ילדינו:** מתוך 15 ילדים נשאר שני בנים ושתי בנות. **מספריו:** **ימגיד דבריו ליעקב**- על הגדה של פסח **זרע יעקב**- על הש"ס וחידושי הלכות על שו"ע **ינפש חיה**- מנהגים ודינים בשו"ע **שיירי הנפש**- השלמות לספרו 'נפש חיה'.

בימים הראשונים של העיירה נתיבות, ראש המועצה השתדל למנות רב לעיירה. לאחר מאמצים השיג לכך תקן ממשרד הדתות. לאחר שהעסקנים נמלכו בדעת הציבור, הם פנו אל הגאון הרב שלמה מאזוז (מח"ס 'כרם שלמה') שהיה מפורסם כגאון וצדיק, וביקשו ממנו שיכהן כרב המקום. אבל הוא סירב ואמר שאינו מתאים. הציבור שהתפלא על כך שאל: "הרי קודם לכן, בעיר ג'רבה, הרב שימש כדיין?".

אבל הרב ענה כי כעת הוא כבר זקן ואין זה לפי כוחותיו. למרות שהפצירו בו רבות הוא עמד בסירובו. לבסוף אמר: "אני לא מתאים, אבל בבית שמש יושב רב שמתאים מאוד לכהן כרב המקום. שמו הגאון רבי רפאל כדיר צבאן, תלמיד של הצדיק הגאון ר' רחמים חי חויתה הכהן רבה של ג'רבה. הוא גדול בתורה ובפסיקת ההלכה. כדאי מאוד שתפנו אליו".

חברי המשלחת הלכו ומצאו שרבי רפאל חי בתנאים קשים ביותר. למראה מצבו הם היו בטוחים שיקבל את הצעתם בשתי ידיים. הם פתחו ואמרו: "אנו נציגי הציבור, מבקשים להציע לכבודו רבנות בישוב נתיבות". למרבה הפלא, הרב דחה את הצעתם בהחלטיות ואמר בתמיהה: "אני אלך לכהן כרב במקום שבו מתגורר רבי שלמה מאזוז? יש לכם רב שאין ראוי ממנו ואתם באים אלי?". הם אמרו: "הוא לא מסכים בשום אופן. הוא הציע שנפנה אליך". אולם רבינו בשלו, הוא לא מוכן לכהן כרב במקום בו גר ר' שלמה מאזוז.

חברי המשלחת חזרו לנתיבות וסיפרו לר' שלמה, שרבינו לא מוכן ולדעתו כבודו הוא צריך לכהן כרב. ר' שלמה סירב גם עכשיו וביקש מהם לפנות שוב לרבינו ולהפציר בו שוב. כאשר חזרו חברי המשלחת לרבי רפאל ואמרו לו שאין סיכוי לשכנע את רבי שלמה אמר: "כיון שרבי שלמה שלח שליחים וביקש שאסכים, אכפוף קומתי לפניו. אבל בתנאי אחד, שראש המועצה ידאג לסדר פרנסה לר' שלמה מאזוז. רק בתנאי זה אני מוכן לעבור לנתיבות ולשמש כרב המקום".

הגאון רבי מאיר מאזוז סיפר שבכל אותן שלושים ושמונה שנים, שרבינו כיהן כרבה של העיר נתיבות, לא היה אפילו גט אחד בנתיבות! בחוכמתו הרבה ידע לחדור אל הלב, לגשר ולפשר, לקרב ולאחד. פעם אחת זוג באו לבית הדין בבאר שבע כדי להתגרש לאחר שסיכמו על ידי עורך דין את חלוקת הרכוש. ברגע האחרון מיהוה שאל אותם: "אצל הרב צבאן כבר הייתם?" הזוג ענו בשלילה ואמרו: "לשם מה? מה יש לנו לעשות שם? כבר סיכמנו את הכל כולל חלוקת הרכוש". הוא לא הירפה ושכנע אותם לנסוע אליו. כשהגיעו אליו, למרבה הפלא בתוך כעשרים דקות בלבד פתר להם את כל הבעיות שלהם. כשיצאו משם הם קרעו את כל המסמכים שבהם הגיעו להסכמות לגבי חלוקת הרכוש וחזרו לביתם ששים ושמיים.

מעשה חסד ושכרו

כשאביו ראה את הנעליים הישנות הוא שאל אותו: "יעקב, מה קרה לנעליים החדשות שקניתי לך?". יעקב התחמק בתירוצים ואמתלות שונות מכיוון שלא רצה לספר מה באמת קרה עם נעליו החדשות. לבסוף האב הרפה הניח לו לנפשו.

עברו מספר ימים. אימו האלמנה של יוסל גם היא התבקשה לבית-עולמה. הילד היתום נשאר בודד בעולם. יעקב פנה לאביו וביקש ממנו להכניס את חברו לביתם. האב הסביר כי הדבר בלתי אפשרי ונימק: "**הרי אנו גרים בדירת חדר קטנה, אפילו לנו אין מספיק מקום...**"

הערב הגיע. האב הבחין שיעקב עדיין לא חזר לבית. הוא יצא בבהלה לחפש אותו. לבסוף הוא מצא אותו יושב בבית המדרש יחד עם חברו היתום.

"מה אתה עושה כאן, יענקל?!", האב תמה. "באתי לישון כאן עם חברי, כדי שהוא לא ישאר לבד", יענקל ענה. האב ראה שבנו נחוש בדעתו. הוא הסכים להכניס את יוסל היתום לביתו.

עברו שנים, יענקל עבר את מוראות השואה. לאחר שהמלחמה הסתיימה הוא החליט לעלות לארץ אבותינו. כאן בארץ התחתן וזכה להקים משפחה לתפארת. עברו עוד מספר שנים. בשנת ה'תשכ"ז ברחמי שמיים הכותל שוחרר. בתשעה באב ר' יעקב נסע לשפוך את צקון ליבו במקום שהשכינה לא זזה משם לעולם.

היו לו כמה בנות בגרות בבית והוא היה צריך להשיאן. הבעיה שהפרוטה לא היתה מצויה בכיסו. הוא עמד ברחבת הכותל והתפלל ברגש. לפתע הוא שמ לב שיהודי אמריקאי עומד ומביט בו ללא הרף. הדבר הפריע לו והסיח את דעתו מתפילתו. הוא ניסה לזוז ולעמוד במקום אחר, אבל ללא הועיל, האיש לא הסיר את מבטו ממנו.

ר' יענקל ניגש אליו, הושיט לו את ידו לשלום, ושאל: "האם אפשר לעזור?". היהודי שאל: "האם אתה יענקל מעיירה פלונית?". "כן, נכון! מי כבודו?", השיב מופתע.

"אתה זוכר את יוסל החבר שלך? אני הוא יוסל! דבר ראשון, קח עשרים אלף דולר בשביל הנעליים. חוץ מזה מהיום אתה חי על חשבונאי, לא אשכח את החסד שעשית איתי כשהייתי ילד יתום, את כל חיי אני חייב לך. כל הוצאות נישואי ילדיך עלי. כך אוכל להחזיר במעט ממה שעשית איתי אז".

הרב דרוק סיים ואמר: "הרבה פעמים כאשר יהודי גומל חסדים עם זולתו, הוא יכול לראות בחוש את ה"אוכל פירותיהם בעולם הזה", וכמובן ש'הקרן קיימת לו לעולם הבא'.

להלן סיפור מופלא שמעובד מתוך 'גיליון מתיקות הדף היומי'. מגיד מישרים הנודע הגאון רבי מרדכי דרוק זצ"ל סיפר על מעלת גמילות חסדים.

המצב הכלכלי של היהודים באירופה לפני מלחמת העולם השנייה היה קשה מאוד. רוב היהודים היו עניים והפרוטה לא היתה מצויה בכיסם. הם התקשו לשלם עבור מאכלים בסיסיים ביום-יום.

קניית זוג נעליים היתה נחשבת מתנה חשובה מאוד. היה צריך לחסוך במשך תקופה ארוכה פרוטה לפרוטה עד שעלה בידיהם לקנות נעליים.

יהודי אחד בעיירה הבטיח לשני בניו שאם הם ילמדו היטב ויבחנו על לימודם ויצליחו, הוא יקנה לאחד חולצה חדשה ולשני נעליים חדשות.

הילדים שמחו מאוד לשמוע את דברי אביהם ומאוד רצו לקבל את המתנות שהאב הבטיח. הם ישבו, חזרו ולמדו בשקדנות את הגמרא. לאחר שהודיעו לאב שהם יודעים את הגמרא היטב, הוא בחן אותם. הם שלטו היטב בגמרא וכל שאלה שהוא שאל הם ענו כפי שצריך.

האבא עמד בדיבורו. במאמץ אדיר ובהלוואות הצליח לקנות להם את המתנות כפי שהבטיח להם. שמו של הילד שקיבל את הנעליים היה יעקב. כאשר הוא יצא לראשונה בנעליו החדשות לרחוב, הוא ראה את יוסל חברו צועד עם אימו.

יוסל היה יתום מאביו. הוא ראה את הנעליים של יעקב וביקש מאימו שתקנה גם לו נעליים חדשות. האלמנה לא ידעה מה לענות לכן.

המצב הכלכלי בבית-האלמנה היה בכי רע. אפילו לחם לא היה לה בבית להאכיל את בנה היחיד. היא נאלצה פעמים רבות להישאר בצום כדי לתת לכן חתיכת לחם יבש.

ליבה נכמר בקרבה. היא אמרה לילד כי לקראת פסח היא תעשה מאמצים ותשתדל לקנות לו נעליים חדשות, כאשר בסתר ליבה היא לא ידעה מהיכן תוכל להשיג את הכסף הדרוש לכן.

יעקב שמע את השיחה בין יוסל לאימו. ליבו הרחום לא היה יכול לשאת את הצער של חברו. הוא פשט את נעליו החדשות והגיש אותן ליוסל היתום.

הוא ביקש ממנו רק דבר אחד: "תן לי בבקשה את נעליך הישנות וקח לך את אלה". יוסל התקשה להאמין למשמע אוזניו. הוא הוריד את הנעליים שלו. יעקב נעל את הנעליים הישנות של יוסל. למרבה המזל הם התאימו למידתו. כך הלך לביתו.

הרב יצחק בן תפאחה כדורי זצ"ל הרב שמואל בן שמחה דרוזי זצ"ל וילד יחיא בן יוסף ז"ל פואד אברהם בן רג'ניה ז"ל מאיר מורד בן שושנה ז"ל יצחק בן ברקוב דב ז"ל יצחק יצקן בן רחל ז"ל זהבה בת שושנה רייזל ע"ה מאירה בת יפה ע"ה אברהם בן יונה ז"ל מרים בן דבורה ז"ל אקבלי יוסף חיים בן נסכה ז"ל סעידה בת תופחה ע"ה ר' שאול בן סילביה זצ"ל צדיק חכם בן חזלה ז"ל מזל בת שמעון ע"ה שני בת אסתר ע"ה דוד בר חסיבה ז"ל יוסף בן מרים מסרת ז"ל מסודי בת חביבה ע"ה חווה בת יעקב צבי ע"ה יעקב בן אסתר ז"ל אסתר בת גולה גאולה ע"ה יצחק בן מישא אסתר ז"ל רחל רפאת בת השמת ע"ה יוסף בר סעדה ז"ל ברכה בת מרדכי ע"ה לטיף בן פרוחה ז"ל שלום בן אסתר ז"ל יעקב בן נעמה ז"ל מרים בת שרה ע"ה אריה בן מרים ז"ל דוד יצחק בן פרוחה ז"ל אביבה לויש ע"ה אלון בן סעדה ז"ל גורג'יה בת נעימה ע"ה שרה בת נרקיס ע"ה אילנה (מחוזזה) בת שרה ע"ה אליאור בן פרידה ז"ל

הרב עובדיה יוסף בן גורג'יה זצ"ל הרב מרדכי צמח בן מזל אליהו זצ"ל רחמים בן רחל ז"ל אליהו אליאס בן אלגריה ז"ל חיים משה גרשון בן שלמה יחזקאל ז"ל ר' עוליאל ישועה בן סטה מקנין ז"ל אביחי בן אסתר ז"ל יצחק בן חביבה ז"ל נעימה בת גורג'יה ע"ה אהרון (אורי) בן רבקה ז"ל חי זידי בן קלרה ז"ל דב בן יצחק ז"ל ר' יצחק בן מסעודה קדוש ז"ל סוליה בת עישה ע"ה אסתר בת נעמי ע"ה סלים בן פרוחה ז"ל ר' דב בן בנימין אלטר ז"ל יעקב בן סלימה ז"ל אורה בת נעימה ע"ה ספירנס תקווה בת נעימה ע"ה מישא אסתר בת זרהר ע"ה יהודה בן סעידה ז"ל מסעוד בן יקוט ז"ל עפאת בת השמת ע"ה רחמה בת מסעודה ע"ה כל נשמות עם ישראל

גליון
באר
הכרשה

נערך ונלקט מתוך תוכן דברי שיחותיו של
מורינו הגה"צ רבי אברהם אלימלך בידרמן שליט"א

חיי שרה [ע' שידוכים]

מכון
באר
האמונה

גליון באר הפרשה

להערות והארות,
וכן לכל עניין אחר
ניתן לפנות:
לטלפון 718.484.8136

או לאימיל:
Mail@BeerHaparsha.com

מדי שבוע בשבוע בדוא"ל בחינם

הירשמו היום!

לשון הקודש

באר הפרשה
mail@beerhaparsha.com

אידיש

דער פרשה קוואל
mail@derparshakval.com

אנגלית

Torah Wellsprings
mail@torahwellsprings.com

ספרדית

Manantiales de la Torá
info@manantialesdelatorah.com

צרפתית

Au Puits de La Paracha
info@aupuitsdelaparacha.com

איטלקית

Le Sorgenti della Torah
info@lesorgentidellatorah.com

רוסית

Колодец Торы
info@kolodetztory.com

מכון
מכון באר האמונה
ארה"ב: Mechon Beer Emunah
1660 45th St, Brooklyn NY 11204
718.484.8136

בארה"ק:
מכון באר האמונה
רח' דובב מישרים 4/2
עיה"ק ירושלים תובב"א
025 688 040

יו"ל ע"י מכון באר אמונה
כל הזכויות שמורות להמכון © 2023

העתקה או הדפסה של הגליון בכל פרמוט שהוא כדי להרויח או לפרסם עסק וכדו' ללא אישור בכתב ממכון באר האמונה הינו נגד החלכה והחוק הבינלאומי

תוכן הענינים

פרשת חיי שרה

- ב..... כולם שווים לטובה - כל מאי דעביד רחמנא לטב עביד
- ו..... לכל זמן - כל דבר יארע בזמנו אשר הועידו לו מן שמיא
- ז..... מה' יצא הדבר - השגחה פרטית ביותר בענייני שידוכים
- יא..... וירץ, ותמהר, ותרץ - לא יאוחר הזיווג ולא יוקדם אפילו ברגע אחד
- טז..... למבעי רחמי - קירוב הזיווג ע"י התפילה

סדר ועימוד:

א.ש. אשדוד

shwrtz@bezeqint.net

פרשת חיי שרה

'מתו' מרמז על זמני נפילה והסתר [וכדאיתא בזוה"ק (ח"ג קלה:)] 'כל הנפיל מדרגיה קרי ביה וימת', ואברהם אבינו ע"ה ראה והתבונן כיצד ויקם אברהם מעל פני מתו - שמכל 'מיתה' וקושי שעברו עליו, היה רק 'ויקם', תקומה היתה לו, שהחושך והצרה היו רק להביא עליו את הטובה, וראה כיצד כל מאי דעביד רחמנא לטב עביד, על כן וידבר אל בני חת - אלו האנשים הנדכאים והשבורים [וכדכתיב (דברים א כא) 'אל תתקח' ותרגם אונקלוס 'ולא תתקבר'] לאמר - מלשון אמירה רכה, ר"ל שאברהם אמר לכל אותם העוברים נסיונות החיים למיניהם, ראו כיצד אני בעצמי נוכחתי לראות היאך שהכל לטובה, וממילא אל תבעטו ח"ו, אלא קבלו את הדין באהבה ובשמחה, כי הרעה אינה אלא ההקדמה לטובה העתידה, ומסיים בזה"ל, וממילא יומתק הכל ויהיה לו תקומה בכל ענינים, אמן.

בפרשתן (כג א), 'זיהיו חיי שרה מאה שנה ועשרים שנה ושבע שנים שני חיי שרה', וברש"י

כולם שווים לטובה - כל מאי דעביד רחמנא לטב עביד **בפרשתן** (כד א), 'ואברהם זקן בא בימים וה' ברך את אברהם בכל', דקדק בה הרה"ק ה'נועם מגדים' זי"ע מדוע נקט הכתוב לשון בא בימים ולא נאמר בא בשנים, ומבאר, שהנה 'ימים' מתפרש גם מלשון בירור הדבר, ועל דרך שנאמר (להלן כה לא) 'ויאמר יעקב אל עשו מכרה כיום את בכורתך לי', ופירש רש"י 'כיום שהוא ברור כך מכור לי מכירה ברורה', ומעתה יש לפרש מאמר הכתוב ואברהם זקן בא בימים - שהתווסף בו בינה ודעת (ובא בימים) היינו ריבוי השכל ובירור הדבר לאמיתו) אזי ראה שה' ברך את אברהם בכל, שכל מה שעבר עליו בימיו חייו, הן הטוב הנגלה והן ח"ו היפוכו הכל היה 'זה' ברך', הכל היה רק ברבה וטובה, כי כל מאי דעביד רחמנא לטב עביד".

הוסיף הרה"ק ה'משמרת איתמר' זי"ע לבאר עפ"י גם את לשון הכתוב בריש פרשתן (כג ג) 'ויקם אברהם מעל פני מתו וידבר אל בני חת לאמר', שהנה

א. סיפר הרה"ק ה'נתיבות שלום' זי"ע על יהודי ששלח ידו במסחר ביום השוק ועלה בידו להרוויח סכום נכבד של עשרים וחמש רובל, אך עוד באותו היום נקרע מלבושו וההפסד שבקריעת הבגד עלה לאותו סכום - כ"ה רובל. והבין כי יש דברים בגו, ולא לחינם הרוויח והפסיד בו ביום סכום שווה, ונכנס אל רבו הרה"ק היסוד העבודה זי"ע וביאר לו הנה, תחילה נגזר עליך בשמים ממעל שיטלו את 'מלבושך', והכוונה היתה לגוף שהוא מלבוש לנשמה, וכלומר שנגזרה עליך גזירת מות. אולם המתיקו את פסק הדין שלא יטלו אלא את המלבוש הגשמי, על כן הפסדת את המעיל, אולם מאחר שלא נגזר עליך שתפסיד ממון על כן סבבו שתרוויח באותו יום אותו הסכום. ללמדנו שמשפטי ה' אמת צדקו יחדיו, ואין בידינו להשיג אפס קצהו מדרכי הבורא ועלילותיו, ולא זו בלבד, אלא ללמדנו שאם הפסד המעיל היה נראה כדבר הפסד, הרי לאמיתו של דבר אין זה כי אם טובה גדולה, שעל ידי זה ניצול ממות לחיים.

ב. הנה דרשו חז"ל (ב"ב טז): 'רשב"י אומר, אבן טובה הייתה תלויה בצווארו של אברהם אבינו, שכל חולה הרואה אותו מיד מתרפא. ובשעה שנפטר אברהם אבינו מן העולם תלאה הקב"ה בגלגל חמה'. ומבאר הרה"ק ה'חתם סופר' זי"ע (תורת משה ד"ה ויגוע) שהנה ידוע (זוה"ק תזריע מז:): שאי אפשר להכיר במעלת ה'אורה' רק ע"י החושך שקדם לו. ובזה מבאר את דברי איוב (איוב ב י) 'גם את הטוב נקבל מאת האלוקים ואת הרע לא נקבל', ולכאורה תיבת 'גם' מיותרת, שלא היה לו לשאול אלא האם את הטוב נקבל ולא את הרע, ותו לא. אלא, כי איוב טען איך נקבל את הטובה בשלימות אם את הרע לא נקבל, כי רק אם נקבל מתחילה את הרע או אז גם את הטוב נקבל בשלימות. והנה אברהם אבינו היה מתחילה עני וגם חולה ונתנסה בעשרה נסיונות קשים ומרים, ואח"כ בירכו ה' בכל, בעושר וכל טוב. וכשה'חולה' או ה'עני' ראה אותו היה מתמלא לבו תקווה טובה באמונה בה' שאם גם הוא ילך בדרך טובים כאברהם ירפאהו ה' ויעשרהו, וזהו 'אבן טובה' שהייתה תלויה בצווארו, שעל ידי אמונתם ותקוותם

'כולן שווין לטובה'. כתב החיד"א זי"ע (פני דוד, ריש פרשתן) שתיבת 'ויהיו' נקראת הן במישר הן למפרע. ולרמוז, שקיבלה את כל מאורעות חייה באהבה ובשמחה אף כשחייה התנהלו למפרע - להיפך מרצונה, ותמיד האמינה בה' שהוא נמצא עמה בכל עת וזמן בכל

מקום ובכל אתר, והוא 'הגומל חסדים טובים לעמו ישראל', וכולן שווין לטובה בידעיתה שכל מאי דעביד רחמנא לטב עביד^ה, ואף אם בשעת מעשה נראה הדבר כצרה ח"ו הרי לבסוף יתגלה שכולו לטובה ולברכה^ה.

בה' היו נושעים, ודבר זה גורם להן לשמוח כבר בעת החושך. ומשמת אברהם אבינו לא היה אדם כמוהו בעולם שבני אדם יתנחמו על ידו, לכן תלה הקב"ה ענין זה בגלגל חמה, היינו שיתבוננו באי עולם בגלגל חמה ובהילוכה שרק מתוך חשכת לילה ניכר טובתה של אור החמה, וממנה ילמד העני והחולה, ויתנחם בעת הרעה כי גלגל החוזר בעולם, ועוד יבוא העת ויגיעו ימי האור ויוכפל טובתם עליו ע"י ימי החושך שעברו עליו.

בעת מלחמת עולם הראשונה, כאשר רעשו מוסדות תבל, היו הכל יראין ומבוהלין, נענה אז הגה"ק החפץ חיים ואמר לסובביו, הנה בגמ' (ע"ז ח. ה.) מבואר סדר הדברים שהיה אצל אדם הראשון, 'תנו רבנן, יום שנברא בו אדם הראשון כיון ששקעה עליו חמה אמר אוי לי שבשביל שסרחתי עולם חשוך בעדי ויחזור עולם לתוהו ובוהו, וזו היא מיתה שנקנסה עלי מן השמים, היה יושב [בתענית] ובוכה כל הלילה, וחווה בוכה כנגדו, כיון שעלה עמוד השחר אמר מנהגו של עולם הוא, עמד והקריב שור (לקרבן תודה)'. ואמר הח"ח, ממעשה זה של אדם הראשון למדנו שרק בלילה הראשון בכה וחשב שבא סוף העולם - ויחזור העולם לתוהו ובוהו, אבל בלילה שני כבר לא בכה, ומדוע כי כבר הכיר ב'מנהגו של עולם', שאחרי חשיכה תבוא האורה... אף אנו בני ישראל, הרי כל כך הרבה 'לילות' - חשכות, עברו עלינו, כ"כ הרבה פעמים 'שקעה החמה' על בני ישראל... וראיתם שהקב"ה הצילנו מכל צרה וצוקה, הקב"ה הוא המאיר לארץ ולדורים עליה ברחמים. וכי למה תפול רוחכם בקרבכם, הלא תבינו כי החשיכה היא הקדמה לאורה. והיינו שצריך להאמין ולחיות שהחושך איננו בר קיימא, אלא מנהגו של עולם הוא להאיר לנו אחרי החשיכה.

אגב אורחא, יש לנו עוד ללמוד ממעשה זה דאדם הראשון, כשנתבונן במעשה זה נראה, שלא היה כאן כלום, לא צרה ולא חשכות עולם, רק היה דמיון, שהיה 'נדמה' לאדם הראשון שמגיע 'סוף העולם...' ואעפ"כ, כשנתפקח ומצא שמנהגו של עולם הוא, מיד הקריב קרבן תודה לה', ללמדנו, לכל חד באשר הוא - אף על 'חששות' ופחדים שנתגלו כאינם (הרופא שלח ל'בדיקות' ונמצא נקי וכו' וכי"ב) יש להודות ולהלל לשבח ולפאר לא-ל הטוב.

עוד נאמר בה, כי באותו מעשה, יש במס' פסחים (נד.) וכן במדרש (בר"ר יא) 'כיון ששקעה החמה במוצ"ש התחיל החושך מממשמש ובא, ונתיירא אדם הראשון... זימן לו הקב"ה שני רעפים והקישן זה לזה ויצא מהן אור ובירך עליה... מה בירך עליה, בורא מאורי האש', ומכאן תבין ותלמד, שגם באמצעו של חושך, בתוקף החשיכה המצא תמצא 'אורה' ושמחה, מעתה אל ירך לבב האדם בעבור עליו עת חשיכה... כי גם בתוככי החשיכה יוכל להאיר לו. זאת ועוד, שגם אם נדמה לאדם שהוא חרוב ונחרב, והוא מיואש לגמרי מעצמו וממצבו, לא ולא, אפילו מהארטע קאלטע שטיינער (אבנים קרות וקשות) הוציאו אורה לעולם, גם אם נדמה לך שהינך קר וקשה, זר ומנוכר, תדע שהינך מסוגל להוציא מעצמך, אש... אש קודש... אורה... ודייקא על כך נתקנה ברכה מיוחדת - בורא מאורי האש.

ג. הנה כתב 'בעל הטורים', כי 'ויהיו' עולה בגימטריא למניין ל"ז, לרמוז שעיקר שני חיי שרה היו ל"ז שנים, מיום שנולד יצחק בהיותה בת צ' ועד שמתה בת קכ"ז. מעתה יש מקום להקשות כיצד ניתן לומר על שני חיי שרה 'כולם שווין לטובה', והרי רוב שנותיה היו במכאובים ובצער. וביאר הרה"ק רבי יענקל'ה מפשעווארסק זי"ע, כי כולם שווין לטובה ר"ת 'שכל', והיינו שעם חכמה ובינה ניתן לחיות 'בטובה' גם בשנות הקושי... ועיקר ה'חכמה' היא להאמין שיש בורא ומנהיג לעולם וכל מעשהו באמונה...

ד. הגה"ח רבי אהרן יוסף לוריא זצ"ל כותב ב'מכתב' (עבודת פנים, מכתבים מ"ג), שבשבת פרשת חיי שרה היה הרה"ק ה'יסוד העבודה' זי"ע חוזר על דברי רש"י אלו 'כולן שווין לטובה', והרעיש את העולם במאמר זה - 'ס'איז איר שטענדיג גוט געווען' (תמיד היה לה טוב על לבה).

ה. הנה אמר דוד המלך בתהילותיו, (תהילים צא) 'יושב בסתר עליון... על שחל ופתן תדרוך, תרמוס כפיר ותנין', ולכאורה קשה, למה לא ישאהו ה' על כפים מבלי שיקרבנו למקום סכנה, ולמה מעיקרא מניחו במקום שחל ופתן ומזיקין. אלא מבאר המלבי"ם, דזהו מה שאומרים בהמשך הפסוקים 'יקראני וענהו עמו אנכי בצרה' דהטעם שהקב"ה מביא האדם לידי צרה ומצוקה ואחר כך שומר עליו כבבת עינו לבל יזקק, הוא משום שהשי"ת רוצה

באר הפרשה - פרשת חיי שרה

שיקרא אליו ביום צרה ויתפלל לפניו, ועוד זאת שנית שעיי"ז ישיג וירגיש ש'עמו אנכי בצרה', שהשי"ת אתו עמו לשמרו 'משא"כ אם לא יהיה במקום סכנה כלל לא יקרא אלי, וגם לא ישיג בחוש שה' עמו כי יתלה הכל בטבע' עיי"ש דבריו הנפלאים.

והרי לך, דתכלית דבר, שהקב"ה מביא זמנים קשים על בני"ה הוא רק בכדי שעיי"ז יהיו מוכרחין להתפלל לה', והקב"ה אוהב מאד תפילתן של ישראל, וגם שעל ידי כן יראו בני"ה בחוש איך שהקב"ה שומר עליו בכל רגע ורגע ויש מנהיג לבירה, וברגע שהאדם מכיר את בוראו אז מיד 'אחלצהו ואכבדהו אורך ימים אשביעהו ואראהו בישועתי'. ואל יבהל ויפחד מכל החדשות (נייעס) ששומע, אלא ידע נאמנה שהשי"ת הוא ה'עושה חדשות' - הוא הבעלים על כל הנייעס והחדשות שנעשים בעולם, והקב"ה משגיח בעליונים ותחתונים לעשות בהם כרצונו, ויש מנהיג טוב לבירה, ואין ממה לפחד.

ו. עד כאן הדברים אמורים כלפי מי שבאה עליו הרעה והצרה - שצריך להתחזק באמונה הטהורה שהכל לטובה ולקבל כל המאורעות בשמחה, אמנם כאשר באה צרה על יהודי אחר - חלילה מלומר שהכל לטובה אלא צריך להיות מיצר בצערו, וקל וחומר בן בנו של קל וחומר עד כמה צריך להיות מיצר בצערן של כלל ישראל.

וכמו שביאר הגה"ק רבי שלמה קלוגער זי"ע (אמרי שפר שמיני) בהא דכתיב אחר מיתת נדב ואביהוא 'ויאמר משה אל אהרן ולאעזר ולאיתמר בניו ראשיכם אל תפרעו ובגדיכם לא תפרומו ולא תמותו וכו' ואחיכם כל בית ישראל יבכו את השרפה אשר שרף ה'" (ויקרא יו), שלכאורה מה עניין זה לזה, ומה שייכות יש בין הסיפא - אחיכם כל בית ישראל יבכו לרישא. אלא שכך אמר להם משה רבינו אתם אל תפרעו שערות ראשיכם ואל תקרעו בגדיכם להראות אבלות, כי אתם צריכים לקבל את הדין באהבה ובשמחה, אמנם שאר כל העם צריכים לבכות ולהתאבל על השריפה אשר שרף ה', כי המה אסורים לקבל צרת אחרים בשמחה אלא 'יבכו את השריפה' - הצרה הגדולה הזאת. נודע מאמר הרה"ק רבי יצחק מווארקא זי"ע (שיח שרפי קודש) לפרש בהא דאיתא בגמ' (מגילה כח.) ששאלו את רבי זירא במה הארכת ימים, והשיב 'מעולם לא ששתי בתקלת חברי', וכפשוטו הכוונה שלא שמח מכך שהגיע תקלה והפסד לאיש אחר, אך תמוה מאוד מהי ה'רבותא' והמעלה בדבר עד כדי כך שמחמתו האריך ימים, והלא זה ששמח כי חברו מצטער אינו אלא איש בליעל, וכי על כך שרבי זירא לא היה מושחת במידות מגיע לו אריכות ימים... וביאר, שכך אמר להם רבי זירא, מעולם לא ששתי ושמחתי אף בעת שנשמע במעוני קול ששון וקול שמחה בשעה שבאה תקלה לחברי, כי איך יערב לחיכי השמחה כאשר אני יודע שהשני בצער...

מאמר זה אמר הרה"ק מווארקא זי"ע, כאשר ראה 'מעשה' אצל רבו הרה"ק רבי דוד מלעלוב זי"ע, שפעם אחת נחלה בנו הרה"ק רבי משה והכל הרעישו עולמות עד שהבריא, והיו בני הבית שמחים עד מאד, אז נכנס הרה"ק רבי דוד לביתו וגער בהם, כיצד תוכלו לשמוח כל כך, כאשר זה עתה שמעתם שהזכירו אצלי את בן הבלן אשר הוא שרוי במצב סכנה גדולה ל"ע... וכי ניתן לשמוח בשמחתנו כאשר אחרים עדיין שרויים בצרתם.

ובזה פירשו בדברי רש"י (לעיל כא ו) על הפסוק 'ותאמר שרה צחוק עשה לי אלוקים כל השומע יצחק לי' - הרבה עקרות נפקדו עמה, הרבה חולים נתרפאו בו ביום וכו' ורב שחוק היה בעולם, ולכאורה צריך ביאור לשם מה נעשה נס זה, אלא, כי אברהם ושרה לזכות מידותיהם כעצם השמים לטוהר לא היו יכולים לשמוח בלידת בנם יחידם לעת זקנותם בשעה שיש בעולם הרבה עקרות והרבה חולים... על כן הרבה הקב"ה רב שחוק בעולם, בכדי שיוכלו לשמוח על הולדת יצחק.

כה אמר הגאון הגדול רבי ברוך מרדכי אזרחי זצ"ל (ודבריו הן הן זכרוננו), שהנה אמרו חז"ל (ילקוט שמעוני משלי פי"ד רמז תתק"ט) לבאר הטעם ששלח משה רבינו את יתרו חותנו קודם מתן תורה, לפי שאמר שלמה (משלי יד י) 'לב יודע מרת נפשו ובשמחתו לא יתערב זר', אמר הקב"ה, פְּנִי הוּא מְשׁוּעָבָדִים בְּטִיט וּלְבָנִים ויתרו היה יושב בתוך ביתו בהשקט ובא לראות בשמחת התורה עם פְּנִי, לפיכך 'וישלח משה את חותנו' (שמות יח כז), ואחר כך (יט א) 'בחוודש השלישי', ולכאורה יש לתמוה, אם כן מדוע כל ה'ערב רב' זכו לקבל את התורה ולהתערב בשמחתם אף שלא השתעבדו בטיט ולבנים, ותירץ רבי ברוך מרדכי זצ"ל, כי אין החסרון ביתרו בכך שלא עבד בפרך, שהרי לא נגזר עליו גזירה זו, אך הטענה על יתרו היתה כיצד היה יושב בתוך ביתו בהשקט, היאך היית רגוע ושמח בהשקט ובטח כאשר בני ישראל עוברים ימים קשים כאלו, ומי שאינו משתתף בצער הציבור אינו בדין שיתערב עימם בשמחתם... והרבה יש להתבונן במה שאמרו חז"ל על נח, שבעת היותו בתיבה והיה המבול מים על הארץ אזי היה צריך לצער עצמו מפני שהעולם שרוי בצער (כמובא ברש"י לעיל ז ז), מי היה 'העולם' שרוי בצער - הלוא המה אנשי דור

המבול רעים וחטאים עד שהוצרך הקב"ה למחות אותם מן העולם, אעפ"כ העולם שרוי בצער, ומחויב נח להשתתף בצער הציבור, ואם צריך להשתתף בצער אנשים כאלו - עד כמה צריך להשתתף בצערם של ישראל...

ואכן כך היתה הנהגתם של צדיקי הדורות, ולא נביא כאן אלא אפס קצהו, סיפר הגאון רבי מרדכי שולמן זצ"ל ראש ישיבת סלבודקה, שבבחרותו היה לן בביתו של הגה"ק ה'חפץ חיים' זי"ע, ובימי המלחמה (הראשונה) היה החפץ חיים עולה על יצועו מבלי להניח את ראשו על הכר, באמרו 'כשיהודים שוכבים בבונקרים איני מסוגל לישון על כר' (הובא ב'מאיר עיני ישראל ח"א עמ' 90).

על הרה"ק ראי"ה מקאפיטשניץ זי"ע מסופר שבימי המלחמה הנוראה היה מסגף את עצמו במיעוט מאכל, וכתב לו הרה"ק הריי"צ מליובאוויטש זי"ע אגרת בזה"ל, נודעתי אשר ידידי כת"ר היה אצל רופא ונתן לו סדר דיעט (-דיאטה) מה שלא לאכול ומה לאכול, וידידי כת"ר שומר לקיים בהידור גדול רק מחצה - הדברים שלא לאכול, ומחצה שניה מה לאכול ממעט בזה, ומנקודת לבבי הנני מבקש את ידידי כת"ר בכל לשון של בקשה ותחנון אשר יחוס וירחם על בני ביתו וכו' ויעזוב את דרכי הסיגוף בכל אופן שיהיו וכו'. והשיב לו הרה"ק מקאפיטשניץ 'בנוגע לפקודת הרופא, הגם כי חזקו עלי דבריו, קבלתי וגמרתי לבלי אכול בשר בימות החול עד ישקיף וירא ה' ממעון קדשו השמים ויחוס וירחם את שארית נחלתו, ואסלדה בחילה בהעלותי על לבי גודל הצרות והשבר אשר סבלו אחינו בני ישראל עד כי תסמר שערות ראשי' וכו'.

כך מובא (דרשות משמר הלוי ח"א עמ' פג) על הגאון רבי איסר זלמן מלצר זצ"ל בעל ה'אבן האזל', שנכדו הגאון רבי שניאור קוטלר שהה בבחרותו בעיה"ק ירושלים, וכשעמד להינשא בארה"ב נכנס לזקנו הגדול להיפרד ממנו ולקבל ברכתו, ואכן בירכו ונפרד ממנו ויצא ללוותו וירד עמו שתי מדרגות בלבד, והמשיך רבי שניאור לרדת את כל המדרגות בגפו, ואח"כ שב רבי איסר זלמן לביתו, שאלו אחד מפני מה ירד רק שתי מדרגות ולא יותר, נענה לו רא"ז 'המדרגות שלא ירדתי זה בשביל כל האלפים שלא זכו להתחתן...' (והיתה כוונתו כלפי אלו שנהרגו עקד"ה בשנות הרס עולם בטרם זכו להקים בית), אכן נכדו חביבו ויקירו זוכה להיכנס תחת אפריונו, והשמחה גואה ועולה על גדותיה, אך איך ניתן לשמוח בשלמות כאשר ישנם אלפים ורבבות שלא זכו לכך...

לדידן ייאמר, אין מבקשים מעמנו לישן בלי כר וכסת... גם יכולים אנו לאכול בשר בימות החול... ואף לשמוח בשמחות שבמעוננו ב"ה (ואין אנו במדרגה של 'לא ששתי בתקלת חברי, וכנ"ל), אך לכל הפחות צריך להיות מיצר בצערם של ישראל, להרגיש את ה'ואסלדה בחילה בהעלותי על לבי גודל הצרות והשבר אשר סבלו אחינו בני ישראל עד כי תסמר שערות ראשי'... חלילה לנו להיות כיתרו ש'היה יושב בתוך ביתו בהשקט', להסתובב בשלווה וברוגע כאילו לא נשפך דם ישראל כמים לפני חודש ימים בלבד, או לילך ברוגע מבלי לחשוב על צערם של רבבות עמך בית ישראל אשר הוצרכו לגלות מביתם לחוף מבטחים עד יעבור זעם כשאינן להם שמץ של ידיעה עד מתי יהיו פליטים נע ונד... ועל כולנה, גודל החרדה של רבים מבני ישראל... חייהם אינם חיים, אינם יכולים לעצום עין - ו'הוא' מהלך מעדנות מבלי שיפגע משהו משלוותו, וכל מעייניו הם רק לברר אם יש נייעס חדשים...

והלא כה הם דברי תוכחת מוסר של הגה"ק ה'חזון איש' זי"ע אשר כתב לאחד 'חסר לך הרגש של ההשתתפות בצער זולתך, והעצה לזה ההשתדלות להיטיבו ולהצילו מצער, והמעשה פועלת על הלב, וכן להתפלל על צרת זולתו אף שאין הדברים יוצאים מן הלב, ואף אם המצטער המוני הדיוט ובזוי' (הובא בקובץ אגרות ח"א קכג) - כלומר, שמא תאמר מה אעשה שאיני מרגיש... אלא שכלל נקוט בדינו כי אחר הפעולות נמשכים הלבבות, ואם יעשה מעשים להשתתף בצערנו על ידי שישתדל בטובתו או שיתפלל עליו אפילו שלא בכוונה, סוף דבר יפתח לבנו וכבר ירגיש את צער חברו...

ואם בתפילה עסקינן הרי מצווה עלינו להביא מה שסיפר הגה"צ רבי שלום שבדרון זצ"ל בשם הגה"צ רבי זאב איידלמן שבימי המלחמה שהיתה בארה"ק בשנת תש"ח - כאשר הערבים ימ"ש היו משלחים חיצונית מות על הישוב היהודי בעיה"ק ירושלים, יום אחד היתה הפוגה בין הקרבות, ויצא הגרי"ז מבריסק זי"ע לרחוב העיר לשאוף אוויר צח, ובלכתו בדרך פגש את אחיו של רבי זאב ושאלו על ה'מצב', השיב לו, אמש היה יום קשה במיוחד בהפגזות קשות מתמיד, נענה לו 'הרב', אמת נכון הדבר שאתמול היה נורא ואיום, אך דייקא משום כך הבינו כולם שצריך להרבות בתפילה ובתחנונים לפני שוכן מרומים, אבל היום - כשיש רגיעה מסוימת כבר מסיחים דעת וחוזרים לחיי היום-יום, ומחמת כן, דייקא היום צריך רחמים מרובים... והיה הרב מבריסק מעורר את מקרוביו אנשי ביתו להרבות באמירת תהילים באומרו, לעתיד לבוא, כשיראו מה יכלו לפעול באמירת תהילים, ימרוט כל אחד שער ראשו, למה לא אמר יותר תהילים... (שאל אביך ויגדך).

באר הפרשה - פרשת חיי שרה

מענתם זה מכבר, לזה אמר 'לפי שע"י הבשורה שנודמן בנה לשחיטה מתה שרה' והיינו ששניהם תלויים זה בזה, והרי הקב"ה רוצה שיהיו 'שנותיהם תמימים' ולא יחסר מימי חייהם אפילו הגע אחד, לזה המתין שלושים וחמש שנה כדי להשלים שנותיה של שרה.

ויתבאר ביותר, כי הגה הביא רש"י (פסוק ב) מדברי חז"ל (תנחומא כג) 'נסמכה מיתת שרה לעקידת יצחק, לפי שעל ידי בשורת העקידה שנודמן בנה לשחיטה וכמעט שלא נשחט, פרח נשמתה ממנה ומתה', ומעתה יש מקום לטעות ולחשוב שעל ידי העקידה נגרם האסון ונפטרה שרה, לזה בא ה'מדרש' להורות שחם לן מלומר כן, אלא אדרבה יודע ה' ימי תמימים - מתחילה לא נקצבו לה יותר מ'קב"ו' שנות חיים. אלא שבהגיעה זמנה להשיב נשמתה ליוצרה סיבב היוצר שיארע הדבר על ידי שיוודע לה על עקידת בנה'.

וזוה ביאר ה'אור החיים' הק' בטעם שחזר הכתוב לומר 'שני חיי שרה', שלכאורה הוא כפל הלשון שכבר נאמר תחילה 'ויהיו חיי שרה', אלא שאף שסיבת מיתתה היה על ידי צער ו'בשורת העקידה' אך אלה היו 'שני חיי שרה' לא פחות ולא יותר. וכיו"ב ביארו עוד גם בלשון הפסוק 'ויהיו חיי שרה', כלומר אלו היו שנות חייה שנקצבו לה, ולא נתקצרו ימיה מחמת איזה 'מקרה', ואדרבה בבוא עתה זימן לה הבורא מעשה העקידה כדי שתמות.

ומבאן נלמד, לזכור בכל עת ובכל 'מקרה' כי הכל נעשה בדבר ה'. ונרחיק מאתנו המחשבה 'אם לא הייתי עושה כך וכך'... 'אם לא הייתי מהלך למקום פלוני' הייתי מונע מעצמי כל הצרה הזאת', אלא ידע

לכל זמן - כל דבר יארע בזמנו אשר הועידו לו מן שמיא בפרשתן (כג א), 'ויהיו חיי שרה מאה שנה ועשרים שנה ושבע שנים שני חיי שרה', ובמדרש (בר"ר נח א) הדא הוא דכתיב (תהילים לו יח) 'יודע ה' ימי תמימים', כשם שהם תמימים כך שנותיהם תמימים. ומבאר הגה"ק המהר"י אסאד זי"ע (דברי מהר"א בפרשתן) בהקדמת דברי רש"י 'למה נסמכה מיתת שרה אמנו למעשה העקידה' וכו', דהנה בריש פרשת העקידה' כתיב (כג א) 'ויהי אחר הדברים האלה והאלוקים ניסה את אברהם', וכתב רש"י לבאר מהו 'אחר הדברים האלה', כלפי אלו 'דברים' הכתוב מדבר. ומפרש בזה"ל, יש מרבותינו אומרים (סנהדרין פט:): אחר דבריו של שטן, שהיה מקטרג ואומר, מכל סעודה שעשה אברהם לא הקריב לפניך פר אחד או איל אחד, אמר לו, כלום עשה אלא בשביל בנו, אילו הייתי אומר לו זבח אותו לפני, לא היה מעכב. ויש אומרים אחר דבריו של ישמעאל, שהיה מתפאר על יצחק שמל בן י"ג שנה ולא מיחה, אמר לו יצחק באבר אחד אתה מיראני, אילו אמר לי הקב"ה זבח עצמך לפני, לא הייתי מעכב.

ולכאורה קשה כיון שמסתמא השטן קטרג מיד בשעת הסעודה למה המתין הקב"ה עד שנעשה יצחק בן ל"ז שנים ורק אז 'ניסה את אברהם וגו', קח נא בנך והעלהו שם לעולה', אלא מבאר המהר"י א, לפי שידע הקב"ה שמכח העקידה תמות שרה, ועדיין לא הגיע זמן מיתתה, וכדי שלא תמות בטרם עת האריך והמתין עם נסיון העקידה שלושים וחמש שנה מאותו משתה ביום הגמול את יצחק, וזהו שפירש רש"י 'למה נסמכה מיתת שרה לעקידת יצחק' כלומר, למה המתין הקב"ה בנסיון העקידה עד זמן מיתת שרה, והרי השטן וישמעאל טענו

ז. כיו"ב פירשו במה שמצינו (מלכים ב' ז) בעת שצר מלך ארם על שומרון והיה רעב גדול, והתנבא אלישע 'כה אמר ה' כעת מחר סאה סולת בשקל וסאתים שעורים בשקל', ופיקפק השליש ואמר שלא יתכן כדבר הזה, ואמר לו אלישע 'הנך רואה בעיניך ומשם לא תאכל', ונתקיימו דברי אלישע, שברחו מחנה ארם והשאירו את השלל מאחוריהם, 'המלך הפקיד את השליש אשר נשען על ידו על השער וירמסוהו העם בשער וימות כאשר דבר איש האלוקים וכו' ויהי לו כן וירמסו אותו העם בשער וימות', ולכאורה קשה מדוע הוצרך הכתוב לחזור בשנית - וירמסו וכו'. אלא ביאורו, שבא הכתוב להוציא מלבנו, שלא נחשוב שהשליש מת 'בדרך העולם', אחר שעמד בשער ורמסו אותו המון העם, אלא האמת כי מיתתו היתה על חוסר אמונתו וכמו שאמר לו אלישע, אלא שסיבב הקב"ה שיהא זה בפועל על ידי שעמד בשער ונרמס, אך לא 'הדוחק והרמיסה' ממימים אלא רק דבר ה'... ואילו לא היה נגזר עליו למות לא היה עומד שם...

ח. מעשה באברך שהוצרך לקנות בית, יגע ומצא, וקנה בית פלוני. אלא שלמחרת נתברר לו שעומד בית למכירה במקום קרוב מאד, ובמחיר נמוך בהרבה ממה שהוא שילם, האברך לא מצא את נפשו מרוב צער... ידידו פנה

מצווה ומחוייב לעשות השתדלות, מכל מקום מחוייב הוא להאמין בתכלית האמונה שהכל משמים בא לו, וכלל וכלל לא על ידי השתדלותו^ז, וכמו שבריבית יש 'אבק' ריבית (ב"מ סא:), ובלשון הרע 'אבק' לשון הרע (ב"ב קסה:), כמו כן יש 'אבק' עבודה זרה, והוא ה'אבק שברגלים' - היינו במחוננו של האדם בהשתדלותו (המכונה 'רגלים') לחשוב שעל ידי ההשתדלות באה לו ההרווחה, כשאינו מאמין שה'השתדלות' אינו אלא 'תנאי' שהתנה הקב"ה עם ברואיו, ואילו הפרנסה עצמה תבוא לאדם מידו המלאה הפתוחה והרחבה של אביו שבשמים.

בזה מבואר מדוע אמר אברהם אבינו למלאכים (יה ד) - 'יוקח נא מעט מים ורחצו רגליכם', כי 'כסבור שהם ערביים - סוחרים, שמשתחוים לאבק שברגליהם'

שאדרבה מחמת שגור הבורא שצרה פלונית תבוא עליו (למכותו הגמורה) לכן עשה את מה שעשה והלך להיכן שהלך ונגרם מה שנגרם^ח כרצון הבורא'.

מה' יצא הדבר - השגחה פרטית ביותר בענייני שידוכים בפרשתן (כד לב), 'ויבוא האיש הביתה וכו' ומים לרחוץ רגליו ורגלי האנשים אשר אתו', ואמרו חז"ל במדרש (רבה ס ח) 'יפה רחיצת עבדי אבות לפני המקום יותר מתורתן של בנים'. וצריך לבאר מה עניין יש באותה רחיצת רגליים עד שנכתב זאת בתורה הק', ולא עוד אלא שיפה היא לפני המקום ב"ה יותר מתורתן של בנים. ומבאר הרה"ק ה'ערוגות הבושם' זי"ע כי 'רגלים' הכוונה על 'השתדלות' לפרנסה, וכדכתיב (להלן לג יד) 'לרגל המלאכה אשר לפני' והנה אף שהאדם

לרבי מרדכי שוואב זצ"ל והלה חיזקו בדברים מופלאים, ובתוך הדברים סיפר לו שפעם ישב עם הרב דסלר זצ"ל, והוא סיפר לו איזה טעות שהוא עצמו עשה בענייני שידוכים, והיה הולך ומספר את פרטי הטעות שעשה, וכשסיים דבריו אמר, אבל, גם הטעות גופא מן השמים היא, הוסיף ע"ז ר' מרדכי, הוכחה יש לי שמן השמים רצו שתעשה טעות זו ותקנה את הבית הזה ביוקר ולא את השני הזול והקרוב, וראה בעיניך, מתי נודעה לך טעותך - רק יום למחרת הקניה, מדוע לא נודע לך יום לפני כן, אלא, שמן השמים רצו שתעשה כך... (הגדש"פ הרב דסלר עמ' שמ"ט).

ט. וכבר אמר הרה"ק רבי שלומק'ה מזוועהיל זי"ע, שלמה המלך היה חכם העולם (מלכים א' ה יא) ואעפ"כ הוא עצמו אמר (קהלת ב ט) 'אף חכמתי עמדה לי', וראשי תיבות של אף הוא אמונה פשוטה, כלומר שמה ש'עמד' לו היה האמונה פשוטה שהיא מעל כל החכמה שבעולם.

י. סיפר הגה"ק ה'חזון איש' זי"ע, בעיר 'בריסק' היה דר אברך שנתעשר ברכשו את ה'יערות' הסמוכות לעיר, והצליח מאד בכריית העצים ומכירתם, ויהי האיש הלך וגדל עד שכל היערות המקיפות את העיר בריסק היו בבעלותו. ביום מן הימים פרצה שריפה ביערות ותוך שעות ספורות נהפכו כל יערותיו למאכולת אש, האברך נשאר 'נקי מנכסיו' בעירום ובחוסר כל. כל אימת שהיה עובר ליד היערות היה נאנח באמרו, אוי, יערות יערות, כמה ממון ודמים השקעתי בכם, וכל יגיעתי אך לריק הייתה. פעם אחת שמע ה'מרא דאתרא' הגה"ק ה'בית הלוי' זי"ע היאך שהוא נאנח מרות, אמר לו הרב, דע לך, אי אתה רשאי לומר כן, אלא עליך להאמין באמונה שלימה, כי לא מחמת שהשקעת כל כך הרבה ממון ביערות נעשית יורד, אלא מאחר ונגזר עליך להיפך ליורד על כן השקעת את ממונך ביערות.

יא. כבר אמר פעם 'מחותן' חשוב בגמר ה'שבע ברכות' של בנו החמשה עשר, אחר שכולם נישאו אחד אחד בעיתו ובזמנו והקימו בתים נאמנים לה' לשם ולתפארת, ויען ויאמר את כל בני העמדת תחת החופה ובכל זה לא עזרני הבורא במאומה... כל צאצאי האב הדרשן נשתוממו שמא אירע לאב איזה חולי בראשו - להוציא מפיו דיבורים כגון דא... שחק האב והסביר להם וכי הקב"ה עזר לי... הרי הוא עשה את הכל... אל תאמרו ח"ו שאני עשיתי והוא סייע ועזר לי, אלא את הכל בכל עשה הבורא בכבודו ובעצמו.

ביסוד זה ביארו שינוי הלשוניות בשליחות אליעזר לחרן, שבתחילה כתיב מה שאמר אברהם אבינו לאליעזר 'ה' אלוקי השמים וכו' הוא ישלח מלאכו לפניך' (כד ז), אמנם בהמשך הובא מה שסיפר אליעזר ללבן ולבתואל שאברהם אמר לו 'ה' אשר התהלכתי לפניו ישלח מלאכו אתך' (שם מ), אלא שאליעזר חשש שמא לא יצליח בשליחותו, אמר לו אברהם, הסר דאגה מלבך, כי יבוא מלאך מן השמים והוא יהלך לפניך לעשות הכל, ואתה תבוא אל המוכן, כלומר לא שאתה תעשה והקב"ה יעזור לך... אלא את הכל יעשה הבורא... רק בבואו לפני לבן ובתואל שלא היו 'היימישע' (מן היראים לדבר ה'), ואינם 'מבינים' בכגון דא, להם אמר אליעזר כלומר שאתה תעשה והקב"ה יעזורך...

באר הפרשה - פרשת חיי שרה

ליצחק על בן מיהרו 'לרחוץ רגליהם' שידעו היטב שלא רגליהם - ולא השתדלותם עמדו להם, כי אם הקב"ה ברוב חסדו וטובו עשה הכל, ועל רחיצה זו אמרו במדרש 'פה רחיצת רגלי עבדי אבות יותר מתורתן של בנים'י. ומסיים שם, וממנו נקח מוסר השכל, גם בכל דרכי העבודה, שאלמלא הקדוש ברוך הוא עוזרו לא יכול להרים ידיו ורגליו, ולא תזוה דעתו עליו - דהכל ממנו ית"ש"י.

(רש"י), פי' שמאמינים בה' אבל חושבים הם שהשתדלותם בסחורה (רגליהם כנ"ל) סייעה שתבוא אליהם הפרנסה, ונכשלים ב'אבק' עבודה זרה, ולכן שלח אותם לרחוץ עצמם מעבודה זרה זו, שמעתה יכירו וידעו כי הכל בא להם משמים ממעל. ומהאי טעמא נמי הוצרך אליעזר ל'מים לרחוץ רגליו ורגלי האנשים אשר אתו', מכיוון שעסקו עתה בהשתדלות לזיווגו של יצחק, ואפשר שיבואו לחשוב שעל ידי השתדלותם נמצאה רבקה

יב. על פי זה מפרש ה'ערוגות הבושם' את הפסוק (ירמיה יז ז) 'ברוך הגבר אשר יבטח בה' והיה ה' מבטחו', שבא לומר שה'בטחון האמיתי' הוא שיבטח לגמרי בה', ולא יחשוב שהשתדלותו סייעה בדבר, אלא יאמין שכל פעולתו, חריצותו והשתדלותו תהוה והבל, והכל נעשה בדבר ה', והיינו ברוך הגבר אשר יבטח בה', ולא זו בלבד, אלא והיה ה' מבטחו - לאפוקי מהבוטח בה' אבל יהיה מבטחו גם בחריצות מפעלו.

כעין זה שמעתי לבאר בנוסח הברכה שאנו אומרים 'משען ומבטח לצדיקים', והיינו, כי שניים המה - משען, מבטח, כי יש מי שבוטח בה' אבל המשען שלו הוא על הפעולות וההשתדלות שהוא פועל ועושה וכל עת, עליהם הנו נשען, כאשר הוא סומך עצמו על ידיד שיעזור לו, ועל בעל הגמ"ח שיסדר לו די מעות אשר יחסר לו, ובאמת עלינו להתנהג באופן שגם המשען יהיה על הקב"ה.

ואולי זאת רמזו לנו חז"ל בנוסח המשנה (סוף סוטה) - כי בעקבתא דמשיחא נראה שאין לנו על מי להשען אלא על אבינו שבשמים, כלומר, שגם משענתנו תהיה על קוב"ה בכבודו ובעצמו ולא על איש ופעולותיו. בצחות ושנינות שמעתי מידיד נאמן וחכם שליט"א, לרמז בלשון המשנה 'אין לנו על מי להשען אלא על אבינו שבשמים' כי כדוגמת הרוצה להשען על הקיר הרי עליו להתקרב אל הקיר, כי איככה ישען עליו כשהוא מרוחק ממנו, כיו"ב, הרוצה להשען על ה', יתקרב אליו, ואז יוכל להשען עליו.

יג. כתב הגה"ק ה'חזון איש' ז"ע (קובץ אגרות ח"ב סי' קל"ב) 'בכל פגע הריני מורגל להחזיק את האמונה, כי לא נעשה דבר בעולם במקרה, רק על פי השגחתו ית', והריני מתאמץ בתפילה להעביר את הגזירה, ולפיכך הריני מתייחס ב'קרירות' להשתדלות, כי על פי רוב אין ההשתדלות ברורה' - כלומר, ואילו התפילה וודאי שתועיל. וכבר אמרו, על הפסוק (תהילים קכח ב) 'יגיע כפיך כי תאכל אשריך וטוב לך', שדווקא אמרו יגיע כפיך ולא יגיע ראשך, לומר לנו שכל השתדלותנו תהא רק 'בידים', אבל זכור נזכור ב'מח שבראש' שלא 'מעשי הידים' מפרנסים את האדם, אלא לשעבד את ה'ראש' לאבינו שבשמים באמונה וביטחון.

אמרו המושלים, משל ל'רוכל' שהיו כל 'רמ"ח אבריו ושס"ה גידיו' משוקעים בעסקי פרנסתו, באחד הימים, חבש כדרכו על ראשו כובע קש גדול, יצא לרחובה של עיר כשהוא טעון שקים מלאים בסחורה על כתיפיו, בעודו מהלך החל לחשב בעצמו, הנה נצרך את 'ידי' נצרך הנני לפרנסתי כדי לשאת בהם את משא ה'סחורה', כמו כן ה'רגלים' נצרכות לי שהרי בהם מהלך אני בשווקים וברחובות, ואף את 'הגב והכתפיים' צריך אני - להיות לי עזר ואחיסמך בנשיאת הסלים, אבל על זאת אתמהה לשם מה נצרך אנכי ל'ראש' וכי מה נותן הוא לי ומה מוסיף הוא לפרנסתי, (כי מרוב שהיה שקוע בעסק הפרנסה, לא עלתה על דעתו כלל שיש לכל אברי האדם תכלית חוץ מתכלית ה'פרנסה'), וכך 'העמיק' במחשבותיו עד שמצא נוחם לנפשו - ובסייעתא דשמיא נתישבה 'תמיהתו', שאת הראש נצרך הוא בכדי לחבש עליו את 'כובע הקש' הגדול להציל על הסחורה מפני קרני השמש, ואם לא היה לו 'ראש' על מה היה משים את הכובע... מחובת האדם בעולמו, להתבונן היטב, האם שונה הוא מאותו 'תם שאינו יודע לשאול', כי 'יגיע בראשו' לפרנסתו, ואינו מבין שראשו יועד לו מן שמיא לעבודת ה' ותורתו, הריהו ממש כה'חכם' שבמשל הנ"ל.

יש שמיישבים על פי יסוד זה את ה'פתרון חלום' שפתר יוסף הצדיק לשר המשקים ושר האופים, לשר המשקים פתר שפרעה ישיבנו על כנו לגדולתו הראשונה, ואילו לשר האופים פתר שישא פרעה את ראשו מעליו ויתלהו על העץ, ומניין לקח זאת, אלא, שכשיוסף שמע את 'שר המשקים' אומר (מ. יא) 'וכוס פרעה בידי, ואקח את הענבים ואשחט אותם אל כוס פרעה ואתן את הכוס על כף פרעה', והיינו שהוא מייחס את כל פעולותיו ל'ידי', אם כן

ואמו לא ידעו כי מה' היא', מן הכתובים דכתיב (משלי י"ד) 'בית והון נחלת אבות ומה' אשה משכלת'. ידועה התמיהה מה חידוש יש כאן בזה שמה' אשה לאיש, והרי אנו 'מאמינים בני מאמינים', שהבורא ית"ש הוא בורא ומנהיג לכל הברואים, עילת כל העילות וסיבת כל הסיבות, ואין דבר קטן או גדול הנעשה שלא בהשגחה פרטית וברצונו ית', א"כ יש לתמוה איזו רבותא יש בענייני שידוכים וזיווגים יותר מבדברים אחרים.

אמנם הדברים יתבארו עפ"י הידוע בשם הגה"ק ה'חזון איש' זי"ע (הובא במעשה איש ח"א ריב), שאף שהקב"ה

ואם כך הוא פני הדברים בכל ענייני 'השתדלות' שאינם מועילים כלום, הרי על אחת כמה וכמה בענייני שידוכו של אדם שבהם ניכר ביותר גודל השגתו הפרטית, כי הוא המזווג וזיווגים, והוא המניד מראשית אחרית, וכדלהלן.

בפרשתן (כ"ו), 'ויען לבן ובתואל ויאמרו מה' יצא הדבר'. איתא בגמ' (מו"ק יח:) 'אמר רב משום רבי ראובן בן אצטרובילי מן התורה ומן הנביאים ומן הכתובים מה' אשה לאיש' י"ד מן התורה דכתיב 'ויאמרו מה' יצא הדבר', מן הנביאים דכתיב (שופטים י"ד) 'ואביו

'פתרונו' שיעלה לגדולה, כי זה מתן שכרו של הפועל לעסקיו רק ב'ידיו' ואילו מוחו וראשו מסורים לשמים. אך 'שר האופים' שאמר (שם טז) 'והנה שלשה סלי חורי על ראשי' (ונצרך הוא ל'ראש' להשים עליו את הכובע ה'מחורר' כדוגמת ה'חכם' שבמשל הנזכר), וייחס את עסקו בפרנסה ל'ראשו ומוחו' - 'פתרונו' שתוך ג' ימים ימצא את עצמו על העץ. יד. וממילא, אף כאשר 'משתדל' עבור שידוכי צאצאיו ידע שאינו עושה כן אלא רק מצד חובת השתדלות, אך לא יחשוב שבידו לקרב או לרחק איזה שידוך. וכן ידוע שהרה"ק מסאטמאר זי"ע נשאל פעם כמה גדר השתדלות עבור הזיווג, ענה הרה"ק, שפעם אחת בשבוע ידבר עם 'שדכן' אודות שידוך...

וכבר אמרו כי מחסדי הבורא שנתן להורים להתעסק בשידוכי בנם וביתם, והקב"ה נותן להם 'הרגשה' כאילו הם אלו שהסכימו או הורידו את השידוך - אף שבאמת כל מערכת השידוכים מתנהלת לה רק מן השמים, כי הבה נתבונן זה קרוב לעשרים שנה מגדלים האב ואם את בנם ובתם ביגיעה, עמל ויזע, משנות ילדותו הדירו שנתם בלילות, ומשגדל הוליכו אותו לבית תלמודו וכו' וכו' כידוע לכל 'צער גידול בנים' מהו... חשוב נא איך ייראה דבר, כשיגיע עת זודים וינשאו הבן או הבת לזיווג שיבוא מאליה מן השמים, מבלי שיהא ביד ההורים לחוות דעתם בענין... על כן חס הבורא על האב והאם ונותן להם 'שירגישו' כאילו יש להם גם 'חלק' בהחלטות הזיווג, אבל באמת אין זה אלא דמיון... המכיר בזה תשלחו נפשו בכל תקופת השידוכים, והיה זה שכרו.

הנה ה'שידוך' הראשון מששת ימי בראשית היה 'ויאמר ה' א' לא טוב היות האדם לבדו... ויפל ה' א' תרדמה על האדם וישן' (לעיל ב ח-כא), יש שרמזו כי פעמים רבות מתעקש אדם לומר רצוני דייקא בשידוך פלוני, או לאידך פעמים שיאמר שידוך זה הס מלהזכיר... לכן אמר הקב"ה לאדם אני אשיג לך 'זיווגך' ההגון לך, אפילו עליך תרדמה ובזה הזמן אציג לפניך זיווגך, ו'כזה ראה וקדש', וכדאמרי אינשי 'אל תעזור ואל תפריע'...

וכן פירש הרה"ק רבי שלומ'קה מזוועהיל זי"ע את הנוסח 'העומד מצד בנו החתן' כי אין האב אלא עומד מצד, ואת הכל עושה הקב"ה בכבודו ובעצמו. ולא עוד שפעמים מעמידהו הקב"ה בצד שלא יפריע ב'חכמתו' ובחששותיו, אלא ככל אשר יגזור ה' כן יקום וכן יהיה (יסוד צדיק עמו' רפג).

בדרך זה ממש אמר הרה"ק מהר"א מבעלזא זי"ע לבאר הטעם שהמשיא את בנו או את בתו נקרא בשם 'מחותן', ולכאורה היה צריך לומר שהוא 'מחתן' ומהו מחותן... אלא כי אכן אין הוא המחתי... אלא אבינו שבשמים הוא המחתי, ואבי החתן והכלה אינו אלא 'מחותן'... (ער ווערט געפירט).

ביסוד הדברים פירשו עוד מה שמצינו בלשון חז"ל שה'חתן' נקרא בשם 'ארוס', וכבר תמה ה'תוס' יו"ט' (נדריים פ"י מג') שלפי דקדוק הלשון היה צריך לקרוא לו בשם 'מארס' ולא 'ארוס' מלשון ש'נפעל' ע"י אחרים, אלא רמז יש בדבר, שאכן, אין החתן מארס כלל... כי מן השמים ממציאים את הזיווג, והוא רק 'ארוס'...

ובזה ביארו דלכן 'ארבעים יום קודם יצירת הולד, בת קול יוצאת ואומרת, בת פלוני לפלוני' (סוטה ב.), והיינו שבשעה שההורים עדיין לא התחילו לעשות מאומה לטובת הולד כבר הוכרזה ע"י בת קול בשמים 'בת פלוני לפלוני'. כי 'שלושה שותפים באדם, הקב"ה אביו ואמו' (קידושין ל:), ולכן קובע הקב"ה את הזיווג בטרם ייעשו אביו ואמו שותפים, ועדיין אין בידם לומר אף אנו 'שותפים' בעסק זה וברצוננו לחוות דעה בעניין... רצוננו בשידוך פלוני, שידוך פלוני אינו 'מתאים' לנו, וכביכול יעשה כרצוננו...

מנהל' עולמו והוא ה'מנהיג' לכל הברואים, מ"מ הרי פעמים שדרכי ההשגחה מכוסים ונסתרים, כי כך עלתה במחשבה לפניו, להסתיר פניו עד שיש מקום לטעות כאילו ח"ו יש לאל ידו של האדם לעשות כרצונו, אמנם 'מקום הניחו לנו מן השמים' בעסקי השידוכים להראותנו

בגלוי לעין כל השגחתו הפרטית^{טו}, כיצד הקב"ה מנהיג עולמו, מוליך ומביא את בריותיו הנה והנה^{טז}, מקרב ומרחק אנשים^{טז}, מצרף מקרים שונים וכל זה עבור שידוך אחד שיגמר בכי טוב, והכל יודוך והכל ישבחוך כי מה' אשה לאיש בלא הסתר פנים כלל^{יח}.

טו. כה אומרים בשם הרמ"ע בלשון נוסח שטר ה'תנאים' המגיד מראשית אחרית הוא יתן שם ושארית', שהנה 'ראשית' ו'שארית' אותיותיהן שוות, ורמז יש בדבר לכל אחד ואחד בתהלוכות חייו, הנה ב'ראשית' הזיווג אתה הראית לדעת כי הכל הוא מאתו ית', א"כ מכן תבין שגם ב'שארית' – בהמשך מסע החיים, כל הנעשה הוא רק ביד ה', ואין לך אלא לפקוח עיניים וראות כיצד הקב"ה מנהל את העולם גם בין הראשית עד האחרית...
טז. מעשה נפלא מספר הגה"ח רבי מרדכי וועבער שזכה בבחרותו לשמש בקודש אצל הרה"ק רבי אהרן מבעלזא זי"ע, שנים רבות נהג ר"מ למסור 'שיעור תורה' בביהמ"ד מסויים, לשם היה נוסע בכל יום באוטובוס בשעה קבועה, פעם אחת אירע, שחלפו על פניו שלשה אוטובוסים מלאים נוסעים, והוכרח להמתין ולעלות רק על האוטובוס הרביעי שהגיע לאחר זמן מה, והיה משתומם על מאורע זו שמעולם לא התרחש עמו, כי בדרך כלל אין הרבה אנשים נוסעים בשעות אלו.

ויהי כאשר עלה על האוטובוס התיישב אברך לצדו, והתחיל לדבר עמו על דא ועל הא, כיון שידע האברך שלצדו יושב ה'משמש' של הרה"ק מהר"א ביקש לשמוע ממנו כמה עובדות מהקודש פנימה, ר"מ הסכים, ופתח לו מאוצרותיו הגנוזים בזכרונותיו... בתוך הדברים סיפר, שבימי ה'מלחמה' היו הרשעים ממנים יהודים להיות אחראים על אחיהם בני ישראל, הללו נקראו בשם 'קאפו', רבים מהם היו אנשים קלי דעת שרצו למצוא חן בעיני הרשעים והיו מלשינים בכל עת על אחיהם היהודים שאינם מקיימים חוקיהם כדת, כמו כן היו נוגשים בעם לאמר כלו מעשיכם דבר יום ביומו, והיראים לדבר ה' היו סובלים מהם צרות רבות ורעות, הוסיף ר"מ ואמר, ששמע מפה קדשו של מהר"א זי"ע על איש פלוני שנתמנה להיות 'קאפו' ואעפ"כ עמד בנסיון גדול זה, ולא היה מוסר ומלשין על אחיו בית ישראל, אדרבה היה נחלץ לסייע להם בכל הזדמנות, והוסיף הרבי, שאף לו עצמו עזר וסייע כמה פעמים...

כעבור כמה ימים התקשר יהודי אל ר"מ, והודיע לו שלמחרת היום הנו עורך שמחת אירוסין לבתו, ומאד תגדל שמחתו אם מע"כ יאות להשתתף בשמחתו, ר"מ שלא הכיר את בעל השמחה התפלא מה לו ולשמחה זו, ומ"מ, הלך לשם כדי לשמח את בעלי השמחה. כאשר הגיע קיבלו אחד המחותנים בכבוד רב, וסיפר לו, בבואי לגמור את השידוך הלז, אמרו לי כמה מידידיי שראוי לי למשוך ידי הימנו, מפני שזקנו של הבחור המדובר היה 'קאפו' בימי המלחמה, ומן הסתם היה רודה באחיו ביד קשה ובאכזריות, ואיך תשתדך עם צאצאיו, ואכן מחמת לשון הרע זו נמנעתי ולא התקרבת לשידוך כזה, והנה, לפני כמה ימים אינה ה' לידי שאשב לאחוריים באוטובוס בשעה פלונית, ונכנסו באוזניי סיפורי מעשיות שספרתם על הרה"ק מהר"א מבעלזא זי"ע, גם שמעתי שהרה"ק העיד על 'קאפו' פלוני שהיה עוזר ומסייע לבני ישראל בעת דוחקם, מיד כשמעתי את דבריכם חזרתי אל ה'שדכן', ובתוך כמה שעות החלו העניינים לזוז, עד שבא הדבר לידי גמר.

באותה שעה הבין ר"מ, כמה גלגל הקב"ה, שעברו באותו יום כמה אוטובוסים ולא יהא לו מקום לשבת, והכל בכדי שיספר עדות זו על הרה"ק מבעלזא במקום פלוני, למען תגיע שמועה זו לאזניו של יהודי זה ועי"ז יגמר השידוך ענבי הגפן בענבי הגפן דבר נאה ומתקבל.

ומכאן למדנו עומק נוסף בלישנא דקרא 'כי מה' יצא הדבר' – שמלבד עצם ה'שידוך', הרי גם מה' יצאו אלו דיבורים ייאמרו להביא את הזיווג לידי גמר.

יז. וכך פירשו בלשון הכתוב (משלי יח כב) 'מצא אשה מצא טוב ויפק רצון מה', שהקב"ה מכניס בו בעל כרחו 'רצון' לאותו זיווג שנקבע לו מן השמים. ועל דרך זה פירש הרה"ק ה'פני מנחם' זי"ע במה שאמרו (מכות י.) 'בדרך שאדם רוצה לילך מוליכין אותו', שגם הדרך שאדם רוצה לילך – ה'רצונות' שיש לו בעניני השידוכים, אף זה בכלל ה'מוליכין אותו', שהקב"ה מוליך את האדם כפי הנגזר עליו על ידי שמכניס בו רצון...

יח. מעשה בעשיר שחשקה נפשו בבחור תלמיד חכם מופלג עבור בתו, והלך אל הרה"ק ה'חתם סופר' זי"ע בבקשה שיראהו מיהו הבחור המופלג ביותר בישיבתו הרמה כי ברצונו לקחתו כחתן לבתו, השיב לו החת"ס, בסוף הזמן

זי"ע (ליקוטי יהודה בפרשתן) בשם הגה"ק רבי חיים מבריסק זי"ע כי בענייני השידוכין עלינו לדעת שהכל יתנהל כפי הנאמר מה' יצא הדבר, ולא רק עסקי השידוכין נקבעים ממרומים כרצונו יתברך, אלא גם הזמן והעת בו יבוא השידוך למעשה ויגמר בכי טוב אף הוא תלוי רק ביד הקב"ה, ואין יכולת ביד אנוש למהרו אפילו ברגעא חדא או לאחר, ובהתקרב הזמן שיועד מן שמיא ל'גמר השידוך' (והוכרח להגמר באותו היום, הואיל והתפלל 'הקרה נא לפני היום', והרי כבר היה 'לעת ערב' כדכתיב בפסוק יא) מתנהל הכל במהירות ובחפזון כ'קפיצת הדרך', ריצת העבד, מהירות רבקה וכדו' - בכדי שיגמר הדבר בכי טוב בעתו ובזמנו ללא עיכוב רגע אחד²². על כן, בהגיע אדם לפרק 'האיש מקדש' ועליו לשדך את בנו ובתו שכבר באו אל פרקם, לא יתבלבל ולא יאמר 'אני אנה אני בא', איני יודע מה לעשות

ובזה יובן את המובא בספר 'מעתיקי השמועה' שהגרי"ז מבריסק זצ"ל ביאר, שבכל שאר עסקי העולם מחויב האדם לעשות השתדלות הטבעית, הן בענייני הפרנסה ש'בזעת אפך תאכל לחם', והן לגבי בריאות הגוף שצריך לגשת אל הרופא וכל כיוצא בזה, אכן לגבי שידוכים אין מקום להשתדלות בלל"ט, ואין צורך להתרוצץ משדכן פלוני למשנהו ולחזור אחר אבדתו, כי מה' אשה לאיש²³, ואין לו לאדם אלא לישא עינו למרום בתפילה ובתחנונים מלפני הקב"ה שהוא 'השדכן האמיתי' המזווג זיווגים²⁴ ואין עוד מלבדו²⁵.

וירץ, ותמהר, ותריץ - לא יאחר הזיווג ולא יקדם אפילו ברגע אחד

בפרשתן (כד יז ב-), 'וירץ העבד לקראתה... ותמהר... ותריץ עוד', היה אומר הרה"ק ה'בית ישראל'

הנני מעביר את כל הבחורים בכור הבחינה, אז אדע בבירור בטיב כל אחד ואחד, שוב נא עתה לביתך, ולאחר שיגיע עת המבחן אשלח אליך את הבחור המיועד. בסוף הזמן בחר החת"ס את הבחור המהולל ברוב התשבחות, נתן בידו כתב צרור וחתום - בו כתב אל הגביר 'מוכ"ז הוא הנבחר להיות חתנך לוקח בתך', וביקש ממנו שבדרכו הביתה יאריך דרכו למקום מגורי הגביר ויתן לו את האיגרת. הבחור שלא ידע איגרת זו מה טיבה וגם קצרה נפשו בדרך, לכן פנה אל אחד מחבריו אשר דר בסמיכות למגורי הגביר, וביקש ממנו שימסור מכתב זה אל הגביר, והלה הסכים, בבואו אל עירו סר תחילה לבית הגביר ומסר לו את האיגרת, פתח הגביר וראה שהבחור העומד לפניו הוא המיועד לו, ומיד שלח לדבר בו נכבדות ונגמר השידוך בכי טוב. והתברר בחוש דרכי ההשגחה העליונה לסבב כל הסיבות עד שיצא לאור רצונו ית'.

יט. וכלשון הגר"א מווילנא זי"ע (הובא ב'היל אור' פר' פקודי) 'שוא הוא עסק בני אדם בענין הזיווג שהכל הוא מאת ה'. כ. הנה איתא במדרש (בר"ר סח ב), 'בשעה שהלך יעקב חרנה במצוות אביו לישא לו אשה, ובא אליפז בן עשו הרשע ולקח את כל אשר לו, אז אמר יעקב 'שיר למעלות אשא עיני אל ההורים מאין יבוא עזרי'. מכאן למדו סגולה בדוקה למצוא הזיווג בנקל, לומר קודם עקירת רגליו בתפילת העמידה פרק 'שיר למעלות אשא עיני אל ההרים' (הובא בבני יששכר בפרשת ויצא, ומקורו בספר עשרה מאמרות לרמ"ע מפאנו).

ואולי י"ל, שסגולת פרק זה עפ"י המבואר בספרים שכשואדם מכיר שבכוחות עצמו 'חסר ישע' הוא - מאין יבוא עזרו, ורק 'עזרי מעם ה' עושה שמים וארץ' אז קרובה ישועתו לבוא. ולכן מצאנו ג"כ שמזמור זה מסוגל לא רק לזיווג אלא לעוד כמה ישועות גדולות.

הנה, כתב ה'כף החיים' (סי' תכו סק"י) 'סגולה' למציאת הזיווג 'שלא יאבדו לומר ברכת הלבנה בכוונה ובציבור'. ויש שנתנו רמז בדבר, כי 'לבנה' ר"ת ב'תולה נ'שאת ל'יום ה'רביעי (לשון המשנה ריש מסכת כתובות).

כא. המשיך הרב מבריסק לומר, שמא תאמרו אם כן למה אף אני פונה לשדכנים ועושה השתדלות לצורך שידוכי בניי, באמת אין בזה צורך ותועלת אלא כדי להרגיע את ה'נערווען' (עצבים)...

כב. אכן כל זאת ייאמר כל אחד כלפי עצמו, כשהוא צריך לזיווג עבורו או עבור אחד מצאצאיו, אמנם חוב קדוש ומצוה רבה להיות לעזר ולאחיסמך ולהתעסק בחיפוש שידוכים בעבור אחרים, ואל יאמר לגביהם שמה' אשה לאיש ואין צורך בהשתדלות...

וכבר מקרא מלא דיבר הכתוב (דברים טו ח) 'כי פתוח תפתח את ידך לו והבעט תעביטנו די מחסורו אשר יחסר לו, ופירש רש"י 'לו זו אשה', והרי שציוותה התורה בפירוש כחלק ממצוות הצדקה לתת לשני די מחסורו אשר יחסר לו ולחפש בעבורו 'שידוך'... ואי אפשר להשיג ערך מצווה רבתי זו, ועד כמה הצלת נפשות יש בדבר, והיה אומר הרה"ק מהר"א מבעלזא זי"ע בשם אביו הרה"ק מהרי"ד זי"ע שהרי זה סגולה לבנים הגונים.

לא בכשרונות המופלגים של החתן או של הכלה, גם לא בחריצות השדכן וכיוצא בזה, אין ביד האדם עצמו ולא ביד אחרים לא לרחק ולא לקרב השידוך, אלא הכל תלוי במאמרו וברצונו של הקב"ה שהוא 'מושיב יחידים ביתה' (תהילים סח ז), וכפי אשר נקבע עוד בטרם יצירת הולד כי בת פלוני תהא לפלוני^{כה}.

וזכר נשתברו קולמוסים רבים לחזק לבבות נשברים ולרומם רוחם של הממתנינים לזיווגם או לזיווג

ולאן לפנות, אין לו אלא להחזיק באביו שבשמים ובאמונתו יחיה^{כז}, כי בהגיע הרגע הנכון 'יעלו שמים ירדו תהומות' והשידוך יגמר ויתקשר בקשר של קיימא.

איתא בגמ' (פוסה ב.) 'ארבעים יום קודם יצירת הולד בת קול יוצאת ואומרת בת פלוני לפלוני ומבואר להדיא בדברי הגמ', כי אין מציאת הזיווג תלוי בשום סיבה בעולם, לא בחשיבות המשפחה ולא בממון ואף

כג. הרה"ק ה'בית ישראל' זי"ע היה אומר 'ווען ס'קומט די ריכטיגע מינוט, געדויערט עס ווייניגער פון א מינוט' (בהגיע הרגע המיוחל נגמר הדבר בפחות מרגע).

כד. מעשה בבחור מבוגר מאד שנתקשה בפרשת השידוכים, נכנס הבחור אל רבו ושאל, רבי קדוש, עד מתי... עד מתי... מקבל אנוכי גזירת שמים באהבה, אבל בתנאי שהרבי יגלה את הקץ - מתי אזכה לבוא בברית האירוסין... אמר לו הרבי הנה בפרשתן נתבארו בארוכה הניסים שאירעו במציאת זיווגו של יצחק, מיד בצאת אליעזר לדרכו פדנה ארם - 'קפצה לו הארץ', בהגיעו לשם - 'טרם כילה לדבר והנה רבקה יוצאת' (כד טו), והנה מיד התאמת לו הסימן - 'והאיש משתהה לה...', לאחר מכן מת בתואל שרצה להמית את אליעזר בסם המוות ששם במאכלו ובא מלאך והחליף קערותיהם (מדרש אגדה). לא כן היה בהגיע תור כלולת יעקב אבינו, כי לא די שלא אירעו לו ניסים, אלא בכל אשר פנה נתקל במכשולים ומהמורות, אך 'ויצא יעקב מבאר שבע' - קפץ עליו רוגזו של אליפז שרצה להרגו, וכפדיון נפש בזו את כל אשר לו, לאחר מכן העבידו לבן שבע שנים, ורק לאחר כל זה זכה לבנות את ביתו ולהקים שנים עשר שבטי י-ה עדות לישראל, והרואה יתמה 'מה נשתנה' זה מזה.

וביאור הדבר (אף שאין לנו כלל השגה באבות הקדושים ובהליכותיהם, אלא שניתן לנו רשות ללמוד את הנוגע לנו כפשוטן של דברים), כי בשלח אברהם אבינו את אליעזר עבדו לא ידע היאך תהא דרכו, ולכן מיד נשא את כפיו - 'ה' אלוקי אדוני אברהם, הקרה נא לפני היום ועשה חסד עם אדוני אברהם' (כד יב), ולאחמ"כ 'ניצב על עין המים' ואמר להקב"ה - אני את השתדלותי עשיתי בהגיעי עד הנה, מכאן ואילך אין לי על מי להישען אלא עליך אלוקי אדוני אברהם, ועשה סימן שיראהו ה' את הנערה הראויה לבן אדוניו, ואכן, לכך זכה לכל הניסים הללו, מאחר שהרגיש עצמו 'תלוי' ביד ה'. משא"כ גבי יעקב הרי בצאתו מבית אביו לא הלך 'לחפש' את זיווגו, כי ידע שהוא הולך לקחת את רחל, כפי ש'היו הכל אומרים - הגדולה לגדול והקטנה לקטן' (ב"ב כגג.), ואף ממון הרבה לקח עמו, נמצא שהכל היה אצלו עם 'חשבון' וסדר שכך וכך צריך להיות - אמר לו כביכול, 'אין העולם מתנהל אלא על פי ה'', ולא לפי חשבונות הברואים, על כן הוצרך לעבור כל כך הרבה מכשולות ומהמורות בדרכו (וסוף דבר היה שנישא הן לגדולה והן לקטנה, ולא עוד אלא שלא קדמה לרחל). לשמע דיבורים הללו מיהר הבחור נשא רגליו וברח כל עוד נפשו באפו, כי הבין שאדרבה אין כל טובה עבורו לדעת מתי יהיה האות הזה...

אגב אורחא, מכאן נלמד להוציא מהלב מחשבת טעות, שאם ה'שידוך' נתקל בקשיים מרובים סימן שאין זה שידוך הגון, ומי יודע מה יצא ממנו... כי עיננו הרואות כמה מהמורות עמדו בפני יעקב אבינו בבואו להקים ביתו, וסופו של דבר, יצאו ממנו י"ב שבטי קה, וממנו כל בית ישראל...

כה. כתיב בריש פר' ויצא (כח יב) 'והנה סולם מוצב ארצה וראשו מגיע השמימה', וביארו צדיקים עפ"י דברי המדרש (ב"ר סח ד) 'מטרונא אחת שאלה את רבי יוסי בר חלפתא, לכמה ימים ברא הקב"ה את עולמו, אמר לה לששה. אמרה לו מה הוא עושה מאותה שעה ועד עכשיו, אמר לה הקב"ה יושב ומזווג זיווגים, בתו של פלוני לפלוני, אשתו של פלוני לפלוני... אמר רבי ברכיה כלשון הזה השיבה רבי יוסי, הקב"ה יושב ועושה סולמות, משפיל לזה ומרים לזה, ומוריד לזה ומעלה לזה, הדא הוא דכתיב (תהלים עה ח) כי אלוקים שופט זה ישפיל וזה ירים'. וביארו, כי אין כאן מחלוקת, ולא בא רבי ברכיה אלא להשלים את דבריו של רבי יוסי - שהקב"ה יושב ומזווג זיווגים, שפעמים הרבה יש מי שמחשיב עצמו יותר מידי ולא נאה לו להשתדך עם פלוני הנחשב כפחות ממנו, והרי שידוך זה הוא הזיווג שהוכרז למעלה 'בת פלוני לפלוני', מה עושה הקב"ה - פעמים יגביה הבורא את הנמוך ופעמים ישפיל

באר הפרשה - פרשת חיי שרה

יג

את הגבוה, וזהו אומרם הקב"ה עושה סולמות מעלה לזה ומוריד לזה. לכן, לעת כזאת כשהלך יעקב אבינו לתור אחר זיווגו הראהו הקב"ה בחזיון הלילה 'והנה סולם מוצב ארצה' שהשידוכים הרי הם כסולם כמו שנתבאר. יש שהמליצו שלכן מברכים בעת התקשרות שידוכין 'שיהא הזיווג עולה יפה', היינו שלא יצטרכו להשפיל הגבוה, אלא הקב"ה יגביה את מי שפחות בחשיבותו מביניהם.

אמור מעתה, ללמד בינה לאותם אנשים אשר בבואם לארס את צאצאיהם, יחשבו חשבונות רבים האם המדובר או המדוברת יש בו די והותר 'חשיבות' עבורם, אם מפאת הממון ואם מפאת הייחוס, ולרגע שוכחים המה ש'מה' אשה לאיש', וזה השידוך אשר נגזר משמים כבר ארבעים יום קודם יצירת הוולד, כשיצתה הבת קול ואמרה 'בת פלוני לפלוני' הוא אשר יקום ויהיה. וכמה ישנם אנשים ההורסים לעצמם את חייהם במו ידיהם על ידי חשבונות הללו - ואף שבוודאי על האדם לבדוק אם השידוך 'תואם' את מצבו וכיו"ב, אמנם דברינו בכאן הוא על אותם המשימים רק את זאת על כובד המשקל, וידחו בשאט נפש... ואינם שמים על לבם שאר ענינים נחוצים כמידות, ירא"ש וכו'.

סיפר הרה"ק הפני מנחם ז"ע, על יהודי אחד פשוט מהעיר ווארשא, שהיה מרבה לפקוד את מעונו של אביו הרה"ק האמרי אמת' ז"ע ומפציר בו שיברכו ויבטיחו בעשירות וריבוי נכסים, והרבי לא ברכו, אך הלה לא הרפה עד שהרבי נעתר לבקשותיו ובירכו בעשירות.

ואכן נתקיימה ברכת הרבי ועלתה קרנו של היהודי בעשירות גדולה עד שנהפך להיות אחד מעשירי העיר ווארשא, והנה, בן יחיד היה לו 'לעשיר' אשר החל להתקרב לגיל בן י"ח לחופה, באחד הימים אירע אסון נורא, הבן נקלע לתאונה נוראה (עקסידענ"ט) ונעשה בעל מום נורא ברגליו. מכיוון שכן הוכרח לקחת שידוך בת טובים את בתו של החייט העני והדלפון של ווארשא, אשר הסכים לתת לו את בתו, לאחר שהתחייב לשלם את כל הוצאות הנישואין ודמי נדוניה כהוגן.

בצר לו נכנס היהודי אל האמרי אמת' בבכי תמרורים, על מצבו של בנו ועל השידוך שאינו הגון שנקרה לידי בהכרח ממש. אמר לו הרבי, הנה ארבעים יום קודם יצירת הוולד הוכרז כי זהו זיווגו של בנך, על כן, לא ברכתך בעשירות כי ידעתי שכשתהיה מעשירי העיר לא תסכים לזווג את בנך היחיד אלא לבת גדולים או לבת עשירים ובעלי ממון, אך משהתעשרת סיבב הקב"ה שיהפוך בנך לבעל מום, וכך יסכים לישא את בתו של החייט, כפי שנגזר עליו מקדמת דנא. והדברים נוראים ומבהילים.

בענין אלו ה'סולמות' מצינו בספר 'חסידים' (סימן רטז), אם ראית רשע עשיר, המצליח בנכסיו, ועקב עשרו הוא משיא את בניו עם אנשים חשובים וגדולים. אל תתמה, אלא דע לך שכל סיבת ומטרת עשרו שנתן לו הקב"ה, הוא רק בכדי שיקחו אנשים גדולים וצדיקים את צאצאיו להינשא עמו, שאילמלא עושרו לא היו מתחתנים עמו עקב רשעותו. ומדוע זוכה אותו רשע הן לעשירות הן שגדולים מתחתנים בו. דבר זה בא לו, או מזכות אבותיו העומדת לו. או משום שהיו מביישים אותו ומבזים אותו קודם לכן, וזכות אותו ביזיון אשר ספג היא שעמדה לו לזכות לעושר ולחתנין רבנן (נלמד מכאן. א. כי אף הרשע יזכה לכל הטובות אם ישתוק למחרפיו, ק"ו למי שאינו רשע אם אך ישתוק - מה טוב חלקו וחבלו. ב. ראה כמה מסובב הקב"ה בעולמו כדי שיעזב לכל איש זיווגו ההגון לו).

אגב אורחא, בשיבתנו ב'מלוח מלכה' בעי"ת אשדוד במוצש"ק וירא שנה זו, נסובה השיחה במעלת קבלת הבזיונות בשתיקה שלא להשיב למחרפיו דבר, וגדולת העת לפעול ישועות גדולות.

באותו מעמד נענה האברך הרה"ג אביגדור וועבער (השמות נכתבו בהוראת בעלי המעשה, לקדש שם שמים) מעשה שהיה בין תלמידיו, שהיה לו תלמיד בשם ח. בן הרב ע. פאנפאדער ולו אח שכבר מלאו לו שנת ל"ד ועדיין לא בא בקשרי אירוסין, והנה בין תלמידיו יש בחור שמפעם לפעם פוגעים בו (מחמת שהוא 'מנהל' וחברה'מן גדול), בחודש אב העבר פגע בו מאן דהו נוראות, והבחור אחי הממתין לזיווגו התחנן בפניו שישתוק ולא ישיב מאומה למביישו, ואכן שתק, ועל אתר בירכו - בתוך ארבעים יום אחיך ימצא את זיווגו, וכן הוה, ביום הארבעים נגמר הדבר בכי טוב למזל טוב...

ונחזור לענין, הרה"ק רבי מנחם מנדל מווישווא ז"ע אמר בדרך צחות לבאר מדוע מברכים בשמחת נישואין ברכת 'שמח תשמח רעים האהובים כשמחך יצירך בגן עדן מקדם'. כי יסוד ושורש כל הקשיים אשר יש ב'שידוכים' או בשלום בית שאחד מחשיב את עצמו יותר מחברו לאמר, הנני מיוחס יותר מהשני, על כן אנו מברכים את החתן והכלה שישמחם הקב"ה 'כשמחך יצירך בגן עדן מקדם' כמו אדם וחוה ששהו בגן עדן ולא היה להם כל הבדל ביחוס, כך גם הם ישמחו בנעימים ללא התנשאות מצד הייחוס.

באר הפרשה - פרשת חיי שרה

נלמד לענין השידוכים כי הזיווג שהוכרו מן השמים יעלה ויבוא ויצא לפועל בזמן שגור הבורא ובאופן שגור הבורא, אם בן, 'דאנה מנין'י. כללו של דבר, הקב"ה לבדו הוא עשה ועושה והוא מסבב כל הסיבות, והרבה דרכים למקום להביא לגמר השידוך כפי אשר עלה בדעתו, ושום מכשול ומניעה לא יוכל לעכב בדבריה.

על כן, כל איש משכיל יבין שלא לכעוס ולא להתרעם על פלוני שנראה לו שהוא הוא המקלקל את השידוכים בביתו, ולא יסמוך על אלמוני שהוא הוא

של הבן והבת, ובאמת יש להם להשיב נפשם בדברי הכתוב בפרשתן (כד נ) 'ויען לבן ובתואל ויאמרו מה' יצא הדבר לא נוכל דבר אליך רע או טוב', וכתב הרשב"ם, וז"ל, לא נוכל דבר אליך - 'לא הסתירה ולא הבניין תלוי ברצוננו, כי על כרחנו (יקרה הדבר בין אם אנו) רוצים או לא רוצים'י, כי הקב"ה עשה זאת - שהיכולת בידו, עכ"ל.

ומבאן, נלמד לכל ענינינו ש'רצון אבינו שבשמים' הוא אשר יקום ויהיה, וכפרט הנלמד מן הכלל

בדרך אחרת ביארו בברכה זו, כי מעשים בכל יום שההורים יחשבו לעצמם, הייתי יכול להשיג שידוך נאה ומכובד יותר, חשוב יותר וכו' וכו' לזה אומרים 'שמח תשמח רעים האהובים כשמחך יצירך בגן עדן מקדם', וכמו שאז לא היה בידו לבחור לעצמו כי אם את חוה, ולא היה שייך אצלו לקחת שידוך אחר המתאים וכיו"ב. וכזאת ייאמר לדידן, אחר גמר השידוך ידעו שזה היחיד המתאים ביותר והראוי ביותר לרום מע"כ (אמרי אמת ליקוטים - נשואין. ועוד ספרים). כן. סיפר הגר"א מווילנא, שבאחת ממסעות הגלות' שערך התאכסן בבית בעל הבית אחד אשר ארחו בכבוד גדול, וראה שם איך ש'בעל הבית' מכבד את בני ביתו באופן מופלא מאד, בהגיע זמנו של הגר"א להמשיך במסעו, ונפרד לשלום מ'בעל האכסניא' נשאל הגר"א, האם מצאה הנהגתי חן בעיני רבינו, נענה הגר"א' כי הוא ממש מלא התפעלות למראה הנהגה חשובה כזו, ענה היהודי אל יתפעל כ"כ, כי כל זה הוא רק משום מעשה שהיה. וזה דבר המעשה - עילוי גדול הייתי בימי עלומי ושמי הטוב הלך לפני למרחקים, מיד בהכנסי לעול תורה ומצוות בהיותי בן י"ג שנה ויום אחד נלקחתי להיות לחתן לבת אחד מעשירי עיירה פלונית, חותני התחייב על 'נדן' (נדוניא) גדול מאד, מחמת היותי כה צעיר לימים הוקבע זמן הנישואין לכשאיהיה בן כ', והוסכם עם חותני שלא יסלק כעת עתה את כל הנדן, אלא בשבע השנים הבאות ישלם עבורי ל'חברותא' שאוכל להוסיף ולהתעלות בתורה ויראה, ובזמן הנישואין יסלק את השאר. ואכן עמד בדבריו ב'שבע השנים הטובות' ושילם לחברותא כאשר אמר, אך כאשר קרב ובא זמן החתונה ירד חותני מנכסיו ונעשה עני מרוד, מכיוון שכן, החליט אבי לבטל את קשרי השידוכין, על אף שאני לא נתתי את הסכמתי לכך, ביודעי את חובת 'הכרת הטוב' שיש עלי על כל השנים ששילם עבורי ל'מלמד'. לא ארכו הימים ושוב באתי בברית האירוסין ונישואין עם בת עשיר אחר. אך לדאבון לב נתגלה בי מום כלשהו כעבור זמן קצר, הלכנו לדרוש ברופאים ולאחר בדיקתם אמרו שאין רפואה למכתי, משכך, עמד העשיר שאגרש את בתו, וכך נשארתי חסר כל, כשדבוקים עלי שני כינויים - עזיבת שידוך וגרוש, ברוב יגוני פניתי לדור ב'הקדש' (בית ההקדש היה מיועד לחסרי בית...) שם ישבתי גם בכיתי, עד שניגש אלי יהודי אחד ושאלני לסיבת בכיי המר, גיליתי בפניו את כל מסכת חיי ואת המום שמצאו בגופי, נענה היהודי ואמר לי, הנה מכיר אני נערה אשר גם לה יש מום הדומה לשלך, אולי תשתדכו ביניכם וכן הוה.

לאחר החופה משנכנסתי לחדר הייחוד סיפרה לי הכלה כי גם היא לא נולדה עם מום זה, אלא הוא נתגלה אצלה זה לאחרונה, אחר שנתארסה לפני כמה שנים עם עילוי גדול, ונתבטל השידוך מפני חוסר ממון, ומרוב צער ויגון נולד אצלה המום, מיד הבנתי שזו היא ארוסתי משכבר הימים, וכל סבלה בקבלת המום היה אך ורק בכדי שיסכימו הכל שנינשא שנינו, עתה אמור נא לי רבי, האם לאחר שהיא סובלת בגיני עד עצם היום הזה אין זה מן החיוב שאכבדנה בכל לבי נפשי ומאודי. סיים הגר"א ואמר, כדאי היה לסבול את כל נדודי הדרכים, בכדי לשמוע מעשה זה המלמד לאנוש בינה, עד כמה הקב"ה מנהיג את עולמו בחשבון בהשגחה הפרטית על כל נברא ונברא, בכל פרטיו וענייניו, ואי אפשר לו לאדם להתחכם נגד גזירת הבורא יתברך, כמו אלו שעזבו את השידוך, ולבסוף נישאו זה לזה, אלא שהמתחכם מסוכן הוא לקבל מום כדי להעמידו על מקומו הראוי לו.

כז. פעם שאל פלוני את הרה"ק ה'פני מנחם' זי"ע אודות שידוך המוצע לבנו האם זהו השידוך משמים. השיבו בפשטות, נחיה ונראה, אם יצא מן הכח אל הפועל הרי לנו סימן כי אכן הוא מן השמים, ואם לאו אות היא כי אין זה השידוך משמים.

עוד המשיל הרה"ק ה'פני מנחם' זי"ע את עניני שידוכין לאדם שבא קודם סוכות לקנות אצל ה'סוחר' אתרוג בקופסא סגורה (פעמים מחמת הלכות שמיטה, או סיבות אחרות, אינו נותן לבדוק האתרוג בחנות, אלא הכל שווים במחיר שלהם, יקח הקונה קופסא סגורה ובבית יגלה מה נפל בחלקו), ומשתהה בספקות אל מול הררי הקופסאות, עד שבורר לו קופסא פלונית - (ואל תשיבני מדוע נוהגים כך, אבל כך מנהגו של עולם), בדיוק כך הם פני הדברים כשמגיעים הצאצאים לפרקם ומחפשים עבורם שידוך, כל הבירורים וההשתדלויות אינם אלא כבחירת קופסה סגורה, נדמה לו לאדם שבכוחו לבחור אולם בסופו של דבר כל אחד מקבל את השידוך המיועד לו משמים, ועם הזמן ילמד ויראה מה טיב השידוך שנתנו לו מן השמים, פעמים שיגלה הפתעות (surprises) לטובה, ופעמים ל... והכל כמו שיועד עבורו מן שמיא.

כח. יש שאמרו שלכך קוראים להתקשרות השידוכין בשם 'ווארט', שפירושו בשפת ה'אידיש' - דיבור, לרמז 'שהכל נהיה בדברו', כל שידוך שנגמר נעשה אך ורק במאמרו יתברך, וכדכתיב מה' יצא הדבר. והמשכיל יבין שלא 'לדאוג' בענייני שידוכין, כי ממילא מתנהל הכל על פי מאמר ה', וכשיבוא הרגע הראוי והנכון, יסבב 'מסבב הסיבות' שיבוא הדבר אל סיומו.

הגה"ק ה'חזון איש' זי"ע סיפר פעם לאחותו הצדקנית אשת חבר להגה"ק מסטייפעלע זצוק"ל, היום היה אצלי יהודי שבא לברר אודות בחור (לעניין שידוכים), והנה כששאלני על 'יראת שמים', עניתו 'ס'קען זיין בעסער' (יש לו במה לשנות דרכיו ולהתעלות יותר ממצבו העכשווי), כמו כן כששאלני על 'התמדתו ואהבת התורה שבקרבו', עניתו 'ס'קען זיין בעסער'. כך עניתו על כל שאלותיו וספיקותיו, ורציתי בזה לרמז לו - אין הבחור ראוי לך. על כל דבר נענה האיש ואמר, מבין אני שאין בו כל חסרון שהרי אין 'מושלמים' בעולם הזה, ומכיוון שהרבי אינו אומר אלא שיש לו מקום להיטיב דרכיו משמע שהוא עומד על דרך טוב... וה'חסרון' היחיד שיש לו שעדיין יש לו מקום להתעלות, הרי זה ה'חתן' המתאים לי, ועוד באותו היום נגמר השידוך בכי טוב. ובכן, אמר החזו"א, הבט נא וראה, האיך שהקב"ה מנהיג את עולמו, הרי יהודי זה 'בר דעת' הוא, ואף אני אמרתי לו דברים (כמעט) מפורשים 'יש לבחור הרבה מה לשנות ולהיטיב את מעשיו', והאיך נהיה כדבר הזה, שהבין מדברי שאין כל חסרון בבחור, אלא, בהגיע העת והזמן לזווג את בת פלוני לפלוני, נהפך כל העקוב למישור, ו'תקפוץ' הארץ ואף השמים אם יצטרכו לזה, ה'חכם' יהפוך לסכל והשומע לחרש, והשידוך יגמר... 'כי מה' אשה לאיש'.

כה אמר הרה"ק הסבא משפאלע זי"ע (איש הפלא עמוד ססד, הובא בתפאל"מ בפרשתו), וז"ל, לכל אדם יש מעלות ויש חסרונות וכאשר נגזר על האדם שידוך משמים אז יורד א לוקשען ברעה"ט, היינו קרש רחב מן השמים ומכסה את כל החסרונות און עס בלייבט גוליע (כל כולו בשפת רוסיא) מעלות, אבל כשהשידוך שהציעו לו עכשיו אינו מה שנגזר עבורו מן השמים מ' יום קודם יצירת הולד, אזי יורד א לוקשען ברעה"ט מן השמים ומכסה את כל המעלות און ס'בלייבט גוליע חסרונות.

כיו"ב אמר הרה"ק ה'פני מנחם' זי"ע שבבוא העת לגמור השידוך מוליך הקב"ה את ההורים כ'בלינדע פערד' (סוסים עוורים) שלא יראו כל חסרון במדובר ובכך יתנו את הסכמתם ויצא השידוך לפועל.

פעם קבל איזה 'מחותן' בפניו (של הפני מנחם) כי זה לאחרונה לקח 'חתן' לבנו והכל 'מכרו' לו כי החתן הנו ממש 'רבי עקיבא אייגער', ועתה משנגמר השידוך נתברר לו שלא מיניה ולא מקצתיה - לא רעק"א שבדור הקודם, ולא בדור הזה, לא תלמיד חכם ולא בן תלמיד חכם, כי אם כמעט עם הארץ גמור... (תחת מה שאמרו לו כי הוא 'נדע ביהודה' נתברר שהוא 'נדע בגויים').

נענה הרה"ק ואמר, הנה בבוא העת והזמן לגמור השידוך עם 'בת פלוני לפלוני' שהוכרזו ארבעים יום קודם יצירת הוולד. נוטל הקב"ה את ה'שכל' מהורי המדובר, שלא יזיקו ולא יפריעו את הדבר מלבוא לידי גמר, ורק לכן הצליחו לפתותך בקל ש'חתן דנן' הנו רעק"א בכבודו ובעצמו... אמנם כעת משנגמר השידוך החזירו לך את השכל במתנת חנים מן השמים, וכי על זה דווה לבך, האם היה עדיפא לך להישאר מבלי שכלך... ימלא פיך תהילתו על שחזר אליך שכלך בשלימותו.

פעם שאלו את הרה"ק ה'אהבת ישראל' זי"ע, מהו זה שאומרים שהשידוך בידי שמים, והרי יש לי שונאים, והם עומדים ומקלקלים לי את השידוכים, ענה הרה"ק, אכן, הכל מן השמים, אלא אם השידוך באשערט (הגון וראוי) ישלחו מן השמים את המחותרנים אל האוהבים, והם יאמרו עליך כל הטוב, ואם לאו יגיעו אל השונאים והם יורידו את השידוך.

באר הפרשה - פרשת חיי שרה

וכמו שאמר הרה"ק ה'פני מנחם' זי"ע, (פני מנחם פרשת במדבר תשנ"ה סעודה ג) שהנה מבואר בגמרא (מו"ק יח): 'מותר לארס אשה בחולו של מועד, שמא יקדמונו אחר', והלא הדברים קל וחומר, ומה אם יש ביד אדם להקדים וליטול את של רעהו ברחמים, כ"ש שיש ביד האדם למהר ברחמים למצוא מהרה את זיווגו שלו שהכריזו עבורו קודם יצירת הולד לא.

וכה ביאר הרה"ק ה'אמרי נועם' זי"ע (בראשית ד"ה על כן) בלישנא דקרא (ב כד) 'על כן יעזוב איש את אביו ואת אמו ודבק באשתו', שהנה מדרכו של עולם - בגשתם להחליט 'החלטות' בעניינים חשובים וביותר בפרשת השידוכים הרי הם 'מלאים ספקות כרימון', גם יש להם 'רצונות' ודמיונות מהארץ ועד לשמים, יש האומרים ל'שדכן', אה, כזאת וכזאת הנך מציע לנו...

המסייע לשידוכים בביתו, אף שבוודאי על השדכן להשקיע כל כוחו לעזור ולסייע לבני ישראל במציאת זיווגם ההגון להם^ט, אבל האדם בעצמו ידע כי אין השדכן אלא שליחו של בורא כל עולם - אליו יפנה כשקשה לו, ולו יודה כשטוב לו.

למבעי רחמי - קירוב הזיווג ע"י התפילה

זאת עשו וחיו, הרבו בתפילה ובתחנונים לפני אבינו שבשמים, וכמו שכתב הרשב"ם (פסחים קיח. ד"ה כקריעת) לבאר הטעם שדימו חז"ל לקריעת ים סוף ל - 'ונפקא מיניה למבעי רחמי', כלומר שבאו חז"ל הק' ללמדנו 'סדר מציאת הזיווג' והוא על ידי בקשת רחמים מ'השדכן' בכבודו ובעצמו הלוא הוא הקב"ה כי ממנו אשה לאיש. וגדולה היא התפילה לסלק כל העיכובים והקטרונים, ולהביא למציאת השידוך אפילו קודם זמנו.

כט. וכך איתא בשם צדיקים, כי כמו ש'בת פלוני לפלוני' כך גם השדכן מיועד מן שמיא, לכל זיווג שדכן שלו. ל. הרה"ח רבי נתנאל ראדזינער זצ"ל נכנס פעם אל ה'חזון איש' זי"ע, ואמר לו, רבי, קושיא אחת יש לי, והיא קשה כקריעת ים סוף, ברמזו על 'קשה' זיווגו של אדם כקריעת ים סוף (סוטה ב), אמר לו החזון"א, הרי סוף דבר היה שהקב"ה קרע את הים, אף אתה, תנוח דעתך, כי סוף דבר שתתיישב קושיתך... סיפר אחד מזקני האדמורי"ם שבדורנו, שבבחרותו חיכה זמן רב על זיווגו, פעם אחת בהיותו כבן כ"ח שנה הרגיש ש'באו מים עד נפש', ונכנס אל הגה"ק ה'חזון איש' זי"ע וגולל בפניו את פרשת הזיווג כי קשתה עליו ההמתנה, אמר לו ה'חזון איש', וכי לכמה אתה נצרך, ענהו הבחור, אחד, אמר לו ה'חזון איש' נו, אחד, עדיין יש בעולם עבורך אחד, ומה לך מתייאש.

לא. מעשה בבחור בן טובים ויר"ש שלמד באחת מהישיבות המפורסמות בארץ ישראל, אך משום מה לא הצליח למצוא את זיווגו, וכה עברו הימים מיום ליום ומחודש לחודש כשלבנו נשבר בקרבו מחמת מצבו הקשה. לקראת שבת אחת החליטו בני הישיבה לשבות בשב"ק במירון סמוך ונראה לציון המצויינת של רשב"י, אותו בחור הצטרף ונסע עמהם, אך במשך כל השבת הסתגר בחדרו כשהוא שקוע בצער ולא עלה לציון אפילו פעם אחת, רק במוצאי שבת נתעורר בו רצון לפקוד את הציון בטרם יחזור לישיבה, ואכן, בהגיעו אצל הציון פתח באמירת תהלים בהשתפכות הנפש ובדביקות עצומה, עד שלאחר כמה שעות גמר את כל הספר מרישא ועד גמירא. כאשר סיים תפילתו הביט לאחוריו ולא מצא את חבריו שכבר חזרו בצוותא לישיבה, והבין שעתה עליו לחזור לישיבה בכוחות עצמו, אך כיון שלא היתה הפרוטה מצויה בכיסו הלך לביתו של אחד מתושבי מירון, סיפר לו מעשה שהיה וביקש ממנו שילוהו סכום מעות להוצאות הדרך, ואמר לו, דהגם שהוא אינו מכירו אך בידו להתקשר לראש הישיבה שלו המכירו, והוא בודאי ימליץ להלוות לו סכום זה, ובהזדמנות ישלח לו את סכום ההלוואה, בעה"ב שוחח עמו על דא ועל הא למשך זמן מה ולאחמ"כ הלווה לו כפי בקשתו ונפטרו לשלום.

היהודי שהתפעל מאד מאצילותו של הבחור מיהר להתקשר לראש ישיבתו וסיפר לו שכך וכך היה מעשה, ובירר אצלו 'מה טיבו' של הבחור כי בת יש לו שהגיעה לפרקה, על כן ברצונו לברר אצלו מה טיבו, למותר לציין, שראש הישיבה הרבה והפליג בשבחיו של הבחור בתורה ובמידות טובות, ואכן מיד שלח הלה שדכן שידבר עם אבי הבחור להציע את השידוך, וכעבור יומיים שברו צלחת בשמחת התנאים בשעה טובה ומוצלחת בבית אבי הכלה בעיה"ק מירון, ונתברר למפרע, שתפילתו במוצאי יום מנוחה הרקיעה שחקים, ועל ידה זכה לישועה הגדולה, ולא עוד, אלא אף בעיני בשר ראה שבגלל שהאריך בתפילתו באותה שעה זכה לראות בישועתו, שהרי איחורו גרם לו לפגוש את חותנו לעתיד, ועי"ז באו בברית האירוסין ענבי הגפן בענבי הגפן דבר נאה ומתקבל.

רבקה בתפילתו. וביאר הרה"ק ה'חתם סופר' זי"ע (עה"ת ד"ה ועל דרך) דלכאורה צ"ב מדוע לא קפצה לו הארץ בחזרתו לבית אברהם, אלא, מאחר שלא רצה הבורא לגלות את רבקה ליצחק עד שיתפלל על זיווגו, על בן נתאחרו בדרך ולא קפצה לו הארץ, כדי שיתפלל, והנה, אך היה 'ויצא יצחק לשוח בשדה', מיד בגמר תפילתו - כאשר נשא עיניו אחר תפילתו 'וירא והנה גמלים באים', כל זה נכלל בסיפור ש'סיפר לו העבד' - קפצה לו הארץ, ואל תקשה, א"כ, ק"ו שהייתה צריכה לקפוץ לו בחזרתו, כי בזה הודיע לו אליעזר 'שנודמנה רבקה (רק) בתפילתו' (של יצחק) - על בן המתין לו הבורא על התפילה.

יה"ר שיאריך ימינו ושנותינו בטוב ובנעימים שיהיו 'כולן שווין לטובה', וישמע קול ששון וקול שמחה קול חתן וקול כלה בערי יהודה ובחוצות ירושלים, ובא לציון גואל בב"א.

אין רצוננו אלא להשתדך עם משפחה 'מפוארת ונכבדה' כמונו... או ברצוננו בגביר ובעל יוחסין וכדומה, לאידך, יש המלאים ספקות, האם כדאי להם 'להסכים' להצעה פלונית אם לאו, וזה מרומז בדברי הכתוב אביו - אלו הרצונות [כמו 'ולא אבה סיחון' (דברים ב ל) שפירושו לא רצה], ואת אמו - מלשון 'אם', כלומר ספקות כדת מה לעשות, ולשניהם אמרו 'עזב איש את אביו ואת אמו, אלא ודבק באשתו - ר"ת 'א' שפתי תפתח ופי' (תהלים נא יז), ר"ל עזוב נא, אל תשקע ותטבע בים הרצונות והספקות... הדבק בעמוד התפילה ביתר שאת וביתר עוזלך, ותבוא על סיפוקך בהגיע הזיווג הנכון מן השמים לידי גמר.

באמת אמרו, שגם השידוך המיועד לו לא יבוא לידי גמר רק ע"י התפילה, כמרומז בפרשתן (כד סו) 'ויספר העבד ליצחק את כל הדברים', ופירש"י 'גלה לו ניסים שנעשו לו, שקפצה לו הארץ ושנודמנה לו

לב. כה אמר הגה"ק ה'חפץ חיים' זי"ע (נמסר בידי הרב מפוניבז' זצ"ל ע"י הגרא"מ שך זצ"ל) לבאר מה שאמרו חז"ל (בר"ר ס ח) 'יפה שיחתן של עבדי אבות מתורתן של בנים', כי בנוהג שבעולם כשיש למישהו בן בחור כליל המעלות 'פאר הדור' - מתמיד עצום ות"ח מופלג בעל מידות ועובד ה' הוא זואג פחות, ואינו מרגיש כ"כ צורך להתפלל על זיווגו של בן זה - כי מי לא יאבה לזכות בחתן פאר כזה, ומה גם אם יש לאותו אב עשירות מופלגת - בוודאי לא יתפלל, כי מי לא ירדוף אחרי שידוך כזה... וכאן מצינו כי אליעזר עבד נאמן לאברהם אבינו יצא לחפש זיווג ל'בן אדונו' יצחק שהיה בחור מושלם בכל מידה נכונה, עד שנקרא עולה תמימה לה' - ללא כל חסרון, אף הוא עצמו מובטח בנדוניא עשירה ש'כל טוב אדוניו' בשטר כתוב וחתום ליצחק, ואעפ"כ לא פסק פומיה מתפילה לה' 'ועשה חסד עם אדוני' משל היה המדובר בבחור ה'נעבעך' (המסכן) הגדול שבדור, אף בבית בתואל עמד והתחנן 'אם ישכם עושים חסד ואמת'..., ועל כך אמרו חז"ל יפה שיחתן של עבדי אבות יותר מתורתן של בנים, כי תפילה בהרגשה כזו היא גדולה מ'תורה', והיא היא תורה בעצמה...
ללמדנו כי אי אפשר לאדם בלא תפילה, שמבלעדי עזרתו יתברך הרי אפילו הגיבור והעשיר ביותר הוא החלש וה'נעבעך' שבדור...

זבל מואמינים

גליון שבועי מבית 'בני אמונים'

פרשת חיי שרה תשפ"ד שנה י | גליון מס' 507

ת.ד 102 בני ברק | פקס: 03-5055919
9139191@gmail.com

פרתחו שערים

דבר מוסד ונשיא 'בני אמונים'

פוליסת פטווח התומוה באמן

אך שבועות ספורים חלפו מאז הימים הנוראים שבהם בקשנו כלנו שוב ושוב: "זכרנו לחיים!" עברנו ימים קשים מאז, ושמים אנו מבטחנו בבזרא עולם שבקשתנו התקבלה לרחמים ולרצון. שבת פרשת חיי שרה היא זמן ראוי להזכר ולהזכיר כי מדי יום יכולים אנו לזכות, חנם אין כסף, ב'בטוח חיים' שיבטיח לכם אריכות ימים בטוב ובנעימים.

חכמינו זכרונם לברכה (ברכות מז א) מבטיחים לנו במלים ברורות: "כל המאריך באמן מאריכים לו ימיו ושנותיו". לאמר: כדי לזכות באריכות ימים לא נדרש מאתנו אלא לענות אמן במתינות, וכפסק השלחן ערוך (או"ח קכד ח): "ולא יענה אמן קצרה, אלא ארכה קצת, כדי שיוכל לומר: א-ל מלך נאמן".

בעלי התוספות מצאו רמז להבטחה זו בפרשתנו, שכן דרשו על הפסוק (כד א): "ואברהם זקן בא בימים וה' ברא את אברהם בכל"; "זקן בא בימים" - סופי תבות 'אמן', מכאן שכל העונה אמן יאריך ימים. וחשבת' להוסיף רמז נוסף נפלא וקולע לענין זה, מכך שראשי תבות הפסוק (משלי ג ב): "כי ארך ימים ושנות חיים ושלום יוסיפו לך", עולים בגימטריה תשעים ואחד בדיוק, בגימטריה של אמן.

אוסף ואצין כי בירושלמי (ברכות ח ח) הובא מאמר חז"ל האמור בתוספת תבה אחת: "העונה אמן מאריכים לו ימיו ושנותיו בטובה". ואף ביחס לתוספת זו נתן לומר שהיא נרמזה בהמשך הפסוק: "וה' ברא את אברהם בכל".

שמעתי פעם מעד ראיה שנכח בהליתו של יהודי יקר ושמו רבי חיים הירש גולדברג, מחסידי סאטמר בבורו פארק, אשר הדר באפן מיוחד בקיום מצות עגית אמן.

רבי חיים הירש נפטר לבית עולמו בשנת תשל"ל כשהוא בן צ"א שנים - גיל שבאותם ימים נחשב לאריכות ימים נדירה. רבו הגדול בעל הדברי יואל' מסאטמר הספידו, וכך אמר: "רבי חיים הירש זכה להאריך ימים מפני שהקפיד בכל מאדו על עגית אמן, שעל אודותיה הבטיחו חכמים אריכות ימים, ולפי שאמן בגימטריה צ"א, זכה להאריך ימים עד שנתו התשעים ואחת".

בנימה אישית אוסיף: לפני שנים מספר זכיתי לפקד את ציונו של זקני אשר זכיתי לשאת את שמו, רבי יעקב דב מרמורשטיין זצ"ל, תלמידו של רבי יהודה אסאד. בהגיעי למקום קבורתו בעירה סיג שברומניה, נדהמתי לראות כי על מצבתו נחרתו המלים: "מספר ימיו צ"א שנים". באתה שניה הפתה בי ההכרה, כי התקימה בו בזקני זה, שהחזיר בקרב צאצאיו את חשיבות עגית אמן, הבטחת חכמים "כל המאריך באמן מאריכים לו ימיו ושנותיו".

אחים יקרים! בעת שבה כלנו מיחלים לישועה, הבה נשכים קום ונהדר בעגית אמן אחר ברכות השחר של המתפללים. אין ספק כי אם ננהג כך נזכה להמשיך ולעשות זאת עד זקנה ושיבה, לארך ימים ושנים טובות, אמן.

בקריאת 'אמן מאריכה ימים',

א' תרצ' ז'ס מכאולס"ן

בניני אמונים

בניני תבלה בפרשה

כל יום ותפקידו

"ואברהם זקן בא בימים וה' ברא את אברהם בכל" (כד א)
על הפתוח "זקן בא בימים" דרשו חז"ל (ב"ר נט ו): "יש לך אדם שהוא בזקנה ואינו בימים... אבל פאן זקנה כנגד ימים וימים כנגד זקנה". כך באר זאת הרבי מאז'רוב בעל ה'באר משה': לכל אדם, בכל יום, נתן תפקיד יחודי שעליו למלא, בהתאם לשליחותו הפללית בעולם. מי שאינו ממלא את חובותיו היומיות, הרי שגם אם זכה לזקנה בשנים, אי אפשר להגדירו כ"בא בימים". על אברהם אבינו מעידה התורה שהיה "זקן בא בימים", שלפי שהקפיד למלא את חובותיו היומיות, הרי שבפטיירתו בא למרום כשכל ימיו עמו, ואפלו אחד לא נעדר.

ואכן על הפסוק (תהלים יט ג): "יום ליום יביע אמר", פותב ה'שפת אמת' (תהלים יט ג): "מיום שנברא העולם ועד סופו, אין הארת יום אחד שונה ליום אחר". ועל פי זאת הוא מבאר את אשר אנו משבחים בתפלת ערבית: "אשר בדברו מעריב ערבים בחכמה פותח שערים"; הסבה שכל יום מעריב בסופו, היא כדי לפתח שערים להתחדשות הארת היום הבא. (באר משה' חיי שרה עמ' תקט)

עגית אמן חשוכה מן הברכה

"ואברהם זקן בא בימים וה' ברא את אברהם בכל" (כד א)
דרש האדמו"ר רבי יעקב יצחק מקו'דינוב:

עגית האמן מרמזת בתחלתו של פסוק זה, בסופי התבות: "זקן בא בימים", ואלו אמירת הברכה נרמזה בהמשכו, במלים: "וה' ברא". מכך שהקדים הפסוק את האמן לברכה נתן ללמד רמז לדברי חכמים (ברכות נג ב): "גדול העונה אמן יותר מן המברך" (אמרי יעקב).

מקור מהתורה לברפת הפלה

"ויברכו את רבקה ויאמרו לה אחתנו את היי לאלפי רבבה ויירש זרעך את שנאיו" (כד ס)

מנהג ישראל לברך את הפלה בשעת פריסת ההינומה טרם כניסתה לחפה בברכת: "אחתנו את היי לאלפי רבבה" (ראה קצור ש"ע קמז ג). בעל ה'יצג יעקב' הביא סמך מן הפתוח למנהג זה: אמרו חכמים (תגי' יב א) שבכל מקום שגאמרה תבת "את" בתורה יש לדרשה כרבו לזכר נוסף. ויש לומר שבפתוח "ויברכו את רבקה", רבתה התורה שכל הדורות הבאים יברכו את הפלה בברכה זו (יצג יעקב, דרשות אתי"ן שבתורה).

התנגדות ארפה שונפתרה בשיחה קצרה

תן לי כבר לסדר" - הפטיר ר' הרשל ופנה לצאת מהבית.

מכאן המשיך ר' הרשל במרץ וירד לביתו של המתנגד הגדול ביותר לבניה, כן, זה שפגשו בלובי הבנין והכניסו בסוד הענין. הוא בקש להכנס והחל לשאל: "כמה ילדים יש לך?" "חמשה, וכלם ברוך ה' נשואים" - השיב הלה, "וכמה חדרים יש בביתך?" "שלושה גדולים" - השיב האיש, מבלי להבין להיכן חותר אורחו. "אז לך יש שני חדרים ריקים", סכם, "בשעה שהשכן שלך מצטופף עם שתיים עשרה נפשותיו בשנים וחצי חדרים. על רצפת המטבח הם ישנים שם, ואתה, לא רק שאתה מעז להתנגד לרצונו להרחיב, אלא בא להחטיא אף אותי?"

"דע לך", הוסיף ר' הרשל ודמעות נצצו בעיניו הישישות, "אינני צעיר, וכבר עברתי הרבה בחיי. למרות הבדלי השנים בינינו, גם אתה כבר לא כל כך צעיר. מנסיון חיי אני יכול לומר לך: אם אדם מרחם על זולתו, ובפרט על שכניו הקרובים - גם ה' מרחם עליו, ותפלתו מתקבלת באהבה וברצון. ואולם מי שחלילה אוטם לבו לסבל זולתו, לא יענה משמים בעת צרתו, והר' לאף אחד אין בטוח..."

דבריו היוצאים מן הלב של הישיש טוב הלב, נכנסו ללבו של השכן, והוא הפטיר קצרות: "אני מסיר את התנגדותי".

"רגע, זה לא מספיק" - לא ותר ר' הרשל, "אנו צריכים גם לעזר לו להשיג כסף כדי להרחיב, אני כבר עשיתי את שביכולתי, כעת אבקש ממך שתשתדל גם אתה, השכן ההמום הסכים גם לך".

ר' הרשל עדין לא בא על ספוקו: "בוא ונבצל את שעת הרחמים האז, ונלך יחד עכשו לבשר לשכן על ההתפתחות" - בקש, והלה לא היה מסגל לסרב. בדרך למעלה נכנס הזקן לדירתו והוציא בקבוק 'משקה'. כשה'משקה' בידי ושהשכן המתנגד נגרר אחריו, עלה לביתו של השכן המשווע להרחבת דירתו: "אנו שותים עכשו לחיים, ברגע זה אתה יכול להתחיל בבניה" - בשור לשכן ההמום, "השכנים כבר לא מתנגדים" - הוסיף, מחיך בשנינות לשכן שהתלנה אליו.

"התנגדות שפאלו הן מעשים שבכל יום", סכם המגיד רבי ראובן קרלנשטיין, ששמע את הספור מפלי ראשון, "לפנינו מתגלגלות הזדמנויות מפלאות לעורר על עצמנו רחמים - לחשב על השני, לרחם עליו, לשמחו ולעודדו, והרי כבר הבטחנו כי כל המרחם על הבריות מרחמים עליו מן השמים שבת קנא ב). האם לא נשפיל לנצל זאת?"

יחי ראובן וירא

סים אותו שכן את דבריו.

ר' הרשל התבונן בעיניו הנבונות באיש, כביכול אינו מבין מה הוא שח ומה הוא רוצה ממנו, והשכן מיד הסביר:

"כפי שגראה, ההתנגדויות שלנו ידחו בעירייה, ואינני יודע כמה זמן עוד נצליח למנע את אשור הבניה. ואולם עתה משהגעתם לגור כאן, תהיה לנו הזדמנות לדחות את בקשת ההרחבה לצמיתות. תוכלו לטען ובצדק שבגילכם תקשה עליכם הבניה, הרי לא באתם לכאן כדי לסבל מרעש ומלכלוך".

"מיהו אותו שכן, ומה שמו?" קטע ר' הרשל את דבריו הנלהבים של השכן. "זהו השכן שגר ממש מעליך" - אמר האיש בלחישת רבת משמעות. "טוב, אטפל בענין. תודה רבה!" הפטיר מידענו והמשיך לדרך.

מרגע זה החל ר' הרשל לפעל. כצעיר לימים הוא מהר לטפס במדרגות לביתו של השכן המזדב. נקש בדלת והזדהה כשכן החדש מלמטה; "אוהו... שלום עליכם! כן, שמענו שבאתם לכאן מתל אביב, ברוך בואכם, שיהיה לכם ישוב טוב!"

"האם אפשר להכנס?" שאל ר' הרשל בנעימות, "כן, בשמחה, מצטער מראש על הבלגו, הנה אכין לכבודו כוס תה חמה". הוא פנה מעט את הבלגו שעל השלחן בפסלון והציע לשכן לשבת.

"כשכן חדש בבנינכם, באתי לכאן כדי לערוך עמכם הפרות", פתח ר' הרשל, והחל מיד בסדרת שאלות: "כמה שנים אתם גרים כאן? כמה ילדים יש לכם? האם כבר חתנתם? כמה חדרים יש בביתכם?"

"אני מבין אם כן שאתם מתגוררים שתיים עשרה נפשות בשנים וחצי חדרים" - סכם ר' הרשל, "איה, למען ה', אתם מסתדרים?" בנקדה זו גמגם השכן בחסר נעימות: "כשאין בררה מסתדרים... בלילה ישנים גם על רצפת המטבח והסלון", והוסיף בכאב: "אנו רוצים להרחיב את דירתנו, אף השכנים מתנגדים. מאחר שאיננו מעוניינים חלילה להגרר למריבות, אנו נאלצים לעת עתה להסתדר איכשהו..."

"ומה עם כסף?" שאל ר' הרשל; "אם תרצו לבנות, האם תהיה לכם אפשרות כספית לך?" "כשזה יהיה למעשה כבר נשיג", השיב האיש, "יש בבני ברק הרבה גמ'חים". "תקשיב ידד", אמר מידענו, "כשהתגוררת בתל אביב נהלתי גמ'ח, יש לי כרגע סכום גדול פנוי, רד אלי עכשו ותקח טפס, תחתים ערבים ואלוה לך בשמחה".

"הלא הרגע אמרתי לכם שהרחבת הדירה אינה על הפרק כרגע", תמה השכן, "את זה

ר' הרשל, תושב תל אביב כמעט יובל שנים, החליט בסוף ימיו לעבר להתגורר לצד ילדיו בעיר התורה בני ברק. מנצולי השואה היה. הוא שתה את כוס התרעלה עד תמוה, אולם לא נשבר, ומתוך אמונת אמן עלה לארץ הקודש ובה הקים משפחה

"רגע, זה לא מספיק" - לא ותר ר' הרשל, "אנו צריכים גם לעזר לו להשיג כסף כדי להרחיב, אני כבר עשיתי את שביכולתי, כעת אבקש ממך שתשתדל גם אתה", השכן ההמום הסכים גם לך.

המגיד רבי ראובן אליצור קרלנשטיין זצ"ל

לתפארת. בימי השבעה לאחר פטירתו נשמע על אודותיו ספור מפלא:

יום לאחר שהעתיק את משכנו לבני ברק, פגש בלובי הפניסה את אחד מויתיקי השכנים בבנין. אחר ברפת 'שלום עליכם' לבבית ומלות הפרות קצרות ספר לו אותו שכן, כי אחד מהשכנים מבקש מזה זמן רב לשפץ את דירתו, אולם השכנים אינם מסכימים לך. "יש לנו נסיון רב עם תוספות בניה כן בשכונה והסבל הרב שנגרם בעקבותיהן, ולכן החלטנו לסרב",

אין יוצאים בשמיעת ברכות השחר

אין לערער על מנהג אמירת ברכות השחר בצותא בטענה שבשמיעת ברכותיו של הראשון יוצאים השומעים ידי חובתם ושוב אינם צריכים לברך. שכן המברך אינו מכונן להוציא את השומעים, ואף השומעים מתכוונים שלא לצאת בשמיעת הברכה, אלא לברך בעצמם לאחר מכן.

מקורות ובאורים:

זה לשון הש"ח ערוך (ו ד): "ואין לערער עליהם [על המתאספים לברך ברכות השחר בצותא] ולומר שכבר יצאו באמן שענו תחלה, מפני שהמברך אינו מכונן להוציא אחרים, ואפילו אם היה המברך מכונן להוציא אחרים, הם מכונים שלא לצאת בברכתו". מדבריו משמע שאין די בכך שהשומעים אינם מכונים לצאת, אלא עליהם לכוון במפורש שלא לצאת. בספר מנחת פתים לר"מ אריק (או"ח ו ד) באר שלכך דיק השו"ע לכתב פן לפי שחשש לדעת הסוברים שמצוות דרבנן אין צריכות פונה (וכפי שפסק המנ"א ס ג וראה שו"ע הרב תפ"ט ב), ומאחר שאמירת ברכות השחר היא מצוה מדרבנן, יוצא השומע ידי חובתו

גם אם לא פנו לצאת, אלא אם פנו להדיא שלא לצאת. ואולם במקור חיים לבעל החיות יאר' (שם) מבאר שאין פגם השו"ע שעל השומעים להתנות בפרוש שאין הם חפצים לצאת איש בברכת רעהו, אלא שעצם מנהגם לברך זה אחר זה, שנועד כדי להרבות בעניית אמן, מוכיח שאין פגםם לצאת איש מברכת רעהו. וכן כתב בהליכות שלמה' (ניסן-אב עמ' שנה-שנב), וראה במנחת פתים' שם שכך משמע מדברי הפה"י"ל (בשורת חדשות, סי א) ומדברי הש"ח ערוך הרב' (ו ט).

אמירת 'ברוך הוא וברוך שמו'

יש מי שכתב שמי ששומע ברכות השחר לפני שברך הוא עצמו, יקפיד לומר "ברוך הוא וברוך שמו" על הזכרת ה' בברכות הנשמעות, כדי שיהא נפר שאין בדעתו לצאת ידי חובה בשמיעה זו.

מקורות ובאורים:

כן כתב בערך הש"ח (שם ג). זאת לפי שהשומע כדי לצאת ידי חובתו הרי הוא כמי שמברך ואסור לו להפסיק באמירת 'ברוך הוא וברוך שמו'. וראה עוד במשנה ברורה' (קכז כא) לענין דיעבד, במי שענה 'ברוך הוא וברוך שמו' בשמיעת ברכה שבדעתו לצאת בה ידי חובתו

אוצרות אמונים

עניית אמן – יסוד האמונה

עניית אמן באמונה מביאה ישועה

אחד מחסדי האדמו"ר רבי משה מקוברין בקש להפגס את הרבי כדי להשיח את לבו ולהתברך מפיו. בתגובה אמר לו הרבי שיפגס אליו בשעה שהוא סועד את לבו. בבואו שמע החסיד את הרבי מברך את הברכות: "בורא מיני מזונות", "שהכל נהיה בדברו", והוא ענה אחריו אמן. או אז אמר לו הרבי: "הנה שמעת את ברכותי וענית אחריהן אמן שמשמעותה אמונה בהנהגת ה' בעולמו, האם יש לך עוד מה להוסיף?!" ואכן, האמונה שהשתרשה בלבו של אותו חסיד משמיעת ברכות רבו, יתרה את אשר בקש לומר. הוא לא בקש דבר, מלבד שתתמיד האמונה לשכן בלבו.

באותו מעמד הוסיף הרבי ודרש: הפסוק (תהלים צד טו): "כי עד צדק ישוב משפט", מלמד כי המשפט והיסורים באים על האדם רק עד שיפעל ויחקק אמונה בלבו כי צדיק ה' ואמת משפטיו, ואין להרהר אחר מדותיו; אחרי שיברך האדם בלבו את צדקת ה' ויקבל יסוריו באהבה, ממילא "ישוב משפט" - יסתלקו היסורים ממנו ויתמתקו הדינים מעליו (אמרות משה' [ב"ב תשע"ז] ח"א עמ' קד).

האמונה תלויה בחנוך לאמן

בספרו 'מנחיל אמונה' (אות א) כותב רבי יהודה ליב ראגאלין, תלמיד הנצי"ב:

את הפסוק (דברים לב כ): "כי דור תהפכת המה בנים לא אמן במ" דורשים חכמים (ספרי פסקא שכ): "אל תקרי לא אמן במ" אלא 'לא אמן במ' - שלא היו רוצים לענות אמן אחר הנביאים בשעה שהיו מברכים אותם". בדרשותם זו למדונו חכמים כי הסבה ש'לא אמן במ' היא הסבה ל'לא אמן במ', "שמי שאינו עונה אמן בקטנותו אינו מאמין בה' בגדלותו דהא בהא תליא".

אגדת אמונים

מכתב מקורא נאמן

למערכת ז'כל מאמינים' שלום וברכה,

שם עלונכם כשלעצמו קולע אל השערה ומעורר התרגשות. ואף תוכו כבדו, מדוריו סדורים היטב, כתובים היטב ובדייק רב. כה לחי. ההתחדשות הקבועה בעלונכם מרנינת לב. ויישר כח על המדור החדש 'שערי ישועה' שמתאר בעט אמן נסים וישועות שזוכים להם הדבקים באמן.

כבר שמעתי בעבר מכמה וכמה אנשים שהעידו בפני שבכל עת שהם נזקקים לישועה בכל תחום, הם מתחזקים בעניית אמן וזוכים לראות חסדים גלויים.

הבאתם בעבר שבסדר הא"ל"ף ב"ת, האותיות שאחרי אמן הן 'בנס', וזה מלמד שמיד אחרי התחזקות בעניית אמן זוכים לראות עין בעין את הבחינה של "ועל נסיה שבכל יום עמנו". וחשבתיו להוסיף ולהביא רמז נוסף על כך: בתפלת מעריב אנו אומרים "עשה גדלות עד אין חקר, נסים ונפלאות עד אין מספר". והנה המלה 'אמן' היא ראשי תבות: "נסים אין מספר", וכן: "נפלאות אין מספר". בא זה ללמדנו שעניית אמן מביאה עמה את כל הישועות.

לעת הזאת שכלנו זקוקים לישועת ה', ואין לנו על מי לסמוך אלא על אבינו שבשמים, נתחזק כלנו בעניית אמן, וילא ספק נראה נסים ונפלאות.

בברכת פועל'ט'ס אלעס גוט,

ירחם שמואל הכהן

עיה"ק צפת ת"ו

נתן לשלח מכתבים לפקס שמספרו 08-9746102 או לכתבת המייל: 9139191@gmail.com

עניית אמן מצילה נפשות

הספור דלהלן נשלח אלינו בימים האחרונים בעקבות גל הטרור הנורא שפקד את העם היישוב בציון, במהלכו נטבחו כאלף וחמש מאות יהודים מיושבי דרום הארץ ה"ד, ועוד אלפים נפצעו, ומאות נלקחו בשבי האויב, ישלח להם הקדוש ברוך הוא רפואה וישועה במהרה.

טענה מוחצת: "הן בלאו הכי בבואה לבית הכנסת", טענה, "אתה מברך ברכות השחר עם הילדים לזכות ולזכות בעניית אמן. אני מבקשת ממך שתעשה זאת היום בבית, יחד עם כל בני הבית שכלם התעוררו מקדם עקב האזעקות, כן, לאחר שתהיה בדינו זכות האמן, אוכל להיות רגועה יותר כשתצא".

לטענה זו לא יכול היה לסרב. נעמדו אפוא כל בני המשפחה בסלון הבית והחלו לברך ברכות השחר בזה אחר זה. בגדול החלו ובקטן כלו; האב, האם ולאחר מכן ששת ילדיהם ברכו את ברכות השחר כשאהר כל אחד מהם עונים כל בני המשפחה אמן בכונה. דקות ארוכות ארף המעמד, ועם סיומו זכה האב מאת זוגתו ל'ברכת הדרך'.

כשידיו נתונות בידיהם של שני בניו הגדולים עמד האב לצאת לדרך, אלא שממש באותו רגע החלו להשמע מבחוץ קולות מתרידים של ירי וצעקות בהלה. אחד השכנים נכנס לבנין בריצה מבהלת ומהר לעדכן בני המשפחה על המצב והזהירם לבל יצאו מביתם משום שמחבלים חמושים מסתובבים ברחובות העיר.

אם המשפחה מסימת את ספורה במלים אלו: "נקל לשער היכן היו, בעלי וילדי, אמורים להיות באותן דקות גורליות, אלמלא נטעתם והשרשם בקרב בני דורנו את המודעות והחשיבות של אמירת ברכות השחר בחברותא. מאז ומתמיד ידעתי על סגולותיה של הנהגה זו להציל מכל צרה וצוקה, אולם עתה זכני ה' לראות זאת בחושי. הודו לה' כי טוב כי לעולם חסדו".

משפחת ב' מתגוררת בעיר אפקים למעלה מעשור. ככל תושבי העיר נתונים היו בבקרו של חג שמחת תורה תחת התקפת טרור מרשעת שבה מחבלים חמושים חדרו מרצועת עזה וזרעו הרס ומות בכל מקום שאליו פנו.

ההתקפה, כידוע, החלה בסביבות שעת האריחה, כשהחלו הרוצחים בהתקפת טילים מאסיבית לעבר ערי ישראל, שבהמשך התבררה כתרגיל הסחה שתחת חסותו נכנסו אלפי רוצחים לארץ הקדש באין מפריע.

באותה שעה בדיוק עמד אבי המשפחה, לצאת עם שני ילדיו לכוון בית הכנסת כדי להתפלל את תפלת החג ולחג את ההקפות לכבודה של תורה בשמחה ובגילה וברב עם. כמו כל תושבי הדרום, בני המשפחה כבר אמונים ומרגלים בדרך ההתנהגות בעת שמיעת אזעקות, וכך אף בפעם הזאת, לאחר שהמתינו כמה דקות במקום מוגן יצאו החוצה והתכוננו להמשיך בשגרת יומם.

כאן המקום לציין כי משפחת ב' מתגוררת על גבול שכונת 'מישור הגפן', שעליה השתלטו המחבלים הרוצחים ורצחו עשרות מתושביה. מסלול הליכתם עובר באותה שכונה וחולף על פני רחוב התמר, שבו התמקמו המחבלים הנתעבים.

כשף האזעקות עמדו האב וילדיו לצאת לבית הכנסת, אלא שטרם צאתו הפצירה בו זוגתו שימתין עוד קמעא, שמא תשמענה אזעקות נוספות. ואולם הבעל, שכבר התרגל זה מכבר לשגרת הטיילים, הרגיע אותה כי המתקפה עברה, ואין סבה לחשש.

האב וילדיו כבר עמדו סמוך לדלת, אולם אז העלתה הרעה

רבי ליבער הגדול מברדיצ'ב כ"ח בחשוון תקל"א

ציונו של רבי ליבער הגדול בברדיצ'ב

רבי אליעזר ליבער נולד לאביו רבי אברהם אשכנזי, שהיה נכדו של רבי שמשון מאוסטרופול. מצד אמו היה נכד של רבי יחיאל מיכל מנמירוב. שני הסבים הגדולים שנמנו עם גדולי המקבלים, נהרגו על קדוש ה' בגזרות ת"ח ות"ט.

רבי ליבער גר בצעירותו בעירה בוסטריה הסמוכה למקום שבו נבנתה לימים העיר ברדיצ'ב. הוא היה ידוע בסביבתו כמקבל ואיש קדוש, והיה מתבודד ביערות הסמוכים לעירו. בעקבות מקרית שהיתה לו עם דפס המחוז, הבטיח לו הדפס להקים עיר מיוחדת ליהודים - והיא העיר ברדיצ'ב. בבית המדרש המיוחד שבנה עבדו הדפס בברדיצ'ב, למד רבי ליבער את תלמידיו את תורת הנגלה והנסתר.

לעת זקנותו, בהיותו כבן מאה וארבע שנים, השתוללה מגפת דבר קשה בברדיצ'ב. הוא קבל על עצמו להסתלק מן העולם במגפה, ובפטריתו חדלה המגפה. רבי ליבער נפטר בכ"ח בחשוון תקל"א ונקבר בעירו ברדיצ'ב.

סגלה לאריכות ימים

נכדו של רבי ליבער, רבי חיים ליברזון, מביא בספרו 'צורר החיים' (אות פט) כי זקנו רבי ליבער היה מזהיר על אודות שתי אמנים, אשר למרות מעלתו היתרה, רבים מזלזלים בענייתן מבלי משים ואלו הן: אמן שאחר ברכת "המחזיר שכניתו לציון" - לפי שהצבור נחפז לומר 'מודים דרבנן', ואמן שאחר ברכת "הפורש סכת שלום... ועל ירושלים" הנאמרת בליל שבת - לפי שהצבור ממהרים לומר אחריה "ושמרו". והיה רבי ליבער מוסיף כי הקפדה על עניית אמנים אלו "מסגל לאריכות ימים ושנים".

לקט אמרות חז"ל
רעיונות, עובדות
והנהגות מגדולי
ישראל,
על מדות טובות
שמביאות לאהבת
הזולת הנלמדות
מפרשת השבוע

איש לרעהו

מכון אהבת אמת – המרכז להעמקת ערכי אהבת הזולת

ע"ש ר' עבי יהודה דומוביץ ז"ל – רח' אבן עזרא 2 ירושלים 9242402
טל: 02-5671812-02 פקס: 077-7671812 דוא"ל: paypal: ahavemet@012.net.il

ליקוט ועריכה: יצחק בן אהרן
כל הזכויות שמורות למכון אהבת אמת
אסור להעתיק, לצלם ולהדפיס בלי רשות בכתב

שבת קודש כז חשון תשפד: הדלקת נרות: ירושלים: 4:07 תל-אביב: 4:22 חיפה: 4:12 מוצאי שבת: ירושלים: 5:21 תל-אביב: 5:22 חיפה: 5:20 ר"ת: 5:59

פרשת חיי שרה

בכיה ומספר על המת

מצוה לבכות על אדם כשר שמת, ולהספידו כראוי!

נלמד מהפסוק: "ויבא אברהם לספוד לשרה ולבכותה" (פרק כג-ב)

וכתב רבי אלעזר אזכרי זצ"ל (בספר חרדים פ"ד): מצוה לספוד על אדם כשר שמת שנאמר "ויבא אברהם לספוד לשרה ולבכותה". וזה בכלל גמילות חסדים. ואמרו המתעצל בהספדו על אדם כשר ראוי לקוברו בחייו. והביאו ראיה מן המקרא, והרעב שהיה בימי דוד שלוש שנים, שהיה לסיבת עוון שלא הספידו לשאול כהלכה. וכן מצוה לבכות על אדם כשר, כמו שנאמר: "ואחיכם כל בית ישראל יבכו את השריפה אשר שרף ה'". וכתוב "ויבוא אברהם לספוד לשרה ולבכותה".

נפסק בשו"ע (ו"ד סי' דמ"ט): "מצוה גדולה להספיד על המת כראוי". ונלמד מהפסוק בפרשתינו "ויבוא אברהם לספוד לשרה ולבכותה". ואמנם הרמב"ם כתב שהיא מצות עשה מדרבנן ונכללה במצות "ואהבת לרעך כמוך".

ונסתפק חז"ל בגמרא (סנהדרין מו): האם הספד הוא משום כבוד החיים [קרובי המת] או משום כבוד המת? ונפקא מינה באופן שציוה המת שלא יספידוהו, אם הוא משום כבוד המת שומעין לו, שמחל על כבודו. אך אם הוא משום כבוד החיים אין שומעין לו.

ועוד נפקא מינה: האם להוציא ממון מהיורשים לשכר המספידים, שאם זה משום כבוד המת כופין אותם לתת, אך אם זה משום כבודם, יכולים לעכב.

להלכה נפסק שההספד הוא משום "יקרא דשכבי" [כבוד המת]. וראיה לכך ממה שאמרו: סימן יפה למת אם נפרעין ממנו לאחר מיתה [שאינו יש לו כפרה]. וכגון: שלא נספד ולא נקבר כפי הראוי לו. או שחיה גורתו, או שהיו גשמים מזלפין על מטתו, וזה סימן יפה למת.

ומכאן ראיה שההספד הוא משום כבודו של מת, שאם לא כן, אלא מכבוד החי, מדוע באופן זה שלא נספד יש לו כפרה, הרי בלאו הכי אין ההספד לכבודו. אלא מכאן שהוא מכבוד המת.

ואולם קושיה חזקה הקשה הערוך לנו: לפי מסקנת הגמרא שההספד הוא משום כבודו של המת, וממילא לפי"ז מוציאים מהיורשים ממון עבור הספדנין, הרי מבואר בגמרא להלן (מת.) שהמת מוחל ליורשים אפילו על בזיונו. וא"כ למה נוציא ממון מהיורשים עבור כבודו?! ונשאר בצ"ע.

"וגעו כל העם בבכיה"...

כאשר הספיד הגאון רבי איסר זלמן מלצר זצ"ל את הסבא מסלבודקה – הגה"צ רבי נתן צבי פינקל זצ"ל, בכה ציבור השומעים בכי תמרורים. הוא פתח בפסוק "הודו לה' קראו בשמו הודיעו בעמים עלילותיו" והביא על זה את ביאורו של הגאון רבי יוסף דב סולובייצ'יק זצ"ל וכך אמר:

אצלנו, עם ישראל, כאשר אנו רק מזכירים וקוראים בשמו של הקב"ה, הרי מודים לה', מהללים ומשבחים את שמו. לעומת זאת, אומות העולם אינם כן. הם מודים לה' ומפארים את שמו רק לאחר שמזכירים את גבורותיו, נפלאותיו ועלילותיו.

"בשבילנו" – המשיך רבי איסר זלמן – "מספיק רק להזכיר את שמו של "הסבא מסלבודקה" כדי שמיד נהללו ונשבחו, אך לאלו הרחוקים יותר, להם יש צורך לספר את גודל עלילותיו ומעשיו הנפלאים".

וכאן החל רבי איסר זלמן לתאר בתאור מרעיד כל לב, את מעשיו הכבירים של רבי נתן צבי. וגעו כל העם בבכיה... בדרך עץ החיים

בכיה קורעת לב...

סיפר הרב רפאל וולף שליט"א: א"ח אדר תשל"ד שהה רבי שלום שבדרון זצ"ל בביתנו שבאנגליה. בני המשפחה הסבו עם רבי שלום סביב השולחן. לפתע הגיע מברק בהול מארץ הקודש, ובו הידיעה המרה על הסתלקותו של המשגיח רבי יחזקאל לוינשטיין זצ"ל.

רבי שלום הרכין את ראשו ופרץ בבכי נורא, הוא זעק מקירות לבו. לא יכולנו לעמוד מול בכיו, בלי לבכות איתו... איש לא דיבר, כולם רק בכו בכו ובכו. והייתה הבכיה קורעת עד לב השמים – רבי יחזקאל נפטר!

קול חוצב

"יש ענין להשתתף באשכבתיה דרבי"...

כשנלקח הגרי"ש אלישיב זצ"ל לישיבה של מעלה, שאלו את הגאון רבי חיים קניבסקי זצ"ל, בשם כל הנכדים מרחבי הארץ, האם יש ענין לבוא להלוויה, אף שבפועל אינם מלויים עפ"י מנהג ירושלים שהצאצאים אינם מלויים את הנפטר.

השיב רבי חיים: יש ענין שייגעו עפ"י הגמרא (כתובות קג:) שיצאה בת קול ואמרה: כל מי שהיה באשכבתיה דרבי מזומן הוא לחיי העולם הבא, מכאן שיש ענין גדול להשתתף בהספדו של צדיק.

הלמות עמלים

עלון השבוע פרשת "חיי שרה" הנקדש לעילוי נשמת ר' יהודה יעקב בן נתן הלוי הורוביץ ז"ל

נלב"ע ה' תשרי תשע"ג
ת.נ.צ.ב.ה.

טוב וחיוני לאדם שיעמול לתיקון ושיפור מדותיו!

נלמד מהפסוק: "ואשביעך... אשר לא תקח אשה לבני מבנות הכנעני אשר אנכי יושב בקרבן כי אל ארצי ואל מולדתי תלך" (פרק כד-ג-ד)
ויש לתמוה: הרי גם משפחתו של אברהם היו עובדי אלילים, ובמה טובים המה מן הכנענים? מותר הגאון רבי אברהם מסוכוטשוב זצ"ל (בעל אבני נזר): שונים הם הכנענים, אשר מלבד היותם עובדי אלילים, היו גם מושחתים במדות ובמוסר [=תועבת ארץ כנען]. ושחיתות במדות עוברת בתורשה לבנים. לפיכך שלל אברהם אבינו מכל וכל לקחת אשה ליצחק מבנות הכנעני המושחת במדות, לא כן אלו שמארץ מולדתו של אברהם, אף שמושחתים בעבירות והיו עובדי ע"ז אך שחיתות כזו אינה עוברת בתורשה לבנים.

נמצאנו למדים, כי הצלחת בנייתו וקיומו של כל בית נאמן בישראל שמקימים איש ואשה מושתתת בראש ובראשונה על מדות טובות! והמבחן לזיווג הגון הוא במידות הטובות שיש לבני הזוג, שכן כל דור ההמשך תלוי בזה, ועל כן עיקר עבודת האדם מילדותו - בד בד עם לימוד התורה - מוכרח להיות בתיקון מידותיו.

וכך כתב האברבנאל (בפירושו עה"ת): "ראוי שישתדל האדם תכלית מה שאפשר כשיבחר בזיווג האשה, שיבקש לעצמו אשה הגונה בת טובים כדי שתוליד בנים מוכנים לשלימות. לפי שטבע המולידים נמצא בנולדים מהם, והמדות הטובות יעברו מן האבות והאמהות לבנים. אם מצד המצג הטבעי שהוא הכנה למידות והוא קנוי משעת ההריון. ואם בדרך הלימוד שילמדו האב והאם לבניהם ויחנכום בקטנותם. ומפני זה הזהירו חז"ל וקידושין (ע.) שלא יזדווג אדם עם אשה שאינה הגונה לו.

את היסוד הזה שמדות רעות עוברות בתורשה, אנו מוצאים בדברי חז"ל (וע"ז ה.): אמר להן משה לישראל כפויי טובה בני כפויי טובה דהו ליה למימר תן אתה, וכן אדם הראשון אמר האשה אשר נתת עמדי...

שני פגמים נמצאו כאן חז"ל - אומר רבינו הגרא"מ שך זצ"ל (במחשבת מוסר) - גם מה שהם עצמם כפויי טובה. ועולה נוספת: שהם בני אדם הראשון שהיה כפוי טובה. ותמוה: מה שייכות לאמירתם עם אמירת אדם הראשון לפני כמה וכמה דורות?!

אלא ללמדנו, שכפיות טובה אינה רק עבירה, אלא גם מדה רעה העוברת בתורשה. והטענה כלפיהם היתה: לא רק שחטאתם בכפיות טובה אלא זו גם מדה רעה בנפשכם שירשתם מאדם הראשון. וזה ביאור הכתוב: "והתוודו את עוונם ואת עוון אבותם" - היינו שיש להתוודות לא רק על עצם העוון, אלא גם על שמושרש בקירבם, כירושא מאבותיהם.

"זה ספר תולדות אדם"...

סיפר הגר"מ שטרנבוך שליט"א:
 פעם בא הגאון רבי חיים עוזר גרודזינסקי זצ"ל לבקר אצל רבה הנערץ של לודז' - הגאון רבי אליהו חיים מייזל זצ"ל, ומסר לו את ספרו "אחינזר" במתנה. שמח רבי אליהו בספר והביע הערכתו שהוא נפלא מאוד.

שאל אותו רבי חיים עוזר: "אימתי נזכה שגם כבודו יחבר ספר?" ענהו רבי אליהו חיים: "יש לי ספר"..." תמה רח"ע: "אם יש לו ספר, נא להראות לי את ספרו".

השיב לו רבי אליהו חיים: "בא עמי". והוא הראה לו בארון שטרי חוב, שהתחייב לפרנס תלמידי חכמים, אלמנות ויתומים בלודז', והוסיף שזה הספר שלו, והיינו "ספר תולדות אדם" - מעשיו הטובים, והוא כל כך טרוד בספר זה, עד שאין לו פנאי לחבר ספר כמו רבי חיים עוזר.

רבי חיים עוזר לא ענה דבר, ואולם על ערש דווי, סמוך לפטירתו, אמר לגאון רבי יוסף מישקובסקי זצ"ל שעכשיו רואה ומבין כי רבי אליהו חיים צדק בדבריו, ועיקר ספר האדם שמביא איתו לחיי נצח, הם המעשים הטובים שעשה...

טעם ודעת - בראשית

כבוד הבריות

לשמור על כבוד הזולת באשר הוא!

נלמד מהפסוק: "ותמהר ותער כדה אל השוקת ותרץ עוד אל הבאר לשאוב"..." (פרק כד-ב)

וכתב השל"ה הק': ראה והתבונן בחכמת המוסר שהיה לרבקה לנהוג כבוד הבריות, כי מתחילה שתה אליעזר ונשארו מים בכדה, ולא ידעה רבקה מה לעשות: אם תתן המים הנותרים לגמלים, יראה כאילו משה הבהמה לאדם, להשקותם מכלי אחד. ואם תשפוך המים הנותרים לחוץ, הוא גם כן העדר כבוד להיות יתרת מים נידונין כשופכין. לכן התחכמה לרוץ, ומכח הריצה עשתה כאילו נפל הכד מאליו ונשפך, ואז מלאה אותו מים. ובזה נשאר אליעזר בכבודו. (תוכחת מוסר).

נחלקו אמוראים בגמרא (ב"ב ט.) מה יותר צער גדול לאדם, האם צער הגוף או צער הבושה והבזיון, לדעת רב הונא, הבזיון צער גדול יותר מצער הגוף, ואילו לדעת רב הונא צער הגוף קשה יותר מצער הבזיון.

מחלוקת דומה מצינו שנחלקו תנאים במקום אחר [לענין סקילת אשה] ומבואר בגמרא (סנהדרין מה.) שנחלקו בנידון זה, האם צער הגוף עדיף לאדם או צער הבזיון עיי"ש. ובענין הזה פסק הרמב"ם (פרק טו מסנהדרין ה"א) שהבזיון קשה מהצער.

והקשו האחרונים שלכאורה הרמב"ם סותר עצמו בפסקיו, שהרי בנידון הקודם (לענין כסות ומזונות בגמ' ב"ב) פסק הרמב"ם (פ"ז ממתנות עניים ה"ו) כדעת רבי יהודה שצער הגוף קשה יותר מהבזיון ולפיכך בודקים לכסות ולא למזונות?!

והתיר האור שמח: למען האמת הכל מודים שצער הבזיון קשה יותר לאדם מצער הגוף, ומה שפסק הרמב"ם שבודקים לכסות ולא למזונות כדעת רב יהודה, אינו משום שצער הבזיון פחות חמור, אלא שבמקרה המסוים הזה שבא עני לפנינו מחוסר בגדים, מראה בעצמו שאין זה בזיון בשבילו, כי בזיון תלוי בהרגש האדם, ובזה שונה רגש כל אדם מחברו, לא כן הרגשת הרעב, בזה כולם שוים. לכן "בודקים לכסות" אולי יש לו אלא שאינו מקפיד על בזיונו, ו"לא בודקים למזונות" כי במציאות יש לו צער הרעב.

"רצוננו לעשות רצונך"...

כאשר הגאון רבי יהודה צדקה זצ"ל סידר משלוח הזמנות לשמחת בר-מצוה של אחד מבניו, נתקל בשמו של אדם חילוני-קרוב משפחה, שהופיע ברשימת המוזמנים. ענת דאגה הקדירה את מצחו: הלא מבואר בזהר הק' כי אדם שאינו נזהר בדיני טהרה, כשנכנס לבית גורם לסילוק שכינה! כיצד אזמינו ובמו ידי אגרום לדחיקת השכינה הקדושה?!

אחרי התחבטויות ודיונים החליט עם בני ביתו לשלוח את ההזמנה, כדי שלא לבייש! הרי הוזהרנו בתורה על כבוד הבריות. ליד תיבת הדואר נעמד הרב צדקה, שלף את ההזמנה ויפרוש כפיו אל על בתחינה:

"רבנא דכולי עלמא! רצוננו לעשות רצונך... ביקשנו לא לשלוח את ההזמנה מפני רצונך... ואנו שולחים אותה גם כן משום רצונך, אנא, עשה בה כרצונך..."

סוף דבר היה, שאותו קרוב משפחה לא קרא נכון את התאריך, והגיע בטעות רק כעבור יום, למחרת השמחה... וזאת ליהודה

"איני יכול לפגוע בכבודו של אדם"...

הגאון רבי אברהם גנחובסקי זצ"ל היה נוהג בשנותיו האחרונות בכותבו מכתבי תורה לאברכים לתארם בתואר "הגאון רבי" אפילו לאברך צעיר לימים. שאל אותו בנו רבי שלמה יוסף שליט"א מדוע נוהג כך, וכך השיב לו:

"פעם אחת כתבתי מכתב בדברי תורה לתלמיד חכם צעיר. לאחר מכן פגשתי את חמיו וראיתי שאין פניו אלי כתמול שלשום. שאלתי מה קרה. והשיב לי בתרעומת: היאך יתכן שאתם כותבים לחתן שלי ואינם מכנים אותו בתואר הראוי לו "הגאון"..." ומאז התבוננתי שלפי מצב דרויני, הדבר נחשב לפגיעה ואיני יכול לפגוע בכבוד בני אדם". אגן הסהר

מצוה לנחם את האבל ולהפיג צערו בדברי נחמה ועידוד!

נלמד מהפסוק: "ויהי אחרי מות אברהם ויברך אלוקים את יצחק בנו" (פרק כה-יא)
ואמרו חז"ל: ויברך אלוקים את יצחק - מכאן שהקב"ה ניחם אבלים, אף אתה נחם אבלים. ופירש רש"י: ויברך - ניחמו על אביו וברכו ברכת אבלים" (סוטה יד.)

לשון ניחום האבלים הוא: "המקום ינחם אתכם בתוך שאר אבלי ציון וירושלים" וצ"ב למה דוקא "המקום" ינחם? תירץ הגרא"א דסלר זצ"ל שהאבל בצער כה גדול שאין מי שיוכל לחוש את צערו כדי לנחמו ולהוציאו מצער, ורק הקב"ה שיוודע את צערו עושה נס שיוכל להתנחם ולהרפא מעצבונו ושבירונו לבו. וכעין זה אמר גם כ"ק האדמו"ר המהרי"ד מבעלז זצ"ל.

נוכל להוסיף ולהטעים רעיון זה, שהרי ידוע מה שייסד הקב"ה בעולם "גזירה על המת שישתכח מהלב" וזהו סם הריפוי מעצבונו. ואילו גזירה זו הרי לא היה גבול לצער הגדול של האבל שמתו בזכרונו תמיד. נוסף בדרך צחות, שזה מה שאומרים בברכת ברוך שאמר "ברוך גוזר ומקיים" משבחים בזה את הקב"ה שהוא גוזר הגזירה הזו [שהמת ישתכח מהלב] וממילא עי"ז "מקיים" את האדם...

פיוצא בזה נוכל לבאר בתפלת "יהי כבוד" את מה שאומרים "הוא אמר ויהי" וממשיכים "הוא ציוה ויעמוד". כלומר: כשהקב"ה גוזר צרה וצער ח"ו [אין "ויהי" אלא לשון צער], נתון הקב"ה גם את הכח והיכולת להתגבר ולהמשיך, וזהו "הוא ציוה ויעמוד" לתת כח עמידה לאדם שנגזר עליו.

עוד נוכל לבאר מהו לשון "המקום" ינחם, שהרי רק הקב"ה - מקומו של עולם, יודע את האמת במצבו של כל אדם, מה שיושבי הארץ אינם יודעים ואין להם מושג ממשפטי ה'. ורק מי שיכול להקיף את כל הדורות מבריאת העולם יכול להוכיח כי "משפטי ה' אמת צדקו יחדיו". וכל צער שמגיע לאדם מדוקדק ביותר וכתוב "א-ל אמונה ואין עוול צדיק וישר הוא", ולכן רק הקב"ה שיוודע, יכול לנחם ולהוכיח לכל אדם עד כמה צודק דינו. ושהכל לטובתו של האדם, [וכמו שמבארים שזו היתה תשובת הקב"ה למלאכי השרת שצעקו ועל עשרה הרוגי מלכות] "זו תורה וזו שכרה".

לפיי? נוכל לבאר בטוב טעם את מה שפירש רש"י בפסוק "ויהי כי זקן יצחק ותכהו עיניו מראות" (בראשית כז-א) וכתב רש"י כשנעקד על גבי המזבח והיה אביו רוצה לשוחטו, באותה שעה נפתחו השמים וראו מלאכי השרת והיו בוכים וכו'. ולכאורה תמוה: וכי המלאכים צריכים שיפתחו השמים כדי לראות?

אלא באים חז"ל ללמדנו בזה, שאמנם למעלה בשמי-שמים, יודעים את האמת הזכה, שהכל בחשבון מדוקדק וצודק - "אין עול צדיק וישר הוא" וממילא אין מקום לשום טרוניה ולשום צער ודמעות. אבל כשנפתחים השמים והמבט הוא "ארצי" על כל מוגבלותיו, אין תימה שמבט כזה מעורר צער ולכן בכו.

בדרך זו יתבאר גם מה שאומרים בלשון רבים, המקום ינחם "אתכם", אף כשהיושב באבלות הוא יחיד. זאת עפ"י הביאור הידוע בפסוק: "א-ל אמונה ואין עוול" וכו' שהקב"ה אינו כמלך בשר ודם שכאשר מעניש אדם, בהכרח נגרם בזה צער וסבל גם למשפחתו וקרוביו אף שלא מגיע להם הצער הזה. לא כן הקב"ה שמעניש בחשבון צודק ומדוקדק, רק באופן שלכל מי שנגרם צער מעונשו של זה, הרי בהכרח שגם הוא ראוי לכך בעונותיו ואילו לא היה נענש, לפיכך, כשמנחמים את האבל בלשון רבים כוללים בזה ניחום גם לכל המתלויים אליו שסובלים ומצטערים גם הם מצרתו של האבל. וזה רק "המקום" יודע את סיבת שייכותם לצרתו של האבל.

"התורה נותנת כח לשאת את היגון"...

שח הגאון רבי יעקב גלינסקי זצ"ל: סיפר לי מרן הרב שך זצ"ל שהיה לו בת מושלמת בכל המעלות ונפטרה בשנת ת"ש. שברון לבו היה נורא, וכשקם מהשבעה עלה לבית הגאון **רבי חיים עוזר גרודזינסקי זצ"ל.**

יצא רבי חיים עוזר לקראתו ואמר לו על מדריגות הבית: "המקום ינחם אתכם - לולי תורתך שעשועי אז אבדתי בעניי! גם לי היתה בת יחידה ונפטרה על פני. התורה נותנת כח לשאת את היגון והאבל!"

שאל אותו הרב שך: "לנו יש את עמל התורה, אבל מה ינחם את האשה?" והשיב: "תאמר לה שאנו אומרים: ומקיים אמונתו לשיני עפר, להקימם לתחייה, אמונתנו בתחית המתים מוחשי כל כך, והיא קרובה כל כך, עד שעלינו להתייחס אל הנפטרים כישנים, שעוד מעט יקיצו"... ואמר לי הרב שך: "דברים אלו אכן ניחמו אותה"...

הגדת

"מרקד בפניו ברחובה של עיר"...

סיפר הגרא"ל שטיינמן זצ"ל: פעם עבר החזן איש ברחובה של עיר. והנה למולו צועד יהודי שבור וגלמוד עצוב ומדוכא. יהודי שחרב עליו עולמו.

נכנס החזן"א עם היהודי בדברים. ניסה לחזקו, לעודדו ולנחמו. להפיח בו חיות. התענין החזן"א: "מה אתה יודע לעשות אולי למדת משהו?" "לא" - השיב המסכן - "אינני יודע דבר"... ניסה שוב החזן"א במבט מצפה: "אולי לשיר אתה יודע?" "הו כן!" - נתעשת האיש - "אני יודע לשיר!"

"באמת?" קרא החזן"א בשמחה ובמאור פנים. "בבקשה, השמע לי את קולך, תשיר משהו"... היהודי נשא קולו בשיר, והחזן"א, ברצונו העז לשמחו, החל מרקד בפניו ברחובה של עיר כשהוא מנענע במקלו לפי הקצב...
הלמות עמלים

"עוד תזכה והשמש תזרח גם לך"...

לאחר השואה הנוראה והחורבן הגדול, הלך כ"ק האדמו"ר מגור - בעל "בית ישראל" להפיח רוח חיים בעצמות היבשות של שרידי החרב וחבש לב נדכאים ונשברים. שם בין החורבות והאודים העשנים. בתוך השממה הרוחנית שאיימה לכלות את שארית הפליטה, קיים את הפסוק "עם שרידי חרב הלך להרגיעו ישראל". לחזק לבות נשברים, לעודד שפלי-רוח ולתמוך בנדכאי חיים.

ידע הרבי מגור להתאים את המילים הנכונות והקולעות לליבות נשברים. נכנס אליו פעם יהודי מר נפש הטובע בים של צרות חשוך ילדים היה. חסר פרנסה. חולה וסובל עוד רעות רבות וצרות.

טפח הרבי על שכמו ואמר לו: "עוד תזכה והשמש תזרח גם לך מבעד חלונותיך, ועיניך רואות"... והיה בזה כדי לעודד את האיש. אורו פניו ונתמלא תקוה. ברכת הרבי נתקיימה ובתוך זמן קצר נשתנה מצבו לטובה מקצה אל קצה...
הלמות עמלים - ח"ב

"על הקדושים אין מה לבכות"...

ביום שמחת תורה נכנס פעם אדם אל הרב מפוניבז' - הגרי"ש כהנמן זצ"ל. אדם זה היה היה שריד, אוד מוצל מאש השואה הנוראה, וכשלב עובר על גדותיו מירר בככי: "איככה רבי, איך נוכל שאת את האסון הנורא!?"

החל הרב להרעיף עליו בתמלה, דברי עידוד וניחומים וכך אמר לו: "אם נחשוב על הקדושים שנעקדו על קידוש ה', הלא הם כעת בהיכלות התנא הקדוש רבי עקיבא ותבריו ואין כל בריה יכולה לעמוד במחיצתו, אשרי חלקם! רק עלינו הנותרים ראוי לבכות. על הקדושים אין מה לבכות הרי טוב להם!"
הרב מפוניבז'

דברי חיזוק וניחומים...

אחת מבנות ירושלים, יחידה לאביה, טיפלה במסירות באביה חולה-הלב. הפציר בה אביה לשמוע בקולו לחזור לביתה. שמעה ושבבה לביתה. ימים אחדים לאחר מכן נפטר האב מהתקף לב. מיאנה הבת להנחם והאשימה עצמה שהיא גרמה למיתתו כשנטשה אותו.

היה זה הצדיק **רבי אריה לוי** זצ"ל שדיבר על ליבה דברי חיזוק וניחומים וכך אמר לה: "גם אם היית נשארת ליד מיטת אביך היה נפטר לבית עולמו, שהרי שנות האדם קצובים לו. אלא שאז היית מצטערת בכפליים: על שלא קיימת מצוות כיבוד אב שצויה עליך לשוב לביתך, ועל שבסרובך גרמת לו עגמת נפש שאולי החישה את מותו של אביך". בדברים האלו הפיס את דעתה.
איש צדיק היה

ומי כעמך ישראל

בין איש לרעהו – סיפורים בני זמננו

גם ברוך יהיה! / סיפור ששה עשר למבצע הסיפורים

קשה לי לתאר מה הרגשתי אז. עבורי זה היה כמו להפסיד אח ואף יותר מזה. גם כעת - כאשר אני כותב על זה שנים לאחר מעשה - אני מרגיש יותר מצביטה של כאב.

סיימתי לקרוא את המכתב ובליבי התעוררה תרעומת קשה כלפי אבא של ברוך - הר"מ שכל כך הערכת: איזו "גזירה שרירותית ואכזרית". איך הוא "עשה לי את זה"!!

כן. כבחור, בוגר ככל שהייתי, עדיין הייתי מרוכז ברגשותיי ובצרכים של עצמי. קשה היה לי כל כך לראות את התמונה הכוללת, קשה להבין שיקולים גבוהים יותר מאשר - אני, אני, והעולם שלי. קשה ואולי בלתי אפשרי היה עבורי אז לראות, עד כמה הניתוק הזה היה חשוב, נחוץ, הכרחי ונכון מכל בחינה.

כך עינית את עצמי במחשבות של כאב וכעס.

* * *

לילה. אני יושב דומם על מיטתי, המכתב בידי, מרגיש שלא אוכל להתמודד עם השבר כאן בין כתלי הישיבה. ברוך יהיה כאן כרגיל? ולא אוכל לדבר איתו? לא נצא לסיבוב הקבוע שלנו אחרי הסעודה? ומה עם הלימוד של הצהרונים? בחור סגור ומופנם שכמוני, לא רציתי לשתף אף אחד בקרע שבליבי. העמדותי פנים של "הכל כרגיל" - ובקשתי אישור חריג לנסוע לשבת.

נסעתי לשבות אצל הדודים שלי שגרים ביישוב שקט, אמרתי להם שאני רוצה להחליף איורה, והם קיבלו אותי בשמחה.

זו היתה שבת נפלאה ומרוממת. שרנו כל כך יפה את הזמירות, ודברי התורה היו כמו דבש על ליבי. הרגשתי טוב להיות במקום בו אף אחד לא חושד ולא יודע מהמתרחש בתוכי.

הדודים הצדיקים שלי ארחו לסעודת שבת גם זוג בעלי תשובה עם כמה ילדים קטנים, מתוקים וקופצניים שהרעש שלהם הסיח מעט את דעתי...

במהלך הסעודה התעניין האורח בחיי הישיבה והשיחה גלשה למחוזות עמוקים של שאיפות לחיי תורה ולהקמת בית של תורה. שיתפתי בהשתוקקות, ברצונות... הדוד שלי שמח מהכוון שאליו זרם השיח ואני ציטטתי בחשק מתוך השיעורים הרבים שזכיתי לקבל בישיבה במשך שנים.

ולאחר השבת עלה במוחה של האורחת רעיון לשידוך. חברה שלה בעבודה, בחורה מאותו מוצא כמוני, ערכית ועמוקה, שחלקה איתה את השאיפות לזכות לבן תורה.

במהלך השבוע יצרה האורחת קשר עם דודתי, שהיתה מוכנה לנסות ולהציע.

האמת שהורי אמרו שאני עדיין "לא בשידוכים". אבל אחרי תקופה כשראו עד כמה אני שפוף ואיבדתי את מצב הרוח בעקבות הפרידה, הם הסכימו לגשת...

* * *

מזל טוב!

התארסתי.

בהשגחה פרטית מדהימה שהתגלגלה בעקבות הפרידה.

כי לא היתה דרך אחרת - - -

נשלח ע"י בעל המעשה

חסד ה', זכיתי. הכרתי את 'ברוך' - בחור גדול ממני בשנה, בנו של אחד הרמ"ם האהובים עלי ביותר בישיבה. נרקמה בינינו ידידות עמוקה, שאולי לא כל כך אופיינית לבחורים. ברוך, בחור בן עליה ובעל אופי רגיש במיוחד הפך לחברי הטוב. ידיד אמת ואיכותי.

החברות הזו, בשנות הישיבה-גדולה, הייתה אחת הנקודות המצמיחות ביותר בחיי. חויינו שיחות ארוכות ונוקבות עם דקויות של הבנה, בנושאים מהותיים בחיינו. לעיתים היה נראה, שאנו מבינים זה את זה ללא מילים. בהמשך, על-מנת לבסס את הקשר על יסודות מוצקים התייעצנו עם המשגיח שליט"א והוא עזר לנו לבחור ספר מוסר לחברותא יומית של שנינו, מעבר לנלמד בישיבה. זכינו לטעום פסגות. היה כאן עולם.

* * *

מזל-טוב!

ברוך התארס בין הראשונים בשיעור שלו. כמובן שהקשר שלנו התהדק עוד יותר במהלך תקופת האירוסין. מטבע הדברים הוא שיתף אותי בסיפורים, בהכנות, הרגשתי חלק בלתי-נפרד.

בלתי-נפרד!!

ליל-שישי: אני מגלה מעטפה עם השם שלי מונחת לי על הכרית.

!!!

ברוך כותב לי מכתב מרגש מאוד בו הוא מודה לי בפירוט על הידידות הנאמנה שהייתה.

שהייתה:...

חד-וחלק כן.

* * *

מסתבר שהשבוע, חודש לפני החתונה, אבא של ברוך, הר"מ היקר, קיים איתו שיחה רצינית וביקש ממנו להפסיק לגמרי את החברות שלנו. לחתוך. וזאת על מנת לאפשר לו פגיונות רגשית לקראת החתונה המתקרבת. האבא הסביר לו בפשטות שהקשר שלנו, ככל שהוא ערכי ובונה, ודווקא בגלל זה, חייב להסתיים. "יעזוב איש את אביו ואת אימו", קל וחומר שעליו לעזוב חבר-טוב, על אף שכרוכים בכך אי נעימות, קושי ואף כאב. וזה מה שברוך אכן עשה.

במכתבו הוא הסביר לי את ההגיון שעומד מאחורי הענין. וגם ציין שהוא מחויב לקיים משום כיבוד הורים - למרות הקושי הגדול גם עבורו.

ברוך האריך לכתוב לי דברי חיזוק, מתוך ספר המוסר שלמדנו בחברותא. הדגיש עד כמה הוא בטוח בי שאמצא כוחות פנימיים לעמוד בניסיון הזה שהשי"ת, באהבתו הרבה, שלח לי לשנינו. ושבדאי אקח זאת רק למקום של עליה והתרוממות. זה היה מכתב מתוק וחונן. חד משמעי.

* * *

אומרים שבחורים לא בוכים. אז אומרים... אני קורא מחזיק את הדפים הכתובים בכתב ידו המסודר והמוכר של ברוך, ומרגיש ש-כן. אני צריך להתאפק מאד כדי לא לבכות.

צמרמורת. הלב שלי קפא מבפנים. קראתי את המכתב שוב והבנתי בדיוק מה כתוב בו. ברוך ואני נפרדים - ואפילו בלי לומר שלום!

לעילוי נשמת

מרת אליס בילא ע"ה בת ר' יצחק זצ"ל אלמנת הרה"ג ר' סלימן ששון זצ"ל

נלב"ע ג' כסלו תשנ"ט
ת. נ. צ. ב. ה.

מה ששנא עליך אל תעשה לחברך - וגם חייך אליו

{ אז נדברו }

פרשת חיי שרה תשפ"ד | גליון מספר: 625 | לסדר: " אשר לא עוב חסדו ואמיטו "

להצטרפות לרשימת התפוצה

במייל:

a8447168@gmail.com

ניתן לקבל את הגיליון בפקס
באמצעות שיחת טלפון:

079-5319191

נודה להשתתפותכם
בהוצאות הגדולות!!

בבנק: בנק פאגי

סניף 182

חשבון 747815

ע"ש: שב שמעתא

(ע"ר)

ניתן לקבל קבלה מוכרת

להחזר מס (ס' 46)

באשראי: "נדרים פלוס"

בטלפון: 0799-654321

בדואר: פולק, גאולה 15 חיפה

למענה אנושי: 052-7683095

תודה מראש!!!

בשורות טובות

ישועות ונחמות!

תכנית 'פינוי בינוי' - מועד סיום הבניה - חנוכה!!!

שבטת זו שבת מברכים חודש כסליו... משנכנס חודש כסליו מרבים באורה... האמת היא שלכאורה זה לא כתוב בשום מקום... אבל ככה זה מרגיש עמוק בתוך הלב... בפרט שחשוון זה כזה מר חשוון... אז כשמגיע כסליו מתחיל להתנוצץ אור של התחדשות... של חנוכה המזבח... אבל כן!! יש לזה מקור בנביא זכריה שבר"ח כסליו לפתע מגיעים אנשים לנביא זכריה ושואלים אותו 'האבכה בחודש החמישי??' כלומר: היות והתחילו לבנות את בית המקדש... האם בתשעה באב הקרוב צריך לצום?? והשאלה זועקת: מה דחוף להם בחודש כסליו... בדיוק עכשיו ללכת לשאול את זכריה האם לצום בטי באב?? איך הם הגיעו לזה עכשיו?

ושמעתי לבאר: שבחודש כסליו יש איזושהי התעוררות פנימית... להתחיל מחדש... לעשות שינויים... להעזי לחשב מסלול מחדש... להעזי לחשוב שאפשר אולי אחרת... ממילא אם כבר שבעים שנה עם ישראל צמים מידי שנה בתשעה באב... והנה בדורו של זכריה משהו מתחיל לקרות... ומתחילים אט אט לבנות את בית המקדש... **אז בחודש כסליו!!!!** או אז יהודים מקבלים אומץ להעזי בכלל לשאול בזהירות את זכריה... רגע... יכול להיות שהשנה כבר לא נצום בתשעה באב? האומץ להעזי בכלל לשאול כזו שאלה... האומץ הזה הגיע בחודש כסליו!!

זה אומץ ששייך לחודש כסליו!!! חודש הרפורמה הרוחנית!! חודש של התעוררות... הנה... אולי הגיע הזמן לזוז... להתנער מהעפר ולהתחיל לזוז קדימה... להתחיל לחשוב שאפשר גם אחרת... לאחר מאה שמונים שנות שעבוד ליוון משהו מעזי להבין שאפשר אחרת... אפשר להתרומם מהבוץ ולהתחיל לעבוד את ה' בשמחה... להפסיק להיות תקוע ביהדות... להתחיל לחיות את עבודת ה'... לחיות את הדף גמ'... אתה מאמין שאפשר?? הכתובת חודש כסליו!!! חודש כסליו זה חודש של רפורמות!!! זה חודש שכל אחד יכול לקבל החלטה... האם זה הולך להיות עוד חודש בצבע אפור סתני... או שהוא הולך להיות חודש של התרוממות רוחנית...

אנחנו נמצאים בתקופת התפר שבין שמחת תורה לחנוכה... תתפלא לשמוע... אבל יש קשר נמרץ ומעגל סגור בתקופה שבין שמחת תורה ל--חנוכה!!!

הסיפור מתחיל ככה: בחג הסוכות מקריבים שבעים פרים והם **מתמעטים והולכים** עד... עד שמחת תורה שאז מקריבים פר יחידי כנגד אומה יחידה... לעומת זאת אח"כ מגיע חנוכה... וכאן הקערה מתהפכת על פיה... כלנו יודעים שהלכה כב"ה שמתחילים בנר אחד **ומוסיפים והולכים**... כל יום עוד נר אחד ועוד עד ל"ו... השאלה היא למה? מה ההבדל?? למה בסוכות הפרים **מתמעטים והולכים** ואילו בנרות חנוכה **מוסיף והולך**??

התשובה היא: שמסוכות עד חנוכה אנחנו במבצע נרחב ומשולב... מבצע שנקרא **פינוי בינוי!!!** בחג הסוכות קוב"ה רוצה להתייחד עם כנסת ישראל... דא עקא שיש פה הרבה אורחים בלתי קרואים... כל הע' אומות מסתובבים לנו בין הרגלים ואי אפשר ככה להתייחד עם ה'... מוכרחים לפנות אותם מכאן... אז זהו שחג הסוכות הוא **חג הפינוי!!!** ביום הראשון יש הכי בלגן... לוקחים מטאטא ומקריבים 13 פרים... אוהו... העסק התחיל להתפנות... למחרת יש כבר 12... ואח"כ 11... ככל שמטאטאים ככה יש פחות... עד שבהושענא רבה נשארו רק ז' פרים אחרונים וזה... סיימנו את **מלאכת הפינוי!!!** ואז בדיוק בהושענא רבה חגי הנביא מתנבא... על מה?? על חנוכה בית חשמונאי... מכאן ואילך - משמחת תורה עד חנוכה מתחיל **מלאכת הבינוי!!!** אחרי שסיימנו לפנות את החושך... כעת הגיע הזמן לבנות ולהאיר אור יקרות...

אחרי שהשבעים אומות סיימו להפריע ולהרעיש... כעת הגיע התור של היהודי להתחיל להתבטאות ולהאיר... אבל לא!!! אל תתבלבל... האור הזה הוא לא בהכרח אור שה' מאיר לי... אדרבה... אני מאיר לה'!! אני מדליק לו... מגיעים ימי הסתיו האפורריים... ימי השלכת... והיהודי מתחיל להאיר... להאיר לה'... אני לא מחכה שהוא יאיר לי!! אני לא מחכה מתי יגיעו ימי אהבה... אדרבה... אני אוהב אותנו... אני מאיר לו יתברך... בשביל זה אנחנו בנים של אברהם אבינו שה' מתפאר בו 'התהלך לפניי'!!! אתה לא הולך אחרי... אלא מתהלך לפני ומאיר לי... מקדם אותי... כן... יש לנו את הגנים האלו... לשמוע בימים אלו על אותה אמה יהודיה שבשעה שבתה חטופה בעזה והלב יוצא מדאגה... והאמא מכריזה: ה' אני אוהבת אותך!! אוהבת אותך בלי תנאים... והיא אומרת את זה יום לפני שה' מפגין אהבה ומחזיר לה את בתה בריאה ושלמה... אותה אמא לנצח נצחים!!! תמיד תוכל להגיד לה: ניצחתי אותך!! אהבתי אותך יום אחד לפני שאתה הפגנת אהבה אלי... זו אמא שהדליקה נר והאירה לפני ה'... יום לפני שה' האיר לה... אוטוטו חנוכה מגיע... יום יבא וה' יסנוור את כל העולם באור שעד כה נגזו ויחשוף זרוע קדשו לעיני כל הגוים ויקרב קץ הישועה... אבל אנחנו נוכל לומר בגאווה גלויה... אבא שבשמים הקדמנו אותך!!! משמחת תורה האחרון... מאז שהפרא אדם פרץ את הדלת של היחודא שלים' ונכנס וחולל שמות וזוועות... ובכל זאת שמך לא שכחנו!! כל זאת באתנו ולא שכחנו... אנחנו הדלקנו נר אמונה... נר שמרצד גם בהסתרה ומכריז: אני לא מחכה לאש ואור שתד מן השמים... אני מאיר לפניך... וכעת אנו כבר חודש ימים בתוך מסדרון צר אבל מאיר... מאיר בהמון המון נרות קטנים... אולי קצת רועדים... מרצדים... מבוהלים... אבל מאירים וזה לפניך!!! עוד לפני שתקים לנו רועה שבעה... עכ"פ אנחנו כאן בעיצומה של תקופת הפינוי בינוי שבין שמחת תורה לחנוכה... אנחנו כעת בשיא הבינוי!!! נתחיל את חודש ההתחדשות והארה בשמחה ונמשיך שפע אור וישועה לכל כלל ישראל.

דע מה שתשיב... פרזיטים... יושבים רגל על רגל!!!

אני מתנצל... שוב פעם מישוה העלה לי את עצבים... שוב היה לי מפגש לא מוצלח מול מישוה שצעק לי... אתם החרדים... לא מתגיגים... מסתובבים ברחוב... לא שותפים בנטל... החיילים עכשיו בעזה מחרפים את נפשם... קרבות עזים... מתים בשביל המדינה. ואתם??

וכשצועקים עלי אני לוקח ללב... אין בעיה... לקחתי את זה לתשומת לבי... אתה טוען שאנחנו לא שותפים בנטל... חכה חכה... עוד כמה חודשים שוב מגיע היולי יוני אוגוסט שלכם ואני הולך לשדה התעופה המפוצץ... לקניונים... לבילויים... למסיבות... לפסטיבלים... ואני מתחיל להשתולל ולצרוח על כל הצעירים השתיים שלכם שמתגלגלים בכל פינת רחוב... הההלל... מה אתה עושה פה... מה אתה מבלה ונמרח פה כבר חודשיים וחצי... אתה יודע שברגעים אלו יושב לו בחור ישיבה בסדר ב... ונלחם!!! ונאבק ונאבק יום יום שעה שעה... אתה יודע מה זה לשבת וללמוד כל יום שלוש סדרים (גם אם זה למחצה שליש ולרביעי)???

זה לשבת ולהילחם עם המוח!! כל חצי שעה המחשבה שלו בורחת והריכוז מתפזר... והוא בכח מתניע שוב... נאבק שוב... למסור את הלב והדעת שלהם לאילנא דחיי!! ולמה?? כי אבינו שבשמים גילה את רצונו שהוא רוצה אותנו דבוקים בחכמה!!!! דבוקים באילנא דחיי... ובשעה שבחור מנהל קרבות עזים להצליח לגרד עוד שעה בסדר... באותה שעה יושבים להם צעירי דורנו ומגלגלים את האצבעות על עוד ציוץ ועל עוד קשקוש... ועל עוד סרטון חסר רמה... ואני עכשיו דורש נשיאה בנטל!!! אני רוצה שגם אתם תשרתו ביחידות הקרביות שלנו... אני רוצה גם אתכם מנסים לנהל קרבות עזים כפי שכל בחור סנדרי מנהל מול עצמו מידי יום ביומו... נאבק להמשיך סדר יום בישיבה... נאבק להישאר שמור עם ראש נקי... ונאבק להתגבר ולהתעלות מעל כל ההפקרות שמתגלגלת ברחובות...

וכאן מגיעה הטענה שהיא אולי קצת יותר נוגעת ללב... האמא!!! האמא של החיל... שפתאום מקבלת מידע שבשעות אלו יש קרבות עזים בעזה ויש חיל אחד שנהרג... ובאותו רגע הלב של 150.000 אמהות עומד מלכת!!! אוי... מה עם הבן שלי?? עכשיו... לך תנסה להרגיע אמא ותגיד לה... תשמעי... יש פה מאה חמישים אלף... למה לחשוב שזה בדיוק הבן שלך... אבל זה לב של אמא!!! ולך תנסה להתמודד עם לב דואג של אמא... ותחשוב שהאמא של החיל נפגשת לפעמים בטעות מול האמא של הבחור ישיבה... וכאן מגיעה ההתפרצות הבלתי נשלטת... אנחנו נמצאים יום יום בחרדה מתמדת מול הילדים שלנו שנמצאים בסכנה מתמדת ואילו את האמא החרדית... הולכת לך בשלווה עם הילדים לגינה... נוסעת מחתונה לחתונה... בטח... הילד שלך נמצא בחוף מבטחים...

אז כמובן שאנחנו לא הולכים לענות להם... בפרט בימים אלו שאין אדם נתפס בשעת צער... אבל עכ"פ מה אנחנו עונים לעצמנו? אז כן!!! האמא החרדית עונה לאמא החילונית: צר לי לומר לך... את באמת חושבת ש-לי אין דאגות?? את חושבת שאני כן נרדמת בליחה?? אוהו אוהו... יש לי דאגות לא פחות גדולות משלך... אני גידלתי ילד בעמל וביגיעה... ילד שמור ונקי!!!! הורדתי עליו אינסוף דמעות בתפילות ובהדלקת נרות שילך בדרך ישרה ושיהיה ירא שמים... ו... ואז יום אחד שלחתי אותו הרחק... הרחק לישיבה... ושם הוא ב"ה גדל ומתפתח... ובאופן טבעי הוא מתחיל להתבגר... ושוב הוא פותח עיניים גדולות ושם!!! שם מחכה לו קרבות עזים!!! קרבות של רדידות... שטחיות... וריקנות שרק הנשק המתקדם ביותר של דור 2023 יכול לאתגר לו... ויש שם קרבות עזים!!!! פיצוצים עזים שאת- האמא של החיל בכלל לא מבינה במה מדובר... אין לך דאגות שכלאל... אורבים לו מכל פינה... מכשירים... פיתויים... **ואני רועדת על מוטי שלי!!! האם הוא ישרוד בקרב...**

וזה הרי לא סתם חששות... הוא פתאום חוזר לי הבייתה עם כל מיני דברים מוזרים... עם איזה סוודר מוזר... עם שירים מוזרים בנגן שלא מוכר לי... ולרגעים הוא לפתע מעורר לי נורה אדומה... רגע רגע מוטי... הכל בסדר איתך... תרגיע אות... אתה בקו?? ואז מרגיעים אותי... לא אמא יקרה... תרגעי... הכל בסדר... הילד שלך נשמה טהורה... רק... רק תביני... זה מה שהולך היום... הוא חייב להרגיש עדכני... בשביל להרגיש שהוא 'מבין עניין' הוא חייב לקנות גרביים כתומות עם פסים שחורים... הוא חייב לשמוע את השירים הקצביים של דורנו אבל לך... לך תנסה להרגיע לב של אמא!! לב דואג!!!

ואני האשה הניצבת עמך בזה- בד' אמות של תפילה... אני האמא של החייל הקרבי מול מבול ניסיונות של דורנו... אני מפחדת!!! והרי יש לי ממה... כי אני לא רוצה שהילד שלי יראה כמו הילד שלך... אני רוצה שהעניינים שלו יהיו טהורות!!! אני רוצה שהוא לא יגנוב את מילוי הסיפוקים שלו מה' בלי רשות... ואני דואגת!!! עכשיו: לך תסבירי כזה דבר לאמא של חיל... לך תסבירי לה איזה קרבות ממתניות ואורבות לכל בחור ישיבה שמור בדורנו... לך תסבירי לאמא של חיל שכשאתם חרדית מקבלת רח"ל בשרה שהילד שלה מחזיק אייפון לא חסום... אתה יודע מה זה בשבילה?? זה... זה... זה... אני בורר את המילים... לא הייתי קורא לזה בן חטוף... אבל כן הייתי מגדיר אותו **בן נעדר!!!!** היא מקבלת קצין הבייתה שמבשר לה שהילד שלה נעדר!!! **חילונו לא יבין זאת!!!** חילונו יגיד שאני מגזים... ואני לא מצפה ממנו שיבין... אבל לפחות שאנחנו נבין את זה... לא!! לא האמהות שלנו... הם כבר מבינות את זה... אבל אנחנו הבחורים!!! שאנחנו נבין באיזה קרבות אנחנו נמצאים... שאנחנו נבין עד כמה המצב נפיץ וצריך לעשות הכל כדי לא ליפול בשבי של... של "ההתמכרותם שם..."

שלפחות אנחנו נקלוט שאנחנו בקרב!!!! וכמה שיש קרבות בעזה... אבל לפחות החיילים לבושים שם במדים וכולם מודעים לכך שמדובר בקרבות עזים!!! כולם מודעים לכך שהם לוחמים וכולם נערכים לתת להם על זה עיטורי גבורה... אבל אתה הבחור בן עליה... שנותר לבדך כיעקב אבינו ויאבק איש עמו... ואתה עומד לבד לבד ואין אף אחד שיטפח לך על השכם... אין אף אחד שבאופן רשמי מודע לקרבות העזים שאתה מנהל יום יום... אתה לא מתועז... לא מדווח בתקשורת ואף אחד לא יודע איזה שלום טובה וברכה חיים חן וחסד ורחמים אתה מביא לעולם במלחמת היצר שאתה מגיש לאבא שבשמים מידי יום... אבל יש מי שמעריך!!! אולי אבא ואמא שלך... ו... ומי עוד?? אבינו שבשמים!!!! ואתה יודע מה... יש עוד אחד... אני!!! אתה יודע שדיברתי עליך... אז קח את זה אישי... ואליך האמא הדואגת הרחק מזירת הקרבות... תהי רגועה... הבן שלך נלחם... נאבק... ו"בה מנצח את שרו של עשיר... לפעמים הוא יוצא צולע... לפעמים יש פה ושם נפילות אבל הוא ישראלי! כי שרית!! ואתה החייל הקרבי שלנו... תעשה טובה... לך תרגיע את אמא שלך... תבטיח לה... אני פה בשביל לנצח!!! ישראל!!!

עפרון מסכן... אזרח מן השוהרה... לא הרג זבוב... לא הציק לאף אחד... בסה"כ הייתה לו איזה שדה טרשים עם מערה... מותר?? מותר!!! ובסה"כ יום אחד 'נופל' עליו אברהם אבינו ללא התרעה מוקדמת ורוצה לקנות את השדה... ועפרון כנראה קצת מתרגש... וחושב ככה ככה ככה... איך יוצאים מהסיפור הזה יפה... איך יוצאים מזה טוב גם פוליטית וגם נדל"ת... זה הכל... **אז מה הטענות עליו???**

מה התשובה?? אתה צודק!!! אין שום טענות על עפרון!! התורה באמת לא באה אליו בתביעה... הכל בסדר... רק מה?? התורה בסה"כ אומרת שהוא החמיץ הזדמנות... היה לו רגע מכונן בחיים... היה לו מפגש מול נשיא האלוקים... הוא היה יכול לנצל את זה יותר והוא ניצל את זה פחות... זה הכל...

עפרון הוא המייצג והסמל ודוגמא לכל מיני אנשים שלא עשו לאף אחד רע... ואין עליהם שום טענות... רק מה?? הייתה להם הזדמנות!!! והם פשוט לא קפצו עליה... כן... כולנו מכירים את הסיפורים על אותו בחור שתפס את עצמו בזמן חורף אחד ופשוט עשה מהפך ונכנס ללימוד ונהיה בן עליה מורומס...

אז זהו!! שעל כל סיפור אחד כזה יש רבבות סיפורים שלא קרו... על אותו בחור ש... שלא תפס את עצמו... ולא קרה... רגע... אז מה כן קרה?? לא קרה כלום!!!

עפרון מייצג את כל תכניות המגירה שכתובות בעיפרון!!!

בשמים יש המון המון טיטות... המון תכניות פוטנציאליות... המון הזדמנויות שכתובות בעיפרון וכל אחד יכול להפוך את הטיטות וליישם אותה... לקחת את השירובים של העיפרון ולהתחיל לכתוב אותו בעט בר קיימא ולהפוך את זה לעובדה ו... ובאותה מידה להשאיר את זה בעפרון... כן... יש את הפרסומות הזו "הבית הזה יכול להיות שלך"!!! "הז'ל אומרים: שלעפרון היה וא"ו... ומאז אותו מעשה הוא"ו הוא הפסיד את הוא"ו והתורה קוראת אותו עפרון בלי וא"ו... אבל אל תקח ללב!!! לא בטוח שהוא באמת הפסיד וא"ו מהשם שלו... מאוד יכול להיות שהוא"ו הוא הייתה כתובה בעיפרון... זה היה תכנית שעומדת על השלחן... היה כתוב בל"ו של עפרון שביום מן הימים יבא אליו אברהם וירצה מה שירצה ואם עפרון יתף פעולה הוא"ו הוא יכולה להיות שלו... וברגע שהוא לא עמד בזה... אז הוא"ו הוא פשוט נמוקה... ואתה יודע מה... אולי היא נשארה... אבל בעיפרון... ---

התורה רוצה שנדע שיש גם עפרון בעולם... לא הכל דרמטי כמו אברהם ושרה ובת ק' כבת כ'... יש גם סיפורים יותר מינוריים... ישנם הזדמנויות שנחמצות... לא בטוח שזה מאוחר... החמצת הזדמנות אחת... לפחות תקפזין על ההזדמנות הבאה...

לדוגמא: בזמן חורף הקרוב יש בשמים תכנית טיטות שרשומה בעיפרון... קוראים לה ג' לילות!!! ליל ששי... ליל שבת ויל למוצאי שבת... כתוב שם שאם תקח את שלושת הלילות האלו ותנצל אותם זה... זה פשוט מכרה זהב... ואם לא... אז לא!! אז התכנית הזו תכנס לרשימה ארוכה של הזדמנויות שהוחמצו... כל מה שנותר לנו זה לקחת עט נובע!!! ולהחליט שאין זמן לטיטות ולמחיקות... אין זמן לעוד ועוד הזדמנויות שאולי יחזרו... כי למייעשה!!!! אליבא דאמת אין הזדמנות שכתובה בעיפרון... מסיבה פשוטה: הזמן אף פעם לא חוזר!! (תשאל את המבוגרים... הם יאשרו את זה) וכל הזדמנות שלא ניצלת אותה... כל קרש קפיצה של תקופה שיכולת לתרגם אותה להתרוממות והחמצת אותה... זה רשום בצפורן שמיר שהזמן הזה כבר לא יחזור... ואת זה אי אפשר למחוק...

הגיע הזמן להפסיק לכתוב בעיפרון!! להפסיק לחיות על טיטות... הזמן לא מחכה... ההזדמנויות לא מחכות... וקדימה... חטוף ואכול חטוף ושתה, כי האי עלמא בי הלילא...

מה ההבדל בין אימון ל---

אמונה???

אם שמת לב גם בפרשת וירא וגם בחיי שרה ישנם שתי הפטרות שהם נראות מאוד דומות... עכ"פ חיצונית... שניהם ארוכות... ו... ושניהם סיפורים מעניינים... ושניהם נביא מלכים... עד כאן המכנה המשותף היותר ילדותי... אבל מעבר לזה... יש הבדל מאוד מעניין ביניהם...

ההפטרות של פרשת וירא מדברת על **אמונת צדיקים!!!**

וההפטרות של פרשת חיי שרה מדברת גם על **אמונה אבל מסוג אחר!!!**

אז ככה... ההפטרות של פרשת וירא מדברת על אמונת צדיקים המוכרת לנו מסיפורי 'מחניים'... אשת הנביא מגיעה לאלישע... יש לי חובות גדולים... אלישע מביא בקבוק שמן... ומתחיל לשפוך ולשפוך זה לא נגמר... אח"כ שוב סיפור דומה. אישה צדיקה מוכנה לעשות מעל ומעבר בשביל הצדיק. בונה בשבילו מטה שולחן כסא ומנורה... בזכות הצדיק היא זוכה לילד... ואז הילד מת... וסידאן אלישע שולח את המקל... תשימו על הילד ותראו ישועות... ותכל'ס גחזי עושה זה לא עובד... כי גחזי לא מאמין בצדיק... ואז אלישע עצמו מגיע וגוהר על הילד והילד מתעורר... הסיפורים בסגנון הזה מאוד מאוד מוכרים לנו משבחי בעש"ט... מסיפורי בבא סאלי וכל סיפורי הצדיקים של מלווה מלכה במוצ"ש... סיפורי אותות ומופתים על מצוקי ארץ שבכל הדורות... ולכל מי שמטיל דופי ומזלזל בסיפורים אלו... שידע לו שיש לזה תקדים ביהדות!!! עכ"פ זה סוג השפראן של הסיפורים שסובבו את אליהו ואלישע הנביא מידי יום על בסיס קבע...

עד כאן סיפורי אמונת צדיקים נוסח ההפטרות של פרשת וירא...

וכעת אנחנו עוברים להפטרות של פרשת חיי שרה... כאן שוב אנחנו פוגשים אמונת צדיקים אבל מסוג אחר לגמרי... עולם אחר לגמרי...

דוד משיח ה'... הרגל הרביעי שבמרכבה נשבע לבת שבע ששלמה בנך ימלוך אחרי... ואם דוד המלך נשבע זה חייב לקרות!!! אמונת צדיקים... ותכל'ס... בשטח קורה משהו אחר לגמרי... משהו פה מבצע מחטף וכל העם מכריזים את אדוניהו למלך ולא שלמה... בת שבע ניגשת בבהלה לדוד... ומספרים לו מה קרה... דוד המלך קורא מהר לבניהו בן יהוידע ומצווה: אני מבקש שתמליכו קעת את בני ימלוך אחרי...

מה עונה בניהו בן יהוידע לדוד?? ויען בניהו בן יהוידע את המלך, אמן כן יאמר ה' אלוקי אדוני המלך!!! אומרים המפרשים: מה זה אמן כן יאמר ה'?? הלוואי!!! אומר בניהו... מי יתן!!! אני מאוד מקווה... אנחנו מצידנו נשתדל לעשות הכל... וה' יעזור שזה באמת יקרה...

שים לב: בניהו לא אומר לדוד... כן כן... בטח... צדיק גוזר והקב"ה מקיים... כך יקום וכך יהיה... לא!! בניהו לא רגוע ולא אופטימי!!! הוא אומר לדוד... כן... נשתדל... והלוואי וזה מה שיקרה... אני מאוד מקווה...

רבש"ע איפה האמונת צדיקים?? יש לנו פה עסק עם קדוש ה' רגל רביעי שבמרכבה... בדיחא דמלכא... דוד מלכא שאפילו אברהם נותן לו להתהלך לפניו... ואם דוד אומר ששלמה יהיה מלך ולא אדוניהו... אז למה בניהו בן יהוידע מגיב בצורה כ"כ מאופקת... כאילו ה' יעזור כזה... איפה האמונה במשיח ה' ש'אחת נשבעתי בקדשי אם לדוד אכזב...??

התשובה היא:

יש שני סוגים של אמונה... יש **אמונה!!** ויש **אימון!!**

אמונה זה אומר שיש פה אלישע הנביא שה' בחר בו והפקיד בו כוחות נשגבים ואני מאמין בכוחות שה' נתן לו... ואם אלישע אמר שהמשענת יכולה להחיות ילד מת אז אני מאמין בזה... עד כאן אמונה...

אבל אצל דוד זה לא עובד עם אמונה... **זה אימון!!** אימון זה משהו אחר לגמרי לגמרי... זה לא שאני מאמין... אלא אני נותן בן אימון!!!

מה ההבדל בין אמונה ל--אימון???

לדוגמא: הנציג שלנו בעירייה... אנחנו מאמינים בו... נכון? מה... הוא פועל ישועות?? יש לו כוחות נשגבים?? לא!!! נו... אז מה כן??

הוא איש משלנו... ואנחנו שלחנו אותו לתפקיד ואנחנו תולים בו ציפיות... ישנם כמה משימות שאנחנו רוצים שהוא ייצג אותנו וידאג לנו... ולכן אני נותן בו אימון ומצביע בשבילו... כדי לתת לו את המנדט ואת הכלים ואת התיק הנכון בעירייה שיוכל לפעול בשבילנו... זה לא שיש לי איזושהי אמונה בכוחות שיש לאיש הזה... לא!! אני נותן בו אימון!! זה אימון שאנחנו נותנים בו... (מה שקיש לו זה **אמנות!!** הוא מצד עצמו **נאמן** עליו ולעקרונות שלנו... ועל בסיס זה אנחנו נותנים בו **אימון**) כלומר: קח... קח אימון... נותנים לך את הכלים ואת האפשרויות... וקדימה תעשה...

ומעתה: זה ההבדל בין שתי ההפטרות... בהפטרות של וירא פגשנו אמונה נוסח 'משיח בן יוסף'... אנחנו עומדים מול נביא ה' שה' נתן לו כוחות... ואנחנו פשוט מאמינים בכך **שה' נתן** לו!! זו אמונה!!! אמונת צדיקים המוכרת לנו... אבל בהפטרות של חיי שרה אנחנו מדברים על משיח בן דוד... ואצל דוד זה לא עובד בצורה של אמונה... אלא בצורה של אימון!!! הסיבה שדוד המלך זוכה להיות מלכא משיחא זה בגלל שהוא צדיק אמיתי ונאמן לגמרי לגמרי לרצון ה' בתכלית גמור וכל מגמתו רק להמליך קודשא בריך הוא... כתוצאה מזה מתלכדים סביבו הגיבורים אשר לדוד והם פשוט **נותנים בו אימון!!** הם רואים בו דמות **נאמנת** שאפשר לתת בו **אימון!!** שהוא יבצע את מלכות ה' בעולם... מדובר בקבוצה של עובדי ה' מרוממים שהשליחות שלהם היא להמליך ה' את ה' בעולם, והם מכירים בדוד שהוא הגבר הוקם על... (כמובן שה' בחר בו, אבל זה חייב להיות מתואם ברצון ה') ומאז הם נותנים בו אימון!!! הם לוקחים את המפתחות

ומוסרים בידיים של דוד... קדימה... נותנים בן אימון... קח את המושכות ותלך קדימה... ואנחנו אחר כך באש ובמים... נותנים לך את מלא הגיבוי... אנחנו לא מאמינים בך!! אנחנו נותנים בן אימון!!!

עכשיו: מאי נפקא מינה?? מה ההבדל בין אם מאמינים בדוד המלך או נותנים בו אימון?? **ההבדל הוא** שאם ח"ו יש איזה אי הבנה והתעורר חשד שדוד נהג שלא כהוגן ע"פ תורה... תוך רגע כל הגיבורים מפנים לדוד עורף ללא אומר ודברים... זה כמעט קרה!!! יואב בן צרויה הרג את אבנר בן נר... זה לא היה בסדר... והתעורר חשד שדוד המלך עומד מאחורי המעשה הזה... ויאמרו כל העם **לכלותו**... כל הגבורים והנאמנים של דוד קמו להרוג את דוד... ודוד היה מוכרח להוכיח להם שהוא לא עומד מאחורי השערוריה הזו... ואז הם קיבלו את דבריו... וחזרו להיות נאמנים אליו (והתחלף מ'לכלותו' ל'הברותו' סנהדרין (כ).

ואני עומד ושואל: רבש"ע: מה עם אמונת צדיקים?? בא נגיד שדוד כן עומד מאחורי הסיפור הזה... בסיידר... בשביל זה הוא דוד המלך ואתם הרי מאמינים בו וסומכים עליו והולכים אחריו בעיניים עצומות... ואם דוד ככה הבין והחליט אז תסמכו עליו... מה זה העליהום הזה שכולכם קמים ביום בהיר ומפנים עורף לדמות שעד אתמול הכי האמתם בו??

מה התשובה?? אנחנו לא מאמינים בדוד!! אנחנו נותנים בו אימון!!!

אנחנו מאמינים רק בה' ורק בתורת ה'... רק מה? אנחנו נותנים אימון בדוד שהוא הדמות שמייצגת יותר מכולם את הנאמנות המוחלטת לרצון ה' ללא סטייה ימין ושמאל... ועל זה מתבסס כל האימון שלנו בו... כל זמן שהוא נאמן לרצון ה'... אנחנו אחריו באש ובמים ונותנים לו את מלא הגיבוי... אבל ברגע ובשניה שאנחנו נתפוס אותו עובר על סעיף קטן במ"ב ומתברר שככה זה... זהו!! זה היום האחרון שלנו אצלו!!! באותה שניה אנחנו מוחקים אותו... לא יעזור לו שום תירוץ... הוא לא יטיח לנו ש'לא לשאול שאלות על צדיקים', אין אצלנו כזה דבר!! ולמה?? כי אנחנו אף פעם לא האמנו בו... רק נתנו בו אימון!! האימון נובע רק מזה שהוא הולך לפי רצון ה'... וברגע שלא... באותו רגע כל האימון נגמר...

אימון זה משהו מאוד פרקטי!!! זה לא עניין של אמונה... אימון זה גיבוי!! זה מסירת מפתחות למי שאני סומך עליו... ובאמת מדהים לראות את זה ככה לאורך כל הדרך... גם בימים הכי קשים... כשאבשלום רודף את דוד... ודוד נמצא ברגעי השפל הנוראים ביותר בחייו... וכל אלו שבטחו בדוד... כעת עזבו אותו לאנחות... אבל הגיבורים אשר לדוד ממשיכים ללכת אחריו באש ובמים ללא כל שינוי... כי האימון שלהם לא זז מילימטר!!! אם האימון שלהם היה מבוסס על דוד שהוא פועל ישועות... אז כעת הוא מאכזב קשות... איפה הישועות... איפה העוצמות... אז זהו שלא!! אצל הגיבורים של דוד זה לא קשור לאמונה... המופתים שדוד עושה לא מדברים אליהם לא לטוב ולא למוטב. ההצלחות והכשלונות של דוד לא מזיזים אותם לשום כיוון... הדבר האחד ויחיד שמעניין אותם זה האימון!!! כל זמן שדוד ממשיך להוביל את הנאמנות הגמורה לה' ללא סטייה... הם ממשיכים

המשימה הזו הכי טוב!! הוא לא יהיה הקוסם הכי מגניב. אלא מי שיצליח להשיב הכי הרבה יהודים לאביהם שבשמים...

שבתין: יש פה עוד נקודה: כשאנחנו קוראים על אליהו הנביא שעומד בבר הכרמל ומבטיח לכל העם שתדאג אש מן השמים... כשאני ואתה קוראים את זה מה חולף אצלי בראש? אוה... בטח אליהו הנביא ממזה במתח... מתח לא נורמלי... האם ה' יעשה לי את הנס הזה או לא... האם ילך לי או לא??? האם תרד אש או לא תרד אש???

אז זהו שלא לגמרי טעיתי!!! זה נכון שאלהו הנביא במתח לא נורמלי. אבל המתח הוא לא האם ה' יוריד אש מן השמים או לא... כי בשביל זה הוא נביא!!! והוא יודע בוודאות שזה מה שה' הולך לעשות בעוד רגע...

אבל יש משהו אחר לגמרי שמזה אליהו הנביא במתח לא נורמלי...

האם ילך לי וכתוצאה מהמופת שעשיתי עם ישראל יחזרו בתשובה... או שאחרי כל מה שעשיתי... כלל ישראל ישארו באותו מצב ואז **לא הלך לי בגרושה???** ובאמת זה מה שקורה... יורדת אש מן השמים... וכולם מריעים... כולם בההלם... אוה... איך הלך לו לאליהו הנביא... הצליח לו... שיחק אותה בגדול... אנחנו 'מתים' עליו... ותכל'ס... אליהו רק מסיים את המעמד ומיד... **וישאל את נפשו למוות...** הוא רוצה למוות מרוב אכזבה ועגמת נפש... למה? מה קרה?? הלך לך?? עשית 'ביצוע' חבבל על הזמן??

עונה אליהו: לא!! לא הבנת... אני נביא ה'!! אצלי הצלחה וכשלושן זה לא מול קהל הצופים אלא מול בורא עולם... אצלי הצלחה זה להגיש לבורא עולם תוצאות... הנה... הצלחתי באמצעות המופת להשיב את ישראל לאביהם שבשמים... אבל אם עשיתי כל מה שעשיתי וכלל ישראל לא אזו מילומטר... הפסדתי בענק... אני כשלושן אחד גדול... וישאל נפשו למוות...

אתה קולט מה נקרא הצלחה ומה כשלושן??

כשאתה שומע על צדיק שהולך אצלו מופתים... תברר האם מישהו זז שם כתוצאה מזה!!! האם יש מישהו שזרק אייפון כתוצאה מרוח"ק שמתגלגלת שם... ואם לא... אז תברח משם... זה צדיק שלא רואים אצלו כלום... לעומת זאת לך לרבי שלך ומסתמא לא רואים שם כלום... אבל אם הרבי שלך מצליח לתפוס את אנ"ש בגרון ולתבוע מהם יידישקייט, להכות על קדקדם ולדרוש מהם עוד רמה ברוחניות... רוץ אליו... תתאבק אצלו... רואים אצלו נשמות שזזות... זה רבי ששייך לדורו של משיח... רואים אצלו יידישקייט שזזה!!! זו ההשקפה הנכונה עכ"פ בדורנו... בדורנו שגלגלה ההשגחה שכמעט ולא רואים מופתים... אז ה' רוצה פחות אמונה ויותר אימון! ה' רוצה תוצרת מעשית של יידישקייט... וזה יהיה המשיח!!! אל תצפה למשהו מעבר לזה!! משיח יביא תוצרת של יידישקייט ודו"ק...

להוציא מליבם של כל אלו שבאים לצדיק... מבקשים ברכה לנחת מהילדים.. והצדיק מברך 'שיהיה לך נחת דקדושה', והבן אדם מנציח את הרגע הגדול עם הסמארטפון... בטח... אם פה קדשו של הרבי אמר 'נחת דקדושה', אז אנחנו מסודרים ואפילו מתועדים... **אז זהו שלא!!** אם הרבי אמר נחת דקדושה... הוא לא בירך!! הוא תבע!! הוא רוצה שתדאג שיהיה פה נחת דקדושה ואתה פה בשביל לדאוג שזה יקרה... אבל אם יש לך אמונת צדיקים ואם הרבי אמר... אז לא נותר לך אלא לשלוח את זה בוואצפ לחצרות קדשנו... אתה יכול לחלום שהברכה תתממש... אתה יכול כבר עכשיו למחוק את הברכה...

לא לחינם הרמב"ם מדגיש בפירוש בהלכות מלכים (פי"א) **ואל יעלה על דעתך שהמלך המשיח צריך לעשות אותות ומופתים או מחיה מתים** וכיוצא... אין הדבר כך, ועיקר הדברים ככה הן, שהתורה הזאת חוקיה ומשפטיה לעולם ולעולמי עולמים וכו'... **ואם יעמוד מלך מבית דוד הוגה בתורה ועוסק במצוות כדוד אביו, ויכופף כל ישראל לילך בה ולחזק בדקה,** הרי זה בחזקת שהוא משיח... מה כתוב כאן?? מה הרמב"ם בא לשלול פה?? העניין הוא: שמלך המשיח לא הולך להפתיע בביצועים מרהיבי עין!! זה לא כמו משה רבינו (שהיותו זה היה לפני מתן תורה הוא נאלץ ל-)הופיע עם אותות ומופתים וזה התבסס על אמונת צדיקים... אז זהו שאצל המשיח הסיפור לא יהיה אמונה **אלא אימון!!!** יקום מלך מבית דוד, הוגה בתורה, ועוסק במצוות, ויקיים את התורה עד הסוף... ויכופף כל ישראל לילך בתורה ויחזק בדק התורה וזהו!! זהו!!

נכון לא הבנת מה אמרתי?? אז אסביר את זה ברחל בתך הקטנה:

יש כאלו שמחפשים צדיקים שרואים אצלם "דברים"!! מה זה נקרא שרואים אצלם 'דברים'?? שרואים מופתים... רואים שיש לו רוח הקודש... אתה רואה שהצדיק הזה יודע מה אתה עושה בחדרי חדרים... אוה... אתה מתעלף... אתה עף... תשמע... הבן אדם רואה... וה"ק בדוק...

אז זהו!! שמה לעשות... שהרמב"ם לא מצליח להתרגש מזה... כי בעצם תחשוב רגע... ממה...? ממה אתה בדיוק מתפעל?? שהצדיק יודע את מה שאתה בעצמך יודע?? עשית עבירה והצדיק גם יודע מה עשית...? אז יופי... מהיום לא רק אתה יודע שעשית עבירה... יש עוד מישהו שידוע... **נו... ולכן?? לכן מה??** **לכן הוא נהיה צדיק יותר גדול??** אני מבין שבתור ביצוע מרהיב זה 'מגניב...' זה זיקוקי דינור שאתה נשאר בפה פעור... אבל ההלו... תחשוב רגע על הרבש"ע... מה הרבש"ע הרויח מעוד מישהו נוסף שידוע חוץ ממך את השטויות שעשית בחדרי חדרים???

אומר לך הרמב"ם: אתה יודע ממה אני מתפעל...?? מיהודי שעשה עבירה ובא צדיק והוכיח אותו והצליח להשפיע עליו שיפסיק לעשות את העבירה... הנה!!! הנה לך צדיק **שרואים אצלו דברים!!!** מה רואים?? רואים יהודי שפעם עשה עבירות והפסיק, הטיב דרכיו הודות להשתדלות הצדיק... זה צדיק שיש מה לראות אצלו!! זים אצלו דברים!!

עכשיו אתה מבין?? הגיע הזמן שנקלוט שצדיק זה לא עוד איזה ביצועיסט שמגיד עתידות או קוסם.. **צדיק זה תפקיד!!!** ומשיח זה בסה"כ אחד שיעשה את

לתת אימון בדוד המלך!!! (מתי הגיבורים אשר לדוד עלולים לעזוב אותך? רק כשיש חשש קטן שהוא ח"ו עובר על רצון ה'...)

ממילא יש גם הבדל מאוד מהותי בין ציווי של אלישע הנביא לציווי של דוד... כשאלישע הנביא מצווה... צריך להאמין במשענת שהיא יכולה להחיות מתים... כי אם הנביא אמר תאמין בזה!!! תאמין שזה עובד...

אבל כשדוד מצווה את בניהו בן יהוידע להמליך את שלמה... בניהו מאמין בציווי הזה לא מזוית של "מה שהצדיק אומר זה קודש קדשים..." לא!! בניהו מקבל את הציווי של דוד כמשימה מאוד תובענית... הוי הוי... צריך לדאוג שזה יקרה... כי אם דוד ביקש שזה יקרה... זה חייב לקרות...

אני פה בשביל להיות המבצע של מלכות ה' ולדאוג שזה יקרה!!!

פעם... לפני חמשים או מאה שנה... (אל תתפוס אותי על השנים) הסתובבו בינינו צדיקים שעשו מופתים ופעלו ישועות בסגנון של אלישע... כמו כל סיפורי הצדיקים שגדלנו עליהם... אבל זה לא סוד שהיום כמעט ואין לנו את זה!! גם אם יש... אבל מאוד מעט... מה שנקרא 'אין חזון נפרץ...' 'אותותינו לא ראינו, אין עוד נביא ואין איתנו יודע עד מה...'

ושישאר בינינו... מי שמנסה בכח להפוך את הצדיקים שבדורנו לפועלי ישועות בכל מחיר... הוא עושה את זה על דעת עצמו!! ושלא יאשים אח"כ את הרבש"ע בספקות באמונה איך יכול להיות שהצדיק בירך וזה לא תמיד תמיד עבד?? מקובלנו ש'אין הבטחה לצדיקים בעולם הזה.../! אם אתה רוצה בכח לעלות על עץ ולהחליט שהצדיקים של היום פועלי ישועות כמו פעם... אין בעיה... אבל קח על זה אחריות אישית!! אם זה לא יעבוד אל תפיל

את זה אח"כ על הרבש"ע... (אני בעצמי מכיר כמה וכמה אנשים שעברו זעזועים לא פשוטה באמונה בגלל שהם החליטו שהצדיקים של היום פועלי ישועות וברגע שזה לא תמיד עבד... כל היידישקייט שלהם עמדה על כרעי התרנגולת... צריך לדעת שזה אפיקורוס קרוב למידד!!! זה אנשים שבמו ידיהם הזמינו פספקות באמונה... עלו על עץ גבוה ושכחו לרדת ממנו...) אז זהו שהיום אנחנו נמצאים בהגדרה 'אותותנו לא ראינו...' זו הגדרה שכבר מוכרת לנו בתקופת הנביאים... אז מה כן?? יש לנו גם היום צדיקים!! ויש לנו אדמורים"ם ויש לנו מנהיגים רוחניים שגם בהם יש לנו אמונה... אבל היות ואנחנו נמצאים מאוד סמוך למשיח האמונה היא בעיקר ממקום **של אימון!!!**

כשהרבה שליט"א מאחל ומברך אותך בתקיפות... תלך על זה... תעשה את זה... שיהיה בהצלחה... שתזכה לגדול בתורה ולעשות נפשות...

קח את הברכה שלו כאימון!!! לא כאמונה!! הרבי לא אמר לך שבטוח שזה מה שיהיה... הרבה אומר לך שזה מה **שצריך לקרות...** ותקח את זה לעצמות כמשימה ותדאג שזה אכן יקרה... כן... אנחנו כעת בסוף שני אלפים ימות המשיח... הרבי והצדיק של דורנו הם מאפיינים של משיח בן דוד... כשדוד אומר לבניהו בן יהוידע... שלמה יהיה מלך!!! בניהו לוקח את הדברים של דוד המלך ברצינות תהומית... איזה סוג רצינות?? דוד המלך רוצה שזה מה שיהיה!!! ולכן אני חייב לדאוג שזה יקרה!!!

מרימים את הבית מדרש בלילות החורף הארוכים...

שמרייהו הוא בן עליה עצום... בחיר הישיבה!!! לא פסיק פומיה מגירסא... במשך כל הקיץ האחרון הוא עמל בתורה ביגיעה... גם כשטובי הבחורים יצאו קצת לכרמים... לאסוף פה ושם פרט ועוללות סמה שנשאר לאחר שילכו הנמושות... אבל דווקא בימים אלו!!! בתחילת חודש חשוון שכולם מיושבים... דווקא עכשיו הוא יוצא מבית המדרש... אלו ימים יוצאי דופן... זה הימים היחידים ששמרייהו יוצא מהישיבה... מה יש??

אז בימים אלו מתחילה עונת מסיקת הזיתים... בימים אלו כל בעלי פרדסי הזיתים נמצאים בשדות ועוסקים במסיקה... ו... וגם בזית יש דין לקט שכחה ופאה... (לא תפאר אחריו לגר ליתום ולא אלמנה יהיה) האמת היא שבדרך כלל בימים אלו העניים כבר פחות להוטים אחרי לקט שכחה ופאה... הם כבר עייפים מכל עונת הקיץ... הדרכים כבר בוציות וקשות... אל תשכח שאפילו היונה של נח כבר אמרה לה' 'מוטב יהיו מזונותי מרורים כזית ומסורים לך וכו'... ואילו כאן זה גם מרורים כזית וגם בידי בשר ודם (אם כי זה הפקר) אבל אצל שמרייהו... דווקא עונת המסיקה היא העונה הקריטית!!!

הסיפור הוא: ששמרייהו לקח על עצמו משימה לא פשוטה בכלל: להיות מעמיד בית המדרש בלילות החורף הארוכים... כן... בשלוש השנים האחרונות הראש ישיבה הודיע בצער שכתוצאה מחוסר תקציב... בית המדרש לא יואר בשעות הלילה בימי החורף... וכל בחור יקום לבד מתי שיקום ו... ויגרוס... כן... 'לא איברי ליליא אלא לגירסא', אבל אתה מבין לבד איך זה נראה... סו"ס לא נקנית תורה אלא בחבורה... זה מאוד מאוד כאב לשמרייהו... עד שנחה עליו רוח ה' והוא קם והכריז: זה עלי!!! אני לוקח על עצמי לדאוג לשמן למאור ללילות החורף... בפרט בימים אלו שקולות מלחמה נשמעים... וקרבות עזים נעשים דווקא בשאון ליל... הדבר היחיד שיכול להציל את כלל ישראל זה חובל עול מפני שמן... חובל עולו של ישמעאל מפני שמנו של בית המדרש שיושבים ועוסקים בתורה בלילה... בקיצור: שמרייהו אמר ועשה!!! זה לא פשוט... מדובר בכמויות אדירות של שמן... זה גם להאיר את כל המבואות החשוכים שמובילים לבית המדרש כדי שלא יהיה מפחד להסתובב ברחוב... ושמרייהו לקח את זה על עצמו... ואל תחשוב שהוא עשיר ובעל סמון... ממש לא... מדובר בבחור קדוש שאינו יודע צורתא דזוזא... אבל שמרייהו מאמין בחי העולמים... שמי שענה לשמנו של חזקיהו וכו'... ולכן כעת!!! בימים אלו שמתחילה עונת המסיקה... שמרייהו יוצא לדרכו נחוש ומנסה את מזלו... סו"ס יש לו דין של עני ומותר לו לזכות בזיתים... הוא לקח איתו תגבורת... את אלעזר הלוי ומתניהו הכהן... החוט המשולש!!! שמרייהו פה על תקן של עני שמלקט לקט שכחה ופאה... אלעזר הלוי מגיע על תקן של לוי שנטול מעשר ראשון ומתניהו כדי ליטול תרומה גדולה ותרומת מעשר... ושלשתנו ביחד... אני עם המתנות עניים ואתם עם התרומות ומעשרות... אולי ביחד יהיה לנו פה כמות שמן נכבדה... ויוצאים לדרך... הם התכוננו לקראת מסע ממושך!!! (סו"ס השלב של מתנות עניים והשלב של תרומות ומעשרות... זה לא לגמרי אותו תאריך!! זה שני שלבים! יש פער של זמן ביניהם... לפחות שבועי שבועים). בקיצור: מתחילים ללכת... הם צעדו רגלית עד שהגיעו לבקעת בית גופנה... שם יש כידוע עצי זית מפורסמים בשמן האגורי שבהם... ויקר מקרהו... שמרייהו פגש שם יהודי אמיד ר' נפתלי אחד מבעלי הפרדסים... כבר מהרגע הראשון ר' נפתלי שם עליהם עין!!! כן... שמרייהו וחבריו די חריגים פה בנוף... כי לכאן מגיעים בדרך כלל אנשים קשי יום... עניים מרודים... אבל פניו העדינות והאיצילות של שמרייהו נתנו לו להבין שהבחור הזה לא הגיע לכאן כדי שיהיה לו עוד קצת שמן בקוּגל...

בעל הפרדס התחיל לדבר עם שמרייהו... והתעניין מה... מה הביא אתכם לכאן... ואז שמרייהו סיפר לו בספונטניות... אני נחוש להשיג שמן למאור כדי להקים את התורה הזאת ולהעמיד את בית המדרש בלילות החורף הבעל"ט... ואני ערוך נפשתי ויש לי את כל הסבלנות שבעולם לאסוף עוד רגריג זית ועוד... ולסחוט ולכתוש עד שיהיה לי את הכמות הנדרשת לאפשר לעבדי ה' העומדים בבית ה' בלילות...

ר' נפתלי בעל הפרדס לא עמד בזה... דמעות נקו לו בזוית העיין והוא נזכר בימי קדם... באותם שנים נפלאות שאמנם הייתי צעיר חסר כל אבל ישבתי בבית המדרש... ר' נפתלי התחיל להתרפק באגמועים על הלילות המתוקים של קיסה בחצות לילה... ישבתי לאור הנר ולעסוק בתורה... הבטן אמנם הייתה ריקה... הארוג היה ריק... אבל הלב היה מלא וגדוש בעוד בנין אב ועוד ק"ו ואיכא למיפרך... עוד מימרא ועוד פלוגתא ושיטה דאיתותב... ואילו היום?? חושב לעצמו ר' נפתלי... היום אני עשיר מופלג!!! מגיעים אלי לבנונים מלודקיא ומצור וקונים ממני חביות ענקיות של שמן... אבל מי יתן לי את הימים המתוקים בבית המדרש... ר' נפתלי כבר לא נתן לשמרייהו לעזוב... אתם פה איתנו!!! חכו לי... אתם לא הולכים לשום מקום... אני גם 'לא מרשה' לכם לאסוף לקט שכחה ופאה... שום דבר!! אנחנו נארגן את העניינים...

רגע... שאל ר' נפתלי... תגידי לי: כמה זמן תכנתם להישאר כאן במסע של הלקט?? שבוע... שבועיים... אז תעשו טובה... תעזבו את השדה... תבואו לבית שלי... יש לי ילדים שגדלים כאן ו... ואין מי שילמד אותם תורה... תקרינו עליהם... תלמדו אותם בשבועיים האלו... ואני אשלם לכם על זה בכמות שמן מכובדת!!! במשך אותם שבועיים... ר' נפתלי קרן מאושר... איזו מציאה נפלה בחלקי!!! בסוף השבועיים נפתלי ביקש בעדינות... האם אתם מוכנים לעזור לי... תבינו... לא חסרים לי פועלים... אתם האחרונים שאשתמש בכם לשכירות יומית... אבל עכשיו!!! הגיע השלב של הגמר מלאכה... וצריך להוציא את השמן מהמעטן... ומכאן ואילך השמן הוכשר לקבל טומאה... ואם אני צריך לשכור פועלים עמי הארץ... זה כאב ראש לא נורמלי... זה לטהר אותם... ולהסביר להם עניין ולך תסמוך עליהם וצריך לעמוד עליהם עם אקדח שלוף שהם לא יגעו באיזה 'כלים הנמצאים' ויטמאו... בקיצור: לך תסביר לעם הארץ על רגל אחת מה זה להיות טהור... לכן אני שוכר אתכם לכמה שעות ואשלם לכם משכורת של חברים!!! פי שלוש מהממוצע לשעה...

תכלס... כשהסתיימו השבועיים ר' נפתלי הוציא אותנו לשדה אחת בודדת ככה בצד: תקשיבו... אתם רואים את רצועת השדה הקטנה הזו... תראו... יש בה ארבעה עצי זית גזעיים... את רצועת השדה הזו אני רוצה להקנות לישיבה שלכם שדה ל-פרותיה!! כלומר אני מקנה את השדה לעניין הפירות להקדש הישיבה... שמרייהו עשה קנין וזיכה לראש ישיבה... ואז ר' נפתלי חיך וסיפר לנו... אתם יודעים מה ההיסטוריה של השדה הקטנה הזו?? זו לא באמת השדה שלי... זו שדה של אחד השכנים פה... אותו אחד לא השקיע... הזניח את השדה... הבעיה היא שהוא גם הזניח את השור שלו... והשור שלו שיהיה בראי 'תפס חיזוק' והתחיל לעשות נאגח'ת... והעידו בו... ושלעפער נשאר שלעפער... ושוב העידו בו... והתמזל מזלי שהשור שלו החליט לנגוח גם את הפרה שלי אבל זה היה כבר הנגיחה הרביעית!!! כך שזה כבר היה נזק שלם מן העליה... הנזק הסתכם ביותר מ-5000 שקל... (כי נמצא עוברת בצידה... מדובר בעלג של די-בינתי עליו לחשבון עשירי של מעשר בהמה) ובית דין לא ויתרו... הם ניגשו להוצאה לפועל ושמאי ב"ד שבקי בענייני מקרקעין שם את השדות... ורצועת השדה הזו שכעת הקניתי לישיבה... זו השדה עדידת ששמו לי אותה וקבלתי אותה... הוא שמח כי בלאו הכי הוא לא עשה איתה כלום... ואני גם שמחתי שמחה כי כל דונם קרקע בבית גופנה זה פוטנציאל לעוד כמה וכמה עצי זית עשירים במיוחד... הסיפור הזה קרה לפני שנתיים וחצי בדיוק... הנה עצי הזית שנטעתי אותם בשעתו... עד לעת עתה לא זכיתי לחלל אותם... כי הם עדיין בשנת ערלה... אבל אי"ה שנה הבאה... לכה"פ יהיה לכם כמות נכבדת של שמן רק משדה זו... אמנם תצטרכו לפדות אותה ולאכול בירושלים כנגדה... אבל משנה לאחמ"כ תוכלו לקחת ממנה.

האם באמת נבאדם נברא רק להועיל לאחרים?

בפרשת השבוע אהנו פוגשים את רבקה אמנו!!! שהייתה מוקפת ברשעים מכל הכיוונים ובכל זאת!!! בכל זאת יצאה בעלת חסד מופלאה שאין כדוגמתה... והשאלה זועקת: מאיפה?? מאיפה זה בא לה?? מי לימד אותה?? מילא יצחק... יש לו אבא גדול 'אשר יצווה את בניו לעשות צדקה ומשפט...' מילא אברהם אבינו בעצמו... שכן הבין הכל לבד... אבל לפחות ארך לו כמה וכמה שנים עד שהוא הגיע לזה... אבל רבקה... ילדה בת שלוש!!! גדלה במשפחה של רשעים... ו... וכוו צדיקה... כוז בעלת חסד... מאיפה זה הגיע לה??

התשובה מרומזת בספורנו:

רבקה היה חונך צמוד!! החונך שלה היה לבן בעצמו!!! לבן היה טיפוס כ"כ לא סימפטי... אכזר כ"כ... ביקש לעקור הכל... כולו אנוכי... חושב רק על עצמו... מוכן להרוג את מולם רק כדי לקחת לעצמו... ורבקה נאלצה לחיות יום יום עם הטיפוס המזועזע הזה!!! ומרוב תיעוב וריאקציה היא פשוט עעפה לצד השני!!! לראות אדם שמוכן לעקור את הכל בשביל האגו האישי שלו... זה פשוט גרם לרבקה לקום מידי בוקר ולהכריז אני מוכנה לתת הכל בשביל השני... אומר הספורנו: זה מה שטמון בתפילה של אליעזר... שהוא עומד בארם נהרים ומתפלל והיה הנערה וכו'... אותה הוכחת לעבדך ליצחק... נשאלת השאלה: מה זה הוכחת?? אומר הספורנו: תוכחה ויסורים!!! כלומר: אליעזר עושה חשבון... מכזה מקום לא יכול לצמוח בעל חסד... מה כן יכול לצמוח? בן אדם שהתייסר מול אנוכיות ואגו... וכתוצאה מזה הוא תפס את הקצה השני... אליעזר מבין שאין דרך אחרת איך להוציא מכאן בעלת חסד... רק בדרך של תוכחה... של ריאקציה...

האמת היא שמאז ומעולם שינו לי את הנפש החיים שהיה מרגלא בפומיה: שה'אדם לא לעצמו נברא, רק להועיל לאחרים, ככל אשר ימצא בכוחו לעשות'!!! ובינינו... היה לי קשה עם המשפט הזה... כי ההלו... מה איתו!! גם אני קיים... מי ידאג לי... בקיצור: זה היה נשמע לי משהו נשגב מידי... גדול עלי... האגו שלי הסתיג מזה...

אז הנה... זה הגיע!!!

לפתע נכנסים לך 3000 מחבלים... ורוצים דבר אחד: למות!!! בשביל להרוג!!! חשבת על זה פעם לעומק?? אתה יודע מה זה למות בשביל להרוג... שמעתי שלאחרונה תפסו איזה מחבל בשומרון שכבר שנתיים חופר מנהרה לאורך ק"מ בשביל להדור לנן לידים יהודי ולהרוג... רבש"ע: אתה יודע מה זה לחפור מנהרה... זה להזיע... זה להתאמץ... זה כסף... זה סיכון... ושנתיים!!! שנתיים הוא עמל על זה ללא ליאות... ובשביל מה?? בשביל להרוג ?? רבנו של פתח תקווה... מה זה???

בן אדם מוכן להקריב את חייו ולמות--- בשביל להרוג?? מה זה החיה הזו?? אז הנה... הנה הלבן שלי... המחבלים מלמדים אותנו שיש כזה דבר שבו אדם לא נברא בשביל עצמו!!! אלא מאי?? הוא נברא בשביל להרוג את השני!!! ברגע שקיים כזו יצור נתעב... אני כבר מתחיל לעכל את נפש החיים!!! כן... אם המחבל מבין שהוא לא בא בשביל עצמו אלא כדי להמית אחרים... אז גם לי מותר להבין שלא באתי לעולם אלא בשביל להחיות אחרים!!! כן... רבקה היה לבן... ולנו יש את הלאות מין האנושות שנבחרו ללמד אותנו מושגים באדם לא נברא אלא לעשות טוב לשני... לרחם... להתחסד... לתת... להיות טוב!!! טוב!!! טוב!!!

מה ההבדל בין חסד לבין "שששותף"??

כמידי שנה אני נוהג בפרשיות אלו להקדיש מאמר אחד או שנים על נושא של מידת החסד... כן... שתי הפרשיות וירא וחיי שרה עוסקות במידה הקדושה שמאפיינת את סימני האומה הגדולה... גומלי חסדים...

אבל!!! לשם שינוי, חשוב להדגיש: המאמר הזה דווקא לא מיועד עבור מי שצריך חיזוק במידת החסד... אדרבה... מאמר זה מיועד דווקא לאלו שמחברים וטובים בגמילות חסדים... וצריך לדעת שגם לגמילות חסדים יש סיכונים!!! סיכונים משלהו!!! (במקום שאין איש שמדבר על זה צריך להיות איש...) ולמה?? כי סו"ס גמילות חסדים זה דבר טוב... ומאוד טוב... כולו טוב... חסד זה דבר שהוא כ"כ גוט... כ"כ חיובי... ש... שמרוב שהוא כ"כ טוב הוא לפעמים עלול להתברר כמנהרה להברחת נשק... כן... היום כבר כולנו מבינים שסיוע הומניטרי ודלק לבית חולים עלול לזלוג למחוזות אחרים...

נבכ: כלפי מה הדברים אמורים???

מידת החסד זה אומר להיות איש טוב... חיובי... לוותר... לא להקפיד... תהיה פאינינער... אל תעמוד על שלך... "כל המעביר על מדותיו מעבירים לו על כל פשעיו..." אל תעשה עסק... תוותר תוותר תוותר...

נכון?? זה פחות או יותר השפראך... זו המנגינת רקע של חסד...

וזו אמת לאמיתה (וכפי שהקדמתי הפעם אני לא הולך לפתוח את הנושא הזה אפילו שיש הרבה מה לדבר בשבח המידה הנפלאה הזו... קח את לתשומת לבך) **אבל!!!!!!** יום אחד למדת ספר 'משל' ופתאום קפץ לי פסוק מול העיניים: **מלך במשפט יעמיד ארץ ואיש תרומות י ה ר ס נ ה ! ! ! ! !**

כתוב כאן: שלפעמים איש **תרומות** מתגלה כאחד **שהורס**... המלך עובד קשה להעמיד את המשפט... סו"ס המלך מצליח להעמיד ארץ במשפט!!! ואז לפתע מגיע איש תרומות והורס... הורס את כל המשפט... ולמה???

כי איש תרומות זה אחד כזה שהכל אצלו עובד בשששותף כזה... תמיד צריך לוותר... ולא להקפיד... ואז בשלב מסוים נוצרת תחושה שכל אחד יכול לעשות מה שהוא רוצה והשני יצטרך לוותר... זה נקרא להרוס את המשפט!!! **אם תשים לב... כל הסיפורים שאנחנו מכירים.. כמעט ללא יוצא מן הכלל** זה משהו בסגנון ש... שאחד שהוציא מרפסת בלי רשות השכנים... ואז כצפוי הגיע השכן והקפיד ולא פרגן ולא ויתר... ותבע אותו לד"ן תורה... ואז בעל המרפסת התחנן לפני השכן... תוותר... תפרגן... תעביר על מדותיך... והשכן האטום והחסר לב לא הסכים לוותר... ואז קרה מה שקרה וה' ירחם... כי 'כל מי שאינו מרחם על הבריות אין מרחמים עליו מן השמים.' נכון?? נכון אלו הם הסיפורים המוכרים?? **!!! עכשיו: תכל'ס... האם אתה קולט איזה שדר קבוע יוצא מהסיפור הזה מהדלת האחורית...?? יש פה שני מסרים... המסר השני** הוא לשכן ש... שיוותר... שיעביר על מדותיו... אבל **זה רק המסר השני!!!** כי המסר הראשון הוא ש... שאני ? ? ? ? ? אני אעשה מה שאני רוצה ואתה תוותר!!!! סליחה אדוני... יש פה בן אדם שהוציא מרפסת שלא כהוגן... אפילו בית הדין פסקו לטובת השכן... אז נכון שכעת... לאחר מעשה יתכן שמן הראוי שהשכן יוותר... אבל הרבה לפני כן... **אתה!!! אתה נהגת שלא כהוגן!!!** אתה הוצאת מרפסת בלי רשות... אתה עשית מה שבא לך... ועל מה 'בנית'?? **השששותף** יוותר לך!!! **אז זהו! שעל זה!** בדיוק על זה נאמר: **מלך במשפט יעמיד ארץ ואיש תרומות ירוסנה!!!**

ואתו אחד שרושב שהוא יכול לעשות ככל העולה על רוחו וכולם צריכים לוותר לו ולתרום לו ולמחול לו ולא להקפיד עליו... הוא הורס את המשפט!!! הוא אמנם מאתגר אותנו במידת החסד... ומזכה אותנו במדרגות גבוהות... ללכת בדרכיו של מקום... מה הוא ארץ אפיים אף אתה... מה הוא יתברך נושא עוון ועובר על פשע, אף אתה תבלוג ותבלע ותתפוצץ מבפנים ותוותר לשכן שניצל את מידת החסד שלך... צריך לדעת שעם כל הכבוד למידת החסד והויתור והמעביר על מדותיו שיש פה... קורה פה משהו מאוד חמור... משהו פה הרס את המשפט! משהו פה הסיט את המשפט ושם אותו בפניה... כי... כי הכל צריך להיות חסד... **וזה לא נכון!!!** אז שערוריה!!! אברהם אבינו הוא אמנם עמוד החסד... אבל הרבה לפני זה הוא **עמוד המשפט**... כי ידעתינו למנן אשר יצוה את בניו... לעשות צדקה **ומשפט!!!** אברהם קודם כל מחנך את בניו לעשות צדקה ומשפט ורק אח"כ מגיע השלב של החסד...

כן... כולנו יודעים ש-שלי שלך ושלך שלך זה חסיד. אבל איפה זה מתחיל? **בשך שלך!!!** קודם תפנים **שהכסף של השני הוא של השני!!!** השני לא צריך לוותר לך... הכסף של השני שייך לו ואל תחמוד את הממון של השני או המשותף לכולם... אחרי שהגבולות האלו ברורים וברור לך שאסור לך להוציא מרפסת בלי רשות... אז!!! אז אפשר להתחיל לדבר שאם משהו עשה לך את זה והוא הוציא לך מרפסת... פה מגיע השלי שלך ואומר... נכון ששך שלך... נכון שאני עצמי לא אוציא את מרפסת בלי רשות כי יש ששך שלך... אבל אם אתה עשית את זה... נו... והמעביר על מדותיו... שלך שלך!!! אבל ברגע שזה נהיה כזה טרנד כזה שכל אחד יכול לעשות מה שהוא רוצה ואז כולם צריכים לוותר לו... זה לא נימה של חסד... זה נקרא להרוס את המשפט... זה נקרא שכל אחד יעשה מה שהוא רוצה ויסתמו לו את הפה עם קילו סוכר של חסד וכו'... (כן... ישמעאל דווקא למד מאביו את מידת החסד... עד היום הוא מצטיין בהכנסת אורחים... אבל **במשפט??** הוא בולט נסבל! ידו בכל... מלסטם את הבריות... נו... כשיש לך עסק עם ישמעאל שהכל אצלו בשששותף... מי צריך את החסד שלנו)... כן... צריך לדעת שלא תמיד השפראך של תרומות הוא חיובי... לפעמים זה גובל בהרס משפט... יש כאלו שחיים בגישה שמעגל הכספים עובד על תרומות... אתה תתרום לי ואני אתרום לך... והכל עובד עם חלוקת' כזה... והתוצאה הישירה היא חוסר זהירות משווע בדיני ממונות... כי הכל נהיה כזה בשששותף כזה...

איפה רואים את המסר הזה בתורה ממש בולט? **בסיפור של עפרון!!!**

עפרון שומע שאברהם רוצה את השדה שלו... או או... עפרון תופס את הראש... אוהו... איזה עקיצה... רק אברהם חסר לי פה... מה יש? עפרון מכיר את אברהם... הוא יודע שאצל אברהם הכל חסד... הכל בחינם... אצל אברהם אף פעם לא משלמים... תרגיש בבית... מה שתרצה... לעפרון ברור כשנשם אברהם... אני לא יכול **למכור** לאברהם את השדה... אין מצב!!! כי אברהם לא מכיר את השפה הזו... כסף?? להרויח?? דרישת תשלום? אצל אברהם זה ממש מילים גסות... כי אצלו הכל זה נדיבות לב... תרומות... הכל עניין של התחברות... אתה חשוב לי... יקר לי... אז קח... שיהיה לך... ועפרון שובר את הראש... איך אני 'יוצא' מאברהם... הרי אני איש גדל'ן... אני הסוחר' הראשון שמוכר בתורה... ואני רוצה להרויח ככנסף על השדה שלי!!! נקודה!!! אבל אני לא מסוגל להוציא את זה מהפה... אברהם יסתכל עלי כאלו נפלתי מהירח...

מה עשה עפרון... הלך לשטיבלאך והתייעץ עם החברה שמבינים עניין... אלו שיוודעים לגיסי כספים... והם צחקו עליו... הוי עפרון... אתה כ"כ תמים... מה... אתה לא יודע מה עושים? אתה

פשוט נגש לאברהם ומודיע לו שאתה נותן לו את השדה בחינם... בכיף... בטח... זו תרומה למוסד'ת הק' של אברהם... זו השתתפות סמלית בהילולא קדישא של שרה... ואז!!! בסוף הערב תגש אליו ככה ב'סוד שיח' ותגיד לו בלשה'ק שגם אתה צריך הוראת קבע למוסדות שלך... ותבלע לו מתחת השפם שכשיופיע בעמותה שלך האסמכתא של ה-400 שקל כסף מהחשבון של אברהם... אז אתה תסכים להעביר את המגרש בטאבו על חשבוננו...

אבל שלא יהיו טעויות עפרון... **הכל פה תרומות!!!** אתה תורם לו והוא תורם לך... זה לא שחיליה וחס אתה עוד איזה דובי שמן כזה שרוצה להרויח כסף ולעשות קופה... לא!!! חס ושלום!!! אנחנו אנשי חסד... והכל לשם ששששמים... לא? אז הכל מסווג לקטגוריה של תרומות!!!

זה בדיוק מה שקורה... עפרון מגיע לאברהם אבינו עם חיך עצעענק... לא אדוני שמעני... השדה נתי לך... הכל תרומה!!! מה... בטח... זה מינימום שבמינימום... זה ה'תענוג' שלנו... עפרון שופך על אברהם תרומות... ואברהם משום מה לא משתף פעולה!!! אברהם נשאר קשוח... לא מחייך ולא נמס מהמתיקות של עפרון... אברהם דורש בתוקף **לשלם!!!** טבין ותקילין! תגיד לי כמה ואני משלם!! ולמה?? כי אברהם הוא לא רק עמוד החסד אלא עמוד

המשפט... וכשמגיעים לקנות מגרש צריך לשלם כסף!!! מותר לשני להרויח כסף ולעשות עלי קופה והוא יקבל ממני כסף... (אל תדאג... אברהם גם מבצע תרגיל מתוחכם ביותר להיות אדיש ולא לשרד מהמגרש הזה עולה לו בחיים כי שעפרון לא יקלוט עד כמה המגרש הזה איסטרטגי ואז הוא עלול להקפיץ מחירים ואמ"ל עיין באוה"ח... בקיצור: אברהם לא פראייער במשא ומתן... אבל לא זה סתירה שהוא הגון! ואם צריך לשלם משלמים...) ועפרון לא מאמין לאברהם... הוא בטוח שזה חלק מהתרגיל הנימוסי מתחת השלחן... שאברהם מצידו צריך להציע כסף ואני מצידו מוכרח לסרב בתוקף... שלא... זה העונג שלנו... רק בחינם... ותכל'ס... לאברהם אין זמן... הוא מוכרח לקבוע את שרה... ואחרי שהוא קובר את שרה... מיד נפתחת המגבית ל'טובת נשמתה' של שרה... וכצפוי עפרון מבקש תרומה צנועה מאברהם ארבע מאות שקל כסף עובר לסוחר... (אגב: יתכן שזו הסיבה שעד היום הערבים חושבים שגם מערת המכפלה שייכת להם... כי אברהם בס"ח נתן תרומה לעמותה של עפרון... מאכן ועד להשתלט על המקום...??) ותכל'ס התורה מאריכה לתאר לנו את ההתנהלות השלילית של עפרון לפרטי פרטים!!! **ולמה זה חשוב??**

כי אם בתחילת הפרשה הקודמת פגשנו את מידת החסד והטוב לב הנשפך של אברהם אבינו... אז הלו... **נא לא להתבלבל!!!** אל תחשוב שהחסד של אברהם בא על חשבון מידת המשפט!!! אל תחשוב שאם אברהם תורם לכולם בחינם... אז הוא גם מצפה מאחרים שיתרמו לו בחינם... אדרבה... בשביל זה מיד בתחילת פרשת חיי שרה התורה מבהירה שלנו שאברהם מכיר בתשלום!! מתעקש לשלם!!! כי צריך לשלם... ומותר לכל אחד להתפרנס ולהרויח... ומלך במשפט יעמיד ארץ... ומי הורס את המשפט? איש תרומות ירוסנה!!! מי שכל מעגל הכספים עובד אצלו רק בתרומות... בשלב מסוים זה נהיה סמבטוה של יום אחד אתה תגזול גזול אוטי ולמחר אני אגזול אותך... בקיצור: כל כלב והיום שלו...

רבתי: צריך טיפה למתן ולאזן את הליהוים של מאות הסיפורים המתוקים על הצורך בלוותר ולוותר רק לוותר כל הזמן... כי אסור לשכוח שכל מטבע יש שני צדדים!!! כשאתה מעביר יותר מידי הרבה מסר אחד ויחיד שצריך לוותר... יש אחד ששומע את הצליל הנכון ומבין שאני צריך לוותר... אבל יש את החבר שלו שקורא את המפה הפוך ומחייך לעצמו... טוב מאוד שצריך לוותר... זה נותן לי אור ירוק שיוותרו לי...

אז יבא מי שיבא ויטען... נו... וכי גלגל שיש טפשים שמבינים לא נכון... לכן אני צריך להסתייג...?? לכן אני לא אעודד ויתור?? אז לא!! חלילה וחס!! ברור שצריך לעודד ויתור ולוותר ולוותר כמה שיותר!!! אבל קצת לאזן את זה!!! על כל סיפור ששמעונו יותר ובזכות זה הוא מצא אוצר... צריך למצא סיפור אחר על ראובן שהיה הגון ולא 'בנה' על היתור של השכנים... כן... על כל סיפור של חסד צריך להצמיד סיפור של משפט!! (למרבה האבסורד די קשה למצא סיפורים על משפט... ולמה? כי... כי... זה גופא בבתי! חסד נמצא אצלו במודע... משפט הרבה פחות...) לא יתכן שכמעט כל הסיפורים שאנו מכירים זה סיפורי חסד ש... שחלק משחקני הסיפור הם אנשים לא הגונים והם מתקבלים בהבנה והמסר היחיד שנותר זה שצריך לוותר להם... לפני שנוותר להם... תדגיש שהראשון לא הגון!!

פעם כתבתי כאן מאמר על תופעה מסוימת של אנשים שמפעילים לחץ על זוגות צעירים לתת את הדירה לשבת וכמעט מכריחים אותם לעשות חסד... וכתבתי שזה לא הגון!!! וקבלתי על זה התקפות מכל הכיוונים... למה אתה כותב כאלו דברים?? במקום לעודד ולחזק את מידת החסד... לשכנע יהודים לעשות חסד והכנסת אורחים... אתה עושה את הפעולה ההפוכה ונותן לגיטימציה למי שלא עושה חסד?? ויש לציין ש-די נבהלתי מההתקפות האלו... לקחתי ללב... כי... כי אני 'קצת' אוהב חסד... קצת יותר מאוהב ואני בעצמי נותן את הדירה שלי... ולשמוע שאני מונע מיהודים מלעשות חסד... זה עשה לי מאוד רע... וכבר התחלתי לחזור בי ולתקן את דברי... עד שסבתא מבוגרת התקשרה אלי ובשני משפטים קצרים פשוט סידרה לי את הראש... היא טענה: הגיע הזמן שאנשים יפסיקו לחשוב **שהשני** חייב לוותר להם!!! הגיע הזמן שאנשים יפסיקו לחשוב שהבית של השני והכסף של השני הוא בשששותף איתם... זה מנוגד לשו"ע חושן משפט!!! קבלתי פלע'ש!! היא פשוט פקחה לי את העיניים... אם תשים לב כל שו"ע חושן משפט... כולו אנטי תזה של חסד!!! כי השו"ע אומר מה מגיע לך ומה לא מגיע לך... השו"ע חורץ את משפט הצדק! עם מי הצדק!!! רגע... הליגער מרן הבית יוסף: מה עם מעביר על מדותיו? מה עם 'וותרן' בממוני הייתי"??? עונה הב': נכון!!! בשביל זה יש מידת החסד!!! אבל אם יש דבר יותר חשוב ממידת החסד... זה מידת המשפט!!! נכנסנו כעת לסדר נזיקין... לשולחן ערוך חושן משפט!!! תחשוב על ההשוואה: יש לך טור שלם של שו"ע, על תפילה, תפילין, ק"ש, שבת, פסח, סוכה, שופר, ובמקביל יש לך טור שלם על אכשר גאלט!!! כסף כשר!!! מומן כשר זה ערך קדוש ששווה להוציא עליו דיו בסדר גודל של שו"ע שלם... נא לא לזלזל בעמוד המשפט!!! נא לא לקבוע אותו מתחת בית חולים של חסד... מלך אוהב צדקה ומשפט!!!

גיליון מס' 537 פרשת חיי שרה
תשפ"ד שנה שתיים עשרה

לזכות לומדי התורה
מחזיקי העולם

דברי שי"ח

ממרו רשכבה"ג שר התורה הגר"ה קניבסקי זצוק"ל

בעלי אסופות - בענין אמירת תהלים בלילה

מנהג רבינו זצ"ל בזה בתהלים על חולה דרך תפילה

במש"כ השעה"צ (סימן ר"ח סק"א) דאין לומר תהלים בלילה, רבינו זצ"ל נזהר בזה, שלא לומר תהלים בלילה דרך בקשה, אבל רגיל היה לומר כל לילה לפני שהולך לישון פרק בתהלים עבור כל שמות החולים שביקשו ממנו ברכה במשך היום, וכן במקרה של חולה מסוכן היה אומר פרק תהלים בלילה. וכן היה נוהג אביו מרן הקה"י זצ"ל, (אלא ד"א של הלכה פכ"ו ס"א, ועי' ארחות רבינו ח"ה עמוד רמ"ו ס"א). ואמר רבינו זצ"ל נהגתי לומר בלילה תהלים על כל השמות שבקשו כי רק בתורת אמירת תהלים אסור אבל בתורת תפילה או לימוד מותר.

(שמענו כן ראינו ח"ב פט"ז סי' כ).

אם יש בזה איסור ואם להעיר למי שאינו יודע ד"ז

והוסיף רבינו זצ"ל, דבשעה"צ (שם) נראה דאפילו להמחמירין לית בזה איסורא מן הדין, אלא שלכתחילה יותר טוב לאומרם ביום, ונובע דבר זה ממה דאיתא במדרש (פדר"א פמ"ו) ומובא ברא"ש (ר"ה פ"ד סי' י"ד) שהיה הקב"ה לומד עם משה מקרא ביום ומשנה בלילה ע"ש. (אלא שם). והניח רבינו בצ"ע האם יש להעיר ללומד מקרא ואומר תהלים בלילה, כשע"ז יש חשש שיתבטל. (תשובות הגר"ח ח"ב עמוד תרמ"ב ובס' אדם גדול הוא ושמח במצות עמוד קפ"ה הביא ממרו הגר"א"ל שטינמן זצ"ל שאמר בענין אמירת תהלים בלילה, שעדיף שיאמר מביטול דעד כמה שיש דינים כנגד זה שאומר תהלים בלילה יש הרבה יותר דינים נגד זה שמבטל זמן בלילה ולכן עדיף לומר תהלים מאשר להתבטל, וכן הקה"י זצ"ל נהג להקל בזה בין גברא לגברא בקבלת קהל בלילה).

אמירת תהלים עם פירש"י דרך לימוד

אמר רבינו זצ"ל, שאם לומדים תהלים עם פירש"י נחשב כלימוד תושבע"פ ואז יכול לכתחילה לאומרו בלילה, (אלא שם), וכן כ' במכתב דבעינן עם מפרשים מותר ללמוד בלילה, (תשובות הגר"ח ח"ב סי' תתרי"ח), ואמר רבינו זצ"ל דללמוד או להתפלל מזמורי תהלים אפשר, ורק סתם להגיד אין לומר, (שמענו כן ראינו ח"ב פט"ז סי' כ' וכן נראה במשנ"ב סי' ק"ח סק"ד ע"ש), וא"ש מה שדהע"ה היה עוסק בלילה במזמורי תהלים ע"י בברכות (ג' ב') דעוסק היינו עם פירושיהם, וכן ע"י במדרש (ב"ר פס"ח סי' י"א) ביעקב אבינו שאמר תהלים בלילה, וכ' רבינו זצ"ל בטעם ההיתר בזה, דיש שאצלם הוא תורה, (ובתורתו יהגה ח"ב עמוד ק"ד וכן ע"י בס' יטושה"ע שער ו' פ"ב שכל האזהרה לא ללמוד מקרא בלילה הוא רק בלי פירוש ובס' וישמע משה ח"ה עמוד רמ"א כ' ממרו הגר"ש אלישיב זצ"ל להיפך, דדרך לימוד אסור ודרך תפילה מותר ע"ש). והוסיף רבינו זצ"ל, גם אני לומד כל בוקר מוקדם עוד באמצע הלילה את התנ"ך, כי זה דרך לימוד ולא דרך תפילה. (אלא שם).

אמירת תהלים לנשים בלילה

ואמר רבינו זצ"ל, דגם אשה הרוצה לומר תהלים בלילה יכולה לעשות באופן כזה, ללמוד תהלים עם פירש"י, אם באמת היא מבינה (שם, וכן בס' שמענו כן ראינו שם, ומובא שם שבלא"ה אין לומר אף כשע"ז תשב בטל).

אמירת תהלים אחר חצות

מובא בשם רבינו זצ"ל, דלא ס"ל לענין תהלים בימי החול לחלק בזה בין קודם חצות לאחרי חצות (ס' אלא שם, וכמש"כ ברב פעלים ח"ב סי' ב' דאין לומר קודם עלוה"ש, וכסתימת המשנ"ב בזה, אמנם לגבי תורה שבכתב בתיקון ליל שבועות היקל בזה והביא מש"כ בכף החיים סי' רל"ז סק"ט שכתב שהמנהג לומר תהלים אחר חצות, וכן בפורים היקל להלן, וכעת ראיתי בס' תשובות הגר"ח ח"ב עמוד תרמ"א שבי רבינו במי שאין לו זמן לומר תהלים ביום שלא יאמר תהלים בלילה רק אחר חצות, ומובא שם שאמר דאם יש חולה מסוכן יאמרו בלילה רק פרק או שנים וילמדו גמרא לרפואתו, ולא יעשו תפילות על חולה קודם חצות, (ואף שהחולה בחו"ל במקום שכעת יום) ואמר שהאחרונים לא חילקו במי שאומר דרך תפילה, וגם אשה תזהר בזה).

להחמיר משקיעת החמה

ונשאל רבינו זצ"ל, אם הזמן שנחשב לילה לענין זה הוא מהשקיעה או מצה"כ, ואמר, מספק המחמיר בזה יש להחמיר מהשקיעה, (ס' אלא שם, ועי' גם בשמענו כן ראינו שם, דע"פ קבלה יש להחמיר בזה).

להשלים חובות של יום בלילה

אמר רבינו זצ"ל, שהמנהג הוא שאם יש לו חוב על אותו היום, דהיינו מי שקובע ואומר סך פרקי תהלים כל יום, ולא הספיק ביום, יכול לגמור אותם הפרקים בלילה. (אלא שם). ורבינו זצ"ל שהיה מנהגו לומר כל יום בעש"ת כל הספר תהלים היה משתדל לסיים ביום, אבל אם לא הספיק לגמור ביום היה גומר בלילה, והביא הגמ' בעירובין (ס"ה א') רב אחא בר יעקב זיף ופרעי. (שם), ואמר רבינו זצ"ל דלכתחילה יותר טוב שלא ישלים בלילה, (שמענו כן ראונו ח"ב פט"ז סי' כ').

כשאומר פסוקים לצורך או דרך תפילה

כתב רבינו זצ"ל, אם אומר כמה פסוקים לצורך אין קפידא, (תשובות הגר"ח ח"ה עמוד תקצ"ב, וכמו שנראה במשנ"ב סי' קל"א סק"ט ע"ש), ומטעם זה השיב רבינו זצ"ל שאין חוששים מלומר לדוד ד' אורי בלילה, ותיקון חצות, וכיו"ב, שהם פסוקי תהלים והרי אין לומר תהלים בלילה, דכיון שיש לו טעם לאמרם מותר (האלולים קד לה' עמוד ס"ט). ובמקור"א כ' שסומכים בזה על המתירים דרך תפילה (תשובות הגר"ח ח"ב עמוד תרמ"ג) וכ"כ רבינו זצ"ל במה שאומרים ויתן לך בלילה במוצ"ש שהוא דרך תפילה (שם עמוד תרמ"ד).

תהלים בליל שבת ויו"ט, ליל שבועות והו"ר

בליל ראש השנה ויוה"כ, היה אומר רבינו זצ"ל תהלים כרגיל, וכן בתיקון ליל הו"ר וליל שבועות היה אומר רבינו התהלים שנדפס שם, ונשאל רבינו, האם מותר לקרוא תהלים בליל ראש השנה, וכתב, כמדומה שהאחרונים התיירו, (שערי שיח סי' רפ"ד, ובהערות הביא שבפמ"ג א"א או"ח סי' רל"ח ובבאה"ט סק"ב כ' דאין שום קפידא על אמירת מזמורי תהלים בלילה לכ"ע, כיון דקבע הש"ת דאמירת תהלים יאה חשוב כלימוד נגעים ואהלות כדאיתא במדרש תהלים פ"א, א"כ ה"ו כלימוד משניות שזמנו בתחילת הלילה, אמנם באמת רבינו זצ"ל החמיר בזה בשאר לילות, אבל כאן שרי כחולה מסוכן לפניו (עי' כע"ז בהוראות והנהגות ממרו החזו"א בגארות וכתבים דרך אמונה פ"כ ס"ה), וגם דיש שהתיירו בליל שבת ויו"ט, וכמש"כ רבינו בס' הליכות חיים (אות ר"מ) דיש מקילין בשבת, וכן בס' שמענו כן ראינו (ח"ב פט"ז סי' כ') השיב רבינו דבשבתות וביו"ט מקילין, וכן הביא שם דיו"כ שאני, והראה רבינו למש"כ בזה הכה"ח (סו"ס רל"ז), ואמר רבינו ד"א בהו"ר כל התהלים, דהו"ר שאני, (וא"ל בן רבינו דרבינו עצמו לא נהג זה), ועי' בזה בסד"ח בשו"ת אור לי סי' מ' ובשו"ת מהרש"ם ח"א סי' קנ"ה וברכ"י או"ח סי' א' אות י"ג ומלבי"ם בארצוה"ח סי' א' אות ל"ו ובשו"ת יוסף אומץ סי' נ"ד).

תהלים בליל פורים ול"ג בעומר, וליל ה' וליל ו'

לגבי ליל פורים, כ' רבינו זצ"ל, דאין לומר בו תהלים קודם חצות, דאין לומר תורה שבכתב בלילה קודם חצות, ורק בשבת יש מקילין (תשובות הגר"ח ח"ב עמוד תרמ"ו), ונשאל בענין תהלים בל"ג בעומר שרגילין העולם העולים למירון להתפלל ולומר תהלים והאם אפשר לומר תהלים גם קודם חצות הלילה או דוקא מאחר חצות לילה, והשיב רבינו, בחצי הראשון אין לומר תורה שבכתב (שם עמוד תשמ"ה). ולגבי ליל ה' וליל ו' כ' רבינו דנכון שיש מתירין בזה (כמש"כ המלבי"ם בארצוה"ח סי' א' ס"ו) אבל כמדומה שיש דעות בזה (שם עמוד תרמ"ב).

להשלים אשרי אחר מנחה ובלילה

כתב רבינו זצ"ל, דמי שלא אמר אשרי קודם מנחה ע"פ קבלה אין לומר מידי אחר מנחה, וכמש"כ בשוה הלכות (סי' ק"ח דין י"ב), ולא תקנו אשרי רק בשחרית ומנחה שהם ביום ולא בערבית שהוא בלילה, (עזרת אליעזר ברכות עמוד י"ט ועי' שם שאם ל"א ביום יאמר בלילה ואם לא יועיל לא יזיק (דבמשנ"ב כ' דרק לכתחילה אינו זמנו אבל אין כאן איסור) וע"ש מס' הערות למרו הגר"ש אלישיב זצוק"ל על ברכות עמוד כ' שמביא בשם הבלוש סימן קל"ב ס"א שלא אומרים אשרי במעריב משום שאין זמן תהלים בלילה כידוע ליוע"י חן). ועי' במשנ"ב (סי' ק"ח סק"ד) ובשוה הלכות (שם) דאם איחר למנחה יתפלל שמו"ע עם הציבור, ויכול לומר אחר מנחה בתורת לימוד תקופא בתורה, וכתב רבינו דאם בלא"ה לא מתחיל עמהם יאמר אשרי לפני שיתפלל, (שאלת רב ח"ה עמוד ש"א, ובס' כשחר אורך עמוד ז"ד הביא ממרו הגר"א"ל שטינמן זצ"ל דאם יספיק לסיים בעוד שהציבור אוחז באבות יאמר אשרי תחילה).

מדור זה נכתב לעילוי נשמת
אבי מורי הרב ברוך מאיר ב"ר יעקב ישעיהו ויסברג זצ"ל
ואמי מורתי מרת רבקה בת רבי פסח יעקב אונגל זצ"ל תנצב"ה

שָׁנִים קְדֻמוֹנִיּוֹת עַל גְּדוּלֵי הַדּוֹרוֹת

עובדות חדשות ונדירות מפי רבינו מרן זצוק"ל!

מזור שָׁנִים קְדֻמוֹנִיּוֹת - השבועות הבאים בעזה"י:

המשך משפחת קרליץ

פרשת תולדות - הגאון רבי נחום מאיר קרליץ חתנו של רבי שמריהו יוסף קרליץ

פרשת ויצא - הגאון רבי יצחק זונדל קרליץ הי"ד ברש"י קרליץ והגר"מ אלפא חתן ר"מ קרליץ | פרשת וישלח - הגאון רבי שמריהו יוסף קרליץ אביו של מרן החזון איש
נשמח לקבל מוקראינו הנאמנים מסמכים, תמונות, עובדות ומעשיות הקשורים להנ"ל

הגאון הגדול רבי מאיר קרליץ זצ"ל

אחיז של מרן החזון איש ובנו רבי שמריהו יוסף

כיצד מחתנים

סיפר רבי אליהו מן (ספר כל משאלותיך, פרשת חיי שרה) ששמע מרבינו: פעם שאל מרן הסטייפלר את גיסו הגדול רבי מאיר קרליץ זצ"ל, מה יהיה ואיך יסתדר עם הוצאות נישואי הילדים, השיב לו רבי מאיר: גרסרע קבצנים פאר דיר אאבן חתונה גימעכט קינדער ('קבצנים' גדולים ממך חיתנו את צאצאיהם) וכשמגיע הזמן לחתן את הילד הקב"ה כבר יעזור.

חמיו בעל 'חשק שלמה'

חמיו של רבי מאיר היה הגאון המפורסם רבי שלמה הכהן מו"צ בוילנא, שהערותיו על ש"ס בבלי נדפסו בש"ס וילנא בשם 'הגהות חשק שלמה'. במשך השנים סיפר רבינו כמה עובדות על הגאון רבי שלמה כהן ז"ל, חלקם שמע מרבי מאיר וחלקם ממקורות אחרים, נביא כאן אחדים.

בספר דעת נוטה (חלק א' עמוד ק"ח) מובא שרבי מאיר קרליץ סיפר פעם לרבינו: ש'מחבר' אחד בא לפניו חמיו הגאון החשק שלמה, ואמר לו: "יש אנשים שרוצים בקיאות ויש אנשים שרוצים חריפות, על כן חיברתי ספר שיצא ידי חובת הכל".

הציץ רבי שלמה בספר, וכנראה שהדברים לא מצאו חן בעיניו, נענה ואמר לו: שיטת הגר"א, כי אם קובעים את המזווה בפתח כשהיא עקומה לא יוצאים ידי חובה, לא של שיטה זו ולא של שיטה זו... (כוונתו, כי בהלכות מזווה יש הסוברים שצריך לקבוע את המזווה כשהיא עומדת, ויש סוברים שצריך שוכבת, והיו שרצו לעשות פשרה ולקבוע את המזווה באלכסון).

הגאון בעל 'חשק שלמה'

אחיז הגדול

רבינו זכה לקירבה יתירה מדודו הגדול רבי מאיר זצ"ל, וקיבל ממנו פסקי הלכה רבים וגם עובדות רבות ופניני תורה ממה שאצר בקרבו מהעיתים שזכה להיות בצילם של גדולי הדור הקודם.

והעיד רבינו שראה שבכל פעם שהיה מגיע ר' מאיר אל אחיו מרן החזון איש, היה עושה 'הידור' לכבוד אחיו הגדול, כמו שאמרנו בגמרא (כתובות ק"ג א') "את" לרבות אחיך הגדול. אבל לא היה קם מלא קומתו.

בנו רבי שמריהו יוסף קרליץ זצ"ל

אותה ייסד גיסו רבי זלמן רוטברג. רבי שמר"ל אף ביקש מרבינו שיאות לקבוע חברותא עם בניו, ואכן במשך תקופה למד רבינו מסכתות שלמות מהש"ס עם הבן רבי איסר, והבן ר' שמואל.

התינוק שידע היכן המדרש

סיפר רבי שמריהו קרליץ, שבהיותו רבינו ניגן כבן שנתיים בלבד, שהה בהיכל הישיבה ב'פינסק'. והנה נכנס משגיח הישיבה וניגש לתינוק ואמר לו בחיך: חיימק'ה, שמא תדע היכן נמצא המדרש כאן? ואמר לו כן כדי לשמחו שמתייחס אליו.

אבל הנה להפתעתו ולהפתעת כל הנוכחים, הילד הקטן שבקושי למד זה עתה ללכת על רגליו ניגש לארון הספרים והראה לו על המיקום המדויק של ספר המדרש במדף.

ואחרי כן נודע, שאביו מרן הסטייפלר לימדו מינקות שיידע, היכן מקומו של הש"ס בארון, הרמב"ם, מדרשים ושולחן ערוך... (ספר תולדות יעקב עמוד רל"ג)

הקדמה והתנצלות

הנה מאז שהתחלנו לכתוב אודות הקשר של רבינו עם דודיו הגאונים לבית משפחת קרליץ, בני ונכדי רבי שמריהו יוסף קרליץ זצ"ל, קיבלנו תגובות רבות מאוד, ושמחנו לראות שב"ה הדור צמא מאוד לכל עובדא או הלכה שמסר רבינו וקיבל מגדולי הדור הקודם. בעז"ה נשתדל לתקן כל הערה שקיבלנו, גם אם לא מגיבים מידית.

כמה מנכדי משפחת הגאון רבי שמואל גריינמן זצ"ל - גיסו של מרן החזון איש, ביקשו שנכתוב על הקשר שהיה לרבינו עם ארבעת בני הדודים לבית משפחת גריינמן, ושני החתנים ר"ש וילמן, ור"ב פינקל, ואכן בידינו נמצאים אוצרות רבים ונדירים שלא פורסמו מעולם, אך מחוסר מקום כפי הנראה הדברים יראו אור רק בעוד כמה חודשים.

בשבועים האחרונים נאצלנו מפני כבוד התורה להקדים את מאמר הזכרון לזכרו של הגאון רבי סנדר פריזלר, ומרן הגר"מ אזרחי שנסתלקו זה עתה, ולכן בשבועות הקרובים נקצר יותר כדי להספיק להביא את כולם. והקב"ה יזכנו שלא יצא תקלה ומכשול תחת ידינו.

תחיה מאה שנה...

רבי מאיר קרליץ התגורר לאחר נישואיו מספר שנים בעיר ווילנא, כשהוא סמוך על שולחן חמיו הגאון בעל 'חשק שלמה'. פעם סיפר לרבינו עובדא מעניינת מהעת ההיא:

שהוא הכיר זקן מופלג בוילנא שזכה לאריכות ימים מופלגת, והזקן סיפר לו כיצד זכה לכך: שכשהיה ילד ישב בבית הכנסת, והנה הוא רואה את הגאון מוילנא ז"ע ניגש לחבית הגדולה שעמדה בצד בית הכנסת, כדי לקחת ממנה מים ליטול ידיו, אבל המים שבחבית נגמר. הילד הזריז הבחין בדבר, ורץ במהירות לביתו להביא מים להגר"א. הגר"א נטל ממנו את המים ושמח מאוד, והודה לו וברכו "שיחיה מאה שנה".

והנה אותו זקן כשהגיע לגיל תשעים ושמונה שנה חלה, ובני ביתו דאגו מאוד לבריאותו וביקשו להביא לו רופא, אבל הזקן אמר שאין צריך לדאוג, הרי הגאון אמר שיחיה עד גיל מאה. וכך היה. וכשהגיע לגיל מאה שנה בדיוק נפטר.

תמונה לא מוכרת של רבי מאיר קרליץ זצ"ל בשנותיו הצעירות

פרישת שלום לבנם העילוי

בשנות בחרותו בעת שלמד רבי שמריהו בישיבת בית יוסף באוסטרובצא, שלח אגרת אל דודו מרן החזון איש, ובשולי המכתב הוא הוסיף: "פרישת שלום חמה לדודי הרב הגאון רבי ישראל יעקב שליט"א (-הוא מרן הסטייפלר) ולדודתי מרת מרים שת", ולבנם העילוי מר חיים", והיה זה כאשר רבינו היה ילד כבן שבע בלבד. (גזנים ושו"ת חזון איש חלק ב' עמוד קכ"ו).

רבי שמריהו קרליץ בתקופה שכיחן באנטוורפן בלונדון

הלימוד בחברותא

מספר שנים לאחר פטירת מרן החזון איש עבר רבי שמר"ל עם משפחתו להתגורר בחוץ לארץ, ואת בניו שלח ללמוד בארץ ישראל, בישיבת 'בית מאיר' בבני ברק